

Sametingets årsmelding 2019

*Vedtatt 5. mars 2020
Sak 11/20*

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2020

Innhold

Del 1 - Leders beretning	11
Del 2 - Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	13
<i>Sametingets politiske organisering</i>	<i>14</i>
<i>Sametingets administrasjon.....</i>	<i>18</i>
Sametingets administrative organisering	18
<i>Dokumentstatistikk</i>	<i>19</i>
<i>Internettstatistikk for Sametinget.....</i>	<i>20</i>
Statistikk for Sametingets nettside 2019	20
Statistikk sosiale medier 2019.....	21
<i>Nøkkeltall</i>	<i>22</i>
Del 3 - Årets aktiviteter og resultater	23
<i>Virkemidler, drift politisk og administrativt nivå mot revidert budsjett.....</i>	<i>23</i>
<i>Ny budsjettordning for Sametinget.....</i>	<i>24</i>
<i>Oversikt over utvalgte konsultasjoner med statlige myndigheter i 2019.....</i>	<i>25</i>
1 Språk	28
1.1 <i>Virkemidler til samiske språk.....</i>	<i>28</i>
1.1.1 Innsatsområder - språk.....	28
1.2 <i>Bruk av samiske språk</i>	<i>28</i>
1.2.1 Samletabell – bruk av samiske språk.....	28
1.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner – direkte tilskudd	29
1.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommunene – direkte tilskudd	29
1.2.4 Språkundersøkelse – prosjekt	30
1.3 <i>Utvikling av samiske språk</i>	<i>30</i>
1.3.1 Samletabell – utvikling av samiske språk.....	31
1.3.2 Språkutvikling i kommuner – søkerbasert tilskudd	31
1.3.3 Språkutvikling i fylkeskommunene – søkerbasert tilskudd	31
1.3.4 Språksentre – direkte tilskudd.....	32
1.3.5 Språksentertreff - seminarer	33
1.3.6 Språkprosjekter – søkerbasert tilskudd	33
1.3.7 Stipend til elever i videregående skole – søkerbasert tilskudd	35
1.3.8 Språkstipend høyere utdanning – søkerbasert tilskudd	35
1.3.9 Rettskrivingsbok for lulesamisk - prosjekt.....	36
1.3.10 Sámi Giellagáldu	36
1.3.11 Internasjonalt år for urfolksspråk 2019 - prosjekt.....	38
1.4 <i>"Oppfølging av "Hjertespråket".....</i>	<i>39</i>
1.4.1 Samletabell - Hjertespråket.....	39

1.4.2	Giellalokten - prosjekt	39
1.4.3	Nytt språkområde - prosjekt	42
1.4.4	Rettigheter til samisk språkteknologi	42
1.4.5	Sámás Muinna	42
1.5	<i>Sametingets stedsnavntjeneste</i>	42
2	Kunnskap	44
2.1	<i>Virkemidler til kunnskap</i>	44
2.1.1	Innsatsområder kunnskap	44
2.2	<i>Innholdet i samisk barnehagetilbud</i>	45
2.2.1	Samletabell - innholdet i samisk barnehagetilbud	48
2.2.2	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	48
2.2.3	Sámi mánát odđa searvelanjain - prosjekt	49
2.3	<i>Språkarbeid i barnehager</i>	53
2.3.1	Samletabell - språkarbeid i barnehager	53
2.3.2	Tilskudd til samisk språkopplæring - søkerbasert tilskudd	53
2.3.3	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid - søkerbasert tilskudd	54
2.3.4	Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnávgárde	54
2.4	<i>Kompetanseheving i barnehage</i>	55
2.4.1	Samletabell - kompetanseheving i barnehage	55
2.5	<i>Pedagogisk materiell</i>	56
2.5.1	Samletabell - pedagogisk materiell	57
2.5.2	Samletabell - Pedagogisk materiell - søkerbasert tilskudd	57
2.6	<i>Samisk innhold i skolen</i>	57
2.6.1	Samletabell - samisk innhold i skolen	60
2.6.2	Revidering av læreplaner - prosjekt	60
2.6.3	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen - søkerbasert tilskudd	62
2.7	<i>Læringsmiljø og skoleutvikling</i>	63
2.7.1	Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling	63
2.7.2	Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	63
2.7.3	MoU on Cooperation on Indigenous Education - prosjekt	64
2.7.4	Oppfølging av prosjektet "Rájiidrasttildeaddji skuvlaovttasbargu Sámis – Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi"	64
2.7.5	Arbeid mot mobbing - prosjekt	64
2.8	<i>Læremidler</i>	65
2.8.1	Samletabell - læremidler	65
2.8.2	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	65
2.8.3	Rammeavtaler med læremiddelprodusenter - avtale	67
2.8.4	Ovttas - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	67
2.8.5	Konferanse/seminar for læremiddelutviklere - konferanse	68
2.9	<i>Utvikling av digitale læremidler</i>	68
2.10	<i>Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning</i>	69
2.11	<i>Utdanning- og forskningstilbud</i>	71

2.12	<i>Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning</i>	72
2.12.1	Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	73
2.13	<i>Árbediehtu</i>	73
2.13.1	Samletabell - árbediehtu	73
3	Arealer, miljø og klima	75
3.1	<i>Virkemidler til arealer, miljø og klima</i>	76
3.1.1	Innsatsområder arealer, miljø og klima.....	76
3.2	<i>Forvaltning av arealer</i>	76
3.2.1	Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	77
3.2.2	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	77
3.2.3	Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	78
3.3	<i>Naturressurser</i>	78
3.4	<i>Naturmangfold</i>	79
3.4.1	Samletabell - naturmangfold	80
3.4.2	Vernestyrene - seminar	80
3.5	<i>Klima</i>	80
3.6	<i>Utmarksbruk - Meahcásteapmi</i>	81
4	Næringer	82
4.1	<i>Virkemidler til næringer</i>	83
4.1.1	Innsatsområder - næringer.....	83
4.2	<i>Primærnæringer</i>	83
4.2.1	Samletabell - primærnæringer	87
4.2.2	Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	87
4.2.3	Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt	88
4.3	<i>Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer</i>	88
4.3.1	Samletabell - variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	89
4.3.2	Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd	89
4.3.3	Sápmi næringshage - direkte tilskudd	89
4.3.4	Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd	90
4.3.5	Samisk reiseliv - prosjekt	90
4.3.6	Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd.....	91
4.3.7	Melding om samiske næringer	91
4.4	<i>Kreative næringer</i>	92
4.4.1	Samletabell - kreative næringer	92
4.4.2	Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd	92
4.4.3	Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt.....	93
4.5	<i>Duodji</i>	93
4.5.1	Samletabell - duodji.....	94
4.5.2	Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	94

4.5.3	Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.....	94
4.5.4	Næringsavtale for duodji.....	95
5	Kultur	98
5.1	<i>Virkemidler til kultur</i>	98
5.1.1	Innsatsområder - kultur.....	98
5.2	<i>Gode rammevilkår for samiske kunstnere</i>	98
5.2.1	Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere	101
5.2.2	Samisk kunstneravtale - avtale	101
5.2.3	Musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	102
5.2.4	Internasjonalt Samisk Filminstitut - direkte tilskudd.....	102
5.2.5	Noereh - direkte tilskudd.....	103
5.2.6	Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	104
5.3	<i>Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur</i>	105
5.3.1	Samletabell - samiske kulturinstitusjoner	105
5.3.2	Festivaler - direkte tilskudd	105
5.3.3	Teatre - direkte tilskudd	107
5.3.4	Museer.....	107
5.3.5	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd.....	110
5.3.6	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	110
5.4	<i>Samisk litteratur og medier</i>	111
5.4.1	Samletabell - samisk litteratur og medier	111
5.4.2	Čális fal - prosjekt	112
5.4.3	Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd.	112
5.4.4	Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd.....	113
5.4.5	Samiske medier - direkte tilskudd	113
5.4.6	Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd.....	113
5.4.7	Konferanse om samisk litteratur - konferanse	114
5.5	<i>Samisk idrett.....</i>	114
5.5.1	Samletabell - samisk idrett	114
5.5.2	Samisk idrett - direkte tilskudd.....	114
5.5.3	Kultur- og idrettsstipend - stipend	115
6	Kulturminnevern	116
6.1	<i>Virkemidler til kulturminnevern</i>	116
6.1.1	Innsatsområder - kulturminnevern	116
6.2	<i>Forvaltning av kulturminner</i>	117
6.2.1	Samletabell - forvaltning av kulturminner	119
6.2.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	119
6.2.3	Skjøtsel- og formidlingsarbeid Ceavccageađgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt.....	120
6.2.4	BARK - skjøtels og formidling av kulturminner - prosjekt	120
6.3	<i>Rammebetingelser for samisk kulturminnevern</i>	121
6.4	<i>Synliggjøring av den samiske kulturarven</i>	122

6.5	<i>Bygningsvern</i>	122
6.5.1	Samletabell - bygningsvern.....	124
7	Helse og sosial	126
7.1	<i>Virkemidler til helse og sosial</i>	126
7.1.1	Innsatsområder - helse og sosial	126
7.2	<i>En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester</i>	126
7.2.1	Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester	129
7.2.2	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdoáiki.....	129
7.2.3	Samisk legeforening - direkte tilskudd	130
7.2.4	Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd	130
7.3	<i>En likeverdig barneverntjeneste</i>	130
7.4	<i>Etiske retningslinjer for samisk helseforskning</i>	131
7.4.1	Samletabell - Etiske retningslinjer for samisk helseforskning	131
8	Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	132
8.1	<i>Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling</i>	132
8.1.1	Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	132
8.2	<i>Samisk samarbeid</i>	132
8.3	<i>Nordområdene</i>	134
8.4	<i>Urfolksrettigheter</i>	134
8.4.1	Samletabell - urfolksrettigheter	135
8.4.2	Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd.....	135
8.4.3	Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd	136
8.4.4	Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd	136
8.4.5	Docip - Direkte tilskudd	136
8.4.6	Internasjonalt urfolksarbeid - prosjekt.....	136
8.5	<i>Likeverd og solidaritet</i>	137
8.6	<i>Likestilling</i>	137
8.6.1	Samletabell - likestilling.....	138
8.6.2	Vold i nære relasjoner i samiske samfunn.....	138
8.6.3	Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd.....	138
8.6.4	Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd.....	138
9	Samarbeidsavtaler	139
9.1	<i>Virkemidler til samarbeid</i>	139
9.1.1	Innsatsområder - samarbeidsavtaler.....	139
9.2	<i>Regionalt samarbeid</i>	139
9.2.1	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	139
10	Politisk nivå	143
10.1	<i>Samletabell - politisk nivå</i>	143

10.2	<i>Driftsutgifter politisk nivå</i>	143
10.2.1	Samletabell - politisk nivå	143
10.2.2	Sametingets plenum	143
10.2.3	Sametingets plenumsledelse	143
10.2.4	Sametingets fagkomiteer	144
10.2.5	Sametingets kontrollutvalg	144
10.2.6	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	144
10.2.7	Sametingsrådet	145
10.2.8	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)	145
10.2.9	Sametingets eldreråd	146
10.2.10	Sametingets klagenemnd	146
10.3	<i>Virkemidler politisk nivå</i>	147
10.3.1	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	147
10.3.2	Opposisjonens arbeidsvilkår	147
10.3.3	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - direkte tilskudd	147
10.3.4	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd	148
10.3.5	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	148
10.3.6	Forskning på Sametingsvalget - avtale	148
11	Administrativt nivå	150
11.1	<i>Verdier, visjon og mål for administrasjonen</i>	150
11.1.1	Administrasjonens overordnede mål	150
11.1.2	Kompetanseløft i samisk	151
11.1.3	Personalseminar	151
11.1.4	Revidering av overordnet personalpolitikk	151
11.1.5	Revidering av personalreglementet	152
11.1.6	Revidering av Sametingets reisepolitikk	152
11.1.7	GDPR	152
11.1.8	Sikkerhet	152
11.1.9	Digitalisering i Sametinget	152
11.1.10	Fullført saksbehandling	153
11.1.11	Forbedring av IT-infrastrukturen	153
11.1.12	Offentlige anskaffelser	153
11.1.13	Økonomirapportering	153
11.1.14	Prosjektstyring etter PRINCE2	154
11.1.15	Vedlikehold av Sametingsbygningen	154
11.1.16	Oppgradering av plenumssalen	154
Del 4 - Styring og kontroll i virksomheten	155	
<i>Sametingets overordnede vurdering av opplegget for styring og intern kontroll</i>	155	
<i>Vesentlige forhold/endringer ved Sametingets planlegging, gjennomføring og oppfølging</i>	155	
Sametingets risikostyring	156	
Status internkontroll, herunder iverksatte tiltak	156	
Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen	156	
<i>Vesentlige personalmessige forhold</i>	156	

Bemannings-, kapasitets og kompetansesituasjonen i Sametinget	156
Likestilling og diskriminering	157
Helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidsmiljø	157
<i>Oppfølging tildelingsbrev</i>	<i>158</i>
Inkluderingsdugnaden.....	158
Offentlige anskaffelser og arbeidslivskriminalitet.....	158
Informasjonssikkerhet.....	159
Del 5 - Vurdering av fremtidsutsikter	160
Del 6 - Årsregnskap	164
<i>Ledelseskomentarar</i>	<i>164</i>
Formål 164	
Bekreftelse	164
Vesentlige forhold ved årsregnskapet	164
Revisjonsordning.....	165
<i>Prinsippnote årsregnskapet</i>	<i>166</i>
Transaksjonsbaserte inntekter.....	166
Inntekter fra bevilgning og inntekter fra tilskudd og overføringer	166
Kostnader	166
Pensjon og gruppelevsforssikring	167
Klassifisering og vurdering av anleggsmidler	167
Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld	167
Statens kapital.....	168
Kontantstrømoppstilling	168
Statlige rammebetingelser	168
Bevilgningsrapportering.....	168
<i>Resultatregnskapet</i>	<i>170</i>
<i>Balanse.....</i>	<i>171</i>
<i>Noter til årsregnskapet</i>	<i>173</i>
<i>Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden</i>	<i>180</i>
<i>Bevilgningsrapportering.....</i>	<i>181</i>
Oppstilling av bevilgningsrapportering	181
Merknader i behandlingen av sak 011/20	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Del 1 - Leders beretning

2019 har vært et stort år for samiske og urfolksspråk da vi har feiret FNs Internasjonale år for urfolksspråk. Som en av lederne i styringsgruppa har jeg fått anledning til å utforme mandatet for språkåret, og vi har arbeidet globalt med å løfte urfolksspråk. Vi har gjennom et helt år lagt ekstra vekt på å vise fram våre samiske språk. Sametingets offisielle oppstart av arbeidet med Internasjonalt år for urfolksspråk og vår egen språkstrategi «Giellalokten», var samisk språkkonferanse i Tromsø 2019 som samlet omkring 400 deltagere fra ulike deler av Sápmi, og som ble strømmet ut til nærmere 800. Det viser at folk bryr seg om de samiske språkene og jeg er glad for at FN fra 2022 kommer til å dedikere et tiår til urfolksspråk.

Den samiske språkuka Gielevåhkoe er et av tiltakene i vår språkstrategi, som har som mål å synliggjøre alle de samiske språkene. Gielevåhkoe skal være et nasjonalt arrangement på både norsk, svensk og finsk side av Sápmi, som bidrar til å gi de samiske språkene en naturlig plass i samfunnet og som gir økt kunnskap og forståelse for de samiske språkene. Gielevåhkoe ble for første gang arrangert i oktober 2019, og den ble svært vellykket. Jeg synes vi skal være stolte fordi vi lyktes med å vise fram våre språk – ikke bare i Sápmi, men også nasjonalt og internasjonalt. Sametinget la til rette slik at samiske språksentre og andre aktører rundt omkring i landet bidro med å skape lokalt engasjement. Kong Harald kom til Karasjok for å markere Gielevåhkoe og han delte ut vår nyopprettede språkpris.

For at barna våre skal ha et godt grunnlag til å lære seg samisk, må vi tilrettelegge. I Sametingets SáMOS-prosjekt – Sámi mánát odđa searvelanjain undertegnet vi i fjor en samarbeidsavtale med Sámi allaskuvla om å gjøre de samiske barnehagene enda mer samisk. Formålet med prosjektet er at samisk filosofi skal være grunnlaget for innholdet i samiske barnehager, der blant annet samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, ledelse og tradisjonell kunnskap er bærende for det pedagogiske arbeidet og innholdet.

I utdanningssektoren har Sametinget utarbeidet læreplaner i de samiske fagene for første, andre, tredje og fjerdespråk, og i samisk som fordypning. For første gang er læreplanene fastsatt på nordsamisk, og fra høsten 2020 skal de også finnes på sør- og lulesamisk. Vi har også deltatt på utarbeidelse av de 11 samiske likeverdige parallelle læreplanene.

Sametingsrådet har utarbeidet en ny næringsmelding der man spisser næringspolitikken til samiske næringer og samisk samfunnsutvikling. Sametinget skal prioritere disse næringene i årene framover: primærnæringer, duodji, kreative næringer, samt samisk reiseliv og variert næringsliv. Vi har også formulert et nytt mål for Sametingets næringspolitikk til: Samiske områder skal ha sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn. Sametinget har i 2019 deltatt på flere konsultasjoner blant annet om endringer i reindriftsloven, og vi fikk gjennomslag for å vente med endringer av loven til Reindriftslovutvalget er ferdig med sitt arbeid. Vi har også hatt høyt fokus på å bedre rammebetingelsene for næringsliv i samiske områder i 2019. Innen marine næringer behandlet plenum Sametingets årlige sak om fiskerier. Sametinget har i 2019 synliggjort for departementet hvordan fiskerne skal kunne leve av sine kvoter i Samisk fiskeriforvaltningsområde. Fiskere som andre samiske næringsutøvere har store utfordringer og opplever et stort og økende press på ressurser og arealer i samiske områder. Det har de foregående år fått seg forelagt store utbyggingsplaner i store reindriftsområder, som vil, om de blir realisert, medføre betydelige inngrep i viktige beiteland og øvrig samisk landareal. Presset kommer både fra private næringsaktører og fra offentlige instanser, der

kommuner gjennom sine arealplaner fremmer forslag til endret bruk som vil gå ut over samiske næringer. Gruveprosjekt som Nussir, oppdrett i kyst- og fjordområder, nye kommunikasjonssystem som Arctic Railway og Nord-Norgebanen er bare noen av eksemplene.

Sametinget har forvaltningsansvar for automatisk freda samiske kulturminner over hele landet, herunder også freda samiske bygninger. Prosjektet «Identifisering og registrering av automatisk freda samiske bygninger» ble endelig avsluttet i 2019. Sametinget har i løpet av en niårsperiode registrert over 900 freda samiske bygninger, fordelt fra Røros og Oppdal i sør til Varanger i nordøst. En fullstendig oversikt over automatisk freda samiske bygninger er et viktig tilfang til samisk historie, de er konkrete eksempel på samisk tilstedeværelse, livsform og de er kilder til kunnskap om håndverk og ressurstilpassing.

Vi ser at det er stor interesse for samisk kultur i verden. Hvis ting gjøres rett, kan også andre dra nytte av å samarbeide med oss. Sommeren 2019 offentliggjorde vi at sametingene Norge, Sverige og Finland sammen med Samerådet har samarbeidet med et av verdens største medieselskap, Walt Disney Animation Studios. Som et ledd av samarbeidet forpliktet Disney Animation seg til å lage en nordsamisk versjon av storfilmene Frozen 2. I desember kunne barn over hele Sápmi gå på kino for å se Jikrjon 2 med nordsamisk tale.

Samisk kunst og samiske kunstnere har fått stor oppmerksomhet og anerkjennelse både nasjonalt og internasjonalt. I januar 2019 deltok jeg på åpningen av den samiske kunstutstillingen «Historier. Tre generasjoner samiske kunstnere» i KunstStallen til Dronning Sonja ved det Kongelige slott i Oslo. Det har også vært stor oppmerksomhet gjennom begivenhetene på Venezia biennalen i Italia og på bokmessen i Frankfurt i Tyskland. I 2019 besøkte vi sammen med RiddoDuottarMuseat utstillingene og magasinet til det statlige kulturhistoriske museet i Berlin. Der befinner det seg rundt 1000 kulturhistoriske gjenstander fra Sápmi, deriblant to samiske trommer og flere hornluer. Besøket danner grunnlag for en dialog om et mulig framtidig faglig samarbeid knyttet til den store samlingen museet har av samiske kulturhistoriske gjenstander.

Gjennom signering av avtalen for Bååstede er første del av dette viktige prosjektet gjennomført. Samisk kulturarv må forvaltes av det samiske samfunnet, og vår kulturarv må komme hjem igjen. 19. juni undertegnet vi overføringsavtale av samisk gjenstandsmateriale fra Norsk folkemuseum og Kulturhistorisk museum til de seks konsoliderte samiske museene. De samiske museene vil forvalte denne viktige kulturarven, og har god fagkompetanse, men det gjenstår er et stort økonomisk løft for oppgradering av magasiner og utstillingsfasiliteter, samt styrking av fagpersonale ved de samiske museene. Jeg har store forventninger til den videre innsatsen i Bååstede, også fra nasjonalt hold. Dette er bare noen av de mange sakene som Sametinget har arbeidet med i 2019. I denne årsmeldingen vil vi presentere flere resultater av vårt arbeid.

Karášjohka, 31. januar 2020

Aili Keskitalo
Sametingets president

Del 2 - Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Det første Sameting ble åpnet av Hans Majestet Kong Olav V den 9. oktober 1989.

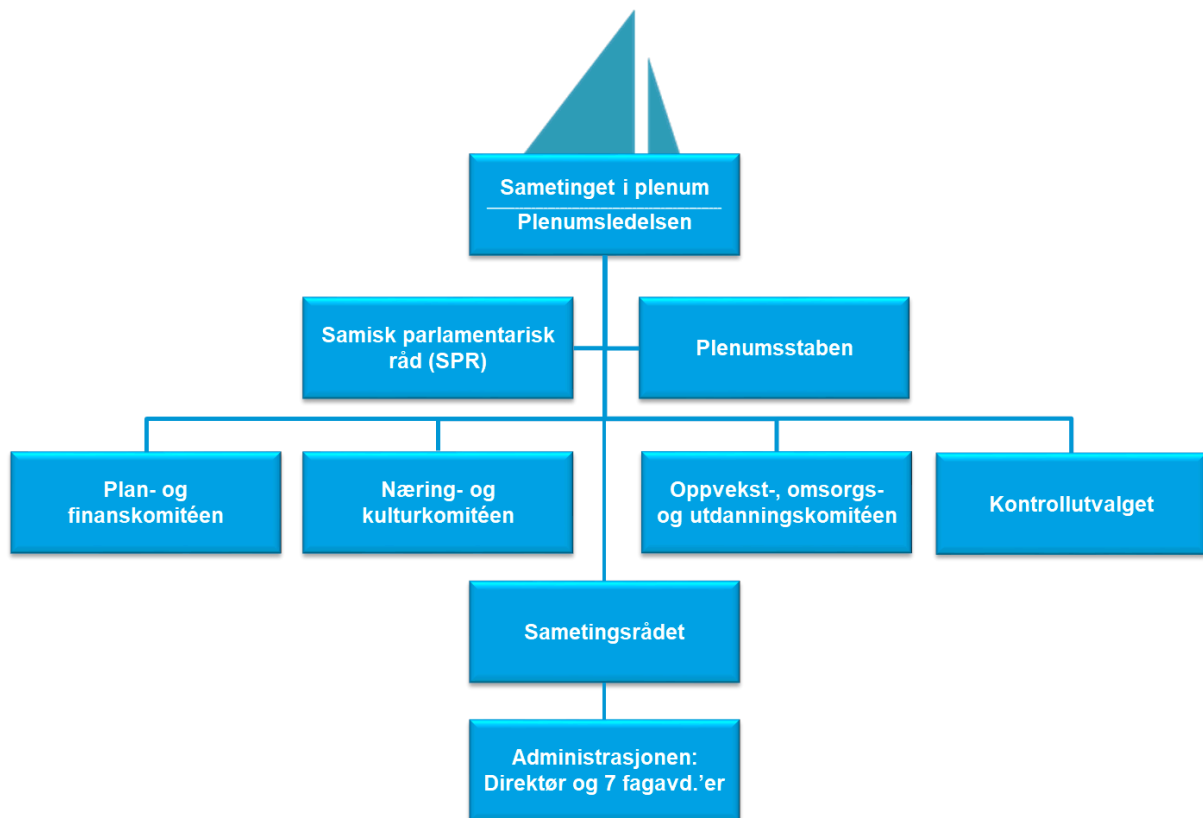
Sametinget er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge og er et selvstendig folkevalgt organ. Som samenes folkevalgte organ i Norge er Sametingets mål å arbeide for anerkjennelse av samenes grunnleggende rettigheter som grunnlag for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv og eksistensen av ulike samiske tradisjoner. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge samt bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket.

Sametinget er et demokratisk instrument for samisk selvbestemmelse og for utvikling av nyttige og nødvendige tjenester og tilbud til den samiske befolkningen. Sametinget er samenes talsrør nasjonalt og internasjonalt. Sametinget vil bidra til at rettighetene i FNs erklæring om urfolks rettigheter implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår hverdag.

Sametinget styres etter det parlamentariske prinsipp, hvor det sittende Sametinget baserer sin virksomhet på tillit i plenum. Sametinget i plenum er Sametingets øverste organ og myndighet. Tinget regulerer sin virksomhet innenfor de rammer som er gitt i Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (Sameloven). Plenum fastsetter tingets arbeidsorden, med regler og retningslinjer for all annen virksomhet i regi av Sametinget. Det avholdes henholdsvis fire komité- og plenumsmøter i året. I 2019 var komité- og plenumsmøtet i september gjennomført i samme uke, mens komité- og plenumsmøtene i februar-mars, mai-juni, og november-desember avholdes i adskilte uker, hvorav komitémøtene arrangeres to uker i forkant av plenumsmøtet.

Sametingsvalget holdes hvert fjerde år på samme dagen som stortingsvalget. Sametinget er øverste valgmyndighet til sametingsvalget. Det er 7 valgkretser som dekker hele landet, hver valgkrets får tildelt mandater etter antall manntallsførte i kretsen.

Til sammen velges det 39 representanter fra hele landet.

Sametingets politiske organisering

Plenumsledelsen består av fem medlemmer som velges etter forholdstallsprinsippet av og blant Sametingets representanter.

Fra 15. juni 2018 og ut valgperioden er plenumsledelsen slik:

Tom Sottinen (AP), plenumsleder	vara: Synnøve Søndergaard, (AP)
Tor Gunnar Nystad (NSR), nestleder	vara: Nils Mikkelsen Utsi, (NSR)
Aili Guttorm (NSR)	vara: Ellinor Marita Jåma, (ÅaSG)
Thomas Åhren (NSR)	vara: Niko Valkeapää, (NSR)
Kåre Olli, (partipolitisk uavhengig)	vara: Toril B. Kåven, (NORD)

Plenumsledelsens oppgave er å innkalle til Sametingets komité- og plenumsmøter og lede plenumsmøtene etter reglene i Sametingets forretningsorden. Dette omfatter også å behandle permisjonssøknader, og å ta nødvendige avgjørelser i spørsmål om Sametingets saksforberedelse og spørsmål om tolking av regulativ og reglement. Plenumsledelsen fremmer innstilling til plenum i reglement om saksbehandlingen i Sametinget og godtgjørelse til Sametingets politikere.

Plenumsledelsen skal på vegne av Sametingets plenum, ivareta representasjonsoppgaver, eventuelt utpeke andre til slike oppgaver, og utpeke Sametingets deltakere til møter, konferanser med mer.

I tillegg har plenumsledelsen som oppgave å forestå og forvalte Sametingets valgmanntall og valg til Sametinget.

Alle Sametingets representanter er medlem av en av de tre fagkomitéene som behandler saker og gir sin innstilling til Sametinget i plenum:

- Plan- og finanskomitéen
- Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomitéen
- Nærings- og kulturkomitéen

Fagkomitéene er opprettet for å utnytte den samlede samepolitiske kunnskap som finnes blant Sametingets representanter, samtidig som man legger til rette for at representantene involveres i forberedelsene av saker til behandling i Sametingets plenum. Komitéene fremmer på bakgrunn av et forslag fra Sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, innstilling til plenum i de sakene plenumsledelsen oversender komiteene.

Plenumsmøtene har vært tolket av fire faste tolker fra/til norsk (svensk), nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, alt etter hvilket språk som ble brukt fra talerstolen. Møtene i fagkomiteene har vært tolket fra nordsamisk til norsk, med én tolk i hver komité.

I starten av 2019 bestod fagkomiteene av:

Plan- og finanskomiteen	
Leder Cecilie Hansen	Senterpartiet
Nestleder Ronny Wilhelmsen	Arbeiderpartiet
Medlem Runar Myrnes Balto	Norske Samers Riksforbund
Medlem Aili Guttorm	Norske Samers Riksforbund
Medlem Tor Gunnar Nystad	Norske Samers Riksforbund
Medlem Karen Anette Anti	Norske Samers Riksforbund
Medlem Thomas Åhrén	Norske Samers Riksforbund
Medlem Klemet Erland Hætta	Norske Samers Riksforbund
Medlem Tom Sottinen	Arbeiderpartiet
Medlem Synnøve Søndergaard	Arbeiderpartiet
Medlem Lars Filip Paulsen	Høyre
Medlem Toril Bakken Kåven	Nordkalottfolket
Medlem Isak Mathis O. Hætta	Kautokeino fastboendes forening

Nærings- og kulturkomiteen	
Leder Arild Pettersen Inga	Arbeiderpartiet
Nestleder Nora Marie Bransfjell	Norske Samers Riksforbund
Medlem Mathis Nilsen Eira	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra A. Eira	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra Márjá West	Norske Samers Riksforbund
Medlem Jovna Vars Smuk	Norske Samers Riksforbund/ Samefolkets parti
Medlem Per Mathis Oskal	Arbeiderpartiet
Medlem John Kappfjell	Arbeiderpartiet
Medlem Hans Ole Eira	Senterpartiet
Medlem Inger Eline Eriksen Fjellgren	Árja
Medlem Tor H. Mikkola	Nordkalottfolket
Medlem Arthur Tørfoss	Fremskrittspartiet
Medlem Anders Somby jr.	Flyttsamelist

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	
Leder Márjá-Liissá Partapuoli	Norske Samers Riksforbund / Samefolkets parti
Nestleder Jørn Are Gaski	Arbeiderpartiet
Medlem Piera Heaika Muotka	Norske Samers Riksforbund
Medlem Gunn Anita Jacobsen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Anne Henriette Nilut	Norske Samers Riksforbund
Medlem Niko Valkeapää	Norske Samers Riksforbund
Medlem Nils Mikkelsen Utsi	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ann Karin Kvernmo	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ann-Elise Finbog	Samefolkets parti
Medlem Elisabeth Erke	Senterpartiet
Medlem Kåre Olli	Partipolitisk uavhengig
Medlem Ellinor Marita Jåma	Áarjel-saemiej-Gielh
Medlem Kjellrun Wilhelmsen	Nordkalottfolket

I mars 2019 ble det gjort en endring i fagkomiteene og komitesammensetningen ser slik ut:

Plan- og finanskomiteen	
Leder Cecilie Hansen	Senterpartiet
Nestleder Ronny Wilhelmsen	Arbeiderpartiet
Medlem Runar Myrnes Balto	Norske Samers Riksforbund
Medlem Nils Mikkelsen Utsi	Norske Samers Riksforbund
Medlem Tor Gunnar Nystad	Norske Samers Riksforbund
Medlem Anne Henriette Reinås Nilut	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ellinor Marita Jåma	Áarjel-saemiej-Gielh
Medlem Klemet Erland Hætta	Norske Samers Riksforbund
Medlem Tom Sottinen	Arbeiderpartiet
Medlem Synnøve Søndergaard	Arbeiderpartiet
Medlem Lars Filip Paulsen	Høyre
Medlem Toril Bakken Kåven	Nordkalottfolket
Medlem Isak Mathis O. Hætta	Kautokeino fastboendes forening

Nærings- og kulturkomiteen	
Leder Bjørn Inge Mo	Arbeiderpartiet
Nestleder Nora Marie Bransfjell	Norske Samers Riksforbund
Medlem Mathis Nilsen Eira	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra A. Eira	Norske Samers Riksforbund
Medlem Jovna Vars Smuk	Norske Samers Riksforbund/ Samefolkets parti
Medlem Ann Karin Kvernmo	Norske Samers Riksforbund
Medlem Hans Ole Eira	Senterpartiet
Medlem Anders Somby jr.	Flyttsamelista
Medlem John Kappfjell	Arbeiderpartiet
Medlem Arild Pettersen Inga	Arbeiderpartiet
Medlem Arthur Tørfoss	Fremskrittspartiet
Medlem Tor H. Mikkola	Nordkalottfolket
Medlem Inger Eline Eriksen Fjellgren	Árja

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	
Leder Márjá-Liissá Partapuoli	Norske Samers Riksforbund / Samefolkets parti
Nestleder Jørn Are Gaski	Arbeiderpartiet
Medlem Piera Heaika Muotka	Norske Samers Riksforbund
Medlem Gunn Anita Jacobsen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Thomas Åhrén	Norske Samers Riksforbund
Medlem Niko Valkeapää	Norske Samers Riksforbund
Medlem Karen Anette Anti	Norske Samers Riksforbund
Medlem Aili Guttorm	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra Márjá West	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ann-Elise Finbog	Samefolkets parti
Medlem Elisabeth Erke	Senterpartiet
Medlem Kåre Olli	Partipolitisk uavhengig
Medlem Kjellrun Wilhelmsen	Nordkalottfolket

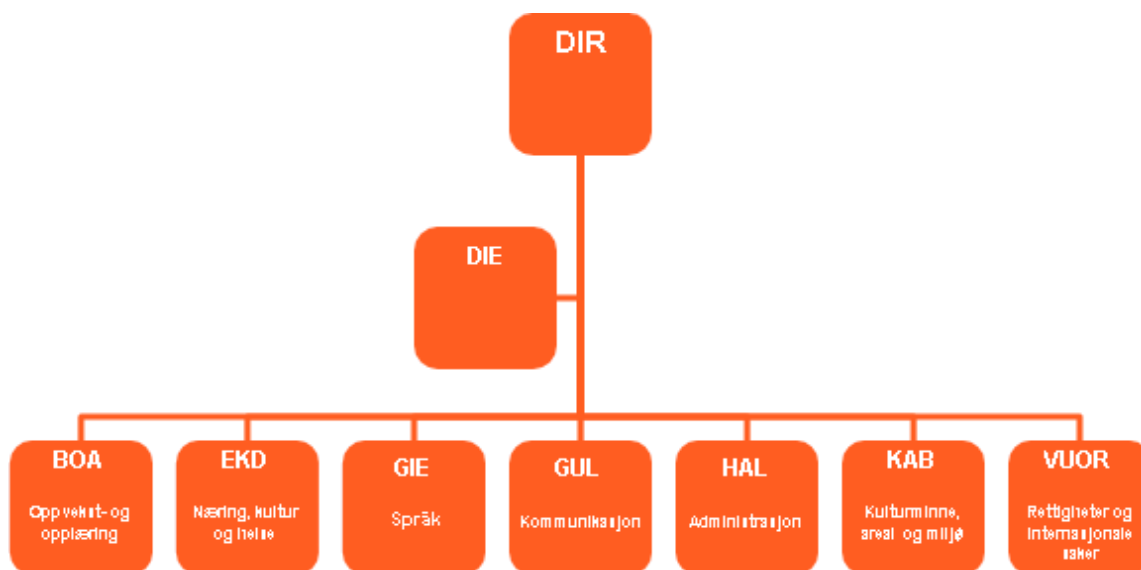
Sametingsrådet har i 2019 bestått av følgende personer:

Sametingsrådet	
President Aili Keskitalo	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Henrik Olsen	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Silje Karina Muotka	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Mikkel Eskil Mikkelsen	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Berit Marie P. E. Eira	Flyttsamelista

Sametingsrådet fungerer som Sametingets «regjering» og står for den daglige politiske virksomheten.

Sametingets administrasjon

Sametinget har en desentralisert administrasjon med en kontorstruktur som er geografisk spredt på åtte ulike steder (for kart se del 3 kapittel 11). Sametingets parlamentsbygning og hovedadministrasjon ligger i Karasjok. Kontorene er lokalisert i samiske områder og er på de fleste stedene lokalisert sammen med andre samiske institusjoner. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetanse arbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. I tillegg bidrar spredt kontorstruktur til godt søker tilfang ved rekruttering og til god trivsel ved at ansatte har mulighet til å velge hvor de vil arbeide.

Sametingets administrative organisering

Sametingets administrasjon er organisert i en stab og 7 fagavdelinger. Fagavdelingene er igjen delt opp i ulike fagseksjoner. Øverste leder i administrasjonen er direktør Rune Fjellheim. Øvrige ledelse består av følgende avdelingsdirektører:

- Rávdná Buljo Gaup, Plenumstaben
- Inger Eline Eira Buljo, Oppvekst og opplæring
- Magne Svineng, Næring-, kultur- og helse
- Anne Britt Klemetsen Hætta, Språk
- Siv Eli Vuolab, Kommunikasjon
- Tommy Somby, Administrasjon
- Sunniva Skålnes, Kulturminner, areal og miljø
- Hege Fjellheim, Rettigheter og internasjonale saker

Regjeringen og Sametinget har blitt enige om at det fra 2019 etableres en ny budsjettordning, hvor de årlige overføringene til Sametinget i utgangspunktet samles under en post i statsbudsjettet. Kap. 560, post 50 er en felles budsjettpost som finansierer de sektorområdene som fagdepartementene har et ansvar for å ivareta, og hvert departement har fortsatt ansvar for samiske saker innenfor sin sektor.

Utførte årsverk i henhold til DFØ*	Fast ansatte **
137,66	150

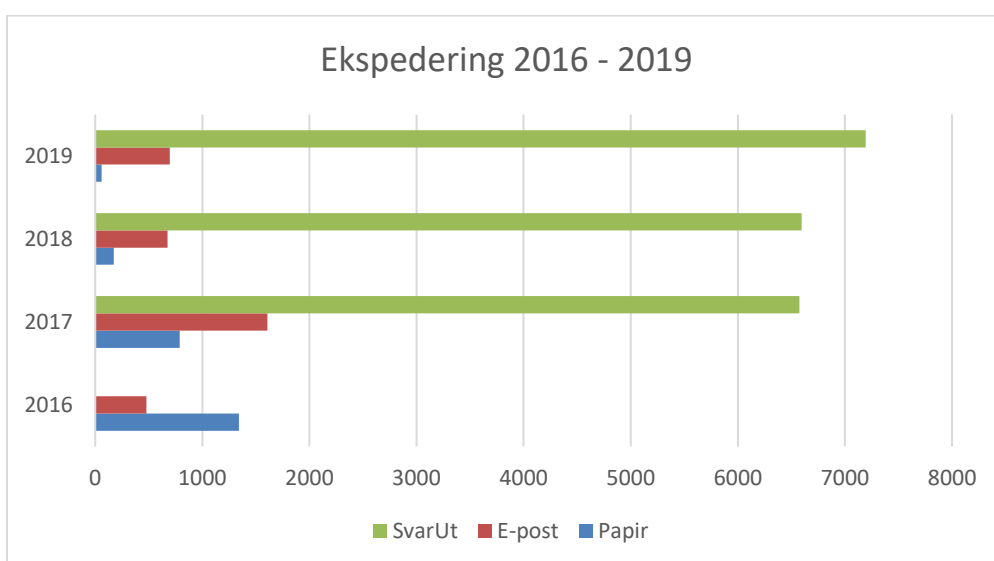
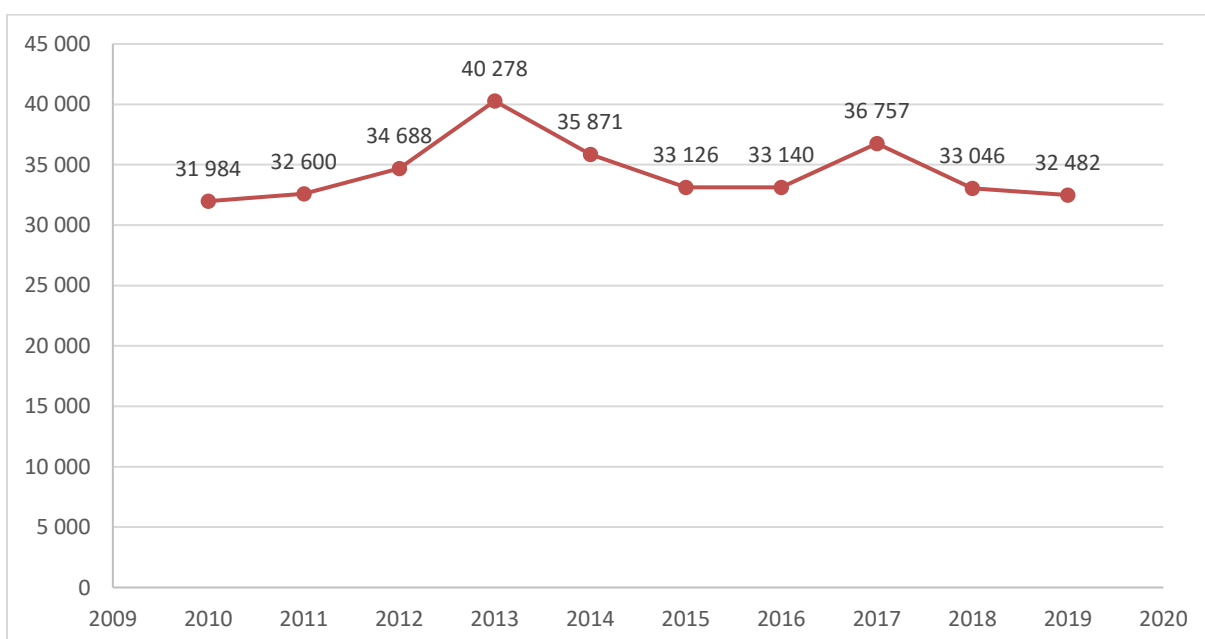
* Netto forbruk etter fravær og permisjoner

**Antall stillingshjemler

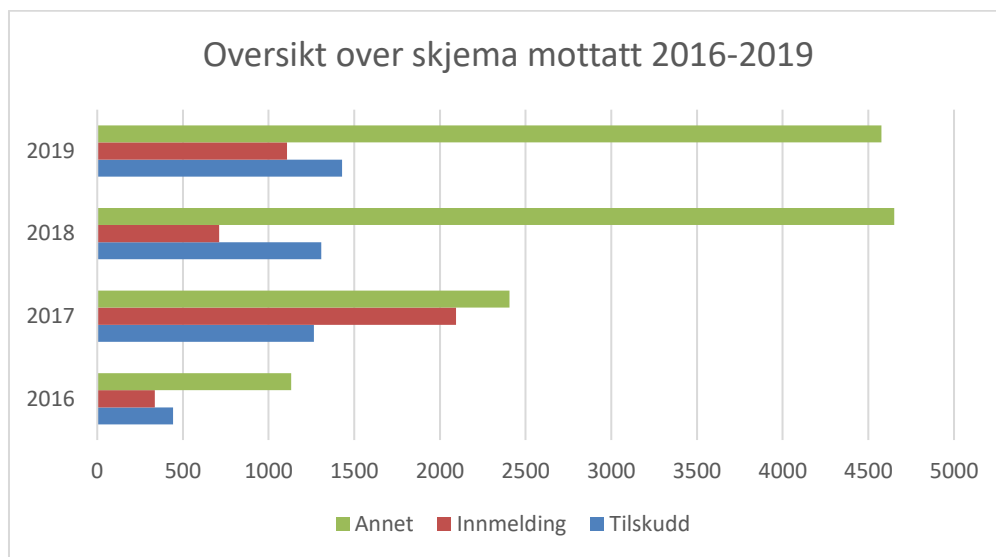
Sametinget har siden 2017 rapportert årsverk etter mal fra DFØ. I henhold til tildelingsbrev skal SSB sine tall for arbeidsavtaler benyttes. Disse foreligger ikke ennå, derfor har en brukt fast ansatte uten fravær, permisjoner, vakanser og engasjement.

Dokumentstatistikk

Antall dokumenter som registreres i arkivsystemet fra 2010 fram til 2019.

En tydelig trend er at ekspedering via digitale plattformer øker, mens papirpost går ned. Både SvarUt og E-post er i digitalt format, og i 2019 utgjorde disse to 99,26 % av alt som ble utsendt. I 2016 ble det ekspedert 1341 besvarelser i papir, og i 2019 er dette tallet nede på 59.

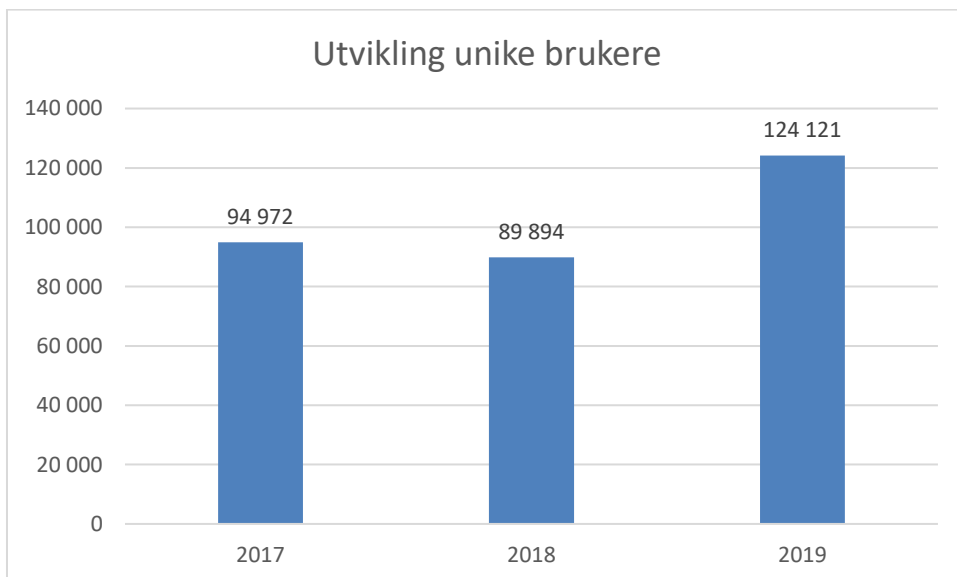
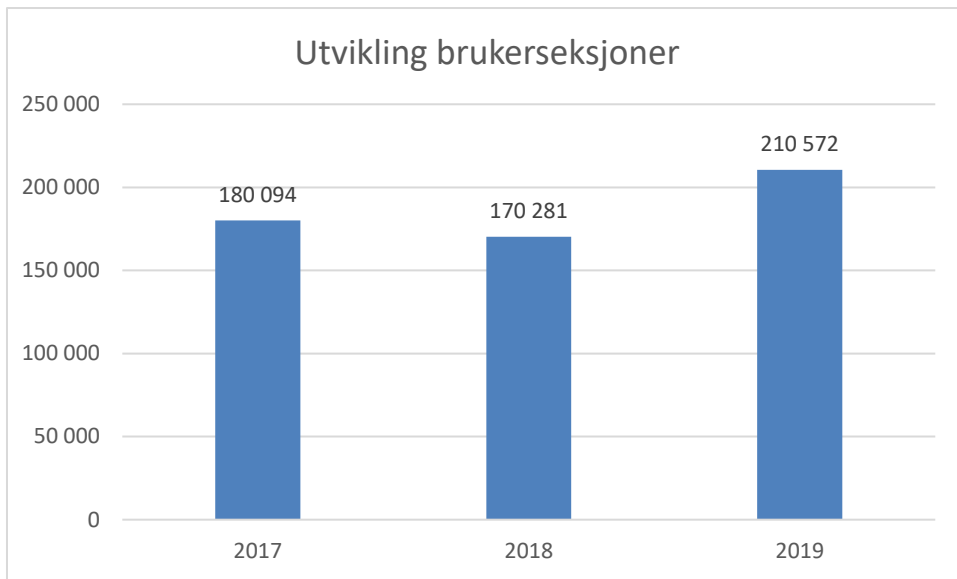
Innmelding viser antall registreringer i Sametingets valgmanntall. Annet er jobbsøknader og annen dokumentasjon som er mottatt elektronisk.

Internettstatistikk for Sametinget

Statistikk for Sametingets nettside 2019

Grafene viser en oversikt over utviklingen på Sametingets nettsted. 2017 var et valgår, noe som påvirker nettstatistikken. På Sametingets nettside er forsiden mest besøkt, deretter følger sidene «Tilskudd og stipend», «Om Sametinget» og «Arrangementer».

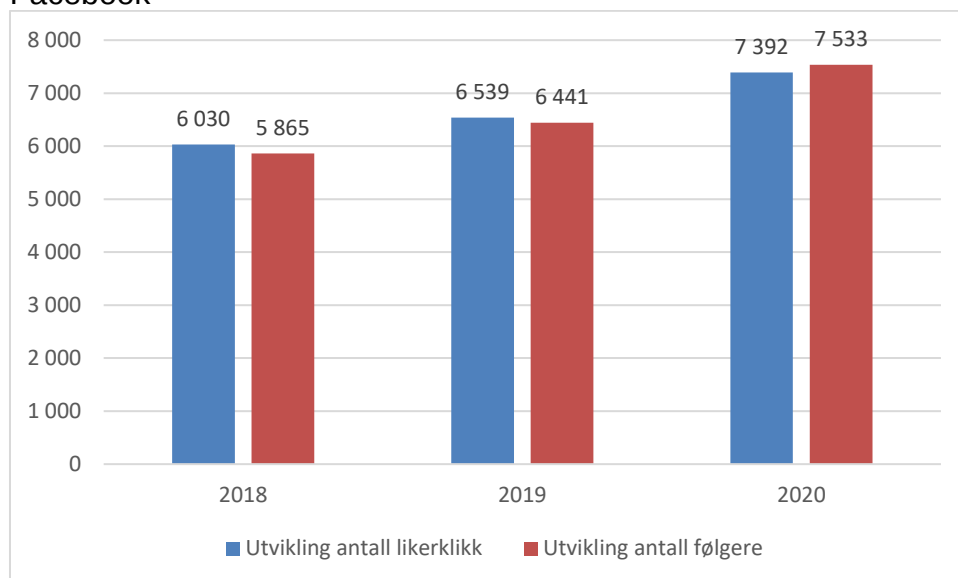

En bruker er en unik bruker som kommer fra en PC/mobil/tablet. Hvis denne brukeren går inn på nettstedet vårt fra samme nettleser på samme PC/mobil/tablet en gang i måneden gjennom hele året telles dette som 12 brukersesjoner.

Statistikk sosiale medier 2019

Statistikken viser at samenes nasjonaldag er noe som vekket stort engasjement både i alle våre sosiale medier og på nettsiden.

Facebook

Tallene viser antall likerklikk og antall følgere den 01.01.

Instagram

01.01.2020: 2020 følgere, som er en økning på 659 følgere fra 1.1.2019, da Sametinget hadde 1361 følgere.

Twitter

2910 følgere i 2019, som er en økning på 154 følgere fra 01.01.2018, da vi hadde 2756 følgere.

Nøkkeltall

Nøkkeltall 2017-2019	2017	2018	2019
Samlet bevilgning	465 691 000	486 904 000	514 004 000
Virkemidler totalt	300 150 255	317 209 659	338 901 537
-Andel virkemidler av samlet bevilgning	64,5 %	65,1 %	65,9 %

Nøkkeltall 2017-2019	2017	2018	2019
Driftsutgifter politisk og adm. nivå	159 931 301	169 618 119	179 646 740
Driftsutgifter politisk nivå	7,8 %	8,1 %	8,2 %
Driftsutgifter administrativt nivå	26,5 %	26,7 %	26,7 %
Lønnskostnad pr. årsverk adm. nivå	704 007	714 480	738 900
Lønnsandel adm. i forhold til driftsutg. adm.	69,2 %	67,8 %	70,5 %

Volumtall 2016-2019	2017	2018	2019
Antall klager	25	16	19

Del 3 - Årets aktiviteter og resultater

Virkemidler, drift politisk og administrativt nivå mot revidert budsjett

Regnskapet for 2019 presenteres i forhold til revidert budsjett for 2019.

Det vises til Sametingets reviderte budsjett for 2019, sak 22/19, vedtatt 05.06.2019, hvor refordelingen av budsjettet for 2019 er foretatt.

	Regnskap	Budsjett 2019	Avvik	i %
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	514 004 000	514 004 000	0	0,0 %
Sum driftsinntekter	514 004 000	514 004 000	0	0,0 %
Virkemidler				
Virkemidler	338 901 537	343 720 817	4 819 281	1,4 %
Sum virkemidler	338 901 537	343 720 817	4 819 281	1,4 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	42 288 658	39 104 000	-3 184 658	-8,1 %
Drift administrativt nivå	137 358 082	134 715 000	-2 643 081	-2,0 %
Sum driftskostnader	179 646 740	173 819 000	-5 827 740	-3,4 %
RESULTAT	-4 544 277	-3 535 817	-1 008 460	
Anvendelse av årsresultatet				
Til annen egenkapital	4 544 277			
Sum anvendelse	0			

Bevilgninger fra departementene

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

	Regnskap	Budsjett 2019	Avvik	i %
Kommunal- og moderniseringsdepartementet - KMD	507 069 000	507 069 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet	935 000	935 000	0	0,0 %
Klima- og miljøverndepartementet - KLD	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
Sum	514 004 000	514 004 000	0	0,0 %

Virkemiddelregnskapet 2019

	Regnskap	Budsjett 2019	Avvik	i %
Språk	94 366 080	96 148 000	1 781 920	1,9 %
Kunnskap	60 130 346	58 676 817	-1 453 529	-2,5 %
Arealer og miljø	2 479 607	2 563 000	83 393	3,3 %
Næring	28 968 559	34 000 000	5 031 441	14,8 %
Kultur	137 203 685	135 981 000	-1 222 685	-0,9 %
Kulturminnevern	9 080 800	9 087 000	6 200	0,1 %
Helse- og sosial	2 843 000	3 200 000	357 000	11,2 %
Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid	1 760 881	2 065 000	304 119	14,7 %
Samarbeidsavtaler	2 068 580	2 000 000	-68 580	-3,4 %
Sum	338 901 537	343 720 817	4 819 281	1,4 %

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2019 et overskudd på kr 4 819 281.

Sametingsrådet fordeler de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til plenumsledelsens disposisjon.

I 2019 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskudd på enkelte tilskuddsposter mot andre tilskuddsposter som har et overskudd, jf. tabellen nedenfor. Plenum er informert om dette under rådets beretning ved plenum i desember 2019.

Ny budsjettordning for Sametinget

Regjeringen ble våren 2018 enig med Sametinget om å samle de fleste av bevilgningene til Sametinget under ett budsjettkapittel og -post i statsbudsjettet. Som en del av denne enigheten har regjeringen også etablert en ordning hvor det hver vårsesjon skal legges fram en framoverskuende melding til Stortinget om samepolitikken.

Den første årlige stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv ble lagt fram i 2019, Meld. St. 31 (2018–2019). Meldingen trekker fram mange viktige problemstillinger innenfor mange samfunnsområder. Meldingen omtaler utviklingstrekk og utfordringer for samisk språk, kultur og samfunnsliv, og tjenestetilbudet til samiske innbyggere. Sametingets årsmelding er særskilt vedlegg.

Sametinget behandlet meldingen i sak 33/19. Sametinget er fornøyd at man i konsultasjoner med regjeringen har blitt enige om en ny budsjettordning som også skal følges av en melding til Stortinget hvert år. Sametinget forventer at den nye budsjettordningen vil sikre at samiske formål prioriteres, og at Sametinget får handlingsrom til å selv å prioritere økonomiske virkemidler mellom ulike tiltak. Dette vil etter Sametingets syn være i tråd med det mandatet som Sametinget har som et folkevalgt organ.

Oversikt over utvalgte konsultasjoner med statlige myndigheter i 2019

Prosedyrene for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget ble inngått i mai 2005. Konsultasjoner skal være reelle og gjennomføres med mål om å oppnå enighet. Sametinget gjennomfører en rekke konsultasjoner i løpet av et år. Noen konsultasjonsprosesser består av lange møtetrekker både på administrativt og politisk nivå, andre konsultasjoner gjennomføres med ett enkelt møte.

Oversikt over utvalgte konsultasjoner gjennomført i 2019

Sak	Konsultasjonspart	Status	Resultat
Språk			
Hjertespråket	Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet	Pågående prosess	Ikke avsluttet
Ny helhetlig språklov	Kulturdepartementet	Pågående prosess	Ikke avsluttet
Registrering av språkkunnskap i Folkeregisteret	Finansdepartementet og Skattedirektoratet		Enighet
Kultur			
Stortingsmelding om mediestøtte	Kulturdepartementet	Avsluttet	
Primærnæringer			
Øke kvoteanslaget i åpen gruppe og i fiske på Kystfiskekvoten	Nærings- og fiskeridepartementet	Avsluttet	Delvis enighet
Konsultasjonsmøte med departementet - posisjonsnotat	Nærings- og fiskeridepartementet		
Fiske i åpen gruppe 2019 – torskefiske, kongekrabbe, fjordfiskeremnd og sjølaksefiske	Nærings- og fiskeridepartementet	Pågående prosess	
Stortingsmelding Et fremtidsrettet kvotesystem for norske fiskerier		Avsluttet	
Reindriftslovens paragrafer 1, 18, 33 og 71	Landbruks- og matdepartementet		Delvis enighet

Sak	Konsultasjonspart	Status	Resultat
Stortingsmelding Et kvotesystem for økt verdiskapning	Nærings- og fiskeridepartementet		Ikke enighet
Endre lokalisering av reindriftsforvaltningskontoret i Nordland			
Lisensfelleringsperioden for ulv utenfor ulvesonen	Klima- og miljødepartementet	Avsluttet	Enighet
Opplæring			
Nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene	Kunnskapsdepartementet	Pågående prosess	Enighet
Samisk representasjon i Norges forskningsråds porteføljestyre	Forskningsrådet	Avsluttet	Enighet
Tildelingsbrev til Sámi allaskuvla, Nord universitet og UiT Norges arktiske universitet	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Sámi earenoamáš-pedagogalaš fierpmádat /SEAF		Avsluttet	Enighet
Fagfornyelsen – nye læreplaner	Kunnskapsdepartementet	Pågående prosess	Enighet
Revidering av opplæringsloven	Kunnskapsdepartementet		
Stortingsmelding Tidlig innsats og inkluderende felleskap	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Rettinger			
Finnmarksloven	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Pågående prosess	Ikke enighet
Om overføring av myndighet etter kulturminneloven	Klima- og miljødepartementet	Delvis avsluttet	Delvis enighet
Kulturminnevern			
Ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken	Klima- og miljødepartementet	Pågående prosess	
Helse- og sosialsaker			
Ny nasjonal helse- og sykehusplan		Pågående prosess	Enighet
Rasisme og diskriminering	Sametingsrådet konsulterte med Regjeringen om handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Sametingsrådet fikk	Pågående prosess	Enighet

Sak	Konsultasjonspart	Status	Resultat
	bl.a. gjennomslag for økt fokus på hatefulle ytringer og hatkriminalitet mot samer i handlingsplanen. Det er behov for mer forskning på temaet og handlingsplanen åpner for videre arbeid med dette.		
Miljø og areal			
Verneforslag for Saltfjellet	Klima- og miljødepartementet	Avsluttet	Enighet
Overføring av myndighet i kulturminnefelt i forbindelse med regionreformen	Klima- og miljødepartementet	Ikke avsluttet/ pågående prosess	Ikke enighet
Tysfjord kommunes arealplan	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Sandhaugen vindkraftverk i Tromsø	Norges vassdrags- og energidirektorat	Avsluttet	Enighet
Storheia vindkraftverk	Olje- og energidirektoratet	Pågående prosess	Ikke enighet
Nord-Norgebanen	Jernbanedirektoratet	Pågående prosess	Ikke avsluttet
Gruvedrift i Gumppejuni og Nussir	Nærings- og fiskeridepartementet	Pågående prosess	Ikke enighet
Evenes flystasjon	Forsvarsbygg	Pågående prosess	Enighet
Førstelinetjenesten i reindriften	Fylkesmannen i Nordland	Pågående prosess	Ikke avsluttet
Øyfjellet vindkraftverk MTA-plan	Norges vassdrags- og energidirektorat	Avsluttet	Ikke enighet
Kjerringåga kraftverk	Norges vassdrags- og energidirektorat	Avsluttet	Ikke enighet
Stjernevatn kraftverk	Olje- og energidepartementet	Avsluttet	Ikke enighet
Korselva kraftverk	Olje- og energidepartementet	Avsluttet	Enighet
Øvre Tømmerelv kraftverk	Olje- og energidepartementet	Avsluttet	Ikke enighet
Skoelva kraftverk	Olje- og energidepartementet	Avsluttet	Enighet
Helse og sosial			
Ny nasjonal helse og sykehusplan (2020-2023)	Helse- og omsorgsdepartementet		
Ny barnevernslov	Barne- og familiedepartementet		

1 Språk

Samfunns mål:

- Samisk og norsk er likeverdige språk.

1.1 Virkemidler til samiske språk

1.1.1 Innsatsområder - språk

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Bruk av samisk språk	42 937 400	43 809 000	871 600
Utvikling av samiske språk	47 911 266	48 339 000	427 734
Hjertespråket	3 517 414	4 000 000	482 587
Sum	94 366 080	96 148 000	1 781 920

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

År	Beløp
2015	347 500
2016	208 500
2017	429 000
2018	2 517 850
2019	5 764 050
Sum	9 266 900

1.2 Bruk av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

1.2.1 Samletabell – bruk av samiske språk

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tospråklighetstilskudd til kommuner	38 915 400	39 387 000	471 600
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner	4 022 000	4 022 000	0
Språkundersøkelse	0	400 000	400 000
Sum	42 937 400	43 809 000	871 600

1.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner – direkte tilskudd

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponering fra tospråklighetstilskudd ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 38 917 000.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er viktige samarbeidspartnere for styrking av de samiske språkene. Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk skal legge til rette for at samene kan bruke samisk i kommunikasjon med kommunene. Sametinget bevilger tospråklighetstilskudd til kommunene slik at kommunene klarer å oppfylle samelovens språkregler og utvikle det samiske språket.

Det er nå til sammen 12 kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. 4 av disse kommunene er i sørsamisk område, 1 i lulesamisk område og 7 i nordsamisk område.

4. februar 2019 sendte felleskomiteen for den nye Tjeldsund kommune søknad til Kommunal- og fornyingsdepartementet om opptak i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget har overfor departementet anbefalt opptak av den nye Tjeldsund kommune i forvaltningsområdet for samisk språk. Kommunal- og fornyingsdepartementet sendte saken til høring i desember 2019.

Sametingsrådet har i 2019 holdt møter med alle kommunene om forvaltningsområdet for samisk språk, unntatt med Røros kommune. Det har vært holdt administrativt møte med Røros kommune. Målet med møtene har vært at alle makter å legge bedre til rette for bruk av samisk når de kommuniserer med befolkningen i kommunen, og styrker kommunikasjonen mellom Sametinget og kommunen. Temaene på møtene har blant annet vært oppfølging av tospråklighetsmidlene, informasjon om de nye kommunekategoriene og om arbeidet med finansieringsmodellen, og om oppfølging av Hjertespråket og Språkløftet.

Samarbeid med KS

Sametinget og KS har underskrevet en samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen skal sikre et formelt og systematisk samarbeid i saker der Sametinget og KS har felles interesser.

1.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommunene – direkte tilskudd

Kriteriene for måloppnåelse med tospråklighetstilskuddet til fylkeskommunene er at tospråklighetstilskuddet skal virke til at folk i forvaltningsområdet kan opprettholde og utvikle språket sitt, at folk i forvaltningsområdet får tjenesteyting på samisk når de tar kontakt med offentlige etater og at kommunene i forvaltningsområdet aktivt jobber med å synliggjøre det samiske språket og med å øke bruken av samisk i det offentlige.

Sametinget har i 2019 fått rapporter fra fylkeskommunene om hva de har gjennomført i 2018. På grunnlag av disse rapportene har Sametinget fått informasjon om hva fylkeskommunene har gjennomført ved hjelp av tospråklighetsmidlene.

Nordland fylkeskommune har blant annet brukt direkte tilskuddet til lønninger, oversetting av informasjonsmateriell, opplysninger, pressemeldinger og skjemaer til alle de samiske språkene. De har tolker som blir brukt etter behov. Fylkeskommunen jobber jevnt med utviklingen av samisk språk i hele organisasjonen. Men ingen av de ansatte har hatt permisjon med lønn for å ta opplæring i samisk.

Troms fylkeskommune har mottatt tospråklighetsmidler fra Sametinget og har i tillegg brukt egne midler som fylkeskommunerådet har bevilget til lønn for språkkonsulent, til oversetting og offentliggjøring av planer og dokumenter og til tolking av møter.

Finmark fylkeskommune har prioritert bevilgningen til lønninger, oversetting av informasjonsmateriale som nettsider til samisk, og ellers til oversettinger og tolkingsutgifter.

1.2.4 Språkundersøkelse – prosjekt

Sametingsrådet har i sak SR142/19 omdisponert hele bevilgningen ut ifra fullmakt i budsjettet.

Etter samelovens § 3-12 skal Sametinget utarbeide rapport til Kongen om situasjonen for de samiske språkene i Norge. I løpet av de siste tiårene er det gjennomført undersøkelser omtrent hvert fjerde år. Målet med undersøkelsene har vært å kartlegge samisk språk i samfunnet, men det har vært vanskelig å sammenligne resultatene fra disse undersøkelsene da de er utført på forskjellige måter. Også den faglige analysegruppa for Samisk statistikk har påpekt denne mangelen. I rapporten til analysegruppa, Samiske tall forteller 6, 2013, sies det at språkundersøkelsen fra 1996 bør være grunnlaget for en ny undersøkelse.

Sametinget gjennomførte en undersøkelse i 2017 på bakgrunn av undersøkelsen i 1996 der det også er lagt til nye spørsmål og der også de kommunene er med som siden den gang har kommet med i språkforvaltningsområdet. Da skulle det nå være mulig både å sammenligne den nåværende offentlige språkbruken med situasjonen som var for 20 år siden og også få ny språkinformasjon om offentlig språkbruk som anses for viktig. Sametinget har sendt resultatene fra språkundersøkelsen til den faglige analysegruppa for samisk statistikk, men av forskjellige grunner har de ikke kunnet analysere resultatene slik man hadde håpet.

1.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

1.3.1 Samletabell – utvikling av samiske språk

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Språkutvikling i kommuner - søkerbasert tilskudd	11 865 540	13 130 000	1 264 460
Språkutvikling i fylkeskommuner - søkerbasert tilskudd	1 428 000	1 360 000	-68 000
Samiske språksentre - direkte tilskudd	20 995 272	21 550 000	554 728
Språksentertreff - konferanse	76 661	100 000	23 339
Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	9 880 860	8 099 000	-1 781 860
Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole - søkerbasert tilskudd	2 766 500	3 000 000	233 500
Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	205 000	300 000	95 000
Rettskrivingsordbok for lulesamisk - prosjekt	50 021	200 000	149 979
Internasjonalt år for urfolksspråk 2019 - prosjekt	643 412	600 000	-43 412
Sum	47 911 266	48 339 000	427 734

1.3.2 Språkutvikling i kommuner – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
10010 Språkutvikling i kommuner	11 865 540	13 130 000	13 130 000	1 264 460
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
10010 Språkutvikling i kommuner	13 626 000	1 442 150	318 310	11 865 540

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer til språkutvikling i kommuner ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 13 626 000

Kriteriene for måloppnåelse med språkutviklingsarbeidet er – Antall samiskspråklige tiltak for barna i barnehagene og i skolen og – Antall andre samiskspråklige tiltak.

Kommunene og fylkeskommunene har utformet 3-årige handlingsplaner for språkutviklingsarbeidet og Sametingsrådet har bevilget tilskudd på bakgrunn av dette. Sametinget har i 2019 bevilget til sammen 13 626 000 kroner til kommunene til språkutviklingstiltak. Tilskuddet skal brukes til språkutviklingstiltak for barn og unge og andre språkutviklingstiltak for kommunens innbyggere.

Tiltakene som har oppnådd tilskudd er forskjellige, og fordeler seg slik: 53 tiltak for barn i barnehagene, 61 tiltak for skolebarn og 42 andre språktiltak.

1.3.3 Språkutvikling i fylkeskommunene – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner	1 428 000	1 360 000	1 360 000	-68 000
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner	1 428 000	0	0	1 428 000

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt om-disponeringer til språkutvikling i fylkeskommunene ordningen ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 1 428 000.

Sametingsrådet bevilger språkutviklingstilskudd til fylkeskommunene på bakgrunn av den 3-årige handlingsplanen. Hver fylkeskommune har fått like stort tilskudd til språkutviklingsarbeid i 2019. Sametinget og Troms fylkeskommune har underskrevet en samarbeidsavtale med samfunnsråd om å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget har i 2019 fått rapporter fra fylkeskommunene om hva de har gjennomført i 2018. På bakgrunn av disse rapportene har Sametinget fått informasjon om hva fylkeskommunene har gjennomført med hjelp av tospråklighetstilskuddet.

Nordland fylkeskommune har brukt utviklingsdelen blant annet til utdeling av tilskudd til organisasjoner og institusjoner, til samiskspråklige tiltak og de har også bevilget stipender til lulesamiske lærerstudenter.

Trøndelag fylkeskommune har blant annet delt ut tilskudd til organisasjoner og institusjoner, tiltak som styrker samisk språk og kultur, og bevilget stipender til lulesamiske lærerstudenter.

Troms fylkeskommune har bevilget tilskudd til utviklingstiltak blant annet til kultur- og språkkurs for ansatte, til bibliotek, til samisk litteraturprogram på Riddu Riđđu og til Márkomeannu og Bokbussen, til Samekonferansen og til de videregående skolene.

Finmark fylkeskommune har brukt en stor del av utviklingstilskuddet til å arrangere virksomhet og samiskundervisning for de ansatte i fylkeskommunen, spesielt for de ansatte ved de videregående skolene.

1.3.4 Språksentre – direkte tilskudd

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt om-disponeringer fra direkte tilskudd til språksentre ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 21 154 000

Språksentrene rapporterte til Sametinget for forrige år. Derfor er det i Sametingets årsmelding for 2019 aktiviteter som språksentrene har gjennomført i 2018. På norsk side av Sápmi er det 19 samiske språksentre. Fem språksentre er i etableringsfasen og er ikke inne på Sametingets budsjett. Det er i alt fire språksentre i sørsamisk område, to i lulesamisk område, 12 i nordsamisk område og ett språksenter i Oslo. Språksentrene er Sametingets viktigste samarbeidspartnere i bevaring og utvikling av de samiske språkene, og språksentrene utfører et viktig arbeid i samiske områder. Gjennom aktiviteter i språksentrene arrangeres det mange språkarenaer og språkkurs, og den samiske befolkningen får mulighet til å bruke sitt språk gjennom aktivitetene i språksentrene.

Språksentrene rapporterer på grunnlag av 3-årige aktivitetsplaner som de sender inn til Sametinget. På bakgrunn av den samme aktivitetsplanen blir det bevilget årlig aktivitetstilskudd til de språksentrene som får direkte tilskudd. Aktivitetstilskuddet skal brukes til arrangement av språkkurs og språkarenaer.

I alt har språksentrene arrangert 74 språkarenaer og 30 språkkurs. I sørsamisk område er det arrangert 10 språkarenaer og 6 kurs. I lulesamisk område er det arrangert 3 språkarenaer og ett kurs.

I nordsamisk område er det arrangert 61 språkarenaer og 23 kurs. 2 språksentre i sørsamisk område og 3 språksentre i nordsamisk område har også mottatt aktivitetmidler til arbeid med stedsnavn i sine virkeområder. Alle språkarenaene og kursene er arrangert flere ganger, slik at det sanne antallet arenaer og kurskvelder er i virkeligheten større.

Språkkursene og tiltakene for barn og unge er prioriterte i 2019 og alle de etablerte språksentrene har arrangert språkaktiviteter spesielt for barn og/eller unge. Lekesamlinger, familiesamlinger, leksehjelp og fritidsaktiviteter er noen av eksemplene. Språksentrene har vært viktige samarbeidspartnere for Sametinget i språkuka og de har vært med på gjennomføringen av kreative aktiviteter gjennom hele uken.

Språksentrene har utformet innholdet av kursene og arenaene, og tilbudene har fått en lokal tilpasning. De fleste språksentrene arrangerer både nybegynnerkurs og snakkekurs for de som kan noe fra før, og andre arrangerer semesteremner eller lesetrening for de som behøver hjelp til å bli trygg i lesing på samisk.

1.3.5 Språksentertreff - seminarer

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra språksentertreff - seminarer ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 40 000.

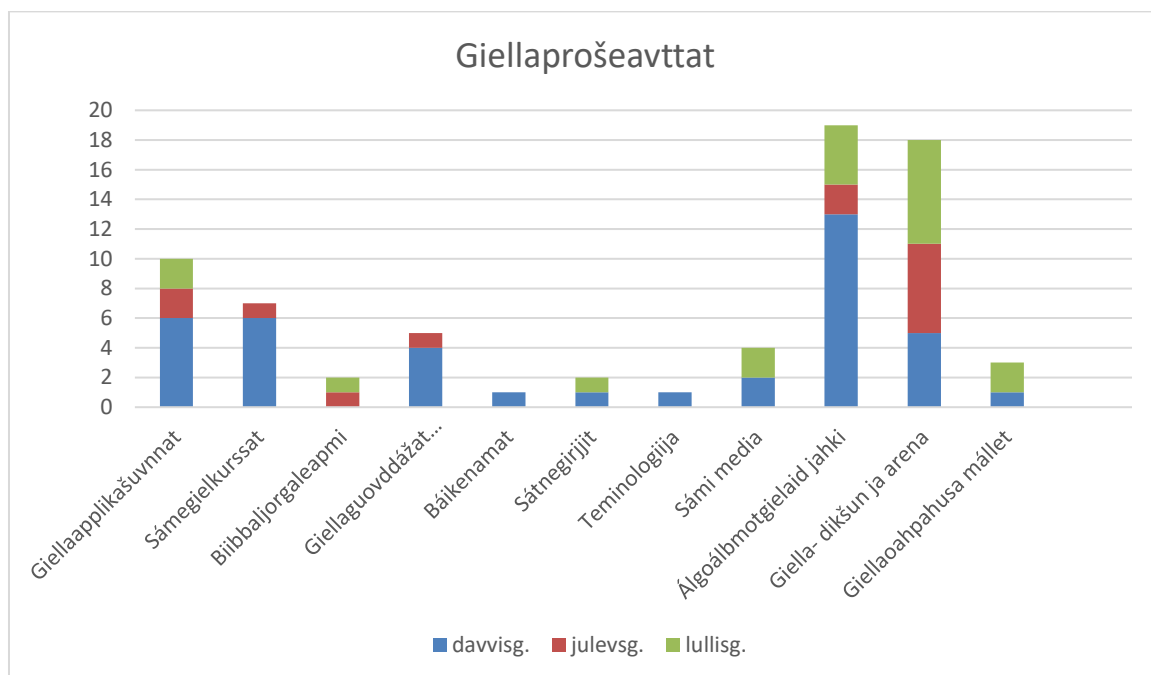
Sametingets språksentertreff ble arrangert i rådhuset i Tromsø, og der møttes 17 av de 19 språksentrene, med i alt 41 deltakere. Tema for treffet var språkundervisningsmetoder og språkuka.

1.3.6 Språkprosjekter – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
11000 Språkprosjekter	9 880 860	8 099 000	7 534 000	-1 781 860
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
11000 Språkprosjekter	10 134 100	253 240	0	9 880 860

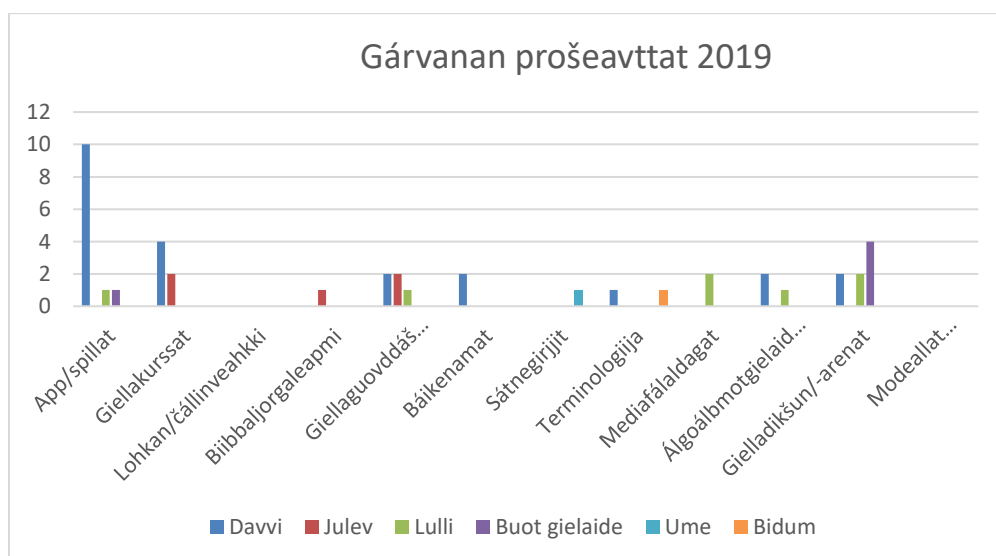
Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer på språkprosjekter - søkerbasert tilskudd ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 9 979 000.

Tilskuddene fordeler seg slik:

Prioritering: Til "Lese- og skrivehjelpsordninger for samisktalende" er det ikke kommet noen søknader i år.

Samisk hus i Oslo, Bodø kommune, Karasjok kommune og Kvænangen kommune har fått forlenget tilskudd til tiltak som danner grunnlag for etablering av språksenter.

Prosjekter som er slutført i 2019:

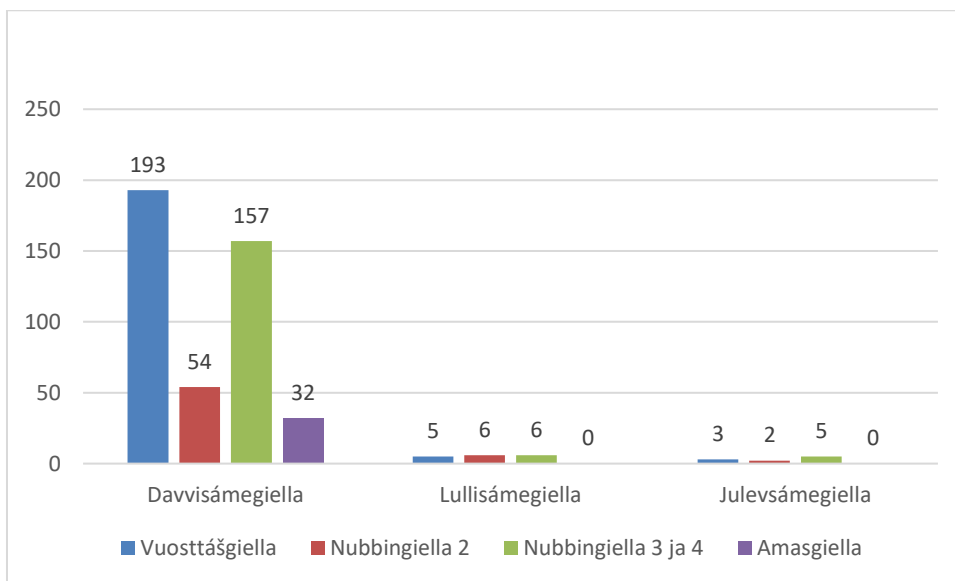
37 språkprosjekter er slutført i 2019. Blant annet er 12 applikasjoner/spill blitt ferdige. Av disse er det 6 applikasjoner/spill som er tilpasset for barn. Resten er tilpasset for unge og voksne. Dessuten er det arrangert 8 språkarenaer/språkrøkt prosjekter for unge og voksne, 6 språkkurs for voksne og 3 prosjekter i forbindelse med feiringen av urfolksåret. I tillegg er 2 stedsnavnprosjekter i markasamisk område, 2 samiske mediatilbudsprosjekter, 1 ordboksprosjekt, 2 terminologiprojekter og 1 lulesamisk bibeloversetting slutført.

1.3.7 Stipend til elever i videregående skole – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
11100 Stipend til elever med samisk i vid. skole	2 766 500	3 000 000	3 000 000	233 500

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra stipend til elever i videregående skole ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 2 752 000.

I år fikk elever med samisk som førstespråk 9 000 kroner. Elever med samisk som andrespråk på nivå 2, fikk 5 500 kroner. Elever med samisk som andrespråk på nivå 3 og 4, og elever med samisk som fremmedspråk, fikk 3 000 kroner som språkmotiveringsstipend. Det ble også gitt stipend til to elever som tok samisk som privatist.

1.3.8 Språkstipend høyere utdanning – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
11200 Språkstipend høyere utdanning	205 000	300 000	300 000	95 000
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
11200 Språkstipend høyere utdanning	215 000	0	10 000	205 000

I 2019 etablerte Sametinget en ny stipendordning. I denne tilskuddsordningen er sørsamiske, lulesamiske og markasamiske språkområder prioritert. Målet for språkstipendet er å oppmuntre flere til å lese de mest truede samiske språkene.

Antall søkere til stipend i 2019:

Vårsemesteret	Høstsemesteret
10 søkere i lulesamisk	7 søkere i lulesamisk
1 søker i sørsamisk	6 søkere i sørsamisk
	1 søker i markasamisk språkområde

1.3.9 Rettskrivingsbok for lulesamisk - prosjekt

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra rettskrivingsordbok for lulesamisk ut ifra fullmakt i budsjettet, slik at disponibelt beløp var kr 80 000.

I løpet av 2019 har arbeidsgruppa Julevsáme tjállemnjuolgadusá gjennomført 9 møter via internett. Det har vært ulike utfordringer fra kapittel til kapittel. Ikke alle nordsamiske forklaringer og eksempler i boka er relevante med hensyn til lulesamisk grammatikk og språkbruk. Ekspertgruppen må lage flere nye eller skrive om eksempler som er mer dekkende. Arbeidsgruppen møter også en del interne utfordringer hva gjelder navn på enkelte termer som brukes ulikt i Norge og Sverige. Dette løser gruppen ved å skrive ned alternativene som senere skal behandles i Giellagáldus normeringsgruppe.

Det ene medlemmet som var tilknyttet administrasjon i Sametinget i Norge sluttet i oktober og det kom inn ett nytt eksternt medlem. Dermed er det to medlemmer i Tjállemnjuolgadus-prosjektet som er tilknyttet hver sin administrasjon i Sametinget (i Sverige og i Norge).

Tjállemnjuolgadus heftet skal være klar til godkjenning i november 2020. Målet er at prosjektet ferdigstilles i løpet av 2020, med lansering i november/desember.

1.3.10 Sámi Giellagáldu

Sametinget mål er å etablere Sámi Giellagáldu som et permanent nordisk normeringsorgan for samiske språk i løpet av 2020 slik at sametingenes nye fellesorgan er i funksjon fra nyttår 2021. Til nå har sametingene sammen utført og finansiert virksomheten i Sámi Giellagáldu i en prosjektliknende form. I den nåværende organiseringen er det utfordringer blant annet når det gjelder finansiering, arbeidsgiveransvar og ledelse.

Arbeidsgiveransvaret og arbeidsgivers styringsrett er fordelt på tre sameting, mens Sámi Giellagáldu har vedtaksmyndighet når det gjelder arbeidsoppgavens innhold og gjennomføringen av disse. I tillegg mangler Sámi Giellagáldu en fast finansiering.

Sametinget har i lengre tid sammen med sametingene i Sverige og Finland prøvd å finne en organisasjonsform der Sámi Giellagáldu har en felles ledelse i ett av de tre landene, samtidig som organet skal kunne ha ansatte og virksomhet i alle de tre landene. Dette arbeidet har medført den type utfordringer som sametingene mener at de nasjonale myndighetene må være med på å løse. Sametingene har i mange sammenhenger framholdt at det er behov for å utforme Sámi Giellagáldu etter en slik organisasjonsform der det er en felles ledelse, selv om virksomheten befinner seg i tre

land. Sametinget har mange ganger tatt opp disse utfordringene både med sameministrene og sametingsrepresentantene og i møter med ansvarlig nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål (Nordiskt ämbetsmannsorgan för samiska frågor/NÄS). I august 2018 påminnet Sametinget igjen NÄS at NÄS har fått i oppdrag fra sameministrene å finne en løsning på Sámi Giellagáldu sine organisatoriske utfordringer. I tillegg til Sametinget var det i denne arbeidsgruppen representanter for alle sametingene og departementer i Finland, Sverige og Norge med ansvar for samiske spørsmål.

Arbeidsgruppen utredet og vurderte hvordan Sámi Giellagáldu kan organiseres. Kommunal- og moderniseringsdepartementet i Norge ledet utredningsarbeidet. Arbeidsgruppens oppgave var å fremme forslaget om organisasjonsform for Sámi Giellagáldu overfor NÄS før 1. mai. Sluttrapporten til arbeidsgruppen med vurdering av organisasjonsformen til Sámi Giellagáldu – Fag- og ressurscenter for de nordiske samiske språkenes ble ferdig 8. mai. Arbeidsgruppen vurderte i alt 10 forskjellige organisasjonsformer og konkluderte med at organisasjonsformene: "Sametinget i Norge som vertskap" og "forvaltningsorgan med særskilte fullmakter i Norge" som i størst grad tilfredsstillte organisasjonskriteriene.

Sámi Giellagáldu er et underliggende nordisk språksamarbeidsorgan til Samisk parlamentarisk råd (SPR). Sametinget mener at rapporten til arbeidsgruppen for NÄS legger et godt og effektivt grunnlag for organiseringen av Sámi Giellagáldu. Sametingets plenum behandlet saken om organiseringen av Sámi Giellagáldu i juni. Plenum ga fullmakt til plenum i SPR om å organisere virksomheten til Sámi Giellagáldu på nytt, og velge en framtidig fast organisasjonsform for Sámi Giellagáldu. Plenum for sametingene i Sverige og Finland gjorde tilsvarende vedtak.

Sametingene fra svensk og finsk side la fram organiseringen av Sámi Giellagáldu for plenum i SPR. Plenum for SPR konkluderte i september at organisasjonsformen - Sametinget som vertskap i Norge – sikrer best mulig en effektiv virksomhet i Sámi Giellagáldu. SPR valgte denne organisasjonsformen som fremtidig organisasjonsform for Sámi Giellagáldu. SPRs plenum vedtok å arbeide videre med den nye organiseringen av nordisk språksamarbeid og ba Sametinget i Norge om å fungere som vertskap slik at Sámi Giellagáldu blir etablert som fast organ i tilknytning til Sametinget i Norge. SPRs plenum oppfordret også sametingene å følge opp dette vedtaket og sette i gang nødvendige tiltak, slik at Sámi Giellagáldu kan etableres som fast normeringsorgan for de samiske språkene i 2020 samtidig som virksomheten i Sámi Giellagáldu videreføres fra 2020 i samme form som nå. Sametinget har fulgt opp vedtaket i SPR og nedsatt en intern arbeidsgruppe som skal arbeide videre med organiseringen av Sámi Giellagáldu fra 2020. Samtidig fortsetter samarbeidet i denne saken med sametingene i Sverige og Finland. Sametingene skal blant annet utforme retningslinjene for Sámi Giellagáldu i fellesskap.

Normering og språkrådgivning

Sámi Giellagáldu er de samiske språkenes øverste faglige normeringsorgan og har sitt virke i Norge, Sverige og Finland. Organet skal normere ny teknologi og normene for skriftspråket, og drive med språkrøkt. Sametinget anser dette arbeidet for å være fundamentet for øking av språkbruken og for utviklingen av språket. Nye termer er en forutsetning for bruk av samisk i dagligtale, i skriftlig språk, i media, i sosialmedia og på alle andre språkbruksarenaer.

Sámi Giellagáldu samarbeider med Divvun på mange områder, som for eksempel i forbindelse med den digitale ordbanken www.satni.org. Sámi Giellagáldu har sammen med Divvun og Giellatekno i år lagt inn rundt 115000 tidligere normerte nord-, lule- og sørsamiske termer i TearbmaWiki-verktøyet. Alle termene er også offentliggjort i den digitale ordbanken <http://satni.org> der de er lett tilgjengelige

for språkbrukerne. Den digitale ordbanken henter automatisk inn en gang i døgnet alle normerte termer i TearbmaWiki-verktøyet. Divvun lager digitale språkutviklingsverktøy på grunnlag av normeringene til Sámi Giellagáldu. Nye termer og normeringer slår rot i språket gjennom verktøy som Divvun har utviklet, som for eksempel stavekontroll og grammatisk kontroll. Ved hjelp av disse blir det lettere å skrive på samisk, og det vil også øke bruken av de samiske språkene.

Styret for Samisk Parlamentarisk råd utnevner medlemmer og varamedlemmer til språkseksjonene i Sámi Giellagáldu som har ansvar for normeringen av de samiske språkene. Mandatet til disse språkseksjonene er i kraft fram til slutten av 2019. Sametinget utnevnte representanter fra norsk side til de sør-, lule- og nordsamiske språkseksjonene, og til arbeidsgruppen for pitesamisk. Pitesamisk skriftspråk ble normert 20. august. Skriftspråket ble offentliggjort på Sámi Giellagáldu sine nettsider <http://giella.org>.

Sametingene har i fellesskap hatt ansvar for finansiering av virksomheten til Sámi Giellagáldu. Sametinget i Finland har ledet det nordiske samiske språksamarbeidet. Virksomheten i Sámi Giellagáldu er utført i begrenset omfang med mindre arbeidskraft og mindre økonomiske midler til samarbeidet mellom sametingene. Dette har gått utover normeringsarbeidet og forsinket normeringsprosessene da språkseksjonene ikke har kunnet komme sammen så ofte som det ville ha vært behov for. Den nordsamiske språkseksjonen kom sammen to ganger og normerte i alt 310 nye termer i nordsamisk. Den lulesamiske språkseksjonen kom også sammen to ganger og normerte til sammen 105 nye termer på lulesamisk. Den sørsamiske språkseksjonen kom også sammen to ganger og normerte til sammen 209 nye termer på sørsamisk. De nye termene er offentliggjort på Sámi Giellagáldu sine nettsider <http://giella.org>, på Sámi Giellagáldus TearbmaWiki, og i den digitale ordbanken <http://satni.org>.

Sámi Giellagáldu har veiledet språkbrukere i forskjellige språkspørsmål og har svart på om lag 1000 spørsmål angående bruken av sør-, lule- og nordsamisk. Sámi Giellagáldu har informert om sin virksomhet blant annet i februar på Sametingets språkkonferanse i Tromsø, på arrangementet for Samisk nasjonaldag i Enare og på markedet i Jokkmokk og i forbindelse med Sametingets 30-års jubileum på Diehtosiida i Guovdageaidnu. Sámi Giellagáldu har forelest for elevene i den videregående skolen om Sámi Giellagáldu, vist teknisk verktøy som er nyttige i språkarbeidet, og anbefalt hvilke språkaktiviteter studentene kunne gjennomføre i forbindelse med språkuka for urfolksspråkåret (IYIL2019).

1.3.11 Internasjonalt år for urfolksspråk 2019 - prosjekt

Det internasjonale året for urfolksspråk ble satt i gang i januar med offentlig arrangement i UNESCO i Paris og i februar i FN i New York. Sametingets president var en av lederne for urfolksspråkårets styringsgruppe og representant for det arktiske området. De viktigste innsatsområdene i forbindelse med språkåret er språkteknologi og språksamarbeid over landegrensene.

På årets Permanente Forum for urfolksspørsmål (UNPFII) i New York i april var ett av hovedtemaene det Internasjonale året for urfolksspråk. Sametingets president Aili Keskitalo holdt flere innlegg i forbindelse med forumet og understreket blant annet at språkteknologi er viktig for å fremme urfolksspråkene og at teknologisk avstand er en trussel for urfolksspråkene. I dialogen om språkåret på UNPFII var det stor enighet om at det ikke er tilstrekkelig å ha fokus på urfolksspråk i kun ett år.

Sametinget arrangerte, sammen med Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Universitetet i Tromsø Divvun og Giellatekno, en side-event i forbindelse med UNPFII, som het «Is it possible to create technical tools for indigenous languages?». På side-eventen deltok det om lag 50 deltakere fra forskjellige urfolkssområder som fikk et innblikk i hvordan det arbeides med språkteknologi for samiske og andre urfolksspråk, og hvilke muligheter som finnes.

Sametingets president deltok på det nord-amerikanske og arktiske regionmøtet i forbindelse med FNs internasjonale urfolksspråkåret (IYIL), som ble arrangert i Canada. Målet med regionmøtet er å utforme dette områdets sluttokument i forbindelse med IYIL, som også skal være en del av arbeidet med å utforme de globale strategiene på slutten av språkåret. Da ble det også arrangert en språkkonferanse for urfolk, "HELISET TFE SKÁL – "Let the Languages Live", der sametingspresidenten deltok i paneldebatten.

Den 18. Desember 2019 vedtok UNGA, i den årlige resolusjonen om urfolks rettigheter, sluttokumentet for IYIL2019, som også inkluderte et internasjonalt tiår med urfolksspråk, fra 2022-2032.

I begynnelsen av desember ble det også holdt en språkteknologikonferanse LT4All på UNESCO i Paris. Konferansen samlet leverandører av teknologiske løsninger og representanter for flere urfolksspråk. Sametingspresidenten holdt et innlegg under språkteknologikonferansen LT4All.

1.4 "Oppfølging av "Hjertespråket"

Mål for innsatsområdet

- Sikre og utvikle de samiske språkenes fremtid

1.4.1 Samletabell - Hjertespråket

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Giellalokten - prosjekt	3 203 694	3 000 000	-203 694
Nytt språkområde - prosjekt	313 720	1 000 000	686 280
Sum	3 517 414	4 000 000	482 587

1.4.2 Giellalokten - prosjekt

Sametingets oppfølging av Hjertespråket består av flere parallelle prosesser. Sametinget og regjeringen er i gang med arbeidet med oppfølgingen av forslag til lovendringer. Arbeidet med utarbeidelse av en lovproposisjon med tilhørende meldingsdel startet opp allerede i slutten av 2018.

Lovproposisjon med tilhørende meldingsdel

Arbeidet med utarbeidelse av lovproposisjon startet i 2018. Det har vært avholdt en rekke administrative konsultasjoner med Kommunal- og moderniseringsdepartementet første halvdel av 2019. Sametinget utarbeidet videre sine forventninger til de ulike fagdepartementene når det gjelder oppfølgingen av Hjertespråket. Dette ble oversendt de ulike departementene i juni 2019.

I løpet av 2019 har det i tillegg til konsultasjoner med Kommunal- og moderniseringsdepartementet vært konsultasjoner med Justis- og beredskapsdepartementet om forslagene i Hjertespråket. Sametinget hadde også forventninger om konsultasjoner med de andre fagdepartementene i løpet av 2019.

Lovproposisjon med tilhørende meldingsdel skulle etter tidsplanen legges fram for Sametingets plenum i slutten av 2019. Regjeringens opprinnelige tidsplan for arbeidet ble beklageligvis revidert, noe som medfører at lovproposisjonen ikke vil bli behandlet i Sametingets plenum før tidligst i 2020. Sametinget har vært i dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet om tidsplan, og har ved flere anledninger påpekt viktigheten av progresjon i arbeidet med oppfølgingen av Hjertespråket. Etter opprinnelig tidsplan skulle det vært avholdt innledende konsultasjoner med fagdepartementene i løpet av 2019, men det forventes konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Barne- og familiedepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet i første halvdel av 2020.

Ny norsk språklav

Kulturdepartementet er i gang med utarbeidelse av en ny helhetlig språklav. Lovproposisjonen vil legges fram for Stortinget samtidig med en ny språkmelding. Utkast til språklav var sendt på bred høring, og med høringsfrist november 2019.

Selv om ny språklav ikke endrer de samiske språkenes status eller språkenes rettslige situasjon har loven likevel stor verdi, da det slås fast i loven at samiske språk er urfolksspråk. Begrepet urfolksspråk har ikke vært benyttet i tidligere lover, og det er derfor svært positivt at det i ny språklav stadfestes at samiske språk er urfolksspråk.

Sametinget har videre påpekt i sitt hørings svar at det er en svakhet at det i formålsparagrafen til ny språklav gjøres forskjell på norsk og de samiske språkene. Sametinget mener at det i formålsparagrafen bør stå at offentlige organer har et særlig ansvar for å bruke, utvikle og styrke norsk og samiske språk. Slik det er foreslått i lovteksten skal offentlige organer ha ansvar for å verne og fremme samiske språk, på lik linje som offentlige organer skal verne og fremme kvensk, romani, romaner og norsk tegnspråk. Sametinget er av den formening at prinsippet om at norsk og samiske språk er likestilte språk bør gjenspeiles i formålsparagrafen, og at offentlige organer skal bruke, utvikle og styrke samiske språk på lik linje med norsk.

Det slås fast i forslag til loven at språkrådet skal ha en veiledningsplikt ovenfor det offentlige når det gjelder samiske språk. Formålet med å stadfeste språkrådets veiledningsplikt er å tydeliggjøre at språkrådet som statens forvaltningsorgan i språkspørsmål, også har ansvar for å fremme samiske språk som en del av den helhetlige språkpolitikken. Sametinget er tilfreds med en slik stadfestelse av språkrådets veiledningsplikt, og håper at dette kan bidra til at offentlige organer blir mer beviste sine roller og sitt ansvar for å fremme samiske språk.

Internasjonalt urfolksspråkår og Giellalokten

Siden 2019 var Internasjonalt år for urfolksspråk, var det ikke tilfeldig at Sametinget i desember 2018 vedtok Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten. Parallelt med arbeidet med en lovproposisjon har Sametinget fulgt opp forslagene i Hjertespråket gjennom sitt strategidokument Giellalokten. Giellalokten er Sametingets helhetlige satsning på samiske språk og består av en rekke

tiltak, både hentet fra Hjertespråket, men også en rekke andre tiltak som naturlig hører sammen med forslag på tiltak som språkutvalget har foreslått i Hjertespråket.

Sametingets visjon for samiske språk er at samiske språk er naturlige, samfunnsbærende og levende språk. Samiske språk skal være en naturlig del av samfunnet og at alle skal gis mulighet til å høre, se og bruke samiske språk på alle samfunnsområder. For å nå et slikt mål er det behov for en langsiktig satsning på samiske språk, og språkløftet er tenkt gjennomført over flere år. Strategiene er omfattende, og viser Sametingets helhetlige og sektorovergrepene språkpolitikk for de kommende år. Giellalokten inneholder en rekke konkrete tiltak på ulike samfunnsområder, og også på ulike nivå innenfor de ulike samfunnsområdene.

Sametingets offisielle markering av oppstart av Sametingets arbeid med Internasjonalt år for urfolksspråk og Giellalokten var samisk språkkonferanse i Tromsø. Konferansen samlet omkring 400 deltagere fra ulike deler av Sápmi, og også med deltagere fra Grønland. Konferansen ble tolket til sør, lule og nordsamisk, og alle samiske språk ble benyttet fra talerstolen. Konferansen ble streamet, og oppnådde seerrekord på Sametingets streamingtilbud.

Samisk språkuke

I løpet av 2019 har Sametinget fulgt opp en rekke av tiltakene i Giellalokten. Samisk språkuke var et viktig og vellykket tiltak, og en rekke aktører bidro til å synliggjøre i samiske språk i samfunnet under samisk språkuke.

Det ble avholdt både lokale arrangementer og arrangementer på sosiale medier. Kongehuset, Stortinget, regjeringen og institusjoner som Sámi allaskuvla, samiske videregående skoler, Nasjonalt senter for samisk i opplæringa, Finnmarkseiendommen, FN sambandet, Redd Barna, NRK Super er noen av aktørene som bidro i markeringa av samisk språkuke.

Hans Majestet Kongen besøkte Karasjok 24. oktober, hvor han besøkte Karasjok grunnskole og fikk orientering om skolens arbeid med språkuka og deres elevarbeid. Kongen deltok deretter på et arrangement i Niitoharji/Karasjokhallen hvor han blant annet delte ut Språkløftets språkpris.

Sametinget utarbeidet to applikasjoner. «Saemesth!» er en applikasjon av den populære lomme-parløren for ungdom som ble laget i forbindelse med språkkampanjen «Snakk samisk te`mæ». Applikasjonen er på sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk. Det er en målsetting at hele applikasjonen skal få lydfiler, og man jobber med at den skal kunne lastes ned utenfor Norge også. Den andre applikasjonen «10/20 båg» er rettet mot alle landets barnehager og grunnskoler. Målsettingen er at alle barn i landets grunnskoler og barnehager skal lære seg noen ord på samisk. Applikasjonen er på sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk, og består av både bilde og lydfiler. I tilknytning til applikasjonen ble det utarbeidet plakater med de samme ordene. Plakatene ble distribuert til barnehager og grunnskoler rundt om i landet. Sametinget opplevde stor interesse for plakaterne, og det kommer stadige bestillinger på disse.

Ett av tiltakene i Giellalokten er å utarbeide en egen språkpris rettet mot institusjoner og aktører som bidrar til synliggjøring av samiske språk lokalt og nasjonalt. Sametinget oppfordret folk til å sende inn forslag på aktører til å vinne språkløftets språkpris, og det kom inn 24 forslag. Vinneren av språkløfteprisen var «Snaepmie» ved Anne Marja Guttorm Graven. Vinneren har fremmet samiske språk som dagligspråk både muntlig og skriftlig til et stort publikum, og spesielt for unge. Vinneren har

følgere/brukere fra hele Sápmi og i alle aldre. Der deles det ut forskjellig informasjon og saker på samisk hver dag, og ikke bare på nordsamisk, men også på andre samiske språk. Vinneren har hjulpet mange til å våge å bruke samisk, også i offentlig sammenheng.

Sametinget i samarbeid med NRK Sápmi lanserte en joikekonkurranse, hvor målet var å lage en egen joik til de samiske språkene, Språkløftets joik. Det kom inn 12 bidrag, og vinneren var Jan Ole Hermansen fra Máze.

Sametinget er svært fornøyd med de lokale initiativene og arrangementene i forbindelse med språkuka. Dette var første gang det har blitt tatt initiativ til en slik uke, og språkuka fikk god mediedekning og god oppslutning.

1.4.3 Nytt språkområde - prosjekt

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra nytt språkområde - prosjekt ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 500 000.

Sametinget har avholdt en anbudskonkurranse for å utrede ny tilskuddsmodell som er tilpasset det nye språkområdet. Dette er en del av oppfølgingen av Sametingets plenumsvedtak 053/18. Sametinget tildelte Visjona AS jobben med å utrede ny tilskuddsmodell som er tilpasset til nytt språkområde (Sametingets plenumssak 053/18 Samisk språkområde). Visjona AS har levert sluttrapporten og Sametingsrådet vil arbeide videre med denne saken.

1.4.4 Rettigheter til samisk språkteknologi

Sametinget og Norges arktiske universitet, UiT, har formet en eierskapsavtale som er knyttet til samisk språkteknologi. Avtalen skal regulere opphavsrett, eierskap og lisens for arbeidet knyttet til samisk språkteknologi på UiT. Fra Sametingets side er avtalen underskrevet av direktør Rune Fjellheim

1.4.5 Sámás Muinna

Sametinget på norsk side har overrekket språkkampanjen Sámás Muinna til Sametinget på finsk side. Sametingspresident overrakte offisielt kampanjen Sámás Muinna til Sametinget på finsk side under en markering i Če'vetjäu'rr (Sevettijärvi).

1.5 Sametingets stedsnavntjeneste

Sametingets stedsnavntjeneste består av faglige konsulenter som gir råd i forbindelse med bruken av stedsnavn. To konsulenter gir råd i forbindelse med bruken av nordsamiske stedsnavn, Én konsulent for bruken av lulesamiske stedsnavn og to konsulenter for sørsamiske stedsnavn. Stedsnavntjenesten har i år sendt råd både innledningsvis og endelig råd for landskapsnavn, bygdenavn, tunnelnavn, adressenavn, nasjonalparknavn, stinavn, kommunenavn og fylkeskommunenavn. Sametinget har også hjulpet nasjonalparker med stedsnavn og informasjon. Rådene berører hele Sápmi og er gitt på alle de tre samiske språkene. Samiske stedsnavn vekker stor interesse blant folk og mellom lokalbefolkningene, og ofte blir samiske stedsnavn også til saker i media.

Konsulentene i Sametingets stedsnavntjeneste svarer på spørsmål om stedsnavn fra media og andre interesserte. Kulturdepartementet vedtok ny stedsnavnloven for Norge – Lov om stadnamn – som kom i kraft 01.07.2019. Sametinget var med i lovarbeidet og sendte høringsuttalelse til den nye loven. I den forbindelse har Sametinget uformet en veiledningsbok i skrivning av nordsamiske stedsnavn der begrepene i loven og i forskriften blir forklart, og hvordan nordsamiske stedsnavn skal og bør skrives i de forskjellige områdene. Denne veiledningsboka skal sendes ut på høring i samiske fagmiljøer, og skal foruten stedsnavnloven og forskriften danne grunnlaget for Sametingets arbeid med stedsnavn. Det skal også utarbeides en veiledningsbok for lule- og sørsamiske stedsnavn.

Sametinget arrangerte i år sammen med Sámi allaskuvla det 49. NORNA navnesymposium i Guovdageaidnu, som en del av Sametingets markering av det internasjonale året for urfolksspråk. Sametinget holdt også forelesninger på symposiet. I tillegg har Sametinget holdt forelesninger om samiske stedsnavn og om arbeidet med samiske stedsnavn på forskjellige seminarer og møter. Sametinget informerer også folk, institusjoner, foreninger osv. om samiske stedsnavn, om navnearbeidet og om stedsnavnloven.

Umesamisk skriftspråk ble normert i 2016 og pitesamisk skriftspråk i 2019. Disse språkene er ikke implementert i forskriften til stedsnavnloven. Konsulentene i Sametingets stedsnavntjeneste har tatt kontakt med Kulturdepartementet om at pite- og umesamisk bør tilføyes i forskriften til stedsnavnloven i tillegg til nord-, lule-, sør- og østsamisk. I det samme brevet har konsulentene i stedsnavntjenesten også gitt råd angående hvilket språk som bør brukes i stedsnavnene i de forskjellige områdene.

Konsulentene i Sametingets stedsnavntjeneste har gitt råd til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om den offentlige bruken av samiske stedsnavn i Norge. Med offentlige samiske navn menes i denne sammenheng navn på sør-, lule- og nordsamisk. Konsulentene i stedsnavntjenesten foreslo blant annet at samisk navn bør skiltes på riksgrensene i samiske områder.

2 Kunnskap

Samfunns mål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Utviklingen av det samiske samfunnet med grunnlag i våre verdier språklig og kulturelt forutsetter høy kvalitet i samisk barnehage- og grunnsopplæringstilbud. I 2019 vedtok Sametinget ny sametingsmelding om samisk barnehagetilbud og Sametingets handlingsplan for samisk barnehage tilbud.

2.1 Virkemidler til kunnskap

2.1.1 Innsatsområder kunnskap

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Innholdet i samisk barnehagetilbud	11 465 220	11 820 000	354 780
Språkarbeid i barnehager	5 032 410	4 371 000	-661 410
Kompetanseheving i barnehager	361 995	200 000	-161 995
Pedagogisk materiell	1 540 000	1 540 000	0
Samisk innhold i skolen	3 980 581	2 940 817	-1 039 764
Læringsmiljø og skoleutvikling	1 588 371	2 115 000	526 629
Læremidler	32 706 794	32 790 000	83 207
Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	3 411 500	2 700 000	-711 500
Årbediehtu	43 476	200 000	156 524
Sum	60 130 346	58 676 817	-1 453 529

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd - barnehage

År	Beløp
2014	68 000
2016	0
2017	532 889
2018	2 366 900
2019	3 145 350
Sum	6 113 139

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd - læremidler

<u>År</u>	<u>Beløp</u>
2010	469 000
2011	1 635 333
2012	253 500
2013	3 844 050
2014	5 848 000
2015	5 415 709
2016	8 923 425
2017	9 456 250
2018	9 808 600
2019	33 468 000
Sum	79 121 867

2.2 Innholdet i samisk barnehagetilbud

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn har et kvalitativt godt barnehagetilbud som bygger på samiske verdier, samisk kultur og tradisjonell kunnskap.

Ny barnehagepolitikk vedtatt

Sametinget har i 2019 vedtatt ny Sametingsmelding om samisk barnehagetilbud og Sametingets handlingsplan for samisk barnehagetilbud 2019 - 2023. Dette vil danne grunnlaget for fremtidig politikk innenfor barnehage.

For å nå Sametingets hovedmål for barnehagepolitikken vil det rettes fokus på tre innsatsområder. Hvert innsatsområde har sine utfordringer, mål og strategier som skal ligge til grunn for det barnehagepolitiske arbeidet. Innsatsområdene er

- 1) samiskspråklige barn i dagens samfunn,
- 2) tradisjonell kunnskap i ny tid
- 3) kunnskap og kompetanse bygger fremtidens samiske barnehager.

Sametingets deltakelse i nasjonale prosesser

Sametinget er med på å sette premisser for barnehagesektoren, med den samiske barnehagen som interessefelt. Sametinget legger føringer for den samiske barnehagesektoren til det beste for samiske barn i barnehager. Sametinget deltar derfor i de fleste nasjonale prosesser og i flere aktuelle fora, på ulike nivå for å synliggjøre viktigheten av en politikk som skal være til det beste for de samiske barna. Sametinget har sett at Sametingets deltakelse er viktig og at deltakelse kan være avgjørende for sakenes utfall når det gjelder samiske barn i barnehager og samiske barnehager. Som for eksempel Sametingets deltakelse i det nasjonale implementeringsarbeidet av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), og spesielt implementeringsarbeidet i samiske barnehager. I denne prosessen har det vært viktig at alle parter har fått felles forståelse på samiske barns rettigheter og

arbeidet med å implementere det samiske innholdet i rammeplanen, der kompetanseutvikling er et av temaene. Dette arbeidet har lært både Sametinget og våre samarbeidspartnere hvor viktig det er med dialog, gjensidig tverrfaglig samhandling, felles forståelse og felles utgangspunkt for å oppnå gode resultater til det beste for de samiske barna i barnehagene. Eksempelvis hvorfor det skal tilrettelegges med tolk på seminarer og samlinger for samiskspråklige barnehageansatte. Sametinget ser fram til å fortsette dette gode samarbeidet på alle nivå.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er styringsdokument for alle barnehager i Norge, også for samiske barnehager og andre barnehager med samiske tilbud. Rammeplanen legger føringer for innholdet i samiske barnehager blant annet ved at det i samiske barnehager skal årsplanen bygge på den samiske årstidskalenderen. Rammeplanen sier også at årsplanen skal vise hvordan barnehagen knytter det pedagogiske arbeidet til årets gang og endringene i naturen. Sametinget er godt fornøyd med rammeplanens innhold, og har i 2019 gjennom dialog med samiske barnehager fått tilbakemeldinger fra noen barnehager om at de opplever at rammeplanen likevel ikke er tilpasset samiske barnehager som styringsdokument. Sametinget er enig med språkutvalget i det de sier i deres utredning NOU 2016:18 – Hjertespråket om at samiske barnehager er det viktigste enkelttiltaket for å sikre, bevare og vitalisere samiske språk. Med dette som bakteppe vil Sametinget ta barnehagenes tilbakemeldinger med i det videre arbeidet med å se på de strukturelle rammene rundt den samiske barnehagen, slik at de får gode rammer for utvikling av det samiske innholdet som gir høy kvalitet.

To nye samiske barnehagetilbud i 2019

Det er i 2019 etablert to nye kommunale samiske barnehagetilbud. Det er etablert en samisk barnehage i Alta, som gir et fullverdig nordsamisk barnehagetilbud. Sametinget ser at samiske foreldres behov i Alta kommune er hørt. Tromsø kommune har også utvidet det samiskspråklige barnehagetilbudet sitt, nå med en ny kommunal samisk avdeling. Resultatet av disse nyetableringene er at flere barn får et samiskspråklig tilbud. Dette er svært positivt og er veldig viktig for det samiske samfunnet, og for bevaring og utvikling av samiske språk.

Antall samiske barnehager og samiske avdelinger

I 2019 var det totalt 22 samiske barnehager, hvorav cirka 78 % er i Finnmark, i underkant av 30% i Troms og under 3% i fylkene Nordland (2 lulesamiske barnehager), Trøndelag (3 sørsamiske barnehager) og i Oslo (1 samisk barnehage). I tillegg til samiske barnehager gis det et fullverdig samiskspråklig tilbud i samiske avdelinger i norske barnehager. I 2019 var det 11 samiske avdelinger i norske barnehager, hvorav cirka 78 % er i Finnmark og i Troms er det i underkant av 30%. Utover dette er det samiske barnehager i Nordland (2 lulesamiske barnehager), i Trøndelag (3 sørsamiske barnehager) og i Oslo (1 samisk barnehage).

Antall barnehager innenfor forvaltningsområdet for samiske språk

18 av 23 samiske barnehager er i kommuner som er innenfor forvaltningsområdet for samiske språk. I tillegg til de 18 samiske barnehager var det også tre barnehager med samisk avdeling og 8 barnehager med tilbud om samisk språkopplæring. Totalt ble det gitt samisk barnehagetilbud i 29 barnehager innenfor forvaltningsområdet for samiske språk.

Antall barn som fikk samisk barnehagetilbud i 2019

I 2019 har Sametinget registrert, gjennom sin tilskuddsforvaltning til barnehager, at det totalt var 836 barn som fikk samiskspråklig barnehagetilbud. Alle barn har rett til barnehageplass, og Sametinget vet at det kan være flere barn enn dette som får samiskspråklig barnehagetilbud i barnehager som ikke er fanget opp av tilskuddsordningene. Tilskuddsordningene er søkerbaserte, og det er opptil barnehager og barnehageeiere å søke på midlene.

Av 836 var det 539 barn som fikk samisk barnehagetilbud i forvaltningsområdet for samiske språk.

Samisk barnehagetilbud i forvaltningsområdet for samiske språk	
Barnehagetilbud	Antall barn
Nordsamisk tilbud	496
Lulesamisk tilbud	18
Sørsamisk tilbud	25
Totalt	539

Rett til samisk barnehagetilbud og lovverk

I dag stilles det ulike krav til barnehager innenfor og utenfor samiske språkforvaltningsområder. Kommunens ansvar for å tilrettelegge barnehagetilbudet til samiske barn er regulert i barnehageloven § 8, tredje ledd.

Ulikheten er at kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk har ansvar for at barnehagetilbudet til samiske barn bygger på samisk språk og kultur, og at kommuner utenfor forvaltningskommuner, som omtales som øvrige kommuner, skal legge forholdene til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur. Disse formuleringene kan tolkes til at det er høyre og/eller lavere krav til kommunene om de er innenfor eller utenfor forvaltningsområdet for samiske språk. Et slikt skille er ikke virkningsfullt, spesielt fordi mange samiske familier erfarer at det ikke er en enkel prosess å få et godt kvalitativt samisk barnehagetilbud til sine barn. Dette til tross for at samiske barn, som urfolksbarn, har særlige rettigheter nedfelt i FNs konvensjon om barns rettigheter.

Sametinget har i 2019 fått mange forespørsler fra foreldre om rett til samisk barnehagetilbud, spesielt i områder utenfor samiske språkforvaltningsområder. De ønsker et samiskspråklig barnehagetilbud hvor deres barn blir møtt på sitt eget språk, får oppleve at de blir hørt og møtt med forståelse. Det er viktig for foreldrene at deres barn får være seg selv og få utvikle sin samiske identitet og sitt samiske språk. Det handler om et godt og trygt psykososialt barnehagemiljø for samiske barn. Samiske foreldre har gjennom det siste tiåret etterlyst gode og trygge rammer for sine barn i samiske barnehager og andre barnehager med samisk tilbud, slik at barna kan få utvikles i harmoni med omgivelsene sine. Dette gjør at Sametinget ser at det fortsatt er behov å satse på tiltak som sikrer at samiske barns rett til samiskspråklig barnehageplass lovfestes, og at kommunens plikt til å tilby et samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell lovfestes i barnehageloven. Sametinget er bekymret for innholdet til samiske barns barnehagehverdag og spesielt barns samiskspråklige utvikling med tanke på at barnet skal velge samisk som førstespråk på skolen.

2.2.1 Samletabell - innholdet i samisk barnehagetilbud

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Samiske barnehager og avdelinger	7 030 869	7 430 000	399 131
Sámi mánát ođđa searvelanjan	4 434 351	4 390 000	-44 351
Sum	11 465 220	11 820 000	354 780

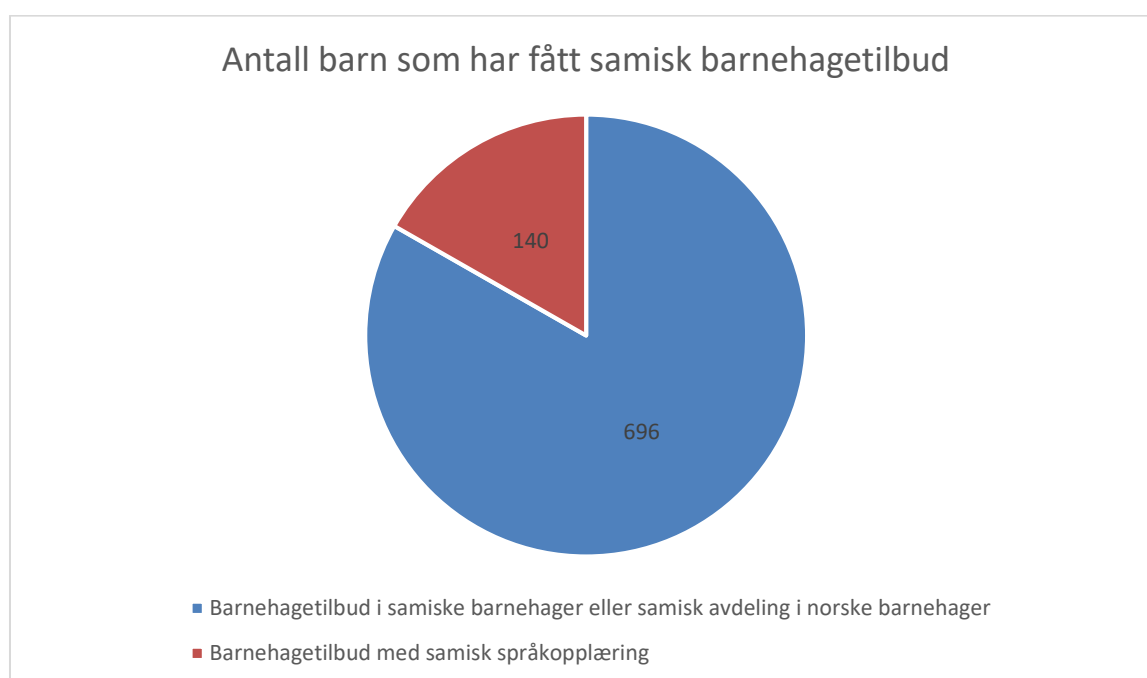
2.2.2 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21200 Samiske barnehager og avdelinger	7 030 869	7 430 000	7 430 000	399 131
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21200 Samiske barnehager og avdelinger	7 212 800	0	181 931	7 030 869

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager har tilbud som bygger på samisk språk og kultur.

Det er gitt tilskudd til 32 samiske barnehager. Det samiske barnehagetilbudet er illustrert nedenfor.

Totalt var det 836 barn som fikk samisk barnehagetilbud i 2019. Sammenlignet var det 78 flere barn som fikk samisk barnehagetilbud i 2018. Denne nedgangen skyldes at det var færre søkere til ordningen samisk språkopplæring. Det er vanlig at barneantallet viser enten en liten økning eller nedgang, men likevel har barnetallene og antall samiske barnehager og samiske avdelinger holdt seg relativt stabile.

Oversikt over antall samiske barnehager og samiske avdelinger fordelt på år:

	2019	2018	2017
Samiske barnehager	21	21	24
Samiske avdelinger	11	11	7
Totalt	32	32	31

Oversikt over antall barn i samiske barnehager og samiske avdelinger fordelt på år:

	2019	2018	2017
Barn i samiske barnehager og samiske avdelinger	696	689	716
Barn som fikk tilbud om samisk språkopplæring	140	225	130
Barn totalt	836	914	846

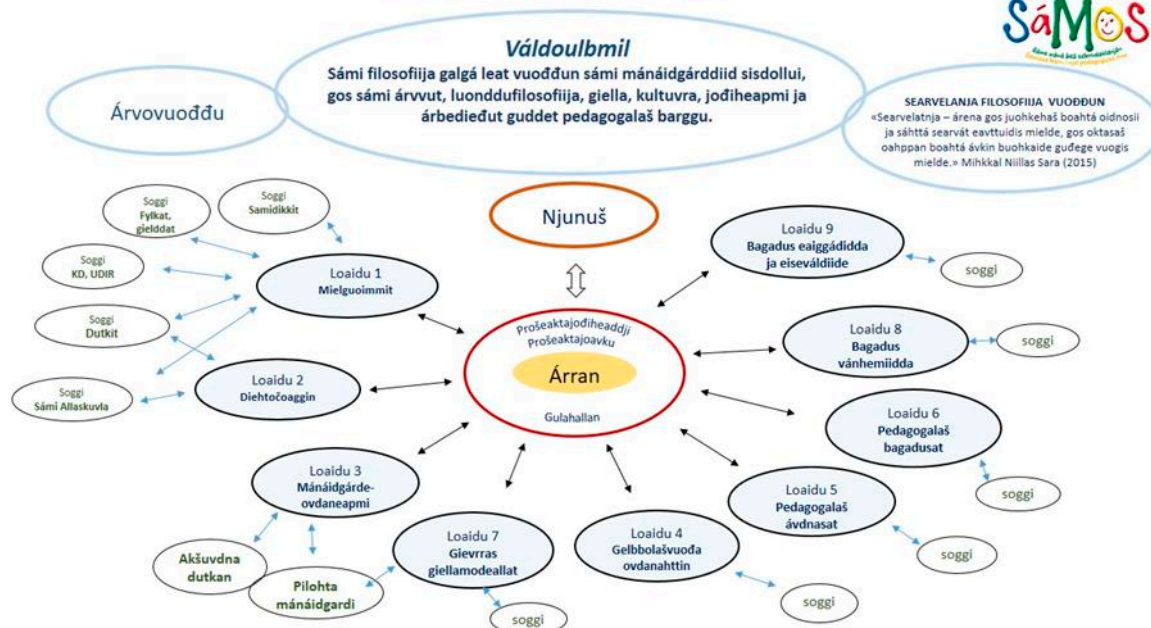
2.2.3 Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra prosjektet Sámi mánát ođđa searvelanjain ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 4 225 000.

Sametinget har under oppfølgingen av NOU 2016:18 – Hjertespråket satt i gang prosjektet Sámi mánát ođđa searvelanjain (samiske barn i nye pedagogiske rom). Prosjektet skal gå over fem år og ble igangsatt i 2018. I år har det vært mye aktivitet i prosjektet og rapporteringen fra disse er presentert med grunnlag i prosjektformen.

Hovedmålet til prosjektet SÁMOS er som følger: Samisk filosofi skal danne grunnlaget for innholdet i samiske barnehager der samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet.

Sámi mánát ođđa searvelanjain

SáMOS, Sámi Mánát Ođđa Searvelanjain, prosjektform. Arbeidet utføres på grunnlag av hovedmålet, verdigrunnlaget og samisk samfunnsforståelse og blir ledet av Árran der prosjektleder og prosjektgruppen holder til. Njunuš (ledelsen) er styringsgruppa som også har ansvaret for den strategiske utviklingen. Loaiddut (plassene på hver side av Árran (ildstedet) i en gamme) er forskjellige arbeidsoppgaver som er knyttet til tidsplanen og blir fulgt opp etter hvert. Sokkit (plassene ved vegg) er forskjellige arbeidsgrupper opprettet for kortere og lengere tid, eller interesserte som er knyttet til målene for Loaiddut.

SAMARBEIDSPARTNERE OG INFORMASJON (Loaidu1)

SáMOS i hele Sápmi

Sametingets intensjon er å gjøre prosjektet gjeldende for hele det samiske området. SáMOS-prosjektet er med i handlingsplanen for Samisk parlamentarisk råd og i den forbindelse er det store forventninger til at prosjektet skal gjelde for hele det samiske området. SáMOS-prosjektet har vært i kontakt med sametingene i Finland og Sverige og avtalt at de søker om prosjektmidler gjennom Interreg slik at de kan ta del i prosjektets utviklingsarbeid. Sametinget venter nå på resultatet fra søknadsprosessen sammen med sametingene i Finland og Sverige.

Også på russisk side av Sápmi er det et barnehageprosjekt, Arctic Children: Preschool education and smooth transition to school, i regi av Arktisk råd. SáMOS-prosjektet har hatt kontakt med Kunnskapsdepartementet, Utenriksdepartementet og Arktisk råd. Sametinget har uttalt at SáMOS-prosjektet kan være samtalepartner og rådgiver for det arktiske prosjektet på russisk side av Sápmi.

Spredning av informasjon og knytting av kontakt med samarbeidspartnere

SáMOS har gitt informasjon til administrativt ansatte og politikere, blant annet på barnehagekonferanser. Prosjektet har avholdt samlinger og diskusjoner med Sámi allaskuvla og andre universiteter, med ledere for sameskolene og sametingene på svensk og finsk side av Sápmi. Det er også avholdt samlinger og diskusjoner med Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet.

Formålet med dette arbeidet har vært å knytte kontakter og finne ut hvordan man kan samarbeide med utvikling av samiske barnehager på lokalt og nasjonalt nivå.

Intensjonsavtale med Sámi allaskuvla

14. mars 2019 ble det underskrevet en intensjonsavtale for samarbeid mellom Sametinget og Sámi allaskuvla. Målet med avtalen er å samarbeide om utvikling av kompetanse i samiske barnehager, blant annet utrede forskningsbehov, samarbeide om rekruttering, arrangere seminarer og konferanser og implementere rammeplan på grunnlag av prosjektmålene. Følgende tiltak er igangsatt med bakgrunn i avtalen:

- Holdt seminarer på Árran.
- Planlegging av felles utdanningskonferanse i mai 2020.
- Satt i gang arbeid med etablering av et forskningsnettverk og forskning på samisk barnehagepedagogikk.
- Felles utviklingsarbeid for heving av de barnehageansattes kompetanse.

SáMOS sekker

I forbindelse med informasjonsarbeidet har SáMOS delt ut profileringsprodukter til samiske barnehagebarn. SáMOS sekkene inneholder: guksi (trekopp), buff, refleksvest, matboks, vannflaske, sangbok og informasjonshefte om SáMOS. I 2019 er det sendt ut til sammen 722 SáMOS sekker til 34 barnehager.

INNSAMLING AV DATA TIL BARNEHAGEUTVIKLINGEN (Loaidu 2)

SáMOS-prosjektet har gjort et grundig datainnsamlingsarbeid og kartlegging i forbindelse med aktuelle forskningsoppgaver, tradisjonelle kunnskaper og samisk tradisjonell oppdragelse. Den innsamlede informasjonen er også grunnlaget for og oppstarten til håndboka som skal redegjøre for hva samisk barnehagepedagogikk og didaktikk er.

Barnehagekonferanse 9.-10. mai 2019

Samisk filosofi skal være grunnlaget for innholdet i samisk barnehage, var overskriften for samisk barnehagekonferanse som ble holdt i regi av SáMOS i Oslo. Det var omkring 150 deltakere på konferansen både fra norsk, svensk og finsk side av Sápmi. Intensjonen til SáMOS-prosjektet er å samifisere barnehagene i hele Sápmi, for på denne måten å utvikle samisk barnehagepolitikk og didaktikk, på grunnlag av samisk tenkemåte. Et av målene for konferansen var å diskutere arbeidsformer som svarer til samisk tenkemåte i de forskjellige samiske områdene, der samiske verdier, avkolonialisering og selvstyre er lagt til grunn.

På konferansen ble det kunngjort en bok om samisk oppdragelse, UNNA OLBMOŽIID DIHTII (for de små menneskene). Les mer om dette under Pedagogisk materiell (Loaidu 5).

Organiseringen av SáMOS-prosjektets pilotbarnehager ble også kunngjort. Dette er en ordning der barnehagene kan søke om å få være med på utviklingen og samifiseringen av innholdet i de samiske barnehagene.

Árransamtaler

SáMOS har arrangert en samtaleserie om Árran der forskere og spesialister på tradisjon har forelest om den tradisjonskunnskapen og utviklingen i dag som kan brukes i barneoppdragelsen. Árransamtaler er gjennomført i Røros, Tysfjord, Nesseby og Kautokeino. Inviterte deltakere for læring og samtaler var ledere og ansatte for barnehagene, og dessuten eiere og representanter for kommuner og fylker. Disse samtaler ligger også til grunn for datainnsamlingen om samiske tradisjonelle oppdragelsesmåter.

BARNEHAGEUTVIKLING (Loaidu 3)

Konseptet for pilotbarnehager

Pilotbarnehagekonseptet innebærer at barnehageutviklingen skal utprøves og utvikles som pedagogisk arbeid der grunnlaget er samiske tradisjonelle verdier og kunnskaper.

Pilotbarnehageordningen ble kunngjort på barnehagekonferansen i mai 2019. Søknadsfristen var 15. oktober, og det kom inn ni søknader. Utvelgelsen av pilotbarnehager er påbegynt i desember 2019.

Kompetanseheving og forskning i pilotbarnehager

Samarbeidet med Sámi allaskuvla innebærer kompetanseheving. En egen utdanning som er en del av helhetlig kompetanseløft i pilotbarnehager, er et eksempel på dette. Ferdigstillelse av forskningsplanen er igangsatt. Med tiden vil forskning på ulike nivåer, som bachelor, master og PHD, bli satt i gang.

Forskning i forbindelse med prosjektet

Prosjektet jobber med å igangsette forskning på doktorgradsnivå om samisk barnehagepedagogikk, samiske verdier og tradisjoner. Dernest skal forskningen knyttes til pilotbarnehagene. Arbeidet med å finne mulig finansiering til slik forskning er satt i gang.

UTFORMING AV KOMPETANSEHEVINGEN (Loaidu 4)

Det er igangsatt et samarbeid med Sámi allaskuvla for utforming og utvikling av utdanninger og kompetanseheving som berører pilotbarnehagene og også samiske barnehager i sin helhet.

Det er også etablert samarbeid med fylkene om kompetansestrategier, blant annet med RSK, Strategiplan for kompetanseutvikling i skole og barnehage og REKOM (Regional ordning for barnehagebasert kompetanseutvikling i barnehage).

PEDAGOGISK MATERIELL (Loaidu 5)

SÁMOS ny bok – UNNA OLBMOŽIID DIHTII

Boka er utformet på grunnlag av tradisjonell samisk barnehagepedagogikk og ble kunngjort på barnehagekonferansen i Oslo i mai 2019. Sametingspresidenten har skrevet forordet. Forfatterne er Asta Mitkija Balto, Gudrun Kuhmunen, Anne Ingebjørg Eriksen og Carina Sarri. Boka ble delt ut til ledere og ansatte i alle barnehager, og også til barnehagelærerstudenter. Boka er ellers å få kjøpt via hjemmesiden til ovttas.no.

STERKE SPRÅKMODELLER (Loaidu 7)

SÁMOS har etablert egen språkgruppe i forbindelse med pilotbarnehagene der det skal utprøves og forskes på hvordan sterke språkmodeller skal implementeres i virksomheten til samiske barnehager. Leder her er språkforsker Jon Todal, i tillegg til de to språkutviklerne Stina Negga i lulesamisk språk og Elin Fjellheim i sørsamisk språk.

2.3 Språkarbeid i barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Barn lærer, styrker og utvikler sitt samiske språk i barnehagene.

Sametinget har de siste årene sett at samiske barnehager arbeider mer målbevisst med å bevare, styrke, utvikle samiske språk og ta tilbake språket der det er tapt. Det samiske samfunnet har større forventninger til språkarbeidet i barnehagene. Dette gjenspeiles også i dialogen Sametinget har hatt med samiske barnehager i 2019. Flere godt etablerte samiske barnehager har bedt om hjelp og veiledning om hvordan arbeide med språkutvikling. Sametinget ser et økende behov for å se på rammene rundt samisk språkarbeid i barnehagene, og dette er et arbeid som Sametinget vil prioritere gjennom SÁMOS prosjektet.

2.3.1 Samletabell - språkarbeid i barnehager

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Samisk språkopplæring	1 885 700	1 845 000	-40 700
Prosjekter og utviklingsarbeid	2 465 710	1 845 000	-620 710
Julevsáme giellatjehppe - Árran mánáidgárdde AS	681 000	681 000	0
Sum	5 032 410	4 371 000	-661 410

2.3.2 Tilskudd til samisk språkopplæring - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21210 Samisk språkopplæring	1 885 700	1 845 000	1 845 000	-40 700

	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21210 Samisk språkopplæring	2 031 000	88 400	56 900	1 885 700

Mål for tilskuddordningen:

- Barnehager gir tilbud om samisk språkopplæring.

Det ble innvilget tilskudd til samisk språkopplæring for barn i norske barnehager, til 26 barnehager i 2019 mot 33 barnehager i 2018. Hovedvekten er i Troms der 95 barn i barnehager får samiskspråkopplæring. Flere barnehager tilbyr samisk språkopplæring i både Finnmark og Nordland. Oversikt over antall samiske barnehager og samiske avdelinger fordelt på år:

	2019	2018	2017
Barnehager med tilbud om samisk språkopplæring	26	33	32

Det viser seg imidlertid at det i 2019 var færre barnehager som søkte om tilskudd til samisk språkopplæring. Det kan være mange årsaker til denne nedgangen. Det kan være at fødselstallet generelt i landet har gått ned og at dette har innvirkning på antall barnehager som søker om tilskudd til samisk språkopplæring. Aktørene i barnehagesektoren har lite kunnskap om samisk språk og kultur i barnehagen, samt samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehagetilbud. Barnehager har

utfordringer med å finne samiskspråklige ressurser til barnehagene og at det ikke finnes ferdige metoder som gir rammer for samisk språkopplæring i en norsk barnehage.

Rapporteringene fra barnehagene viser også at flere barn enn de med samisk som hjemmespråk nyter godt av tilbudet i samisk språkopplæring, fordi barnehagene ikke ønsker å skille ut norskspråklige og samiskspråklige barn i opplæringsoppleggene. Dermed tilbys samiskopplæringen til samtlige barn i barnehagene. Dette er positivt med tanke på at alle barn får bli kjent med det samiske.

Ordningen er tiltenkt samisk språkopplæring for samiske barn som skal lære seg samisk språk i barnehagen. Sametinget har fått tilbakemeldinger fra barnehager om at de etterlyser ferdige språkverktøy de kan jobbe ut etter. I dag finnes det ikke slikt forskningsbasert materiell til bruk i barnehager, og det blir derfor opp til barnehagen å sette opp plan tilpasset det enkelte barnet. Det som er avgjørende for at språkopplæringen blir vellykket er om barnehagen har samiskspråklige ressurser som kan gjennomføre språkarbeidet.

2.3.3 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21220	Barnehager - prosjekter og utviklingsarbeid	2 465 710	1 845 000	1 845 000	-620 710
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21220	Barnehager - prosjekter og utviklingsarbeid	3 169 400	429 290	274 400	2 465 710

Mål for tilskuddsordningen:

- Høy kvalitet på samisk språk og kulturarbeidet i barnehagene.

	Lokale utviklings- prosjekter	Språkbudprosjekter	Etablering av nye barnehagetilbud
2017	6	12	1
2018	13	4	0
2019	7	12	2

Det er bevilget tilskudd til 21 utviklingsprosjekter i 2019. Tabellen viser at det er igangsatt flere språkbudprosjekter i 2019 enn det var i 2018. Årsaken til dette kan være at barnehagene har fått avsluttet tidligere tildelte prosjekter og har dermed fått mulighet til å sette i gang med nye prosjekter i 2019.

Samtidig var det i 2019 færre lokale utviklingsprosjekter enn det var i 2018. Dette har en sammenheng med at barnehagene velger å satse på språkutviklingsprosjekter og er blitt mer bevisst på det. Samtlige prosjekter har fokus på å styrke barnehagens hverdagsspråk gjennom den lokale tradisjonelle samiske kulturen. Det er også gitt tilskudd til to prosjekter som omhandler etablering av nye samiske barnehagetilbud.

2.3.4 Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnárgárdde

Direktetilskuddet til Árran barnehage går til lulesamisk språkarbeid i barnehagen, hvor 16 barn har fått et lulesamisk barnehagetilbud i 2019. Målet med ordningen er at barnehagen gjennom giellatjehppe skal styrke arbeidet med språkutvikling i barnehagen. Rapporteringen viser at barnehagen opplever at

det nytter, og at det gir språklige resultater å ha giellatjehppe i barnehagen. Barnehagen har erfart at giellatjehppeordningen ikke bare er planlagte aktiviteter, men er like mye den voksnes deltakelse i spontan lek etter barnas interesser og premisser. Barnehagen rapporterer at de har en del «språkendrings-barn», som er barn med norsk som hjemmespråk. Disse barna har ulike språkerfaringer når det gjelder lulesamisk. Språkarbeidet deres har derfor fokus på språkbevaring og språkendring hos barn. Giellatjehppe har utarbeidet en del materiell til bruk i språkarbeidet, men rapporterer at det er behov for mere pedagogiske ressurser for språkarbeidet.

2.4 Kompetanseheving i barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Barnehageansatte er samiskspråklige, og innehar samisk kulturkompetanse.

Kompetanseplan for barnehager «Kompetanse for fremtidens barnehage - Revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018-2022" er en nasjonal strategi der målet blant annet er å sikre at alle barn får et barnehagetilbud av høy kvalitet, styrke samarbeidet mellom barnehager og universitet- og høgskole-sektoren og at kompetansetiltakene skal være barnehagebaserte. Sametinget er en av aktørene i denne strategien. Sametingets rolle har vært å synliggjøre og løfte fram kompetansebehovene til samiske barnehager.

Rammeplanen gir føringer for hvordan eier, styrer, barnehagelærere og andre ansatte skal arbeide for at alle barn skal få et barnehagetilbud av høy kvalitet. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer derfor en stadig utvikling av personalets kompetanse for å sikre realisering av rammeplanens intensjoner.

Utvikling av kvalitet i de samiske barnehagene er avhengig av at de ansatte får mulighet til å heve sin kompetanse individuelt og i et faglig fellesskap. En utfordring er å heve kompetansen i barnehagesektoren som er tilpasset sektorens behov. Sametinget ønsker å bidra til at barnehageeiere og ledelse iverksetter kollektive utviklings- og endringsprosesser. Dette nevnes i den nasjonale strategien «Kompetanse for fremtidens barnehage» (2018-2022).

Sametinget har gjennom dette arbeidet erfart at alle nivåer i aktørbildet rundt den samiske barnehagen har behov for forståelse og kunnskapsgrunnlag om samiske forhold, samiske barnehager og samisk barnehagesektor. Samiske barnehager er en del av den nasjonale barnehagesektoren, og man ser at kompetansebehovene er like på mange områder. Det som er ulikt er kompetansebehov fra samiske barnehagers utgangspunkt i samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap. Dette vil Sametinget ha fokus på framover i samarbeid med våre samarbeidspartnere.

2.4.1 Samletabell - kompetanseheving i barnehage

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Seminar for barnehageansatte	361 995	200 000	-161 995
Sum	361 995	200 000	-161 995

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer til seminar for barnehageansatte ut ifra fullmakt i budsjettet, slik at disponibelt beløp var kr 365 000.

Som en del av kompetansehevingsarbeidet er det avsatt midler til arrangering av to seminarer for barnehageansatte; et seminar for ansatte i sørsamiske barnehager og et for ansatte i øvrige samiske barnehager.

Sametinget ser at seminarene er viktige møtearenaer for samiske barnehageansatte. Det finnes få møteplasser der man kan samles og diskutere de utfordringene barnehagene har med tanke på samisk språk, kultur og tradisjonsskaping. Seminarernes mål er nettopp erfaringsutveksling, kompetanseheving og samarbeid barnehagene imellom.

2.5 Pedagogisk materiell

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn har samiske bøker og leker i barnehagene.

Sametinget har i 2019 opplevd at det er flere og flere norske barnehager som arbeider med å følge opp rammeplanens krav om at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urfolk, og at barna får kjennskap til samisk kultur. Det har vært en økning av forespørsler fra norske barnehager om samiske forhold og hvordan de konkret kan arbeide om temaet i barnehagen. Dette mener Sametinget er en positiv utvikling. Her ser Sametinget at det er behov for å tilrettelegge med kompetansehevingstiltak som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur, og at det er viktig å få implementert dette i barnehagene. Sametingets læremiddelsentral har noe materiell til utlån, men behovet er av en annen karakter. Sametinget er klar til å ta tak i dette, gjerne i samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere.

Læremiddelsentralen

Sametingets læremiddelsentral har samlet alle samiske læremidler og alt av læringsressurser som er utgitt over tid. Læringsressurser kan for eksempel være bøker, spill, CD-er, filmer, plakater, leker osv. Blant de som låner er det studenter, barnehageansatte og lærere. Lettleste bøker med temaer som passer for ungdom etterlyses.

Barnehagekofferter

Læremiddelsentralen har også fire kofferter med samisk utstyr, som lånes ut til barnehagene. I 2019 fikk omkring 20 barnehager i Norge låne koffertene. Innholdet i kofferten: knivbelte, det samiske flagget, snøskuter og slede i tre, CD-er: med joik og sanger, film eller dataspill, trekopp, kaffepose, lasso, dokker med kofte (jente og gutt).

2.5.1 Samletabell - pedagogisk materiell

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Pedagogisk materiell	1 540 000	1 540 000	0
Sum	1 540 000	1 540 000	0

2.5.2 Samletabell - Pedagogisk materiell - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21230 Pedagogisk materiell	1 540 000	1 540 000	1 540 000	0
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21230 Pedagogisk materiell	1 540 000	0	0	1 540 000

Mål for tilskuddsordningen:

- Barnehager har god tilgang på pedagogisk materiell som har et samisk innhold.

I 2019 var det tre søkere til ordningen pedagogisk materiell, med en søknadssum på til sammen over 5 millioner kroner. Tilskudd på 1,5 millioner kroner ble innvilget til Davvi Girji til utvikling materiell om naturen og naturfenomener.

2.6 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

Helhetlig revidering av opplæringsloven

Alle elever som har rett til samisk opplæring, har rett til kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk. Denne retten sikres gjennom opplærings- og friskoleloven, som nå er under revidering. Regjeringen har nedsatt Opplæringslovutvalget som ser på regelverket innenfor grunnpoplæringsens område. Lovutvalgets forslag til nytt regelverk ble levert i desember 2019.

Sametinget er med i lovutvalgets referansegruppe, og har gitt innspill om opplæringslovens svakheter. Sametingets innspill har blant annet grunnlag i Sametingets behandling av opplæringsloven i 2013. Våren 2019 hadde Sametingsrådet et eget møte med lovutvalget. På dette møtet fremmet rådet innspill om at rammene for opplæring i samisk utenfor samiske distrikt må bedres, og særlig må tilrettelegging for sterke språkmodeller i skolen, fjernundervisning og retten til hospitering, tydeliggjøres i ny lov.

Videre fremmet rådet innspill om

- at individuell rett til opplæring i samisk på videregående nivå også må gjelde i friskoler
- at elever som har hatt samisk på grunnskolen må få beholde denne retten i videregående opplæring selv om de ikke er etnisk samisk
- at voksne må tilkjennes rett til grunnskoleopplæring i samisk

- at opplæringsrettighetene til samiske elever med behov for særskilt tilrettelegging må bli bedre ivare tatt i ny lov

Av andre innspill kan nevnes at Sametingsrådet har vært opptatt av at loven må sikre rett til samiske læremidler, at retten til opplæring i og på samisk fortsatt må regelstyres og at Sametingets myndighet i henhold til fastsetting av læreplaner må beholdes i ny lov. Sametingsrådet minnet lovutvalget på at barnekomiteen har anbefalt Norge i 2018 om å styrke samiske barns opplæringsrettigheter.

Mange av utfordringene Sametinget har gitt innspill om gjenspeiles i Riksrevisjonens hovedfunn ved undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, som ble offentliggjort 26.11.19. Rapporten viser at det er betydelige mangler i opplæringen i og på samisk både når det gjelder læremidler, antall lærere og fjernundervisning.

Rapportens hovedfunn sier at: Elever som ber om opplæring, får retten oppfylt, men tilbudet er ikke godt nok kjent utenfor samiske kjerneområder. Svakhetene i tilbudet om samisk opplæring som trekkes fram er: Mangel på samiske læremidler svekker opplæringstilbudet. Videre står det at svakhetene i organiseringen og gjennomføringen av fjernundervisningen medfører store ulikheter i opplæringstilbudet. Rapporten påpeker også at knapphet på samisklærere er et vedvarende problem. Og videre at virkemidlene er mange og små, og de er spredt på mange aktører.

Barneombudet

Sametinget har deltatt på lanseringen av Barneombudets ekspertgruppens anbefalinger - trygg digital hverdag for barn og unge. Ombudet har invitert til et oppfølgingsmøte som er et høynivåmøte i februar. Sametingsrådet deltar på dette møtet i februar 2020 sammen med blant annet Stortingsrepresentanter, direktorater, Kripos og andre. På møtet skal en felleserklæring utformes. Sametinget har i møter med Barneombudet snakket om særlige utfordringer knyttet til samiske barn og digitale medier, opplæringslovutvalget og fagfornyelsen.

Voksenopplæring

Sametinget har vært med på å utforme og har signert Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017-2021. I forlengelsen av denne strategien har Sametingsrådet våren 2019 hatt møte med kunnskapsministeren, der det ble konkludert at Kunnskaps- og integreringsdepartementet innkaller Sametinget til møte om blant annet hvilke perspektiver i kompetansepolitisk råd/KPR, Sametinget og departementet må samarbeide om. På dette møtet understreket Sametinget betydningen av å få en kartlegging av kompetansebehov i det samiske arbeidslivet.

Videre har Sametinget spilt inn til Kompetansepolitisk råd om status av det samiske innholdet i den nasjonale kompetansepolitiske strategien 2017-2021. Sametinget er enig i at trepartssamarbeidet er en viktig forutsetning for et godt og velfungerende arbeidsliv, også for det samiske arbeidslivet. Videre mener Sametinget at det på systemnivå, det vil si styresmakter, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, må forplikte seg til å ivareta det samiske perspektivet. Sametinget har også gitt innspill om viktigheten av tilgang til nye digitale modeller, som at fleksible og nettbaserte opplæringsprogrammer, må tilpasses samisk språk, næringsliv og kultur. Dette gjøre det enklere å kombinere arbeidsliv og utdanning ved kompetanseheving. Når det utvikles digitale løsninger/plattformer/ hjelpemidler i arbeidslivet må infrastrukturen legges allerede i planleggingsfasen, slik at samiske brukere har tilgang på lik linje som andre.

Karrieresenter

Karriere Finnmark har med bakgrunn i Karriere Finnmarks resultater fra undersøkelsen i 2018: Karriereveiledning i samiske språkområder satt i gang et prosjekt som skal fokusere på å utvikle et helhetlig og livslangt karriereveiledningstilbud i samiske språkområder. Hovedprosjektet vil være et kompetanse- og samarbeidsprosjekt med fokus på å utvikle relevante og brukerorienterte karriereveiledningstjenester i samiske språkområder. Sametinget deltar i prosjektet som vil starte opp vinteren 2020.

Lied-utvalgets arbeid om videregående opplæring

Regjeringen oppnevnte et utvalg om videregående opplæring september 2017. Utvalget skal blant annet se på struktur og innhold i videregående opplæring. De skal også vurdere hvilke endringer og tiltak må gjøres for at flere er motiverte til å fullføre videregående opplæring. Videre skal utvalget skal også se hvordan man kan legge best mulig til rette for at voksne skal kunne oppnå kompetanse til å gå ut i arbeidslivet eller til videre studier.

Sametinget har hatt dialog med Kunnskapsdepartementet og gitt innspill blant annet om utfordringene elever med samisk i fagkretsen har på videregående opplæring. Eksempelvis gir fag- og timefordelingen utfordringer for organisering av opplæring i samisk for skoler som ikke følger det samiske læreplanverket. Like før jul kom utvalget ut med «NOU 2019:25 Med rett til å mestre.» Meldingen inneholder noen av Sametingets innspill. Denne meldingen skal følges opp med en Stortingsmelding.

Styret for de samiske videregående skoler, Karasjok og Kautokeino

Styret for de samiske videregående skoler, Karasjok og Kautokeino består av sju medlemmer. Sametinget oppnevner to av medlemmene. Styret skal etter §3 i «Instruks for De samiske videregående skoler, Karasjok og Kautokeino» oppnevnes for fire år. Da dette styret var oppnevnt for en periode på to år har Utdanningsdirektoratet i samråd med Sametinget prolongert det sittende styret fram til 01.08.21.

Angående situasjonen i sameskolen i Troms

Sametinget er blitt gjort kjent via Målselv kommune og sameskolen i Troms at endringene av finansiering for skoleskyss medfører at fra og med skoleåret 2018/19 må hjemkommunene til elevene i sameskolen i Troms betale for skoleskyssen. Tidligere har fylkeskommunen dekket skyssutgiftene. Sameskolen og Målselv kommune er bekymret for at dette vil svekke elevgrunnet for sameskolen, da hjemkommune vil få store utgifter til skoleskyss. Sametinget følger opp saken.

Sámi earenoamášpedagogalaš fierpmádat /SEAF

SEAF er et nettverk bestående av Samisk spesialpedagogisk støtte / SEAD og Sámi lohanguovddáš/Senter for samisk i opplæringa. Sametinget har observatørrolle i SEAF. Annet hvert år arrangerer nettverket samiske pedagogiske fagdager som samler samiske pedagoger fra Norge, Sverige og Finland. Møtevirksomheten til SEAF i 2019 har i hovedsak vært planlegging av fagdager som skal avholdes i Guovdageaidnu 22.-23.4.2020. Medlemmene i nettverket /SEAF oppdaterer hverandre på samiske spesialpedagogiske saker. Sametinget har bevilget økonomisk støtte til fagdage.

Barn med behov for særskilt tilrettelegging

Meld.St.6 (2019-2020) Tett på-tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO ble lagt fram 8.11.2019. Sametinget anmodet om konsultasjoner om blant annet organiseringen av Samisk spesialpedagogisk støtte /SEAD og språkkartlegging av alle barn.

Alle Sametingets posisjoner fikk gjennomslag i konsultasjonene. Partene ble enige om at SEAD skal bestå, og at SEAD fortsatt skal være en landsdekkende tjeneste innenfor Statped, men at i løpet av en femårsperiode vil også omorganisering av SEAD bli vurdert. Det ble også enighet om kartlegging av samiske elevers språkutvikling. Sametinget mente også at meldingen burde ha en tydelig henvisning til at samisk og norsk er likeverdige språk, og om statens særlige forpliktelser til å trygge samiske barns oppvekstvilkår og deres religiøse, kulturelle og språklige rettigheter. Departementet var enig i innspillene fra Sametinget og de ble tatt med i meldingen.

Følgende tekst ble tatt med; Samiske barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging har ikke god nok tilgang til læremidler, læringsressurser og kartleggingsmateriell på samisk. I tillegg er det mye som tyder på at det er store variasjoner i støttesystemets (PP-tjenestens) kunnskap om samisk språk og kultur, som er viktig for å kunne gi samiske barn et godt tilrettelagt og spesialpedagogisk tilbud. I tillegg ble tekst som samisk barnehagetilbud utvidet og forbedret.

2.6.1 Samletabell - samisk innhold i skolen

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Revidering av læreplaner	3 963 931	2 440 817	-1 523 114
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	16 650	500 000	483 350
Sum	3 980 581	2 940 817	-1 039 764

2.6.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Fagfornyelse

Arbeidet med fagfornyelsen har vært et høyt prioritert og svært ressurskrevende innsatsområde dette året.

Innhold i læreplanene er et viktig virkemiddel for å sikre et kvalitativt godt innhold i samisk opplæring. Sametinget har etter opplæringslovens kapittel 6-4 myndighet til å fastsette læreplanene for samiskfagene. Sametingsrådet har høsten 2019 fastsatt læreplan for samisk som førstespråk, samisk som andre språk 2, samisk som andre språk 3, samisk som andre språk 4 og fordypning i samisk. For første gang er læreplanene fastsatt på nordsamisk. Læreplanene skal være tilgjengelig på alle de tre samiske språkene.

Fagfornyelsen kom i gang med bakgrunn i Meld. St. 28 (2015-2016) Fag- fordypning-Forståelse, der læreplaner for grunnopplæringen og de gjennomgående fagene i videregående opplæring skal utvikles. Sametingets intensjon er at det samiske innholdet i læreplanene skal oppdateres og styrkes i fagfornyelsen. Sametinget har sørget for at samisk innhold i læreplanene er tilstrekkelig, at støttemateriell finnes på samisk og at læreplanvisningen er tilpasset samisk.

Fagfornyelsen del 1

I fagfornyelsen del 1 har læreplaner for grunnskolen og de gjennomgående fagene i videregående opplæring vært til høring og ble avsluttet juni 2019. I løpet av høringsperioden arrangerte Sametingsrådet 3 høringsseminarer både i sør-, lule- og nordsamiske områder. Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet. I konsultasjonen kom man fram til omforente løsninger på alle punktene som Sametinget hadde tatt opp i tilknytning til læreplanene.

Kunnskapsministeren lanserte sammen med Sametingsrådet læreplanene i november og i tillegg hadde Sametingsrådet egen lansering 22.november i Karasjok.

Sametinget har deltatt i arbeidet med revidering av kapittel 3 vurdering i forskrift til opplæringsloven og i vurderingskriterier for fagene. Sametinget har arrangert terminologiseminar sammen med læreplanmedlemmene i samiskfagene og språkmedarbeidere.

De nye læreplanene foreligger nå på en digital plattform. Plattformen er utarbeidet på norsk og nordsamisk, men skal også være på lule- og sørsamisk til skolestart høsten 2020. Sametinget har i samarbeid med Utdanningsdirektoratet utarbeidet en film om Overordnet del-verdier og prinsipper for grunnopplæringen på alle de tre samiske språkene.

Fagfornyelsen del 2

Fagfornyelsen del 2 består av utarbeiding av læreplaner for yrkesfag og for de studieforbereende utdanningsprogrammene. Til sammen utgjør fagfornyelsen i videregående opplæring over 200 læreplaner. Sametinget tar mål av seg til å sikre samisk innhold i alle fagene, og følger opp noen fag særskilt. I perioden har Sametinget særlig vurdere samisk innhold i 10 fag innenfor yrkesfaglig retning og 19 fag innenfor studieforbereende retning. Dette arbeidet fortsetter i 2020.

Læreplanene for yrkesfagene Vg 1 har vært på høring og skal fastsettes februar 2020. Sametinget har oppnevnt samiske medlemmer «Design og tradisjonshåndverk og Naturbruk».

Sametinget har oppnevnt medlemmer til læreplanarbeid for programfagene Vg2 og Vg3 duodjifagene Vg2 og Vg3 reindriftsfaget. Læreplanene Vg2 og Vg3 for yrkesfagene fastsettes i2021.

Videre har Sametinget oppnevnt læreplanmedlemmer til de studieforbereende utdanningsprogram. Læreplanene for pulje 1, samisk musikk og scene er på høring til februar 2020. Læreplanen tas i bruk høsten 2020. I pulje 2 er programfagene samisk visuell kultur og samisk historie og samfunn. Læreplanene tas i bruk høsten 2021.

Sametinget har gjennomført to arbeidsseminarer for læreplangruppene. Formålet var å diskuteres oss fram til en felles forståelse av samiske verdier og hvordan de skal komme til uttrykk i læreplanene.

Eksamensordning etter fagfornyelsen.

Kunnskapsdepartementet har opprettet en eksamensgruppe som skal bistå direktoratet i arbeidet med å utrede et helhetlig eksamensordningssystem for fagene som omfattes av fagfornyelsen.

Eksamensgruppas oppdrag er å sammenstille kunnskapsgrunnlaget om eksamen, vurdere innspillene fra læreplangruppene og hvilke betydning fagfornyelsen og den teknologiske utviklingen bør ha for

eksamensordningen. Eksamensgruppa kan også foreslå mulige endringer og nye eksamensformer innenfor rammer som er satt.

Sametinget har i påpekte om uheldige konsekvensene ved manglende samisk representant i eksamensgruppa. Sametinget har brukt uforholdsmessig mye tid på å oppnå forståelse for at eksamensgruppens sammensetning må ha samisk fagkompetanse. En ny eksamensordning skal også være tilpasset fag som Sametinget har ansvar for. Eksamensgruppa tok Sametingets innspill til etterretning og utvidet gruppen med en samisk representant fra Sámi allaskuvla. I tillegg har eksamensgruppa opprettet en referansegruppe der det sitter to samiske representanter henholdsvis fra UiT og Sámi allaskuvla.

Evaluering av fagfornyelsen

Evalueringen ledes av et eget programstyre oppnevnt av Utdanningsdirektoratet. Evalueringen skal også omfatte utvikling av samisk innhold i læreplanen og læreplanene for læreplanene i samiskfagene og de særskilte samiske fagene i videregående opplæring. Disse har Sametinget ansvar for.

Sametinget har brukt urimelig mye tid til å oppnå forståelse for at Sametinget skal være observatør i programstyret på lik linje med departementet. Dette ble først avklart på slutten av 2019.

Sametinget har deltatt på et møte i desember, der det ble gitt innspill om hvilke forhold Sametinget mener bør evalueres med hensyn til fagfornyelsesprosessen og de ferdige produktene (læreplaner i de særskilte samiske fagene, samisk innhold i læreplanene prosessen).

2.6.3 Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21130	Samisk utmarks/naturbruk i grunnskolen	16 650	500 000	500 000	483 350
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21130	Samisk utmarks/naturbruk i grunnskolen	225 000	196 350	12 000	16 650

Mål for tilskuddsordningen:

- Implementere samisk tradisjonell kunnskap i grunnskolen og (lokale) læreplaner.

Sametinget tildeler tilskudd til grunnskoler med elever som får opplæring i samisk. Det var få søkere i 2019. Tilskudd skal bidra til at elever med samisk opplæring i grunnskolen skal få anledning til å delta i arbeidet med samisk tradisjonelle gjøremål og utmarksbruk som vanligvis ikke kan gjennomføres på grunn av ekstrakostnader knyttet til slike tiltak. Det ble innvilget tilskudd på kr 225 000 til 3 ulike tiltak som skal bidra til å økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring fra eldre til yngre skjer med fokus på birgen, duodji og samisk opplæring der elever gjennom praktisk arbeid gjennomfører ulike samisk tradisjonelle tiltak.

2.7 Læringsmiljø og skoleutvikling

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer.

FUG- foreldreutvalget for grunnsopplæringen

FUG periode er over fire år, inneværende periode går ut 2019. Sametinget oppnevner et samisk medlem til FUG.

Sametingsrådet har hatt et møte med FUG i september. På møtet ble det enighet om at det er viktig at Sametinget og FUG har jevnlig møter, da FUG er et sentralt utvalg som kan løfte samiske saker videre i systemet. Sametingsrådet fremmet saker der FUG kan være en viktig aktør, blant annet om revidering av opplæringsloven, læremiddelsituasjonen for den samiske skolen.

2.7.1 Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Nettverk for samiskopplæring	500 000	500 000	0
MOU on Cooperation on Indigenous Education	0	150 000	150 000
Rájjidrasttildeaddji skuvlaovttasbargu Sámis – Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi	153 371	530 000	376 629
Arbeid mot mobbing	935 000	935 000	0
Sum	1 588 371	2 115 000	526 629

2.7.2 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Som et ledd i å styrke samarbeidet mellom samiske lærere finansierer Sametinget lærernetverket NetSam - nettverk som samisk opplæring. Formålet med tilskuddet er et godt fungerende nettverk for lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring, som fremmer og utvikler til godt samarbeid og utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge.

Direkte tilskuddet skal bidra til at nettverket skal kunne ha en kontinuerlig kunnskaps- og informasjonsutveksling om samisk opplæring, de skal kunne gjennomføre fagsamlinger for lærere og andre som jobber med samiskopplæring, øke synligheten av nettverket med ønske om økte medlemmer i nettverket både i nord-, lule- og sørsamisk område.

Sametinget har gjennomført det årlige møtet med Nettverk for samiskopplæring (NetSam) ved Sámi allaskuvla, der man diskuterer foreningens virksomhet. Nettstedet blir oppdatert cirka 4 ganger årlig, og det blir delt informasjon om opplæringssaker kontinuerlig. NetSam har gjennomført 2 fagsamlinger og antall deltakere på fagsamlingene øker. Også medlemsmassen til NetSam viser en økning som kan ha sammenheng i at nettverket er blitt mer synlig, noe som er i tråd med Sametingets kriterier for måloppnåelse.

Sametinget gir direkte tilskudd til lærernetverket NetSam. Sametingsrådet ser det som viktig å følge opp organisasjoner som får direkte tilskudd fra Sametinget. Sametingsrådet deltok på NetSams fagdag i november og hadde i den forbindelse et eget møte med styret i NetSam. Styret informerte om at fremtidig direkte tilskudd må inkludere utgiftene med sekretariat. Tidligere har dette vært belastet Senter for samisk i opplæringen som er knyttet til Sámi allaskuvla. Siden de årlige fagdage som NetSam arrangerer er av stor interesse for samiske lærere, fremmet styret innspill om at tospråklighetsmidlene bør kunne brukes til fagdage, som til nå har vært belastet det direkte tilskuddet. Styret fortalte også at det er behov for å vurdere å inkludere barnehagelærere i nettverket. Sametingsrådet informerte om sitt arbeid med aktuelle opplæringssaker.

Sametinget vil videreføre arbeidet med å styrke dette arbeidet gjennom direkte tilskudd i 2020.

2.7.3 MoU on Cooperation on Indigenous Education - prosjekt

Det er ikke registrert forbruk på prosjektet. Sametingsrådet har i sak SR142/19 omdisponert hele bevilgningen ut ifra fullmakt i budsjettet.

2.7.4 Oppfølging av prosjektet "Rájiidrasttildeaddji skuvlaovttasbargu Sámis – Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi"

I forlengelsen av Sametingsrådets og Samisk parlamentarisk råds sitt vedtak om videreføring av prosjektet "Rájiidrasttildeaddji skuvlaovttasbargu Sámis – Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi har prosjektgruppen ferdigstilt rapporten "Rájáhis sámeoahpahu".

Sametingsrådet lanserte rapporten i desember. Rapporten er skrevet på nordsamisk, og skal oversettes til norsk og finsk. Det er samlet inn materiale ved hjelp av spørreskjema, Skype møter, fysiske møter med skolefaglig ansvarlige i kommunene, Sámi allaskuvla, samisk lærere og foreldre. Videre har prosjektgruppen hatt nytte av ulike dokumenter og fagbøker om temaet. Sametingets intensjon med rapporten er å identifisere hvilke grenseoverskridende skolesamarbeid som har vært, som fortsatt eksisterer og å skissere hva som må til for å igangsette ulike grenseoverskridende skolesamarbeid i hele Sápmi. Rapporten inneholder forslag til ulike tiltak som kan være til hjelp i dette arbeidet. Sametinget vil følge opp rapportens forslag til tiltak.

2.7.5 Arbeid mot mobbing - prosjekt

Det ble i revidert budsjett 2019 avsatt kr 935 000 til Sametingets arbeid mot mobbing. I tillegg har Kommunal- og moderniseringsdepartementet bevilget kr 1 000 000 i 2019. Prosjektet ble ikke igangsatt i 2019 og midlene er derfor avsatt til 2020.

Midlene er planlagt å gå til workshop om mobbing som arrangeres i begynnelsen av 2020. Det vil i tillegg utlyses konkurranse for grunnskoler, der de konkurrerer om beste tiltak mot mobbing eller forebyggende tiltak mot mobbing.

2.8 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever har tilgang til samiske læremidler som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

2.8.1 Samletabell - læremidler

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Utvikling av læremidler	31 838 504	29 440 000	-2 398 504
Rammeavtaler med læremiddelprodusenter	113 438	2 500 000	2 386 563
Ovttas - Aktan - Aktasne	750 000	750 000	0
Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - konferanse	4 852	100 000	95 148
Sum	32 706 794	32 790 000	83 207

Sametinget har i desember 2019 vedtatt ny handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023. Som følge av fagfornyelsen er det behov for læremidler som står er i tråd med de nye læreplanene. Digitalisering står sentralt i fagfornyelsen og generelt i samfunnsutviklingen. Sametinget har allerede i 2019 begynt å arbeide videre med utfordringene på ulike nivåer og felt

2.8.2 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21000 Utvikling av læremidler	31 838 504	29 440 000	19 440 000	-2 398 504
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21000 Utvikling av læremidler	33 273 000	918 296	516 200	31 838 504

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer til utvikling av læremidler ut ifra fullmakt i budsjettet, slik at disponibelt beløp var kr 31 820 000.

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske elever har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget gir årlig tilskudd til utvikling av ordinære og spesielt tilpassede læremidler for grunnskoleundervisning, både på nord-, lule- og sørsamisk. Sametinget mottok 26 tilskuddssøknader med en total søknadssum på i overkant av 90 millioner kroner.

Årets bevilgning til læremiddelutvikling var i overkant av 33 millioner kroner som Sametingsrådet har bevilget til både nye læremidler og til fornying av eksisterende læremidler i forbindelse med fagfornyingen. I tillegg er det prioritert digitale læremidler på all tre samiske språk for hele grunnopplæringen innenfor tverrfaglige emner som forebygging av mobbing, rus, vold og overgrep hvor det stort sett mangler samiske læremidler.

Sametinget hadde før tildeling av læremiddeltilskudd i 2019 omtrent 45 millioner kroner i gjeld til åtte samiske læremiddelprodusenter for læremiddelprosjekter som de har under utvikling. Mange av læremiddelprosjektene er dessverre blitt forsinket som følge av blant annet begrenset tilgang på forfattere og oversettere. Dette har vært i fokus når Sametinget i 2019 har tildelt tilskudd.

Sametinget er i alt i alt fornøyd med at man i 2019 har kunnet tildele tilskudd til både nye læremiddelprosjekt og til søknader som gjelder tilpasning av påbegynte eller eksisterende læremidler til de nye læreplanene. Det er fokus på å snarest få utgitt nye læremidler som kan støtte opp om opplæringa i henhold til de nye læreplanene og digitaliseringen av skolen. Det er positivt at det i år er flere nye læremiddelprodusenter.

Det er bevilget tilskudd til utvikling av nye læremidler i reindriftsfaget, til bruk i videregående opplæring, som har utgangspunkt i samisk reindrift gjennom åtte årstider, og samisk tradisjonskunnskap står sentralt. Læremidlene som skal utvikles blir både i tryktform og som digitale læremidler, som er i tråd med de nye fagplanene for reindriftsfaget som blir vedtatt i august 2020.

Det er videre innvilget tilskudd til utvikling av digitale læremidler i faget lulesamisk som andrespråk, for ungdoms- og videregåendeskolnivå. Gjennom dette prosjekt vil læremiddelutvikler samarbeide med andre institusjoner og aktører og sammen med disse utvikle læremidler som følger fagfornyningen og lage prosjektskisse for spillebasert læremiddel beregnet for virtuell undervisning.

Videre har Sametingsrådet innvilget tilskudd til utvikling av ny modul til språkdukken Gielladohkká, som snakker lule-, sør- og nordsamisk. Elever i barneskolen vil kunne lære seg enkel programmering gjennom den nyutviklede modulen. Den nye modulen er også nyttig i spesialundervisningen, ved at den nye modulen gir mulighet via programmering å bestemme hva dokka skal si, noe som gir enda større mulighet for å unytte Gielladohkká som motivasjonsfaktor i språkundervisningen.

I år er det også bevilget midler til utvikling av læremidler på sørsamisk etter en spesiell metodikk for språkoppfølgingen som effektiviserer andrespråks elever til å bli funksjonelt tospråklige.

Fagfornyelse av læreplanene medfører behov for fornying av læremidler. Sametinget har derfor prioritert å gi tilskudd til påbegynte læremiddelprosjekt med behov for tilpasning til nye læreplaner, samt fornying av eksisterende læremidler. Sametingsrådet har prioritert å starte å fornye læremidler i samfunnsfag for småskoletrinnet på alle tre samiske språk og i språkfagene.

I språkfagene skal læremidler i følgende fag fornyes:

- nordsamisk som førstespråk for 8. og 9. klasse
- nordsamisk som andrespråk 8. årstrinn
- nordsamisk som andrespråk nivå 4
- nordsamisk som andrespråk for småskoletrinnet
- nordsamisk som førstespråk vg1
- sørsamisk som førstespråk vg1 lulesamisk som førstespråk 2. årstrinn
- sørsamisk som andrespråk samisk 3 og 4

Læremiddelprosjekter som fikk tilskudd i 2019 skal ferdigstilles senest sommeren 2023.

2.8.3 Rammeavtaler med læremiddelprodusenter - avtale

Sametinget har etablert rammeavtaler med forlagene i forbindelse med produksjon av samiske læremidler. Det ble avsatt kr 2 500 000 til avtalene for 2019. Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra rammeavtaler med læremiddelprodusenter ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 120 000.

Sametinget utlyste en offentlig konkurranse med det formålet at det skulle etableres parallelle rammeavtaler med inntil fem læremiddelprodusenter. Anskaffelsen omfattet utarbeiding, produksjon, markedsføring, salg, redigering og vedlikehold av digitale læremidler for 1.–10. årstrinn i grunnskolen og for jo1–jo3 i videregående opplæring. Læremidlene skulle være på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk med følgende temaer:

- kroppen, seksualitet og grensesetting
- forebygging av rusmisbruk, vold og mishandling
- forebygging av trakassering, krenkelse og diskriminering

På grunn av manglende tilbud måtte Sametinget avbryte den offentlige konkurransen. I stedet offentliggjorde Sametinget en søkerbasert tilskuddsordning i henhold til en reservert tilskuddsdel. Ordningen hadde samme målgruppe og temaer som i rammekonkurranse. Sametinget fikk inn tre søknader og har bevilget tilskudd til to læremiddelprosjekter. Firmaet Learnlab skal utvikle et digitalt læremiddel for ungdomsskolen og videregående skole på alle de tre samiske språkene og temaet er forebygging av rusmisbruk, vold og mishandling. Og foreningen for Sex og politikk skal oversette og tilpasse deler av Uke 6-serien til nordsamisk for ungdomsskolenivået og nivået for videregående skole, som er materiale for seksualitetsundervisningen. Sametinget er fornøyd med at man har fått i gang læremiddelutvikling med disse viktige temaene der det er få læremidler.

2.8.4 Ovttas - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Sametingets direktetilskudd går til delfinansiering av samisk læremiddelportal, Ovttas - Aktan - Aktesne. Sámi allaskuvla ved Senter for samisk i opplæringa er ansvarlig for redaksjon, drift og videreutvikling av nettstedet.

Ovttas- Aktan - Aktesne er tilknyttet Sametingets læremiddelsentral gjennom Bibsys, og alle utlån via Ovttas.no administreres fra læremiddelsentralen. Ovttas - Aktan - Aktesne har en delingsarena der man kan lage og dele egenprodusert innhold som quiz, bilder, dokumenter og lenker.

Det finnes i dag totalt 6058 publikasjoner på Ovttas - Aktan - Aktesne, som viser at en økning på 892 publikasjoner fra 2018.

Publikasjoner på Ovttas- Aktan - Aktesne	
Nordsamisk	2410
Språkknøytral	2231
Norsk	874
Sørsamisk	714
Lulesamisk	413
Andre samiske språk, engelsk, svensk og finsk	48

Av det som er publisert ligger 2524 publiseringer på delingsarenaet, herav 2131 bilder, resterende er

tekst og annet. Under utlån finnes i dag 3169 ressurser. Nettsiden har hatt en liten nedgang på både på antall besøkende og utlån fra 2017 til 2018.

Statistikk over brukertall Ovtta	2016	2017	2018
Antall besøkende i Norge	85,18 %	86,77 %	79,75 %
Antall besøkende i utlandet	14,82 %	13,23 %	20,25 %
Antall sidevisninger	98265	111057	103190
Antall utlån	304	549	304
Antall produserte digitale læremidler	30	42	20

Sametinget vil videreføre tilskuddet til drift av læremiddelsentralen da man ser behovet for å opprettholde drift av nettstedet.

2.8.5 Konferanse/seminar for læremiddelutviklere - konferanse

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponering av hele bevilgningen til konferanse/seminar for læremiddelutviklere.

Det planlagte konferansen for læremiddelutviklere for rekruttering av læremiddelutviklere ble ikke avholdt i år, men Sametingsrådet har hatt dialogmøter med samiske læremiddelutviklere om utfordringer, forventninger og muligheter i arbeidet med utvikling av samiske læremidler. Møter er avholdt i nord-, lule- og sørsamisk område. Den aller største utfordringen innenfor samisk læremiddelutvikling er sterkt begrenset og til tider manglende tilgang til læremiddelforfattere og oversettere innenfor både sør-, lule- og nordsamisk språk som forsinker arbeidet med læremiddelproduksjon. Ressurstilgangen er mest begrenset innen sør- og lulesamisk.

Som en del av tiltaket med å effektivisere læremiddelarbeidet har Sametingsrådet påbegynt arbeidet med å vurdere andre styringsmodeller for lule- og sørsamisk læremiddelutvikling. Det er behov for å vurdere og finne andre alternative måter å organisere læremiddelutviklingsarbeidet på i samråd med de som i dag utvikler samiske læremidler. Dette arbeid vil bli videreført i 2020 og Sametinget vil fortsette med å ha tett dialog med de samiske læremiddelutviklerne for å komme fram til best mulig styringsmodell hva angår sør- og lulesamisk læremiddelproduksjon. Seminaret som skulle avholdes i år, vil bli avholdt i 2020, med formålet å rekruttere flere og øke tilgangen til ressurspersoner innen de samiske språkene.

2.9 Utvikling av digitale læremidler

Digitaliseringen av samfunnet er kommet langt i 2019, og det er meget viktig at samiske læremidler/læringsressurser følger den digitale utviklingen slik at man ikke blir akterutseilt. Det er en stor utfordring at de bevilgningene som Sametinget får over statsbudsjettet, ikke kan produsere de læringsressursene som behøves. I tillegg til at Sametinget får et så lite budsjett fra ansvarlige myndigheter til læremiddelproduksjon, blir det ikke tatt hensyn til de samiske språkene når det gjennomføres store nasjonale satsninger på digitale læremidler/læringsressurser. Det finnes eksempler på at staten har tatt ansvar for oversetting av læremidler til innvandrerspråkene, men ikke prioritert de samiske språkene. I 2019 er det viktig for Sametinget å prioritere slik at det også finnes rutiner for at samiske barn får god nytte av de nasjonale satsningene.

Sametinget har vært i kontakt med Kunnskapsdepartementet for å forsikre at staten tar ansvar og innenfor sin nasjonale digitaliseringsstrategi for grunnskoleundervisningen 2017-2021, Framtid, fornying og digitalisering, prioriterer tiltak i satsningen for de samiske skolene og det samiske samfunnets behov. I statsbudsjettet for 2020 ble det bevilget 15 millioner kroner til Utdanningsdirektoratet til utvikling av samiske digitale læremidler. Utdanningsdirektoratet og Sametinget har holdt et oppstartsmøte der læremiddelbehov og prioriteringer ble drøftet.

Strategien er fulgt opp med handlingsplanen for den femårige "Teknologiske skolesekken", som har en ramme på 90 millioner kroner hvert år til åtte forskjellige tiltak. Her er det satt i gang tiltak til støtteordninger for læremiddelutviklere, skoleeiere og lærere, som skal føre til at elevene kan få tak i gode digitale læremidler og kunnskap og forståelse i teknologi, algoritmetenkning og programmering.

Sametinget erfarer at tiltakene i denne nasjonale satsningen er lite tilpasset behovene til de samiske skolene og det samiske samfunnet. Det ser man blant annet ut fra det at tiltakene ikke er tilpasset behovene til samisk læremiddelutvikling. Sametinget har i kontakt med Kunnskapsdepartementet spurt hvordan de ivaretar samisk opplæring i forbindelse med gjennomføring av tiltakene.

2.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Lov om universiteter og høyskoler

Sametinget har bedt om en endring av Lov om universiteter og høyskoler § 9-4, slik at Sametingets myndighet til å oppnevne styremedlemmer for universiteter og høyskoler utvides fra kun å gjelde for Sámi allaskuvla, til også å gjelde for UiT Norges arktiske universitet og Nord universitet.

Kunnskapsdepartementet har oversendt Sametingets forslag til et regjeringsoppnevnt utvalg som gjennomgår universitets- og høyskoleloven. Utvalget skal levere en norsk offentlig utredning (NOU) med forslag til nytt regelverk innen 1. februar 2020. Utvalget vil vurdere universitets- og høyskolelovens bestemmelser om oppnevning og sammensetting av styrene, og vil også vurdere forslaget fra Sametinget.

Forskrifter om nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanninger

Sametinget og Kunnskapsdepartementet har konsultert om det samiske innholdet i nasjonale faglige retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene fase 2, bestående av audiograf-, farmasøyt-, (bachelor og master), klinisk ernæringsfysiolog-, medisin-, optiker-, ortopediingeniør-, psykolog-, tannlege-, tannpleier- og tannteknikerutdanningene. Konsultasjonene ble gjennomført 21. juni 2019 og det ble oppnådd enighet. I tillegg er det konsultert om nasjonal retningslinje for master i avansert allmennsykepleie 21. november, og for bachelor i paramedisin 16. desember, med oppnådd enighet for begge konsultasjonene.

Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev til universiteter og høyskoler 2020

Tildelingsbrevet er et av departementets sentrale styringsverktøy overfor underliggende virksomheter.

Sametinget og Kunnskapsdepartementet har konsultert om tildelingsbrev for 2020 til Sámi allaskuvla, Nord universitet og UiT Norges arktiske universitet.

Det var enighet om følgende punkter:

Endre setning i tildelingsbrevet til Nord universitet under punkt 4.2.8, fra "Nord universitet har et særskilt ansvar for å ivareta språkene sørsamisk og lulesamisk i lærerutdanningene, og for å sikre rekruttering til disse fagene."..., til "Nord universitet har et særskilt ansvar for å ivareta språkene sørsamisk og lulesamisk i lærerutdanningene. Universitetet må også sikre rekruttering til sør- og lulesamiske lærerutdanninger og til fagstudier i disse språkene."

Legge til avsnitt i tildelingsbrevet til Sámi allaskuvla under punkt 4.2.8, "Departementet er opptatt av at det utdannes flere kandidater med samisk grunnskolelærerutdanning, særlig rettet mot trinn 1–7. I kraft av at Sámi allaskuvla er alene om å tilby samisk lærerutdanning på nordsamisk, ber vi om at høyskolen videreutvikler sitt rekrutteringsarbeid for å oppnå bedre resultater."

Styret for Sámi allaskuvla 2019-2023

Sametinget har oppnevnt følgende medlemmer og varamedlem til styret for Sámi allaskuvla/ Sámi University of Applied Sciences:

- Medlem Mette Anti Gaup
- Medlem Idar Peder Kintel
- Varamedlem Kajsa Kemi Gjerpe

Norges forskningsråd

Norges forskningsråd har fra 2019 to styringsnivåer, hovedstyre og 15 porteføljestyrer.

Forskningsrådets styre oppnevnes av regjeringen for fire år. Sittende styre er oppnevnt for perioden 1. januar 2019, til 31. desember 2022. Sametinget har bedt om konsultasjoner når nytt styre oppnevnes fra 1. januar 2023.

Norges forskningsråd og Sametinget har hatt konsultasjoner om oppnevning av porteføljestyrer, og oppnådd enighet om følgende:

Camilla Brattland, UiT Norges arktiske universitet, medlem i porteføljestyre for Klima og polar
Ellen Inga Turi, Sámi allaskuvla, medlem i porteføljestyret for Velferd, kultur og samfunn
Torjer A Olsen, UiT Norges arktiske universitet, medlem i porteføljestyret for Utdanning og kompetanse

Det ble i tillegg enighet om følgende:

Programstyret for forskningsprogrammet SAMISK III videreføres som en styringsgruppe under forskningsrådets styre.

Regionale forskningsfond

Ordningen med regionale forskningsfond (RFF) ble vedtatt av Stortinget i 2009, og retningslinjer for forskningsfondene ble vedtatt av Kunnskapsdepartementet samme år.

Fram til 31.12.2019 var det sju fondsregioner der minst to fylkeskommuner deltok i hver fondsregion. 1. januar 2020 trådte regionreformen i kraft, og 17 fylkeskommuner ble erstattet av 11 nye fylkeskommuner (inkludert Oslo kommune). Hver fylkeskommune vil motta tilskuddsmidler til sitt eget forskningsfond.

Ny forskrift for regionale forskningsfond ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 18. desember 2019. Sametinget har gjennom dialog fått inn følgende formulering under forskriftens pkt. d: Fylkeskommunene Troms og Finnmark, Nordland, Trøndelag og Innlandet skal gjennom konsultasjon med Sametinget også ivareta samiske forskningsinteresser og -behov.

Regionalt forskningsfond Trøndelag

Sametinget mottok en forespørsel fra Trøndelag fylkeskommune om å foreslå medlem og varamedlem til Regionalt forskningsfond Trøndelag. Sametinget foreslo følgende:

- Medlem: Birgitta Fossum
- Varamedlem: Sigbjørn Dunfjell

2.11 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Tilbud og aktivitet innen samisk høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet.

Forskrift om rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning

Sametinget har tatt initiativ til at forskriften om rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning endres slik at det for institusjoner som gir lule- og sørsamisk barnehagelærerutdanning, gis unntak fra regelen om samisk som hovedundervisningsspråk. Behovet for barnehagelærere med samisk kultur- og språkkompetanse er stort, også i lule- og sørsamisk område.

Forskrift om rammeplan for samisk grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10, gir unntak fra regelen om samisk som hovedundervisningsspråk for institusjoner som gir lule- og sørsamisk lærerutdanning. Sametinget ønsket derfor en likelydende bestemmelse i Forskrift for samisk barnehagelærerutdanning, siden ingen institusjoner per i dag som er i stand til å gi samisk barnehagelærerutdanning med lule- eller sørsamisk som hovedundervisningsspråk.

Forskriften ble etter en høringsrunde, endret av Kunnskapsdepartementet i 2019

Samisk sykepleierutdanning

Stortinget har bevilget midler til 25 nye deltidsstudieplasser i samisk sykepleierutdanning. Sámi allaskuvla og UiT Norges arktiske universitet planlegger oppstart av denne utdanningen i januar 2021. I forbindelse med etableringen av utdanningen og på bakgrunn av Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger med tilhørende nasjonale retningslinjer for utdanningene, har Sametinget bedt om at det fastsettes egen retningslinje for samisk sykepleierutdanning.

Kunnskapsdepartementet ba UiT og Sámi allaskuvla om å fremme en felles uttalelse om behovet for egen retningslinje. Institusjonene har støttet innspillet fra Sametinget, og arbeidet med retningslinjen er påbegynt.

Implementering av samisk innhold i profesjonsutdanninger

Sametingets plenum behandlet i desember saken "Profesjonsutdanninger - implementering av samisk innhold og rekruttering for å møte kompetansebehov i det samiske samfunn". Sametinget har et mål om at samisk perspektiv implementeres i relevante utdanninger for å bidra til å dekke kompetansebehov i det samiske samfunnet. Det er derfor gjennomført flere konsultasjonsprosesser om forskrifter om rammeplaner og nasjonale retningslinjer for høyere utdanning.

Til nå har dette omhandlet lærerutdanninger og helse- og sosialfagutdanninger. Blant annet har Sametinget oppnådd følgende i konsultasjonene:

Forskriftsfestet i §1 i alle rammeplaner for lærerutdanninger

«... utdanningen skal kvalifisere studentene til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt, og samiske elevers rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk.»

Forskriftsfestet i §2 i felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger

«Kandidaten skal også kjenne til samers rettigheter, og ha kunnskap om og forståelse for samenes status som urfolk.»

Følgforskning utført i forbindelse med barnehagelærer- og grunnskolelærerutdanningsreformen, viser likevel at det er tilfeldig og personavhengig om det samiske innholdet implementeres i undersivningen slik forskriften krever. Sametinget har derfor vedtatt og arbeide for at det opprettes et kompetansesenter for samisk innhold i høyere utdanning som kan bistå utdanningsinstitusjonene med implementeringen. I tillegg mener Sametinget at regjeringens styringsdokumenter til utdanningsinstitusjonene må gi pålegg om implementering av samisk innhold i henhold til forskrift om rammeplaner og nasjonale retningslinjer. Sametinget vil i tillegg til dette gjennom dialog med utdanningsinstitusjonene, arbeide for å bevisstgjøre institusjonene om ansvaret for institusjonalisering av samisk innhold i profesjonsutdanninger.

Offentlig doktorgrad - árbediehtu

Sametinget har høsten 2019 forberedt en søknad til Norges forskningsråd om offentlig PhD blant annet om forvaltning av árbediehtu/tradisjonell kunnskap. Målet er at doktorgraden skal bidra til å utvikle Sametingets kompetanse innen feltet árbediehtu og være et kunnskapsgrunnlag for Sametingets fremtidige arbeid innen fagfeltet.

2.12 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Før søknadsfristen for opptak til høyere utdanning våren 2019, lagde Sametinget en videosnutt med oppfordring om å søke samisk lærerutdanning ved Sámi allaskuvla og Nord universitet. I tillegg besøkte Sametinget avgangselever ved de videregående skolene i Alta, Kautokeino og Karasjok, med oppfordring om å begynne på lærerutdanninger. Sametinget deltok også på møter sammen med Fylkesmannen i Nordland, der formålet var å rekruttere studenter til samisk lærerutdanning, og allerede utdannende lærere til språkstudier ved Nord universitet.

2.12.1 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
21110 Stipend for høyere utdanning	3 411 500	2 700 000	2 450 000	-711 500
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
21110 Stipend for høyere utdanning	3 515 000	0	103 500	3 411 500

Mål for tilskuddordningen:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Det er totalt behandlet 190 søknader om stipend for høyere utdanning i 2019. 178 av søknadene ble innvilget, mens 10 søknader ble avslått fordi de ikke var innenfor de prioriterte studiene eller manglet påkrevde bekreftelser. 2 søknader ble avvist på grunn av overskredet søknadsfrist. Det er 6 flere søknader i 2019 enn 2018. Antallet heltidsstudenter har også økt i dette tidsrommet.

Sametinget mottok i 2019 følgende søknader:	
Samisk barnehagelærerutdanning	31 søknader
Barnehagelærerutdanning,	25 søknader
Samisk grunnskolelærerutdanning 1-7	31 søknader
Samisk grunnskolelærerutdanning 5-10	28 søknader
Grunnskolelærerutdanning 1-7 med samisk i fagkretsen	2 søknader
Grunnskolelærerutdanning 5-10 med samisk i fagkretsen	10 søknader
Lektorutdanning 8-13	16 søknader
PPU	35 søknader

Studentene som er tildelt stipend har vært eller studerer ved følgende utdanningsinstitusjoner: Sámi allaskuvla, UiT Norges arktiske universitet, Nord universitet, Dronning Mauds Minne Høgskole, Universitetet i Oslo, Høgskulen på Vestlandet og OsloMet storbyuniversitet.

2.13 Árbediehtu

Mål for innsatsområdet:

- Árbediehtu blir vektlagt som kunnskapssystem ved siden av annen kunnskap.

2.13.1 Samletabell - árbediehtu

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Árbediehtu - prosjekt	43 476	200 000	156 524
Sum	43 476	200 000	156 524

Sametinget har i 2019 oppnevnt en arbeidsgruppe for árbediehtu. Etableringen av arbeidsgruppen er en oppfølging av det tidligere arbeidet med árbediehtu som viste behov for dialog mellom institusjonene som har árbediehtu i sin portefølje.

Mandatet for arbeidsgruppen er:

Arbeidsgruppen for árbediehtu skal redegjøre for å komme med forslag til fremtidig forvaltning av árbediehtu.

Arbeidsgruppen skal blant annet i sin redegjørelse foreslå en fremtidig organisering av árbediehtu og de ulike aktørenes roller og ansvar. Arbeidsgruppen skal også foreslå mulige finansieringsordninger for den fremtidige forvaltningen. Det legges til grunn at arbeidsgruppen har dialog med aktuelle aktører innen Árbediehtu. Sametingsrådets redegjørelse av desember 2016 er et av grunnlagene for gruppens arbeid.

Arbeidsgruppens leder er Anne-May Olli fra RiddoDuottarMuseat, og nestleder er Harriet Aira fra Árran. Kjellaug Isaksen fra Senter for Nordlige folk, Solveig Joks fra Sámi Allaskuvla og Svanhild Andersen fra Mearrasiida er gruppens øvrige medlemmer.

Arbeidsgruppen skal avgi sin rapport til Sametingsrådet innen 30. juni 2020.

3 Arealer, miljø og klima

Samfunns mål:

- Arealer og naturressurser i det tradisjonelle samiske området brukes som det materielle grunnlaget for videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametingsmelding om areal og miljø danner grunnlaget for Sametingets prioriteringer i areal- og miljøpolitikken. Meldingen slår fast at samene har et geografisk bruks- og bosettingsområde som strekker seg over store deler av Norge.

Sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv er en av Sametingets største utfordringer. Både i sametingsmeldingen om reindrift og i arealmeldingen uttrykkes det at den største trusselen mot reindriftenes bærekraft er det økende presset på arealene, inngrep i form av både utbygginger og økt ferdsel. Sametinget erfarer også at veksten i akvakulturnæringen og den økende interessen for etableringer av oppdrettsanlegg langs kysten i flere områder kommer direkte i konflikt med samiske fiskeriinteresser, og også det tradisjonelle sjølaksefisket, ved at mange lakseplasser fortrennes av akvakulturetableringene. Besøksstrategier og utvidet satsing på utmarksturisme i nasjonalparker og verneområder bidrar til økt konkurranse om bruken av de vernede arealene. For Sametinget er det viktig å synliggjøre hvordan disse endringene og inngrepene bidrar til å begrense mulighetene for tradisjonell samisk utmarksbruk og dermed fortrenge samenes muligheter til kulturutøvelse. Sametinget må arbeide for å øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

I tillegg til å bruke de økonomiske virkemidlene til å styrke kapasiteten og kompetansen for samiske rettighetshavere, er det viktig at Sametinget aktivt nyttiggjør seg av de prosessuelle virkemidlene som er tilgjengelig for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Innsigelse og konsultasjonsadgangen er viktige for sikre gode prosesser rundt konsekvensutredninger, vektlegging av tradisjonell kunnskap og å ivareta medvirkning fra samiske interesser der siktemålet må være å oppnå samtykke fra direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn.

3.1 Virkemidler til arealer, miljø og klima

3.1.1 Innsatsområder arealer, miljø og klima

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	2 157 760	2 213 000	55 240
Naturmangfold	321 847	350 000	28 153
Sum	2 479 607	2 563 000	83 393

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

År	Beløp
2017	275 000
2018	825 000
2019	1 444 760
Sum	2 544 760

3.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Ved behandling av kommuneplaner i det tradisjonelle samiske området har Sametinget gjennom dialog med kommuner og samiske rettighetshavere oppnådd løsninger for å sikre samisk naturgrunnlag. Sametinget har hatt innsigelse til kommuneplanene for Tysfjord, Sortland og Lierne. Innsigelsene til disse kommuneplanene er knyttet til kultur og næringsutøvelse, herunder reindrift. Sametinget har kommet til enighet med departementet om arealplanene til Tysfjord og Lierne kommuner. Arealplanen til Sortland kommune arealplan er ikke ferdig behandlet.

Sametinget påminner kommunale, regionale og statlige myndigheter om å følge opp folkerettslige forpliktelser som sikrer reindriften tilgang til arealer slik at de kan drive regningsvarende. Dette vil kunne gjelde større arealsaker som utbygging av alpinlandsby i Tromsø kommune som truer en levedyktig tradisjonell reindrift på Kvaløya. Men også mindre fritidsutbygginger i kommuneplaner hvor bit for bit utbygging vanskeliggjør tilgang på arealer og fremtidig satsing på reindrift. Sametinget kommer i mange tilfeller fram til enighet i slike saker. Men der det er større økonomiske næringsinteresser inne i bildet ser man en tendens til at tradisjonell reindrift blir marginalisert som interesse og at samisk næringsutøvelse dermed blir lite vektlagt. Sametinget benytter da sin innsigelse og konsultasjonsrett i større grad for å finne løsninger som sikrer at folkeretten oppfylles.

Sametinget har i større arealsaker, som ved utbygging av Evenes flystasjon, bidratt til at samiske rettighetshavere får bistand fra planmyndighetene til å kunne ha en reell og likeverdig dialog med planmyndigheter. Dette har vist seg å gi en bedre prosess for å sikre samisk kultur og næringsutøvelse. Det er en utfordring å oppnå økonomisk bistand til møtevirksomhet eller konsulent for samiske rettighetshavere i møte med private utbyggere og kommuner som ikke kan, eller er villig til å stille økonomisk garanti. Rettighetshavere kan søke om støtte til dette, men tilbakemeldingen er at de sjelden har kapasitet til dette.

Sametinget har etablert et formelt samarbeid og dialog med Fiskeridirektoratet for å oppnå en felles forståelse av samiske fiskerier og hvordan ivareta det i kystzoneplaner, ved avklaringer av akvakulturlokaliteter og ved innhenting av kunnskap. Som et av resultatene av samarbeidet, har Sametinget og Fiskeridirektoratet satt i gang et prosjekt for å sikre at kartverktøyet Yggdrasil best mulig kan ivareta samisk fiskeri. Dette verktøyet benyttes i kystsonearbeid av kommunene og for avklaringer for akvakulturlokaliteter.

3.2.1 Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Stiftelsen Protect Sápmi	613 000	613 000	0
Annen oppfølgingen av samiske rettigheter til arealer og ressurser	1 544 760	1 600 000	55 240
Sum	2 157 760	2 213 000	55 240

3.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske land og ressursrettigheter ivaretas i bruken av arealer i samiske områder.

Stiftelsen Protect Sápmi arbeider for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingssaker. Stiftelsen skal i økende grad bli selvfinansierende, og en viktig del av finansieringen har kommet fra oppdrag fra reinbeitedistrikter.

Protect Sápmi har mottatt henvendelser fra myndigheter på ulike nivåer som søker råd i reindriftsfaglige spørsmål og rådgivning overfor urfolk i andre land. Stiftelsen har blant annet levert prosessbistand og kunnskapsgrunnlag i saker overfor flere offentlige instanser. Protect Sápmi har også blitt oppnevnt som sakkyndig vitne i flere rettssaker og deres rolle som partsoppnevnte sakkyndig i skjønnsaker har blitt mer fremtredende.

3.2.3 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
30500	Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser	1 544 760	1 600 000	1 600 000	55 240
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
30500	Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser	1 594 760	50 000	0	1 544 760

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Ordningen hadde i 2019 to søknadsfrister. Til sammen på begge søknadsrundene kom det inn 9 søknader. 6 søknader ble innvilget og 3 avslått.

Prioriteringer 2019	Antall søknader
Prosjekter og tiltak som har som formål å yte juridisk bistand til samiske rettighetshavere i saker som må føres for domstolene og som er av prinsipiell karakter knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter.	2
Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder	4

3.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Energiutbyggingen- og planleggingen i de samiske områdene de siste årene har i hovedsak dreid seg om småkraft- og vindkraftprosjekter. Det har vist seg at vindkraftanlegg, med all infrastruktur som følger med dem, har store konsekvenser for berørt reindrift. Dette spesielt når de kommer på toppen av tidligere arealinngrep. Av pågående saker peker det store Davvi vindkraftverk, som planlegges mellom Laksefjorden og Tanaelven ved foten av Rásttgáisá, seg ut som et prosjekt som, dersom det blir realisert, vil ha store negative konsekvenser for tradisjonell samisk næring og kultur.

Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) hadde utarbeidet et forslag til en nasjonal ramme for vindkraft med utvalg av områder prioritert for utbygging. Sametinget fulgte prosessen med den nasjonale rammen tett, og plenumbehandlet blant annet saken. Regjeringen gikk imidlertid ikke videre med forslaget. Det ble samtidig varslet at man vil gjennomgå konsesjonsprosessen for vindkraftverk.

Sametinget vil følge opp saken videre med statlige myndigheter, og be om at gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og energimyndighetene i den grad det er nødvendig. Sametingets plenumssak om nasjonal ramme for vindkraft vil i den sammenheng være viktig, og arealvernet for reindriften vil være i sentrum i det videre arbeid.

3.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse. Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk av vernede områder.

Stortinget vedtok i 2016 et mål om vern av 10 prosent av skogarealet i Norge. Denne målsettingen av vern berører samiske interesser, som oftest samiske reindriftutøvere, fra Hedmark i sør til Finnmark i nord. De fleste nye forslagene om skogvern er i det sørsamiske området. I 2019 hadde Sametinget dialog med Klima og miljødepartementet om en rekke nye forslag for vern av skog. For Sametinget er det viktig å påse at verneforskriftene tillater fortsatt samisk bruk av vernet skog og at verneforskriftene er så enhetlig som mulig.

Lopphavet var det første større havområde i de tradisjonelle samiske området som er foreslått vernet. Sametinget så ikke behov for å konsultere om verneforslaget i og med at fortsatt samisk bruk var tatt med i verneforskriftene. Derimot mente Sametinget at marint vern er i utgangspunktet en svak verneform så lenge det skal kunne dispenseres fra verneforskriften for etablering av ny akvakultur innenfor marine verneområder.

Det ble gjennomført konsultasjoner mellom Sametinget og Klima- og miljødepartementet om utvidelse av verneområdene ved Saltfjellet. Verneforslaget innebærer at vernet areal i området vil øke med til sammen 98,4 km². For Sametinget var hensynet til de berørte samiske interessene i området sentral i konsultasjonene. Sametinget brukte også anledningen til å signalisere at det etterlyses et større fokus på samisk kultur i praktiseringen av områdevern, og i miljøforvaltningen generelt.

Sametinget markerte FN sitt internasjonale år for urfolksspråk også i verneområdesammenheng. Sametinget inviterte til et informasjonsmøte til nasjonalparksentra og andre natursentra om samisk språk i forvaltning og formidling av verneområdene. Sametinget ønsker at natur- og kultursentra aktivt bidrar til mer synlighet for samiske språk i sin formidling. Sametinget anmodet også Klima- og miljøministeren til å sette av særlige midler ved budsjett til 2020 for økt synlighet av samiske språk i formidling om verneområdene, og ba Miljødirektoratet om å komme med særlig veiledning til verneområdestyrene for hvordan man kan gjøre dette.

Sametinget deltok på møte i Ad-Hoc Working Group on Article 8(j) i konvensjon om biologisk mangfold i Montreal, Canada i 2019. Det viktigste punktet i sakslista var arbeidsgruppas anbefalinger til fremtidig organisering av arbeidet for implementering av artikkel 8(j) og arbeidsprogram for årene framover. For Sametinget var det viktig at urfolks utvidede mulighet til deltakelse blir videreført og styrket i den fremtidige organiseringen. Møtet klarte likevel ikke å enes om en anbefaling og dermed ble fremtidig arbeidsplan og organisering av arbeidet utsatt til neste partsmøte i Kunming, Kina i 2020.

3.4.1 Samletabell - naturmangfold

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Vernestyreseminar	321 847	350 000	28 153
Sum	321 847	350 000	28 153

3.4.2 Vernestyrene - seminar

Sametinget har oppnevnt i alt 42 representanter i 21 verneområdestyrer. Verneområdestyrene er spredt over hele landet, og det er få møtepunkter og muligheter for å utveksle erfaringer. Sametinget inviterte derfor til et felles seminar i 2019. I alt 25 styrerepresentanter og 13 verneområdeforvaltere deltok på samlingen.

Hovedtema for samlingen var besøksforvaltning og besøksstrategier. Synliggjøring av samiske interesser og ivaretagelse av behovene for samiske brukere av nasjonalparker og verneområder sto sentral i innleggene og diskusjonene. I tillegg til innlegg fra styrerepresentanter, forvaltere og Sametinget, var også Miljødirektoratet invitert å holde innlegg.

I tillegg ble det blant annet diskutert hvordan man skal ta tak i tilfeller av mobbing og trakassering enkelte styremedlemmer opplever i sitt virke som samiske representanter. Trakassering på bakgrunn av etnisitet er noe også Miljødirektoratet ser veldig alvorlig på. Sametingsrådet brakte styremedlemmenes bekymringer videre i møte med den politiske ledelsen i Klima- og miljødepartementet.

3.5 Klima

Mål for innsatsområdet:

- Samiske næringer og samisk kultur er robuste ovenfor klimaendringer og urfolksrettigheter vektlegges når avbøtende tiltak og tilpasninger til klimaendringer planlegges.

Sametingets plenum drøftet klimautfordringer i lys av FNs bærekraftsmål i Sak 008/19 - Klimaendringer og rettferdig utvikling der det blant annet ble vedtatt at: Sametinget igangsetter et arbeid for å få egen virksomhet sertifisert som Miljøfyrtårn. Sametinget oppfordrer samtidig sine tilskuddsmottakere til å gjøre det samme. Sametinget vil legge til rette for at tilskuddsmottakerne motiveres til å bli Miljøfyrtårn.

Samiske verdier som felleskap, solidaritet og samarbeid må vektlegges i arbeid med klimatilpasning i samiske områder. Det er viktig at klimarettferdighet vurderes før tiltak i urfolks områder planlegges. Det er rimelig at utbygninger til fornybar energi i urfolks områder ikke iverksettes av stater eller andre uten at det berørte urfolket har gitt sitt frie og informerte forhåndssamtykke.

I vedtaket sies det videre at for å oppfylle Parisavtalens formål om å tilstrebe at den globale temperaturstigningen begrenses til 1,5 grader, og for å sikre en bærekraftig utvikling i Sápmi, så er Sametinget imot videre oljeleting og oljeutvinning i Barentshavet. Sametinget er med den samme begrunnelsen imot at havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja åpnes opp for

petroleumsleting. Sametinget anerkjenner samtidig at forbrenning av gassressurser vil være en del av overgangen til et framtidig lavslippssamfunn.

Sametinget påpeker at det er viktig å konkretisere hva klimaendringer vil bety for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget ser behov for at samiske forsknings- og kunnskapsmiljøer engasjeres i et arbeidet som kan gi anbefalinger knyttet til klimatilpasning, økt motstandsdyktighet for samiske samfunn, arbeidsløst/samisk tradisjonell kunnskap og klimafinansiering.

Sametinget har fulgt arbeidet med lokalsamfunns- og urfolksplattformen under FNs klimakonvensjon, og deltok under klimaforhandlingene i Madrid på partsmøtet, COP 25. Der ble arbeidsprogrammet til urfolks plattformen for tidsrommet 2020-2021 vedtatt. Dessverre oppnådde partene ikke enighet om at menneskerettigheter og urfolks rettigheter må respekteres og ivaretas når nasjonale utslippsreduksjoner gjennomføres etter Parisavtalens artikkel 6.

FNs bærekraftsmål er i 2019 oversatt til samisk.

3.6 Utmarksbruk - Meahcásteapmi

Mål for innsatsområdet:

- Samisk utmarksbruk legges til grunn i forvaltningen av arealer og naturressurser i samiske områder.

Sametingets plenum nedsatte i 2017 et utvalg som hadde som mandat å se på endringer i motorferdselloven og forslå endringer i lovverk og forvaltning av samiske bygder og lokalsamfunn. Utvalget utarbeidet et notat som ble behandlet av Sametingets plenum i september 2019. Plenum gikk inn for at det etableres et forsøk i henhold til Lov om forsøk i offentlig forvaltning der kommuner i Finnmark inviteres til å delta. Formålet er å dokumentere områder som i dag bidrar til å hindre samisk utøvelse av kultur og levesett i naturen. Erfaringer fra prosjektet vil kunne danne grunnlag for å få til en helhetlig gjennomgang av regelverk tilknyttet til motorferdsel i utmark. Sametingsrådet har informert Klima- og miljødepartementet om prosjektet. Sametinget har i budsjettet for 2020 satt av midler for oppstart av forsøket.

4 Næringer

Samfunns mål:

- Et sterkt og allsidig næringsliv som danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å etablere seg.

Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv.

Det tar ofte flere år før man ser resultater av tilskudd som er bevilget næringsvirksomheter. Resultatoppnåelsen må derfor sees over flere år. Et godt grunnlag for å vurdere resultatet av virkemiddelbruken de seneste årene er Regional analyse Samisk område. Analysen, som ble publisert av Telemarksforskning i desember 2019, omfatter 24 samiske kommuner fra Snåsa i sør til Nesseby i øst. Den viser utviklingen de siste 10 årene. Av analysen går det fram at det ble skapt 294 arbeidsplasser i samiske områder i 2018 mot 249 året før. Av det skapte det private næringsliv 378 arbeidsplasser, og det offentlige kuttet 84 arbeidsplasser i 2018.

Etablererfrekvensen var 6,4 % mot 5,8 % i 2017, mens den var 7,3 % i Norge som helhet. I likhet med resten av landet er andelen lønnsomme foretak sunket i samiske områder. Det var 59 % foretak med positivt resultat før skatt i 2015 mens andelen i 2018 var 61 %.

Den prosentvise veksten i antall foretak (etableringsfrekvensen fratrukket frekvensen av registrerte foretak) er negativ i 2018 6,4 % mot en vekst i 2017 på 1 %. Det var en nedgang i landet som helhet også, men kun 0,6 %.

I disse 24 kommunene sank folketallet med 371 personer mot 215 personer året før. Av dette var den negative nettoinnflyttingen 195 personer mot 49 året før. Det andre forholdet som gjorde at folketallet sank var at det var et negativt fødselsoverskudd på 179 personer - det døde flere (512) enn det fødtes (333) i 2018.

I den samme analysen er det utarbeidet en næringslivsindeks for alle kommunene i landet. Indeksen består av 12 forskjellige indikatorer som er delt inn i fem områder - produktivitet, lønnsomhet, nyetableringer, arbeidsplassvekst og næringslivets størrelse. Måsøy, Storfjord og Lebesby gjorde det veldig bra i 2018 og lå på henholdsvis på 20., 53. og 67. plass av alle 428 kommuner. Nordkapp presterte også over middels. De resterende 18 kommunene ligger under gjennomsnittet. Det som trekker ned er lav produktivitet, lønnsomhet og antall arbeidsplasser sammenlignet med folketallet.

4.1 Virkemidler til næringer

4.1.1 Innsatsområder - næringer

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Primærnæringer	4 952 632	7 850 000	2 897 368
Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	7 503 357	9 461 000	1 957 643
Kreative næringer	4 168 474	2 650 000	-1 518 474
Duodji	12 344 095	14 039 000	1 694 905
Sum	28 968 559	34 000 000	5 031 441

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

År	Beløp
2015	462 500
2016	144 650
2017	386 050
2018	2 705 850
2019	9 710 240
Sum	13 409 290

I 2019 var det et underforbruk på tilskuddsordningen til næringer. Bakgrunn for underforbruket skyldes flere forhold. Et forhold er at det var mange tilbaketrekninger og tilbakebetalinger av tilskudd i 2019. Noen prosjekter som ble satt i gang ble billigere, og da har det ikke vært grunnlag for å betale hele tilskuddet. Andre prosjekter ble ikke fullført eller satt i gang, og dermed måtte tilskudd betales tilbake. Et annet forhold er at etterspørselen etter tilskudd varierer fra år til år.

I 2019 var det færre søknader innen primærnæringer, variert næringsliv og duodji. Innen kreative næringer og samisk reiseliv har det vært større forbruk av midler enn det som var budsjettert med i 2019. Her har kvaliteten på søknadene vært bedre, og Sametinget har fulgt opp søkerne tettere blant annet gjennom særskilte programmer som Dáhttu og andre bedriftsutviklingsprogrammer som Sametinget har finansiert.

4.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Marine næringer

Sametinget skal prioritere innflytelse i fiskeripolitikken gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, delta i fiskerireguleringer, følge opp fjordnemndas arbeid, og ha samarbeid og dialog med fiskerinære organisasjoner.

Sametinget behandlet sak i september i plenum sak 34/19 «Sametingets årlige sak om fiskeri – nærings og rettighetsutvikling i sjøsamisk område». Saken gir Sametinget en god anledning til å bringe innspill til departementet og direktoratet angående aktuelle problemstillinger innen fiskerier og kombinasjonsnæringer i sjøsamiske områder.

Et viktig virkemiddel i sikring av samenes rettigheter til fiske er konsultasjoner i henhold til konsultasjonsavtalen. I konsultasjon mellom Sametinget og Nærings- og kystdepartementet foreslo Sametinget å øke kvoteanslaget utover det Fiskeridirektøren hadde innstilt for båtkvoter i åpen gruppe og i fiske på kystfiskekvoten. Departementet fulgte Sametingets forslag med økning i både maksimalkvote og garantert kvote i åpen gruppe, samt økning i garantert kvotetillegg av kystfiskekvoten fra 5 til 7 tonn, men uten å gi Sametinget fullt medhold.

Sametinget har ved ulike anledninger stått fast på at det må gjennomføres konsultasjoner også for den nasjonale havbrukspolitikken. Mangel på konsultasjoner gjør at det i dag er store utfordringer og betydelige mangler ved dagens havbrukspolitikk når det gjelder å ivareta samiske forhold. I forbindelse med høring om regulering av kongekrabbefiske i 2020 fastholdt Sametinget prinsippet om at de som er plaget med krabbe, skal ha retten til fiske. Dette førte til at departementet gikk bort fra sitt forslag om å åpne for at fiskeflåten i Vest-Finnmark skulle kunne fiske kongekrabbe i 2020 i kvoteregulert område (Øst-Finnmark).

Ved kvoteavsetning for 2020 i Den blandete norsk/russiske fiskerikommisjon gikk Sametinget inn for at fiskekvotene (TAC) for de ulike bestandene i nordområdene settes slik at en sikrer en langsiktig og bærekraftig forvaltning av fiskebestandene i nord. Sametinget gikk videre inn for en totalfredning av loddebestanden i de neste 5 årene, da lodde i Barentshavet er en nøkkelart i næringskjeden og er mat til både fisk, sjøpattedyr og fugler i nordområdene. I kommisjonsarbeidet fastholdt Sametinget sitt standpunkt og medvirket til at kvotene (TAC) - utenom blåkveite - ble satt innenfor Sametingets vedtatte rammer. Kommisjonen gikk også inn for å ikke åpne for et loddefiske i 2020.

Sametinget støtter også teinefiske etter reker fjordområdene og kystnære farvann, da dette fiske - på lik linje med teinefiske etter kongekrabbe - på sikt vil skape et lønnsomt fiske med stor aktivitet for den mindre fiskeflåten. Når det gjelder selve fiske etter reker så går Sametinget mot å åpne for fiske med reketrål på samme bestand eller i samme område, som det foregår teinefiske etter reker.

Sametinget ønsker at Fiskeridirektoratet må synliggjøre bedre konsekvensene som viser hvordan fiskerne skal kunne leve av sine kvoter i Samisk fiskeriforvaltningsområde. Dette må synliggjøres i de enkelte reguleringer, men også i direktoratets anbefalinger til Nærings- og fiskeridepartementet, og her må en også synliggjøre hvordan forslagene samlet sett fungerer. Departementet har merket seg Sametingets innspill. Departementet vil be Fiskeridirektoratet om å ta dette inn i sine vurderinger og i sitt arbeid.

I forarbeidene til opprettelsen av Fjordfiskerinemnda var det enighet mellom Fiskeridepartementet og Sametinget om at nemnda skulle få tildelt en økonomisk ramme som gjør det mulig å oppfylle nemndas mandat. Sametinget har fått melding fra Fjordfiskerinemnda om at deres økonomiske rammer

og avklaringer rundt sekretariatsfunksjonen ikke er gode nok, noe som har hindret nemnda i sitt arbeid. Saken ble i 2018 tatt opp med Fiskeridirektoratet, uten noen bedring. I 2019 har Sametinget tatt opp denne saken med Nærings- og fiskeridepartementet. Sametinget er blitt enig med departementet om at det skal gjennomføres en evaluering av nemnda i 2020. I evalueringen skal en se på ulike sider ved drift og mandat for Fjordfiskerinemnda, slik at nemnda på sikt kan gjennomføre sitt mandat på en ordentlig måte.

Reindrift

Sametinget skal være en politisk premissleverandør i reindriftspolitikken og for næringsutviklingen i reindriften. Dette skal realiseres gjennom deltakelse i konsultasjoner, møte i dialogfora og gjennom tett dialog med reindriftsnæringen.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Landbruks- og matdepartementet om foreslåtte endringer i dagens reindriftslov. Departementet har foreslått endringer av formålsparagrafen, obligatorisk individmerking, offentliggjøring av reintall og endring i bestemmelsen som omhandler oppnevningen til reindriftsstyret.

Hensikten med foreslåtte endringen i formålsparagrafen var å prioritere økologisk bærekraft i formålsparagrafen. Sametinget var ikke enig i dette endringsforslaget og gikk ikke med på dette. Departementet har valgt å vente med endringsforslaget i formålsparagrafen til etter at Reindriftslovutvalget og til at arbeidet med bærekraftskriteriene er ferdig og vurdert. Endringsforslaget som omhandlet offentliggjøring av reintall var Sametinget imot, men under konsultasjonene ble man enige om at det kan åpnes for tilgjengeliggjøring av reintall internt i næringen av det totale reintallet i en siidaandel. Med dette menes det ikke at enkeltutøveres reintall under en siidaandel skal offentliggjøres. Lovendringsforslaget om tilgjengeliggjøring av reintall ble vedtatt i Stortinget den 17. juni 2019.

Sametinget mener at departementets forslag som omhandlet obligatorisk individmerking svekker det tradisjonelle merkesystemet i reindriften. Dermed kunne ikke Sametinget gå med på lovendringsforslaget. Selv om det ikke var enighet omkring dette lovforslaget, valgte departementet å sende lovforslaget til Stortinget for behandling, der lovendringsforslaget ble vedtatt 17. juni 2019.

Det siste forslaget til lovendring fra departementets side handlet om reindriftsstyret. Endringsforslaget fra departementets side gikk ut på at departementet selv oppnevnte samtlige syv medlemmer til reindriftsstyret der Sametinget kunne oppnevne tre medlemmer. Sametinget kunne ikke gå med på dette forslaget, og gjennom konsultasjoner ble det lagt vekt på fra Sametingets side at det er viktig at partene oppnevner likt antall medlemmer til reindriftsstyret, og at leder for styret kan rulleres mellom sametingsoppnevnte kandidater og departementets kandidater. Det er også viktig at det stilles krav om samisk språk-, kultur- og reindriftsfaglig kompetanse til lederen. Man ble enig om å vente med endringsforslaget til etter at reindriftslovutvalget er ferdig.

Sametinget har oppnevnt medlemmer til Reindriftsstyret for perioden 2019-2022. Dette er et resultat av de gjennomførte konsultasjoner hvor det ble signalisert at reell medbestemmelse skulle sikres gjennom likt antall medlemmer til reindriftsstyret, og at leder for styret kunne rulleres mellom sametingsoppnevnte kandidater og departementets kandidater. Det er også viktig at det stilles krav om samiske språk-, kultur- og reindriftsfaglig kompetanse til lederen.

Sametinget har oppnevnt ett medlem til arbeidsgruppe som skal utarbeide kriterier for bærekraftsmålene i reindriftspolitikken. Bærekraftsmålet i reindriften består av delmålene økologisk-, økonomisk- og kulturell bærekraft, hvor delmålene skal måle om reindriften er bærekraftig. Riksrevisjonen har påpekt at delmålene for økonomisk- og kulturell bærekraft ikke er tilstrekkelig operasjonalisert. Arbeidsgruppen skal utforme kriterier for økonomisk- og kulturell bærekraft. Det er allerede utformet kriterier for økologisk bærekraft og disse kriteriene blir stående, men arbeidsgruppen kan beskrive andre faktorer som kan påvirke den økologiske bærekraften, og komme med forslag om hvordan disse kan implementeres.

Sametinget har gjennomført dialogmøter med reindriftsnæringen, deltatt på landsmøtet til Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL), deltatt i regionalt dialogforum for reindriften og Sametinget sitter i styringsgruppen for prosjektet «Ut på vidda».

Sametinget deltar som observatør til Reindriftsavtaleforhandlingene. Sametingets innspill for 2019 fokuserte på sikring av arealgrunnet, økonomisk utvikling, rekruttering, velferdsordninger og HMS-tiltak for reindriftsnæringa, og virkemidler som støtter opp om familiebasert reindrift.

Sametinget har gjennomført fire konsultasjoner om endringer av §§ 1, 18, 33 og 71 i reindriftsloven, og en konsultasjon om endring av lokalisering av reindriftsforvaltningskontoret i Nordland.

Jordbruk

Sametinget skal prioritere å få innflytelse på jordbrukspolitikken gjennom å oppnå dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, gi innspill til jordbruksavtalen, ha samarbeid og dialog med jordbruksorganisasjonene, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikktutforming innenfor næringen. Sametinget vil arbeide for å motivere unge til å satse på jordbruk.

Prosjektet Økt kjøttproduksjon i Troms og Finnmark er inne i sitt andre år. Prosjektet, som drives av Nortura vil være viktig for å opprettholde slaktevolumet i slakteriene i Troms og Finnmark og dermed infrastrukturen i jordbruket. Et treårig prosjekt om å utnytte kjekjøtt, som ble satt i gang i 2018, er satt på vent som følge av usikre markedsforhold for kjekjøtt.

SápmiAgri er inne i det tredje året. Prosjektet har gjennomført landbrukskafeer i alle de fem deltakende kommunene der det har vært ulike temaer, og flere kurs. Det har vært flere generasjonsskifter og nye driftsbygninger er bygd i 2019, men om det er et resultat av prosjektets arbeid er ikke sikkert.

I likhet med tidligere år hadde Sametinget møte med Landbruks- og matdepartementet om innspill til jordbruksavtalen. Sametinget understreket blant annet betydningen av å ha en forutsigbar jordbrukspolitikk, prioritere grovforbaserte produksjoner til samiske områder og høyere produksjonsstøtte til de minste brukene. Gjennom de årlige møtene med bondeorganisasjonene har Sametinget blitt enige med disse om noen fellesprioriteringer både i jordbruksforhandlingene og jordbrukspolitikken. De små og mellomstore brukene ble prioritert i forhandlingene for 2019, og prioritering av grovforbaserte produksjoner ble videreført i 2019.

Sametinget deltok i 2019 i arbeidet med å utforme et regionalt bygdeutviklingsprogram for landbruksnæringen i Troms og Finnmark. Arbeidet ble ledet av Fylkesmannen. De fleste av tiltakene er i samsvar med Sametingets politikk for jordbruksnæringen.

Rovvilt

Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene påfører minst mulig tap for de samiske beitenæringene, at rovdyrbestandene påfører minst mulig tap for de samiske beitenæringene, at rovdyrbestandene i de samiske områdene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft, og at erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og –forvaltningen.

Sametinget har i mars gjennomført et arbeidsseminar om tradisjonell samisk kunnskap om reindrift og rovvilt. Seminaret var et samarbeid med Miljødirektoratet og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL). Tema for seminaret var implementering av erfaringsbasert kunnskap om reindrift og rovvilt i kunnskapsgrunnlaget for rovvilt. Sametinget har etter seminaret vært i dialog med Miljødirektoratet og NRL om videre fremdrift i arbeidet med å innarbeide tradisjonell kunnskap i rovviltforvaltningen.

Sametinget hadde i juni et møte med Klima- og miljødepartementet (KLD) om rovviltsituasjonen i samiske beiteområder. Temaer som ble tatt opp var felling av kongeørn og forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland. Sametinget ba om at kongeørnprosjektet i Troms snarest settes i gang, og at felling av kongeørn inkluderes både i dette prosjektet og i forsøksordningen på Fosen. KLD ga tilbakemelding om at ambisjonen er raskt å igangsette prosjektet i Troms, men at det kreves mer forskning før man kan vurdere å inkludere felling av kongeørn. Sametinget tok videre opp forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland og viste til at departementet har hentet inn denne til behandling. KLD ga tilbakemelding om at departementet vil arbeide videre med forvaltningsplanen i Nordland og inntil videre gjelder denne slik den er vedtatt av rovviltnefda. I november ble Sametinget og direktoratet enige om å arbeide videre med prosjektet i Troms og at det i januar 2020 avholdes et møte med reinbeitedistriktene som har meldt sin interesse for å være med på prosjektet.

Sametinget har deltatt på åpen høring i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité om Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen. Sametinget ga uttrykk for at Klima- og miljødepartementet i liten grad legger til rette for å oppnå Stortingets todelte mål om bærekraftige rovviltbestander og en livskraftig beitenæring.

4.2.1 Samletabell - primærnæringer

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til primærnæringer - søkerbasert tilskudd	3 776 000	7 000 000	3 224 000
Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltninga	1 176 632	850 000	-326 632
Sum	4 952 632	7 850 000	2 897 368

4.2.2 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
40000 Tilskudd til primærnæringer	3 776 000	7 000 000	7 000 000	3 224 000
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
40000 Tilskudd til primærnæringer	4 645 000	719 000	150 000	3 776 000

Mål for tilskuddsordningen:

- Økt antall arbeidsplasser i primærnæringene innen 2025.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Marine næringer, fiskeri	41	17	24
Jordbruk, ombygginger og tilbygg	8	5	3
Reindrift	0	0	0

Målgruppen for gårdbrukere ble kraftig innsnevret i 2015 og det er en forklaring på hvorfor det er så få søknader fra jordbruksnæringen. I 2019 ble kun utviklingsprosjekter, ombygginger og tilbygg prioritert. Dette kan forklare at det er få søknader om bruksutbygginger i Finnmark i 2019. Ifølge Innovasjon Norge er det større interesse for bruksutbygginger i Troms. Tilskuddene til jordbruk har sikret driftsgrunnlaget for de fem som har fått innvilget tilskudd.

Innen marine næringer gikk tilskuddene til blant annet kjøp av fiskebåter, oppgradering av fiskebruk, tareprosjekt og fryserianlegg.

4.2.3 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer til utredningen ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 1 050 000.

Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) har nedsatt et utvalg som skal vurdere hvilke endringer i reindriftsloven som er nødvendige for å styrke og utvikle reindriften som familiebasert næring og livsstil. Bevaring av kulturell bærekraft, bevaring av reindriftspråket og videre utvikling av reindrifta som urfolksnæring med sikkerhet for det økonomiske inntektsgrunnlaget må sikres i lov og regelverk.

Reindriftslovutvalget har gjennomført 6 arbeidsmøter, og lovutvalget har i tillegg gjennomført og deltatt på åpne møter hvor utvalgsmedlemmer har fått møte representanter fra reindriftnæringen fra ulike områder. Utvalget skal spesielt klargjøre skillet mellom privatrettslig styring og offentligrettslig forvaltning, samt vurdere siidaandelens stilling. Utvalget skal foreslå endringer i reindriftsloven som vil styrke reindriftens arealvern. Utvalget skal se på lovbestemmelsene knyttet opp reintall.

4.3 Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

Mål for innsatsområdet:

- Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

Sametinget ser at det er næringsmessige vekstmuligheter i kulturnæringer, entreprenørskap, reiseliv, lokalmat og sterke primærnæringer. Disse næringene og nisjene representerer fornybare ressurser som bidrar til positiv nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder i framtiden. Sametinget vil legge vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter for å utløse potensialet i disse næringene.

4.3.1 Samletabell - variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd	4 418 756	6 800 000	2 381 244
Sápmi næringshage - direkte tilskudd	410 000	410 000	0
Ungt entreprenørskap - direkte tilskudd	251 000	251 000	0
Samisk reiseliv - prosjekt	1 381 101	1 000 000	-381 101
Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 042 500	1 000 000	-42 500
Sum	7 503 357	9 461 000	1 957 643

4.3.2 Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
40510 Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer	4 418 756	6 800 000	6 800 000	2 381 244
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
40510 Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer	5 757 000	1 163 244	175 000	4 418 756

Underforbruket på posten i 2019 skyldes i stor grad tilbaketrekking av midler gitt tidligere år.

Mål for tilskuddsordningen:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer	45	33	12

En stor andel av innvilgede søknader er i 2019 gitt til bedrifter innenfor reiselivsnæringen. Det er gitt støtte til 4 prosjekter med tilknytning til reindriften, alle disse prosjektene går på utvikling av lokal matproduksjon og videreforedling.

4.3.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utløse potensiale for vekst og utvikling i små bedrifter i samiske områder

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen har base i Tana/Nesseby med noder/satellitter i kommunene Porsanger, Karasjok og Kautokeino.

Næringshagens tiltak er kommet næringslivet til gode ved at bedriftene har dannet uformelle nettverk og hevet sin kompetanse i hvordan drive egen virksomhet. På sikt forventer man at tiltakene vil sikre deltakende bedrifter bedre økonomi og gjøre bedriftene mer robuste.

4.3.4 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere nyetableringer og fornying av næringslivet, som gir flere arbeidsplasser.

Nyetableringer er avgjørende for vekst og fornying i næringslivet og derigjennom flere arbeidsplasser. For å lykkes med mer entreprenørskap og flere nyetableringer er det nødvendig å starte allerede på grunnskolen og videregående skole. Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser.

Målgruppen for ordningen er elever på videregående skole. Det vil være vanskelig å måle effekten av Sametingets tilskudd for vekst i antall arbeidsplasser. Elevene har hevet sin kompetanse i hvordan planlegge, etablere en elevbedrift, drive den og avvikle bedriften. Denne kompetansen vil elevene kunne bruke etter at de er blitt ferdig med utdannelsen og vil etablere egen bedrift.

4.3.5 Samisk reiseliv - prosjekt

Mål med prosjektet:

- En styrket verdiskapning for deltakende bedrifter gjennom en systematisk utvikling av bedriftens kompetanse og leveranse, samt styrke markedstilgang og bedre tilgjengeligheten.

Prosjektet Johtit – Samisk Reiseliv går over tre år (med oppstart i 2018), ledes av NordNorsk Reiseliv (NNR) og går nå inn i det siste året (2020). NNR gjennomfører hvert år en undersøkelse av prosjektet, og 2018-undersøkelsen viser at 70 % av deltakende bedrifter jobber fulltid med bedriften sin og 81 % er helårsbedrifter. På denne måtte oppnår Sametinget målsetningen for samisk reiseliv «mange samiske reiselivsaktører som drives som en helårsbedrift».

I alt er det 25 bedrifter som deltar i prosjektet, fra Finnmark til Trøndelag, der størstedelen er fra Finnmark. Noen bedrifter har meldt seg av prosjektet grunnet andre prioriteringer. I 2018 var fokuset omstilling og opplevelsesdesign, i 2019 var det produktutvikling og digitalisering, mens fokuset i 2020 vil være å styrke markedstilgangen gjennom økt synlighet og salg. I 2019 som er prosjektets andre år, hadde bedriftene en vårsamling der historiefortelling, produktutvikling og matopplevelser sto på agendaen. Videre er det blitt gjennomført studietur til blant annet Sverige og noen kurs som blant annet «bli god på nett». Det er viktig for Sametinget å ha en plan for avslutningen av prosjektet, en exit-plan, og at samarbeidet blant aktørene ivaretas samtidig som nye etableres. I utarbeidelse av exit-planen er alle de to nordligste fylkene involvert sammen med Innovasjon Norge.

Samtidig som at Johtit pågår er det helt nødvendig at Sametinget tar ansvar for hva som skjer når det gjelder kommersialiseringen av den samiske kulturen i Tromsø. Den økte turismestrømmen til Tromsø fører til en økt etterspørsel etter samisk kultur. Derfor er det helt naturlig å gjennomføre prosjektet i Tromsø, der trykket og etterspørselen etter samisk kultur er størst. Det er her man kan opparbeide seg den beste kunnskapen på hva som skjer når en kultur kommersialiseres.

Prosjektet som her har utviklet seg heter «Váhca» og betyr nysnø. Vi ønsker å sette spor, spor for andre å følge. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget og Tromsø kommune. Som et ledd i «hvordan forvalte den samiske kulturen i reiselivet i Tromsø», har Visit Tromsø jobbet med å utvikle etiske retningslinjer for samisk reiseliv. Disse skal brukes ovenfor medlemsbedriftene til Visit Tromsø.

Prosjektet Váhca startet i februar 2019 med et seminar i Tromsø om temaet. I etterkant av seminaret ble Sametinget og Tromsø kommune enige om å ta prosjektet over i en ny fase, et hovedprosjekt over to år. Prosjektet fikk i 2019 en finansering fra Samfunnsløftet (Sparebanken Nord-Norge) på kr 600 000.

4.3.6 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41012	Samisk reiseliv	1 042 500	1 000 000	1 000 000	-42 500
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
41012	Samisk reiseliv	1 281 000	202 500	36 000	1 042 500

Mål med tilskuddsordningen:

- Mange samiske reiselivsaktører som drives som en helårsbedrift

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Samisk reiseliv	13	9	4

Sametinget mottok mange gode søknader i 2019 og innvilget 9 av 13 søknader. En av søkerne som fikk innvilget utvikling- og investeringsmidler var Hættas Opplevelser fra Guovdageaidnu. Orus Moments AS fikk innvilget etablerertilskudd. Disse tilskuddene har bidratt til at bedriftene kan utvide sin virksomhet slik at inntektsgrunnet gir helårig virksomhet.

4.3.7 Melding om samiske næringer

Næringsmeldingen Šattolaš Sápmi ble vedtatt i 2019. Arbeidet er et resultat av en prosess i Sametinget. Det har vært holdt arbeidsseminar der både eksterne og interne bidragsyttere deltok. Et eksternt konsulentfirma har vært sentral i arbeidet. Sametinget definerte et nytt hovedmål for Sametingets næringspolitikk:

- **Samiske områder skal ha sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn**

Meldingen legger opp til å spisse næringspolitikken på samiske næringer og samisk samfunnsutvikling. Innen politikktutvikling skal disse næringene prioriteres; primærnæringer, duodji, kreative næringer og samisk reiseliv og variert næringsliv. Det er satt 35 prioriteringer innen politikktutvikling.

Innen virkemiddelbruk er det satt opp 12 prioriteringer der blant annet disse inngår; førstegangsetablerere, tidligfase innovasjon, forskning og utvikling, investeringsprosjekter, nettverksprogram og kompetanseheving og samarbeid med andre aktører. Et av de store endringene i

virkemiddelbruken er at virkeområde med dagens 31 kommuner skal avvikles. Sametinget skal inngå tettere samarbeidsavtaler kommuner om samisk næringsutvikling, og ut fra det danne et nytt virkeområde. Prosessen med å realisere meldingen vil bli satt i gang i 2020.

4.4 Kreative næringer

Mål for innsatsområdet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Samiske kreative næringer har et betydelig potensial for å bli en av de viktigste næringsveiene for samer i fremtiden. Sametinget vedtok i 2017 en handlingsplan for samiske kreative næringer 2017 - 2019.

Sametinget har i 2019 planlagt Šoop Šoop – Sámi design days som skal gå i Tromsø i februar 2020.

Faamoe som betyr makt/styrke på sørsamisk, er et bedriftsutviklingsprogram for bedrifter som ønsker å bli mer lønnsomme. Programmet har hatt fokus på merkevare, salg og økonomi. I alt er fem bedrifter tatt opp. Programmet avsluttes i august 2020. Faamoe har hatt i alt to samlinger i 2019 og her har deltakerne sammen med et regnskapsbyrå gått igjennom regnskapet for å se på mulige forbedringsområder, de har satt seg et mål for året, og de har utvidet sitt nettverk gjennom flere bedriftsbesøk. I tillegg har de gjennom samlingene fått styrket bedriften sin merkevare gjennom diskusjoner og refleksjoner.

4.4.1 Samletabell - kreative næringer

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	1 791 175	750 000	-1 041 175
Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	2 377 299	1 900 000	-477 299
Sum	4 168 474	2 650 000	-1 518 474

4.4.2 Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41002 Kreative næringer	1 791 175	750 000	750 000	-1 041 175
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
41002 Kreative næringer	2 323 000	381 525	150 300	1 791 175

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer til tilskudd til kreative næringer ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 1 250 000.

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Tilskudd kreative næringer	17	15	2

I 2019 kom det mange og gode søknader, og det er overforbruk på denne posten. Man kan tolke det dithen at det er mange bedrifter i Sápmi som ønsker å etablere seg og videreutvikle bedriften sin. En annen årsak kan være at mange bedrifter kjenner til hvilke ordninger de kan søke på. Klesbedriften Laš var en av bedriftene som fikk etablerertilskudd, mens Sjabretje AS var en av mange bedrifter som fikk utviklingstilskudd.

4.4.3 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt

Samiske kreative næringer er private bedrifter som fremstiller og selger kulturelle produkter i form av varer og tjenester. En forutsetning for å få en god utvikling i denne næringen er å ha lønnsomhet i fokus. Sametinget har gjennom flere år arrangert Dáhttu-programmet som har gitt meget gode resultater.

Den siste av tre samlinger i programmet Dáhttu gründer ble arrangert for deltakere i Sør-Troms området. I alt var det 8 bedrifter som gjennomgikk kurset. I tillegg ble det gjennomført noen webinarer, og deltakerne fikk inntil 30 timer med individuell rådgivning. Deltakerne har høynet sin kompetanse og dannet interne nettverk gjennom dette Dáhttu-programmet.

4.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Sametinget i plenum behandlet høsten 2019 en egen sak om organisering av duodji. Saken tok utgangspunkt i Sametingets melding om duodji fra 2018 og evalueringsrapporten om Duodjeinstituhtta. I meldingen går det fram at Sametingets mål for duodjinæringen er å utvikle en framtidsrettet og attraktiv næring i samiske områder. Det er satt opp seks innsatsområder der rekruttering, lønnsomhet, virkemidler, organisering av næringen, kompetanseheving og et større marked er prioritert de neste årene.

Sametinget har fulgt opp innsatsområdet om organisering av næringen. Målet med dette innsatsområdet er en hensiktsmessig organisering som er tilpasset behovene i næringen. Meldingen legger opp til to strategier for å nå målet: Innarbeide Duodjeinstituhtta i Hovedavtalen for duodji og gjennomgang av organisering av duodjinæringen. Plenum vedtok også at Duojáríid Ealáhussearvi, Sámiid Duodji og Duodjeinstituhtta skal delta. Arbeidet vil bli videreført i 2020.

4.5.1 Samletabell - duodji

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til Duodjeinstituhtta	5 168 000	5 168 000	0
Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen	1 671 000	1 671 000	0
Næringsavtale for duodji	5 505 095	7 200 000	1 694 905
Sum	12 344 095	14 039 000	1 694 905

4.5.2 Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd

I 2018 igangsatte Sametinget en evaluering av Duodjeinstituhtta og tilhørende veilederordning. Sametinget ønsket blant annet å vurdere måloppnåelse knyttet til duodji som næring og næringsutøvernes bruk og nytte av duodjiveilederne. Våren 2019 var rapporten Duodji for framtida - Evaluering av Duodjeinstituhtta og veilederordningen under Duodjeinstituhtta ferdig.

I rapporten ble det vist til at Duodjeinstituhttas rolle som kulturbærer og forvalter av immateriell kulturarv har stor betydning. Hovedkonklusjonen var allikevel at Duodjeinstituhtta ikke klarer å oppfylle sitt mandat om å være et utviklings- og kompetansesenter for duodji som næring, kultur og håndverk. Instituttets virksomhet dreier seg først og fremst rundt duodji som kultur og håndverk, og de ansattes formalkompetanse avspeiler dette.

Rapporten anbefalte at Duodjeinstituhtta videreføres, men med et smalere mandat, enten som et kompetansesenter for duodji som immateriell kulturarv, eller som et kompetansesenter for design, produkt- og markedsutvikling. Telemarksforskning mener dagens virksomhet ligger tettest opp til det første alternativet.

4.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Opplæringskontoret koordinerer og effektiviserer de tilsluttede lærebedriftenes opplæring av lærlinger og lærekandidater i reindrift og duodji. Formålet er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift og duodji. Opplæringskontoret videreutdanner lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis. I utgangspunktet skal det være 10 løpende lærekontrakter i duodjifagene.

Det var totalt 10 lærlinger ved utgangen av 2019. Det ble i løpet av 2019 tatt inn 7 nye lærlinger. 4 lærlinger ble ferdige med lærlingperioden i 2019, hvorav 2 besto fagprøven.

4.5.4 Næringsavtale for duodji

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
41050	Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 598 840	2 100 000	-498 840
41051	Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter - søkerbasert tilskudd	-30 652	1 500 000	1 530 652
41052	Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	120 000	200 000	80 000
41053	Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	90 960	50 000	-40 960
41054	Kompetanse, opplæring, kurs	519 730	300 000	-219 730
41056	Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	600 000	600 000	0
41057	Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 250 000	1 250 000	0
41058	Fag- og økonomisk utvalg	6 217	200 000	193 783
41062	Markedstilpasning	350 000	1 000 000	650 000
Sum		5 505 095	7 200 000	1 694 905

Til Næringsavtalen for duodji 2019 ble det avsatt kr 7 200 000. Den inngåtte avtalen ble deretter godkjent av Sametinget i plenum. Midlene skal blant annet gå til driftstilskudd, stipend, investering- og utvikling for duodjibedriftene, direkte tilskudd til duodjiorganisasjonene med mer.

Av de avsatte midlene ble cirka kr 4 400 000 innvilget til duodjiformål (ikke medregnet tilbaketrekkinger). Dette er lavere enn fjorårets forbruk, og utgjør et betydelig underforbruk på midlene avsatt til formålet. Det er vanskelig å si noe om årsaken til nedgang i bruk av midlene, men det ser ut til at det er et mindre investeringsbehov hos duodjivirksomhetene.

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra fag- og økonomisk utvalg ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 50 000.

I 2019 ble for øvrig satt av kr 1 000 000 til markedstilpasning. Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra markedstilpasning ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 600 000. Det ble brukt kr 350 000 av disse midlene til formålet. I 2019 var denne ordningen forbeholdt Sámiid Duodji og Duojáriid Ealáhussearvi, men i 2020 vil denne ordningen åpnes for en større målgruppe.

Driftstilskudd Duodji

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41050	Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 598 840	2 100 000	2 100 000	-498 840
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
41050	Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 598 840	0	0	2 598 840

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Driftstilskudd Duodji	30	27	3

I 2019 ble det innvilget driftstilskudd pålydende kr 2 598 840. Midler avsatt på posten var kr 2 100 000. Dette inkluderte også klagesaker fra 2018 som ble behandlet i 2019. På grunn av liten pågang til øvrige duodjimidler, ble det ikke foretatt reduksjon på tilskuddsbeløpene.

Investerings- og utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter
Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer på ordningen ut ifra fullmakt i budsjettet.

Mål for tilskuddsordningen:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41051	Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter	-30 652	1 500 000	1 500 000	1 530 652
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
41051	Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter	674 050	354 702	350 000	-30 652

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Investerings- og utviklingstiltak Duodji	9	6	3

I 2019 var det avsatt kr 1 500 000 til investerings- og utviklingstiltak. Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra investerings og utviklingstiltak ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 1 430 000. Av disse ble bare om lag kr 675 000 brukt til formålet. Forbruk av midler avsatt til dette formålet har jevnt gått nedover siden 2015.

Duodjistipend

Sametingsrådet har i sak SR142/19 foretatt omdisponeringer fra duodjistipend ut ifra fullmakt i budsjettet slik at disponibelt beløp var kr 120 000.

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere med formell kompetanse innenfor Duodji.

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41052	Duodjistipend	120 000	200 000	200 000	80 000
		Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
41052	Duodjistipend	120 000	0	0	120 000

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Duodjistipend	11	11	0

Det er sju elever ved Sámi joatkaskuvla ja boazodoalloskuvla som har tatt duodjifagene, tre studerte duodji ved Samernas utbildningscentrum i Jokkmokk og én som studerte master i duodji ved Sámi allaskuvla. Dette har resultert i at flere har opparbeidet seg kompetanse innen duodji.

Velferdsordninger

Mål for tilskuddsordningen:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Velferdsordninger	6	6	0

Sametinget har innvilget støtte til seks duodjiutøvere over velferdsordningen. Disse midlene har sikret en viss kompensasjon av inntekt for de som har vært syke.

Kompetanse, opplæring, kurs

Mål for tilskuddsordningen:

- Duodjibedriftenes og duodjiutøvernes profesjonalitet og kompetanse økes.

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41054 Kompetanse, opplæring, kurs	519 730	300 000	300 000	-219 730
	Innvilget 2019	Tilbake-trukket 2019	Tilbake-betalt 2019	Regnskap 2019
41054 Kompetanse, opplæring, kurs	560 030	22 800	17 500	519 730

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Kompetanse, opplæring, kurs	11	8	3

Markedstilpasning

Mål for tilskuddsordningen:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
41062 Markedstilpasning	350 000	1 000 000	1 000 000	650 000
	Innvilget 2019	Tilbake-trukket 2019	Tilbake-betalt 2019	Regnskap 2019
41062 Markedstilpasning	350 000	0	0	350 000

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Markedstilpasning	4	3	1

5 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter. Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av samisk kunst og kultur.

5.1 Virkemidler til kultur

5.1.1 Innsatsområder - kultur

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	16 767 799	16 356 000	-411 799
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	93 247 867	92 521 000	-726 867
Samisk litteratur og medier	23 988 019	23 904 000	-84 019
Samisk idrett	3 200 000	3 200 000	0
Sum	137 203 685	135 981 000	-1 222 685

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

År	Beløp
2012	143 500
2013	0
2015	0
2016	571 500
2017	1 196 500
2018	3 235 500
2019	6 433 570
Sum	11 580 570

5.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samisk kunst som utvikler, utforsker og utfordrer.

Samarbeidet med ulike offentlige aktører er en viktig strategi for å oppnå hovedmålet for innsatsområdet. På bakgrunn av denne strategien har Sametinget halvårige administrative kontaktmøter med Kulturdepartementet.

Tema på møtene er blant annet informasjonsutveksling og drøfting av aktuelle saker, innledende innspill til kommende stortingsmeldinger, status og oppfølging av ulike byggeprosesser, samt formidling av Sametingets budsjettbehov. I tillegg legges vanligvis et besøk til samiske kulturinstitusjoner i tilknytning til møtene, noe som gir institusjonene anledning til å presentere seg selv og sine behov og utfordringer. Møtene har blant annet bidratt til å synliggjøre samiske kulturinstitusjoners utfordringer, og til at innledende innspill til kommende stortingsmeldinger på kulturfeltet er formidlet til Kulturdepartementet.

Kulturdepartementet har i 2019 arbeidet med en stortingsmelding om kunstnere. I den forbindelse hadde Sametinget et dialogmøte med Samisk Kunstnerråd og de samiske kunstnerorganisasjonene. I forkant av møtet gjennomførte Sametinget i samarbeid med Samisk Kunstnerråd en undersøkelse blant samiske kunstnere. Denne ble presentert på dialogmøtet. Sametinget har i tillegg gitt innspill til stortingsmeldingen.

Sametinget deltok på et administrativt møte med Kulturdepartementet, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner i Oslo, hvor tema var regionreform og oppgavedeling på kulturområdet. Det ble orientert om status i arbeidet. Det var enighet på møtet om å legge til rette for Sametingets anledning til deltakelse på fellesmøter mellom Kulturdepartementet og alle fylkeskommunene i oppfølgingen av regionreformen og oppgavedelingen.

Sametinget hadde administrativt kontaktmøte med Norsk Kulturråd, hvor tema var orientering og informasjonsutveksling om blant annet kulturpolitiske prosesser, samt oppfølging på ulike samarbeidsområder. Det er avtalt å møtes til årlige kontaktmøter.

Sametinget deltok på samisk innspillmøte i forbindelse med Bodø kommunes arbeid med søknad om å bli Europeisk kulturhovedstad. Den endelige søknaden ble forbedret fra den første søknaden hva gjaldt samisk innhold. Bodø kommune fikk tildelt status som kulturhovedstad i 2024.

Sametinget drøftet organiseringen av Sametingets ungdomspolitik i sak 55/19. Sametinget vil styrke samisk ungdoms medvirkning på Sametingets politikk. Som forberedelser til saken arrangerte Sametinget innspillmøter med Sametingets ungdomspolitiske utvalg og med samiske ungdomsorganisasjoner, hvor tema var hvordan Sametinget kan styrke samiske ungdommers medvirkning i Sametingets politikk og hvordan best organisere arbeidet.

Internasjonalisering

Samisk språk og kultur er kjent over hele verden, og samiske kunstnere er svært populære internasjonalt. Sametinget deltar i nettverk og er med på å legge til rette for nye og spennende muligheter for kunstnerne på ulike arenaer. Internasjonalisering er et tidkrevende og strategisk arbeid, hvor bygging av nettverk er sentralt, men det bringer også med seg spennende og viktige muligheter for samisk kultur og kunst.

Sametinget har fortsatt den gode kommunikasjonen med OCA, Office of Contemporary Art Norway. De bringer med seg mange viktige muligheter for samisk visuell kunst og andre kunstområder. Under deres navn deltok Sametinget på Venezia biennalenii 2019 sammen med sametingene på svensk og finsk side, der det for første gang ble vist samisk kunst. Sametinget har møtt OCA Europeanettverket VAP og Sametinget var også medarrangør av Sápmi Too kunstforestillingen sammen med OCA og Dáiddadallu.

Samisk litteratur og kultur var en sentral del av Norges paviljong under verdens største bokmesse i Frankfurt, hvor Norge i 2019 var hovedland. Mange samiske forfattere var invitert til denne paviljongen, og i tillegg var den samiske kunsten og kulturen representert i utstillingen House of Norway som Museum Angewandte Kunst kuraterte i forbindelse med bokmessen.

Sametinget har også vært i kontakt med andre institusjoner. Man ser etter et mulig samarbeid med Music Norway og Norwegian Crafts. For øvrig har kunstområdet selv et nettverk som kunstnere markedsfører seg gjennom, og på den måten har mange samiske kunstnere selv funnet veien ut i verden. Slik kan Sametinget støtte kunstnerne gjennom vår støtteordning for internasjonalisering.

Oppmerksomhet om samisk kunst

Samisk kunst og samiske kunstnere har stor oppmerksomhet og anerkjennelse både nasjonalt og internasjonalt. Sametingspresidenten deltok i åpningen av den samiske kunstutstillingen «Historier. Tre generasjoner samiske kunstnere» i KunstStallen til Dronning Sonja ved de kongelige slott i Oslo. Kunsten og kunstnerne forteller både om lange historiske linjer, og setter også det dagsaktuelle på agendaen. Kunst er gjerne grensesprengende. Det kan være grenser mellom kunstformer, mellom kunst og kunsthåndverk, mellom generasjoner og over landegrenser. I utstillinga i Oslo var det kunst fra både norsk, svensk og finsk side av Sápmi.

I 2019 har samiske kunstnere opplevd særlig internasjonal oppmerksomhet gjennom begivenhetene på Venezia biennalen i Italia og på bokmessen i Frankfurt i Tyskland.

Sametinget har lenge arbeidet med å få realisert et eget samisk kunstmuseum. I 2019 har Statsbygg gjennomført en mulighetsstudie for planene om å få realisert et samisk kunstmuseum i Karasjok.

Samarbeid mellom de nordiske landene

Sametingene har gjennom hele året hatt en tett dialog for å opprette et grenseløst samarbeid. Dette samarbeidet vil komme blant annet kunstsektoren til gode. På møtene har også Samerådet og Samisk kunstnerråd deltatt. Samiske representanter for samisk kultur har møter med sentrale nordiske institusjoner som Norsk kulturråd, Svensk kulturråd og Taika. Det ble på møtene bestemt at det er behov for et større kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet. Samtidig er det bestemt at det skal arrangeres felles kunstkonferanser. Sametinget på svensk side arrangerer konferansen som skal finne sted i 2020, Sametinget på norsk side i 2021, og Sametinget på finsk side i 2022.

Immateriell kulturarv

Sametinget har i flere år arbeidet med Unescos konvensjon om vern av immateriell kulturarv, som Norge har ratifisert. Den samiske kulturarven og arbeidet til de samiske museene er relevante aktører i denne sammenheng. Sametinget har vært i nær dialog med kulturrådet i arbeidet opp konvensjonen. Implementering er lagt til Norsk Kulturråd.

Sametinget hadde et konstruktivt møte med norsk kulturråd under Arctic Arts Summit hvor man ble enige om å arrangere en workshop rettet mot det sivile samiske samfunnet. Sametinget har sammen med andre samiske deltagere deltatt på den første nordiske konferansen om levende kulturarv. Tvangsflytninger var blant annet tema på et av workshopene.

Sametinget arrangerte i samarbeid med norsk kulturråd en 3-dagers workshop om immateriell kulturarv rettet mot det sivile samiske samfunn. Deltagere fra hele Sápmi (foruten Russland) var invitert via sametingene, og det var deltagere fra alle tre land, både på NGO- og forvaltningsnivå. Etter workshopen bestemte man seg for å fremme en plenumssak i 2020 om dette arbeidet, samt at man besluttet å ta initiativ til å fremme en strategi for å styrke urfolks rolle og stemme internasjonalt i konvensjonsarbeidet.

Sametinget deltok på Unescos fjortende ordinære møte i den mellomstatlige komitéen for konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven. Der deltok Sametinget i tillegg til selve møtet på en rekke møter med forskjellige statsparter og NGO'er, sideevents om blant annet implementeringen av selve urfolksspråkåret. Sametinget møtte de få urfolkrepresentantene som var til stede, hvor det ble bekreftet at urfolks medbestemmelse er et kjernepunkt i det videre arbeidet.

5.2.1 Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Samisk kunstneravtale	8 350 000	8 350 000	0
Musikkutgivelser og musikkutvikling	3 365 740	2 500 000	-865 740
Tilskudd til internasjonalt samisk filminstitutt	1 747 000	1 747 000	0
Tilskudd til Noereh!	209 000	209 000	0
Tilskudd til kulturtiltak	3 096 059	3 550 000	453 941
Sum	16 767 799	16 356 000	-411 799

5.2.2 Samisk kunstneravtale - avtale

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Sametinget og Samisk Kunstnerråd har inngått en samarbeidsavtale gjeldende for perioden 2016-2019. Formålet med samarbeidsavtalen er å etablere retningslinjer, ansvar og forpliktelser for årlige forhandlinger om samisk kunstneravtale, og øvrig samarbeid mellom partene om samisk kunstpolitikk. Partene er enige om å arbeide fram og inngå en ny fireårig samarbeidsavtale i løpet av vårehalvåret 2020.

Som et ledd i samarbeidet avholdt partene et dialogmøte der generelle kunst- og kulturpolitiske tiltak og utfordringer ble drøftet. Det er stor aktivitet innenfor det samiske kunstfeltet, og det er en god og konstruktiv dialog mellom Sametinget, Samisk kunstnerråd og de samiske kunstnerorganisasjonene.

I samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er det nedfelt et delmål om styrking av markedsføring, internasjonalisering og promotering av samisk kunst og samiske kunstnere. Dette har vært et bidrag til det økte fokuset og oppmerksomheten internasjonalt som samisk kunst og samiske kunstnere har opplevd spesielt de siste årene.

En ny kunstneravtale for 2020 ble inngått i oktober, og godkjent av Sametingets plenum i desember. Kunstneravtalen inneholder driftsstøtte til Samisk kunstnerråd og til de seks kunstnerorganisasjonene som er tilknyttet kunstnerrådet. I dette inngår tilskudd til faglige veiledere innenfor de ulike

kunstsjangerne, og dette er med på å gjøre organisasjonene bedre i stand til å legge til rette og videreutvikle den virksomheten til de enkelte kunstnerne. I tillegg avsettes det midler til et kunstfond, samiske kunstnerstipend og utstillingsvederlag.

5.2.3 Musikkutvikling - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
17012	Musikkutgivelser og musikkutvikling	3 365 740	2 500 000	2 500 000	-865 740
		Innvilget 2019 trukket	Tilbake- 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
17012	Musikkutgivelser og musikkutvikling	3 648 240	270 000	12 500	3 365 740

Mål for tilskuddsordningen:

- Økt salg og spredning av joik og samisk musikk innenlands og utenlands, herunder samisk musikk både i tradisjonell og nyskapende form.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Musikkutvikling	15	14	1
Musikkutgivelse	25	22	3

I 2019 fikk flere samiske musikere anledning til å promotere samisk musikk ute i verden. Av 14 saker ble det laget tre musikkvideoer, det ble arrangert syv turneer, og fire showcases. Ordningen er ment for promotering av samiske musikere og artister, herunder turnestøtte, musikkvideo, internasjonalisering og management.

Den søkerbaserte ordningen for utgivelse av joik og samisk musikk har stor betydning for samiske musikere. Ordningen kan være et springbrett for samiske artisters mulighet til å nå ut til et større publikum. I tillegg til mange utgivelser av tradisjonell joik var det i 2019 mange utgivelser med variert og spennende samisk musikk.

Sametingsrådets redegjørelse om joik og samisk musikk

Sametingsrådet la i 2019 fram en redegjørelse om joik og samisk musikk. Redegjørelsen tok for seg de viktigste utfordringene og foreslo egne strategier for å løfte dette området. Joiken er en immateriell kulturarv, og på grunnlag av det foreslo redegjørelsen veien videre, gjerne med et rettighetsblikk. Redegjørelsen inneholder også strategier for institusjonell hjemmejoik og forslag om hvordan man skal ta for seg de ulike joikearkivene i de ulike institusjonene, som ikke er under samisk forvaltning.

Formidling av samisk musikk og joik ble også berørt i redegjørelsen, strategier for blant annet kartleggingsarbeidet og hvordan samisk musikk kan profesjonaliseres enda mer. Rettighetsarbeidet er også viktig fordi eierskapet til joik ennå ikke er klart. I samisk musikk kan det være inntekter som man kan forsøke å få tilbake til det samiske samfunnet blant annet gjennom TONO. Til slutt ble det i utredningen foreslått å fornye Sametingets virkemidler.

5.2.4 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd

Gjennom direkte tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI), ønsker Sametinget å bidra til at filminstituttet gis rom for å arbeide aktivt med utviklingen av samiske spillefilmer og serier. Målgruppen

er samiske filmarbeidere og produsenter både i Norge, Sverige, Finland og Russland. ISFI skal også arbeide for å fremme urfolksfilm og samarbeid mellom ulike filmmiljøer for urfolk i verden. I 2014 ble navnet endret til Internasjonalt Samisk Filminstitutt.

ISFI har de siste årene hatt fokus på å få til et samarbeid med NRK Drama og NRK Sápmi. Samarbeidet skal resultere i en større satsing på samisk dramaserie for voksne og barn og unge. Prosjektet har en ramme på ca. 100 millioner kroner. Tidligere i år inviterte partene til et 3-dagers arbeidsverksted hvor samiske manusskrivere fikk fylldig faglig påfyll. Samlingen skulle også resultere i et potensielt manus til storsatsingen. Denne satsingen vil gi et stort løft for samisk drama og fronter en ny anerkjennelse av det samiske folket i Norge. I det samiske film- og TV-miljøet ser en på denne satsingen som en unik mulighet til å videre styrke den samiske filmbransjen.

ISFI har sammen med flere andre aktører etablert arktisk urfolks filmfond, hvor Sundance institute i 2019 ble en ny partner. Sundance tilbyr muligheten til å vise og fremme teater, film, og digitale medieproduksjoner, som vil komme godt til nytte i arbeidet med å styrke arktisk urfolksprogram. Partene deltok i 2019 i Berlin filmfestival, hvor samarbeid mellom partene ble offentliggjort. Formålet med filmfondet er å støtte filmtalenter og produksjoner fra arktiske urfolk og co-produksjoner mellom urfolk og andre samfunn.

Sametinget er fornøyd med det arbeidet som ISFI gjør for å styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk filmproduksjon. De siste årene har samisk film hatt en bemerkelsesverdig vekst, særlig etter opprettelsen av et samisk filmsenter i Guovdageaidnu i 2007. Det økte produksjonsvolumet har gitt variasjon i filmfortellingene. Filmmediets popularitet, utbredelse og evne til å engasjere publikum gjør at fortellinger på film har en særlig styrke til å skape, vedlikeholde og endre forestillinger om kulturell identitet. Sametinget ser viktigheten med at ISFI i samarbeid med andre urfolksinstitusjoner bidrar til utvikling og styrking av samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

5.2.5 Noereh - direkte tilskudd

Noereh er en landsdekkende organisasjon for samisk ungdom og en møteplass for samisk ungdom. Noereh sin hovedvirksomhet er å avholde landsmøte og seminarer og kurs i den forbindelse I tillegg samarbeider Noereh med flere av de samiske festivalene og har arrangementer i forbindelse med gjennomføringen av disse.

Antall medlemmer pr. 10.12.19	137
Antall nye medlemmer i 2019	60

Type arrangement	Antall deltakere	Samarbeidspartner
Demonstrasjon Trondheim mot Nussir-gruva	40	Natur og Ungdom
10 års jubileum/Landsmøte	50	
Snøvolleyballturnering i Guovdageaidnu	8	Sámi musihkkafestivála
Demonstrasjon i Trondheim mot vindmølleutbygging	50	Naturvernforbundet
Noerehlåavtege	35	Márkomeannu
Saepmie Pride i Trondheim	339	Flere enkeltpersoner, Trondheim Pride og Fri
Kahoot-quiz på Snåsa	22	Tjaktjen Tjåanghko
Markering i Trondheim i solidaritet med reindriftingsamene på Fosen	25	Naturvernforbundet
Vervekonkurranse		

Noereh var hovedarrangør for Saepmie Pride i 2019. Det deltok 6000 personer i selve paraden i tillegg til et stort antall på konserter og andre samtaler under Saepmie Pride. Noereh er også aktiv i samfunnsdebatten og blir ofte invitert med i panelsamtaler og skriver avisinnlegg.

5.2.6 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
17100 Kulturtiltak	3 096 059	3 550 000	3 550 000	453 941
	Innvilget 2019	Tilbake-trukket 2019	Tilbake-betalt 2019	Regnskap 2019
17100 Kulturtiltak	4 093 950	764 091	233 800	3 096 059

Mål for tilskuddsordningen:

- Levende og allsidig samisk kulturliv.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Tilskudd til kulturtiltak	123	75	48

Det har vært en økning i antall saker fra 2018 til 2019. Antall avslag har fordoblet seg fra 2018 til 2019.

Sametinget ga i 2019 tilskudd til ulike kulturarrangementer som har hatt stor betydning for lokalsamfunnene. Disse er forholdsvis små arrangementer der tilskuddsbeløpet varierte fra kr 10 000 til kr 50 000.

Det er også gitt tilskudd til noen større arrangementer. Blant annet fikk Sámi Girječálliid Searvi (SGS) tilskudd til å presentere samisk kultur på den internasjonale bokmessen i Frankfurt, der også mange samiske forfattere deltok.

Det ble gitt tilskudd til i overkant av 20 kommuner, institusjoner og organisasjoner til arrangementer i forbindelse med feiringen av Samenes nasjonaldag.

5.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Sterke samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur og historie.

Sametingets institusjonsseminar

Sametinget arrangerer et årlig seminar for samiske institusjoner som får fast driftstilskudd over kulturkapitlet. Målet med seminaret er at Sametinget og institusjonene møter hverandre, tar opp aktuelle temaer, i tillegg til at man sammen kan diskutere hvordan institusjonene kan utvikle seg. Tema for årets seminar var regionreformen, samiske språk og kulturøkonomi. 60 personer deltok, inkludert gjester fra de nordligste fylkeskommunene og Norsk Kulturråd.

5.3.1 Samletabell - samiske kulturinstitusjoner

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Festivaler	5 854 000	5 854 000	0
Teatre	24 388 000	24 388 000	0
Museer	42 288 805	42 060 000	-228 805
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	19 219 000	19 219 000	0
Institusjonsutvikling	1 498 062	1 000 000	-498 062
Sum	93 247 867	92 521 000	-726 867

5.3.2 Festivaler - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur.

De samiske festivalene som får direkte tilskudd av Sametinget er meget varierte, og alle har sine egne formål for hvorfor festivalen er opprettet og hvilket fokus den skal ha. Dette gjenspeiler seg både i valg av programprofil, kunstneriske og kulturelle uttrykksformer på booking av artister og annet programinnhold.

Festivalene skaper samiske møteplasser for sine respektive områder. De er også arenaer som setter fokus samfunnsspørsmål som har betydning for det samiske samfunnet. Festivalene er ikke bare en arena for synliggjøring av samisk musikk, kunst og kultur, men også en arena der samiske artister og kunstnere møtes og skaper nye nettverk, nyskaping og utvikling. Det har oppstått mange nye prosjekter på tvers av sjangre og mellom artister over flere landegrenser som følge av festivalarenaene. De samiske festivalene er identitetsskapende og bidrar til å øke interesse for samisk kultur, kunst og musikk både for det samiske og det øvrige publikum. Dette viser at Sametinget gjennom tilskuddsordningen til festivaler på en god måte bidrar til å nå målet med å synliggjøre, formidle og utvikle samisk kultur.

Festival	Antall besøkende	Antall konserter	Antall øvrige arrangement
BeskanLuossaRock	600	7	3
Sámi musihkkafestivála	4850	13	2
Festivaler Karasjok	920	3	5
Julevsame vahkko	400	1	5
Riddu Ridđu Festivála	29011 *	16	75
Samisk uke i Tromsø	4500	5	15
Samisk Musikkfestuke i Alta	1000	17 **	20
Márkomeannu	2689	7	33
Raasten rastah	729	1	35
Tjaktjen Tjåanghko	Ca.1300	1 ***	12

* Festivalen samt andre arrangement i løpet av året

** + 15 for barn og unge

*** Samt kulturelle innslag under åpning, prisutdeling og festmiddag

Sámi musihkkafestivála (SMF)

Sámi Grand Prix er lagt under antall øvrige arrangementer og ikke under rene konserter. I tillegg har SMF arrangert 3 konserter utenom påsken, som er hovedgjennomføringen for festivalen. Disse 3 konsertene er tatt med i antall konserter i tabellen ovenfor. I tillegg gjennomføres det mange andre arrangementer i løpet av festivalen i påsken der SMF er samarbeidspartnere, men ikke hovedarrangør.

Festivaler Karasjok

Det gjennomføres mange andre arrangementer i løpet av festivalen i påsken der Festivaler Karasjok er samarbeidspartner, men ikke hovedarrangør.

Julevsame vahkko (JV)

Julevsame vahkko er i utgangspunktet en festival som har som mål å arrangere Helleemocup. Hovedarrangementet deres er derfor ikke konserter, men selve fotballcupen og andre små arrangementer for barn og unge i løpet av en helg. Festivalen har derfor flere antall øvrige arrangementer enn konserter.

Raasten rastah

Festivalen arrangeres annen hvert år. 2019 var et mellomår, men det ble arrangert filmfestival.

Samisk Musikkfestuke i Alta

På bakgrunn av en evalueringsprosess er det igangsatt en prosess for videreutvikling og omorganisering for festivalen.

Márkomeannu

Festivalen hadde 20-års jubileum i 2019.

5.3.3 Teatre - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk

Teater	Antall produksjoner	Antall forestillinger totalt	Antall forestillinger på samisk	Antall publikum
Sámi Mánaid Teáhter	2	12	12*	1114
Åarjelhsaemien Teatere	3	98**	95	7400
Beaivváš Sámi Našunálateáhter	7***	132****	Nær alle	8595

* 10 av forestillingene var for barn og unge på samisk

** 95 av forestillingene var for barn og unge på samisk

*** I tillegg 3 samarbeidsproduksjoner, 4 gjestespill/annet

**** 43 av disse var for barn og unge på samisk

Åarjelhsaemien Teatere

Åarjelhsaemien Teatere har mange samarbeidspartnere og nettverk, også på svensk side. I 2019 har det vært etterspørsel etter (skole-) forestillinger fra 2018, så disse ble videreført i 2019. Teateret har også engasjert seg i arbeidet med Bodø kommunes søknad om å bli Kulturhovedstad.

Nye lokaler til Beaivváš Sámi Našunálateáhter.

Sametinget har over mange år arbeidet opp mot regjeringen for å få et nytt bygg til Beaivváš. Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet ga senhøsten 2018 et nytt oppdrag til Statsbygg om prosjektavklaring av samlokalisert nybygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole og det samiske nasjonalteateret. Statsbygg har i 2019 gjennomført en avklaringsfase med tilhørende rapport om oppstart av et forprosjekt. Rapporten er overlevert til de to oppdragsdepartementene. Sametinget har vært involvert i prosessene, og har i 2019 bidratt til Statsbyggs arbeid som deltaker i prosjektrådet, hvor blant annet etablering av felles samfunns- og effektmål er utarbeidet. Samarbeidet mellom Sametinget, skolen og teateret har vært godt og konstruktivt i denne fasen og har gitt et godt utgangspunkt for de løsningene som velges.

En egen sak om byggeprosessen ble behandlet i Sametingets plenum i sak 37/19. Sametinget sluttet seg der til forslaget om et samlokalisert nybygg i Guovdageaidnu for Beaivváš Našunálateáhter og Samisk videregående skole og reindriftsskole. Sametinget ga sin tilslutning til de samfunns- og effektmål som er utarbeidet av partene i prosjektrådet, og til prosjektavklaringen så langt, og ba regjeringen bidra til at forprosjektfasen iverksettes så snart som mulig.

5.3.4 Museer

Mål for tilskuddsordningen:

- Faglig sterke samiske museer som formidler, forvalter, forsker på og fornyer den samiske kulturarven.

I 2019 hadde Sametinget kr 42 060 000 til fordeling til seks konsoliderte samiske museumssiidaer. I tillegg mottar Samisk museumslag et fast årlig tilskudd, og Norsk folkemuseum har mottatt et årlig tilskudd til gjennomføring av prosjektet Bååstede - tilbakeføring av samisk kulturarv.

De samiske museene er relativt små sammenliknet med flere norske museer. De seks konsoliderte museumssiidaene under Sametingets forvaltning er spredt fra det sørsamiske området i sør til Varanger i nord. Dette utgjør en styrke i at de er godt forankret i sine lokale områder, samtidig som avstandene mellom dem er store. De samiske museene nyter en sterk faglig anerkjennelse og bidrar i forskning, forvaltning og formidling av vår historie og kulturarv. Museene er oppmerksomme på sin sentrale samfunnsrolle og i dagens samfunnsdebatter og i framtidens fortellinger. De er sentrale aktører i vår felles fortelling. De samiske museumssiidaene arbeider med forskning og formidling av kulturminner og driver årlig skjøtsel av kulturlandskap. De fleste samiske museumssiidaene er også definert som samiske kulturformidlingsinstitusjoner eller samiske kulturhus. De bidrar som sentrale møteplasser og er viktige aktører i sine lokalsamfunn og regioner. Dette kan være i form av kulturfestivaler eller salgsmarked for duodjiprodukter.

Det gjenstår en rekke uløste oppgaver og utfordringer i utviklingen av de samiske museene, og ikke minst til tilbakeføring av samisk kulturarv. Dette vil kreve flere økonomiske ressurser enn det Sametinget har anledning til å bidra med over sitt budsjett. Sametinget har gjennom flere år pekt på at det er et stort behov for å kunne øke denne bevilgningen. De samiske museene skal kunne ha en lik mulighet til utvikling som øvrige norske museer, og det er flere utfordringer som burde vært løftet fram og realisert innen ivaretagelsen av samisk kulturarv.

Museum	Aktivitet
Saemien Sijte	Saemien Sijte fikk en oppstartsbevilgning over Statsbudsjettet i 2019, og endelig kan et nytt museumsbygg i det sørsamiske området bli en realitet.
Árran lulesamisk senter	Sametinget har gjennom bevilgninger bidratt til at Árran lulesamisk senter skal kunne ha magasin og utstillingsfasiliteter slik at de kan ta imot gjenstander fra Norsk Folkemuseum som en del av Bååstede-prosjektet.
Várdobáiki	Várdobáiki har gjennom Sametingets tilskudd og egen lånefinansiering kunnet renovere sitt bygg slik at de kan åpne nye utstillingsfasiliteter i 2020.
RiddoDuottarMuseat,	Sametinget har gjennom flere år jobbet for å realisere et kunstmuseum i Karasjok. Målet er bedre lokaler for RiddoDuottarMuseat, samtidig med realisering av magasin og utstillingslokaler for samisk kunst. Der er viktig å se på mulighetene for samarbeid og samlokalisering med Samisk senter for samtidskunst. I 2019 gjennomførte Statsbygg en mulighetsstudie.

Sametinget gjennomførte i 2019 to fellesmøter med de samiske museumssiidaene, i tillegg til enkeltmøter med de ulike museumssiidaene. Dette for å ha en best mulig dialog om ulike faglige spørsmål. Samisk museumslag deltok på møtene og Sametinget gjennomfører også møter med museumslaget. Sametinget har deltatt på dialogmøter i regi av Norsk kulturråd og kulturdepartementet om arbeidet med den planlagte museumsmeldingen.

Digitalisering i de samiske museene

Várdo báiki åpnet i 2019 er utstilling om fornorskning og sannhetstema på digital plattform. Når det gjelder bruk av digitale verktøy varierer dette noe mellom de ulike institusjonene. Som et minimum benyttes databasen Primus, og drift av en egen hjemmeside. Et av de samiske museene har en egen database for kulturminner. Et annet av de samiske museene operer på flere digitale plattformer der det inngår drift av to hjemmesider, med egne Facebooksider, en instragramkonto med bilder og film og video på YouTube. Databasen Primus er nylig gjort i stand til å handtere nordsamisk, og dette er et viktig steg på veien for at også digitale verktøy skal kunne benyttes i forvaltning og formidling av samisk kulturarv.

Bååstede - tilbakeføring av samisk kulturarv

Sametinget har gjennom flere år arbeidet med tilbakeføring av samisk kulturarv. Sametinget undertegnet i 2019 en overføringsavtale av samisk gjenstandsmateriale fra Norsk folkemuseum og Kulturhistorisk museum til de seks konsoliderte samiske museene. Det er nå et stort behov for et skikkelig økonomisk løft for oppgradering av magasiner og utstillingsfasiliteter, samt styrking av fagpersonale ved de samiske museene slik at de samiske museene skal kunne være i stand til å forvalte og formidle denne viktige kulturarven.

Gjennom signering av avtalen for Bååstede er første del av dette viktige prosjektet gjennomført. De samiske museene har god fagkompetanse til å forvalte denne viktige kulturarven. Museene mangler imidlertid midler til konservering, magasinering og formidling. Det er et stort behov for et skikkelig økonomisk løft for oppgradering av magasiner og utstillingsfasiliteter, samt styrking av fagpersonale ved de samiske museene.

I 2019 besøkte Sametingspresidenten sammen med RiddoDuottarMuseat utstillingene og magasinet til det statlige kulturhistoriske museet i Berlin. Der befinner det seg rundt 1000 kulturhistoriske gjenstander fra Sápmi, deriblant to trommer og flere hornluer. Besøket danner grunnlag for en dialog om et mulig framtidig faglig samarbeid knytta til den store samlingen museet har av samiske kulturhistoriske gjenstander. Et sentralt tema i Berlin var proveniensforskning, og spørsmål knyttet til repatriering ble også berørt.

I 2019 deltok Sametinget på Bååstede-konferansen i regi av Norsk folkemuseum, og på et møte i museumsnettverket i Finnmark.

Pitesamisk museumsvirksomhet

Sametinget arbeider med å styrke den pitesamiske museumsvirksomheten. Det er nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra Árran, Duoddara Ráfe, foreninga Pitesamisk museum og Sametinget. Det er ønskelig også å søke samarbeid med andre aktører. Det planlegges et fagseminar vinteren 2020 for å se hva som er gjort innen pitesamisk kulturhistorie og hvordan man kan arbeide videre.

Dokumentasjonssenter for Kautokeino/Alta-saken - prosjekt

Sametinget er opptatt av å sikre dokumentasjon og formidling av kampen om Alta – Kautokeinovassdraget som en sentral del av samisk historie. Sametinget har i 2019 inngått en avtale med RiddoDuottarMuseat for å starte opp dette viktige dokumentasjonsarbeidet. Dette for å sikre en faglig ramme rundt arbeidet.

5.3.5 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske institusjoner er viktige ressurser for samiske kunstnere og kulturutøvere.

Sametinget har i 2019 gitt direktetilskudd til 16 ulike samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner. De samiske kulturformidlingsinstitusjonene formidler samisk kunst, kultur og kulturarv til et bredt publikum, både barn og voksne. Et bredt publikumsrettet tilbud i form av konserter, utstillinger og seminarer formidles, ofte i samarbeid med andre aktører som museer, organisasjoner, språksentre og kommuner. De samiske kulturformidlingsinstitusjonene er også med på å legge til rette for og synliggjøre samisk kultur og samiske kunstnere og kulturutøvere både i lokalt, regionalt, nasjonalt og også internasjonalt.

Direktetilskuddene har bidratt til et stort og bredt mangfold av kulturhus- og institusjoner over hele landet og gitt et tilbud til samer både i byer og små lokalsamfunn. Aajege er etablert seg som en viktig aktør i Røros med nye og tidsriktige lokaler. Her har det vært et godt samarbeid med Trøndelag fylkeskommune. Árran lulesamisk senter på Drag har i 2019 startet en omfattende utbygging og omorganisering for å styrke sin posisjon som senter for fremme og synliggjøring av samisk kultur og samfunnsliv i regionen. Samisk hus Oslo har etter å ha flyttet inn i nye lokaler i sentrum av Oslo blitt en viktig møteplass og arena både for samene i Oslo og andre. Samisk senter for samtidskunst i Karasjok har hatt en rekke utstillinger og har bidratt sterkt til å sette samisk kunst på dagsorden både nasjonalt og internasjonalt. Sametinget har en nær dialog med de samiske institusjonene, og er opptatt av å bidra til at de har rammebetingelser som gjør de i stand til å være ressursentre både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

5.3.6 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
17300 Institusjonsutvikling	1 498 062	1 000 000	1 000 000	-498 062
	Innvilget 2019	Tilbake-trukket 2019	Tilbake-betalt 2019	Regnskap 2019
17300 Institusjonsutvikling	1 580 000	81 938	0	1 498 062

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig og institusjonell utvikling.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Institusjonsutvikling	14	10	4

Ordningen er ment som prosjektstøtte for samiske institusjoner som har som mål å utvikle institusjonen faglig. Aajege samisk språk- og kompetansesenter har fått kr 200 000 til utvikling av ny profil. Duoddara Ráfe ble også tildelt kr 100 000 til omorganisering av institusjonen. Áarjelhsaemien Teatere ble innvilget kr 200 000,- til utvikling og oppsett av stykket Birgke Biehteme - vindens svik. Det ble også gitt midler til et par internasjonalseringsprosjekter.

5.4 Samisk litteratur og medier

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis og gjøres kjent og tilgjengelig.

5.4.1 Samletabell - samisk litteratur og medier

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Čális fal	900 000	900 000	0
Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur	6 610 000	6 610 000	0
Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur	1 716 400	1 650 000	-66 400
Samiske medier	4 819 000	4 819 000	0
Tilskudd til samiske bokbussar	9 825 000	9 825 000	0
Konferanse om samisk litteratur og kultur	117 619	100 000	-17 619
Sum	23 988 019	23 904 000	-84 019

I 2019 har samisk litteratur og samiske forfattere i større grad deltatt på flere nasjonale og internasjonale formidlingsarenaer, eksempelvis på bokmessen i Frankfurt. I 2019 var Norge tildelt rollen som gjesteland for bokmessen, noe som betød at Norge fikk presentere sin litteratur og kultur på en egen gjestepaviljong. Mange samiske forfattere var invitert til denne paviljongen og delte scene sammen med norske forfattere som var invitert. I tillegg var den samiske kunsten og kulturen representert i utstillingen House of Norway som Museum Angewandte Kunst kuraterte i forbindelse med bokmessen. De samiske forfatterne fikk stor oppmerksomhet og skapte et enda større nettverk for formidling av seg selv og sin litteratur.

Samisk litteratur nomineres hvert år til de forskjellige kategoriene i nordisk råds litteraturpris. I 2019 ble diktsamlingen "li dát leat dan eana" av Inga Ravna Eira nominert. I tillegg ble Karen Anne Buljos bok "Šiellaspajal" nominert i kategorien barne- og ungdomslitteraturpris.

Sametingsrådets litteraturstrategi

I forbindelse med at Sametingets plenum vedtok å utvikle dagens tilskuddsordning til de samiske bokbussene, utarbeidet Sametingsrådet en samisk litteraturstrategi, med mål om å styrke formidling og produksjon av samisk litteratur. Hvert mål har sine strategier med tiltak som skal bidra til mer litteratur på alle samiske språk, mer synliggjøring av litteraturen og bedre samarbeid mellom de ulike aktørene. Et av tiltakene er å øke rammene til produksjon av samiskspråklig litteratur, både over litteraturordningen og det direkte tilskuddet til de samiske forlagene. I tillegg legges det opp til en mer målrettet formidling av samisk litteratur for å øke både leselyst og interesse for samisk litteratur. Det opprettes formidlingsstillinger i lule- og sørsamisk område. Stillingene skal arbeide for å etablere tettere samarbeid mellom ulike institusjoner for å synliggjøre samisk litteratur ved å tilrettelegge for ulike arrangement og øke kunnskapen om samisk litteratur og kultur. Når det gjelder formidling av samisk litteratur i det nordsamiske området skal det inngås et samarbeid med Troms og Finnmark fylkeskommune for å utvide den allerede etablerte Samisk bibliotekstjenesten i fylket.

5.4.2 Čális fal - prosjekt

Målet med prosjektet har vært å rekruttere flere samiske forfattere som skriver på samisk og om samisk samtid. Forfatterstudiet Čális fal avsluttet sin andre runde i 2019. Syv stykker har deltatt og er nå ferdige med sitt andre år. I løpet av disse årene har elevene i Čális fal gjennom flere samlinger i året fått utvikle sin litterære og kunstneriske bevissthet. De har også fått forfatterfaglig kompetanse, slik at de gis bedre muligheter for å kunne utvikle manus og utøve forfatteryrket i framtiden. Under Sametingets litteraturdager leste noen av deltakerne opp tekster fra antologien med tittelen “Diet almmái ii hála das maidege”. Antologien inneholder tekster fra alle deltakerne.

To av deltakerne har allerede gitt ut bøker. Ánne Márjá Guttorm Graven med diktsamlingen “Suorbmageažis” og Sara Kristine Vuolab med diktsamlingen “Gárži. Begge bøkene tar opp viktige temaer og er et godt tillegg til den samiske samtidslitteraturen. I tillegg bokmanuset til Elin Marakatt klart for utgivelse, og det forventes at hennes ungdomsroman med tittelen “Sáve Sápmi» utgis i løpet av 2020.

Čális fal-prosjektet er et viktig prosjekt som i stor grad har lyktes i å oppnå hovedmålet med rekruttering av flere samiske forfattere som skriver på samisk til alle aldersgrupper. Sametinget, Sámi girječállid searvi og Samisk Kunstnerråd har som mål å sette i gang en tredje runde med Čális fal i løpet av 2020.

Sametinget er i dialog med Sámi allaskuvla om muligheten for å opprette et forfatterstudie, slik at det vil være mulig å oppnå studiepoeng for de som deltar. Det er forespeilet av Sámi allaskuvla vil kunne tilby dette fra høsten 2021. Arbeidet med dette vil gjøres i samarbeid med Sametinget og Sámi girječállid searvi.

5.4.3 Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd.

I 2018 la Sametinget om ordningen med søkerbasert tilskudd til samiske forlag og søkerbasert produksjonsstøtte til en direktetilskuddsordning til samiske forlag. Dette skjedde i nært samarbeid med Sálas, den samiske forleggerforeningen. Målet med omleggingen har vært å forbedre og effektivisere den samiske forlagsvirksomheten, og produksjonen av samiskspråklig fag- og skjønnlitteratur. Det har samtidig vært et mål å gi de samiske forlagene større medvirkning innenfor sin utgivelsespolitikk.

Det er fem forlag som mottar direkte tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur. Ordningen er i første omgang en treårig prøveordning, og ordningen skal etter dette evalueres.

5.4.4 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
17010 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur	1 716 400	1 650 000	1 650 000	-66 400
	Innvilget 2019	Tilbake-trukket 2019	Tilbake-betalt 2019	Regnskap 2019
17010 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur	1 893 000	132 050	44 550	1 716 400

Mål for tilskuddsordningen:

- Kvalitativ litteratur som er tilgjengelig på samisk.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Prosjektstøtte til samisk litteratur	11	9	2

Det ble gitt tilskudd til utgivelse av samiskspråklig litteratur innenfor sjangrene skjønnlitteratur, faglitteratur og oversettelser av ungdomslitteratur til samisk. I tillegg er det innvilget tilskudd til utgivelser av nye barne- og ungdomsbøker på flere av de samiske språkene, tegneserie og lydbøker. Blant tilsagnene kan nevnes diktboken til en ny samisk forfatter som har deltatt på forfatterstudiet Čális fal. I tillegg vil Kathrine Nedrejords nyeste ungdomsroman "Det Sara skjuler" oversettes til nordsamisk. Romanen setter ord på en frykt, sinne og fortvilelse som oppleves av unge jenter som opplever en voldtekt og er derfor en roman det vil være viktig for unge å kunne lese på samisk.

5.4.5 Samiske medier - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. Det er viktig for Sametinget å bidra til å bygge opp og styrke samiske medier. Det er også viktig at samisk språk, kunst og kultur kommer til syne i ulike medier og på ulike plattformer, og at det er høy kvalitet på dette. I en tid da mediemangfoldet tar en større og større plass, er det spesielt viktig at samiske medier kan være med på å bidra til samfunnsengasjement.

I et språkbevarings- og språkutviklingsperspektiv har de samiske mediene også et spesielt potensial til å synliggjøre de samiske språkene, både gjennom skriftlige medier, etermedier og gjennom å ta i bruk de nye mulighetene som internett gir. Sametinget gir direktetilskudd til 8 ulike samiske publikasjoner og medieaktører. Disse bidrar på ulike måter, og på ulike plattformer, til å fremme samisk språk, kunst og kultur for ulike målgrupper og for forskjellige alderstrinn.

5.4.6 Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Lett tilgjengelige bibliotekjenester til hele den samiske befolkningen.

Sametinget har i sak 49/18 Formidling av samisk litteratur vedtatt omlegging av støtten til de bokbusseiere som driver samiske bokbusser. Dette betyr at tilskuddsordningen til de samiske

bokbussene avvikles fra 2020, men at Sametinget viderefører tilskudd til formidling av samisk litteratur med de bokbusseiere som etter 2020 ønsker å opprettholde bokbusstilbudet. Plenumsvedtaket sier også at Sametinget ikke vil være med å finansiere nyinnkjøp av busser etter 2020.

Sametingsrådet har hatt møter med bokbusseierne, i tillegg har det vært gjennomført administrative møter med den enkelte bokbusseier. På møtene ble det informert om den gjennomførte evalueringen og prosessen videre. Det ble informert om at man ønsket å lage en sak hvor man ville vurdere samisk litteratur med hensyn til brukeren, tilgjengelighet og synliggjøring. Man ønsket en vurdering av hvordan og hva Sametinget bruker ressursene på innenfor litteraturfeltet og hvordan få best mulige resultater av bevilgningene. På møtene ble det diskutert om hvordan bokbusseierene vil stille seg til en eventuell reduksjon av tilskuddet fra Sametinget.

5 bokbusseiere viderefører tilbudet, og vil motta et tilskudd på inntil kr 500 000 fra Sametinget.

5.4.7 Konferanse om samisk litteratur - konferanse

Litteraturdagene er en viktig arena der samiske forfattere får presentere sin litteratur og hvor de kan møte lesere. I tillegg er litteraturdagene en arena der det legges opp til samtaler og litterær debatt. På årets litteraturdager ble det blant annet presentert to samiske forfattere som var nominert til Nordisk råds litteraturpris i hver sin kategori, Inga Ravna Eira og Karen Anne Buljo.

5.5 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

For Sametinget er det viktig at man har idrettsaktiviteter der samisk tilhørighet, samisk bakgrunn og samisk språk inngår på en grunnleggende og naturlig måte, og Sametinget er derfor opptatt at det legges til rette for idrettsaktiviteter både lokalt, regionalt og internasjonalt. Sametinget er også opptatt av at idrett og fysisk aktivitet ivaretas i et folkehelseperspektiv.

5.5.1 Samletabell - samisk idrett

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Samisk idrett	3 100 000	3 100 000	0
Kultur- og idrettsstipend	100 000	100 000	0
Sum	3 200 000	3 200 000	0

5.5.2 Samisk idrett - direkte tilskudd

En ny paraplyorganisasjon, Sámi valáštallanlihttu/Samisk idrettsforbund (SVL), med tre underliggende særforbund var på plass fra 2019. SVL mottok i 2019 direkte tilskudd til sin virksomhet over Sametingets budsjett, og er med på å samle samiske barn og unge, og også voksne, til et mangfold av idrettsaktiviteter. I tillegg til Sametingets egen bevilgning til samisk idrett er det i 2019 bevilget kr 1 500 000 av Kulturdepartementet til samisk idrett (spillemidler). Bevilgningen er videre i sin helhet tildelt (SVL).

Samisk ungdom deltar annet hvert år i Arctic Winter Games (AWG). 2019 har det pågått planlegging og forberedelse til AWG 2020 som arrangeres i Canada.

Særforbundet for fotball, FA Sápmi, organiserer samisk fotball, og i deltok med et herrelandslag i Conifa Euro cup som ble arrangert i Nagorno Karabakh. FA Sápmi organiserer årlig også ungdomslag, både jente- og guttelag som deltar i Piteå summer games. FA Sápmi vil også delta med både et jente- og et guttelag under AWG 2020. I tillegg er FA Sápmi innenfor Conifaorganisasjonen en av drivkreftene for å få på plass landslagsaktivitet også for damelag.

5.5.3 Kultur- og idrettsstipend - stipend

Sametingets kultur- og idrettsstipend har hittil blitt delt ut annethvert år. Fra 2019 av deles det ut hvert år. Stipendet skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Fire stipend á kr 25 000 deles ut. Stipendet skal gå til enkeltpersoner av begge kjønn, og de som mottar stipendet skal være mellom 16 og 25 år i det året stipendet tildeles. For 2019 kom det inn 11 søknader, hvorav ni søknader var for idrettsstipend og to kulturstipend.

I 2019 fikk skiskytter Amalie Kristine Triumpf, turner Peder Funderud Skogvang og ishockeyspiller Tuva Sirin Schall Mikkelsen idrettsstipend. Kulturstipend gikk til danser Ánna-Katri Helander. Disse fire viser at de satser seriøst på sine disipliner, og har vist til gode resultater, lokalt, regionalt og nasjonalt. De er gode forbilder for samisk ungdom, og er alle er verdige vinnere.

6 Kulturminnevern

Samfunns mål:

- Samisk kulturarv legger premisser for all planlegging og inngrep.

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De er viktige kilder til kunnskap og Sametinget som kulturminnemyndighet arbeider for å ivareta og sikre den samiske kulturarven, kulturmiljøer og kulturminner. Arbeidet skjer ofte gjennom kontakt og dialog med andre myndigheter, kommuner, organisasjoner, museer, ulike samiske organisasjoner og privatpersoner.

I løpet av året har sametingspresidenten hatt møte med den nye riksantikvaren, Hanna Kosonen Geiran. På agendaen sto bygningsregistreringsprosjektet, tilskuddsordningen til freda bygninger i privat eie og framdrift for innskrivingen av Várjjat siida på tentativ verdensarvliste. På møtet fikk Sametinget blant annet understreket overfor Riksantikvaren viktigheten av egen forvaltning av samiske bygninger i privat eie og framdrift i verdensarvarbeidet for Várjjat siida.

6.1 Virkemidler til kulturminnevern

6.1.1 Innsatsområder - kulturminnevern

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Forvaltning av kulturminner	3 039 503	3 087 000	47 497
Bygningsvern	6 041 297	6 000 000	-41 297
Sum	9 080 800	9 087 000	6 200

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

År	Beløp
2013	71 000
2014	185 000
2015	182 000
2016	1 057 500
2017	725 000
2018	1 567 500
2019	2 410 000
Sum	6 198 000

Sametinget som kulturminnemyndighet arbeider for å ivareta og sikre den samiske kulturarven, kulturminner og kulturmiljøer. Arbeidet skjer ofte gjennom kontakt og dialog med andre myndigheter, kommuner, organisasjoner, museer, ulike samiske organisasjoner og privatpersoner.

6.2 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

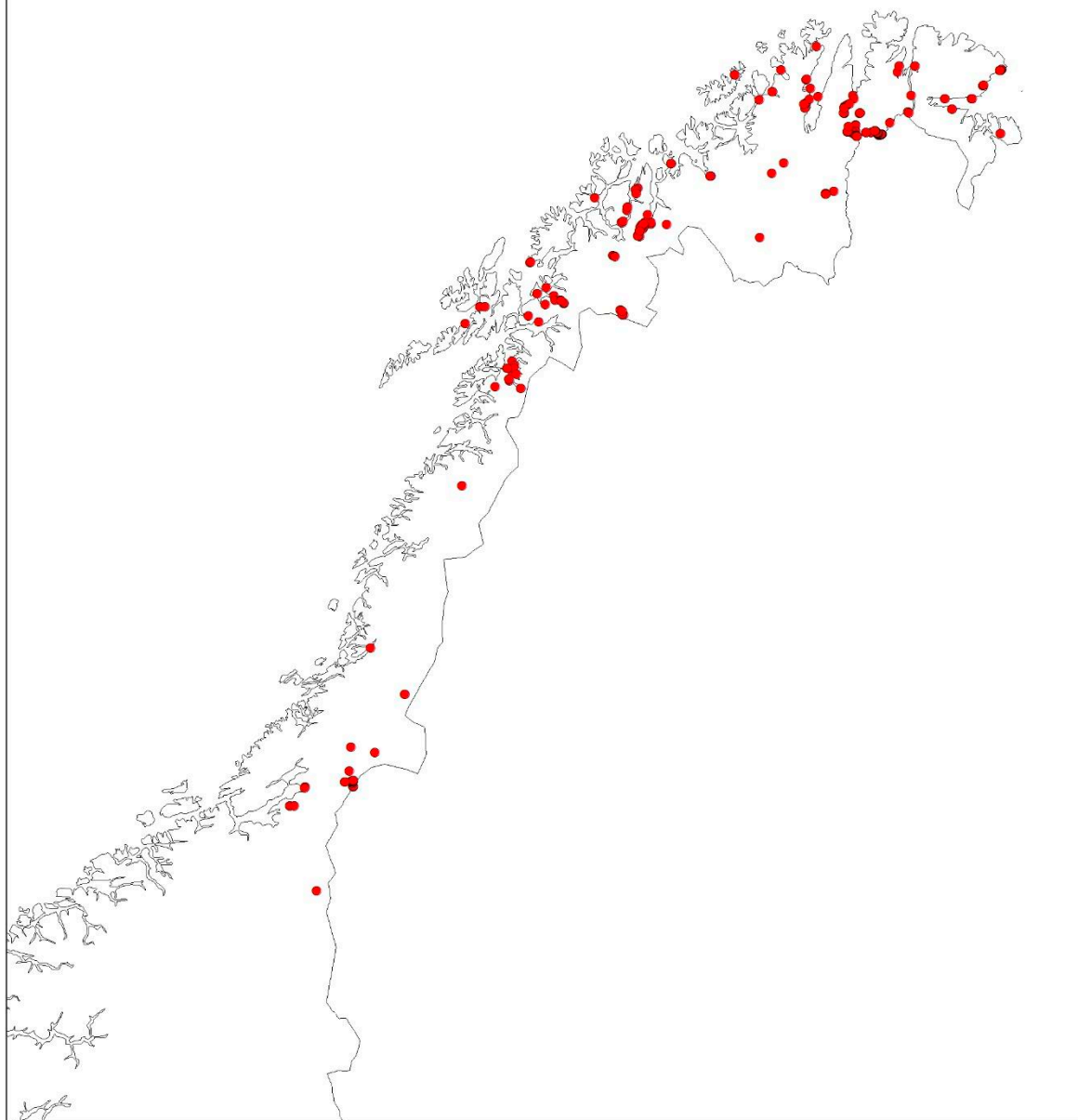
- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Sametinget behandler en stor mengde arealsaker etter kulturminneloven og i forbindelse med ulike planlagte arealinngrep gjennomføres det en del feltarbeid for å avklare om samiske kulturminner blir direkte berørt av de planlagte tiltakene. I 2019 kom det inn rundt 2500 nye saker og det ble gjennomført 142 befaringer av ulik størrelse og karakter. Sakene innefattet kraftlinjer, reguleringsplaner, hyttesaker, småkraftverk, militære øvingsområder, nydyrkinger i tillegg til andre typer næringstiltak som krever arealinngrep. Av større saker som ble befart under 2019 kan nevnes 22 kV-kraftlinje i Ullsfjorden i Tromsø kommune, trinn 2 av Ráikkočearru vindkraftverk i Berlevåg kommune samt flere militære øvingsområder i indre Troms. Det ble dessuten også gjort en del kartlegging av samiske kulturminner i et par naturvernområder i Troms. Feltarbeidet resulterte i til sammen 668 nye registreringer av samiske kulturminner som ble lagt inn i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden.

Innenfor det sørsamiske området holder Verdal kommune i Trøndelag på med et formidlingsprosjekt om samene omkring fjellbygda Vera. Prosjektet finansieres delvis av Sametinget, og en arkeolog fra Sametinget er med i prosjektgruppa. I 2019 ble det gjennomført en 3-dagers befaring sammen med flere lokale reindriftsutøvere og tradisjonsbærere. Det ble registrert totalt 12 ulike kulturminneområder, med til sammen 73 enkeltobjekter. Fra før var det registrert 58 samiske kulturminner i kommunen. Dette vil si at antallet registrerte, samiske kulturminner i Verdal kommune ble økt med 125 % bare på denne ene befaringsa. En trekulldatering fra et av kulturminnene viser samisk bruk av området på midten av 1600-tallet. Utenom generelle, skriftlige kilder er dette så langt det eldste beviset på samisk bosetning i kommunen. Samarbeidet med Skæhkeren Sijte har også gitt stor entusiasme og historisk interesse i det samiske lokalsamfunnet. Prosjektet viser at det er et stort potensial for funn av hittil ukjente samiske kulturminner i områder som ikke er befart fra før av. Den lokale forankringen av prosjektet er også av stor verdi for arbeidet og det videre resultatet.

Sametinget har i 2019 også kommet med tilrådinger i forbindelse med søknader om dispensasjon fra kulturminnelovens bestemmelser. Blant annet søkte Skjervøy menighetskontor våren 2019 om gjenbruk av St.Hanshaugen kirkegård. Kirkegården er registrert som en automatisk fredet samisk kirkegård. Menighetskontoret ønsket gjenbruk av den gamle kirkegården fordi det om noen år kan komme til å bli arealknapphet på gravplasser. Under Sametingets befaring av kirkegården ble det funnet noen få intakte større gravstøtter som alle hadde datering til siste halvdel av 1800-tallet. Videre finnes det en rekke rektangulære søkk etter gravlegninger, der gravmonumenter eller navn ikke er mulig å oppdrive. Til sammen er det sannsynligvis et hundretalls graver av ulik størrelse. Etter all sannsynlighet er det gravlagt en god del samiske familier her - opptil 50 %. Gjenbruk av St Hanshaugen vil fjerne alle gravene innenfor den gamle kirkegården og deres kontekst til den gamle kirkegårdsmuren. Gjenbruk vil også fjerne sammenhengen til dagens kirkegård og landskapet rundt. Den omsøkte arealdisponeringen var i direkte konflikt med automatisk fredet samisk kirkegård og kulturminnelovens bestemmelser. Sametinget gikk derfor imot at dispensasjonssøknaden skulle innvilges. Riksantikvaren støttet Sametingets tilrådning, og i sitt vedtak ble ikke dispensasjon innvilget. Det ble vurdert at viktige samiske kulturminneverdier, både synlige og arkeologiske, vil gå tapt hvis det tillates gjenbruk av St Hanshaugen kirkegård.

Nye samiske kulturminneregistreringer i 2019:
Totalt 668
(KML § 4.2. automatisk fredete samiske kulturminner).

6.2.1 Samletabell - forvaltning av kulturminner

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til samisk kulturminnevern	2 415 000	2 400 000	-15 000
Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes	487 111	487 000	-111
BARK	137 392	200 000	62 608
Sum	3 039 503	3 087 000	47 497

6.2.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
35000 Tilskudd til samisk kulturminnevern	2 415 000	2 400 000	2 400 000	-15 000
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
35000 Tilskudd til samisk kulturminnevern	3 053 000	506 000	132 000	2 415 000

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturminner synliggjøres, istandsettes og formidles som en ressurs for de samiske samfunnene og for allmennheten for øvrig.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Tilskudd til samisk kulturminnevern	25	25	0

Det ble gitt tilskudd til flere formidlingsprosjekter blant annet tilrettelegging av kulturminner i Kvitnes og Moldvik i Berlevåg. Andre prosjekter som skal skilte kulturminner er miljøet med flere stående gammer i Kaperdalen på Senja og den samiske historien på Årøya i Lyngenfjorden. Senter for nordlige folk fikk midler til å formidle kulturhistorien i Svartskogen i Kåfjord kommune med skilt og lydbokser. Dette prosjektet ble slutført i 2019.

Innen bygningsvern ble det blant annet gitt midler til istandsettinger på Holmemnes gård i Kåfjord. Det ble også innvilget tilskudd for å styrke bygningsvernet i det pitesamiske området. Dette var siste året av et treårig prosjekt finansiert av Sametinget, Bodø kommune og Nordlandsmuseene.

Tilskuddsordningen innen kulturminnevern har tre års gjennomføringsfrist og prosjekter slutført i 2019 gjelder derfor tilsagn tildelt i perioden 2016-2019. De gjennomførte prosjektene er både registrering av kulturminner, istandsetting av bygninger og tilrettelegging og synliggjøring av samiske kulturminner.

Tilsagnene som slutført i 2019 har følgende fordeling i henhold til de ulike måloppnåelsen definert i Sametingets budsjett:

Aktivitet	Antall
Nye registreringer i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden - samiske kulturminner	6
Restaurerings og sikringstiltak	12
Tilrettelegging av samiske kulturminner	3

6.2.3 Skjøtsel- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

I august deltok sametingspresidenten på møte og befaring i forbindelse med de foreslåtte verdensarvstedene Ceavccageadgi, Noiddiidčearru og Gollevárre, som alle ligger innenfor Várjjat siida. Várjjat siida er Sametingets forslag på et nytt verdensarvsted med urfolksperspektiv til UNESCOs liste over verdens kulturarv. Forslaget er utarbeidet i nært samarbeid med Finnmark fylkeskommune. Med på møtet/befaringen var eksperter fra ICOMOS, som er UNESCOs ekspertorgan for kulturarv, Riksantikvaren, Finnmark fylkeskommune, Várjjat sámí musea, Varangerhalvøya nasjonalparkstyre, samt ordførerne fra to av de berørte kommunene Nesseby og Tana (Båtsfjord hadde ikke anledning til å delta). Under møtet ble verdensarvforslaget grundig presentert, og deltakerne fikk etter dette se de ulike kulturminnelokalitetene ved selvsyn. Møtet var vellykket, og Sametinget har stor tiltro til at ekspertene fra ICOMOS har tatt til seg de fremragende kulturminneverdiene som ligger i Sametingets forslag og samtidig ser viktigheten av et verdensarvområde med urfolksperspektiv. Sametinget vil følge opp ekspertvurderingen fra ICOMOS og det videre arbeidet med verdensarvforslaget for å få Várjjat siida inn på Norges tentative liste over kommende verdensarvsteder.

6.2.4 BARK - skjøtels og formidling av kulturminner - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Sikre at et representativt utvalg av arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer skal bli gjort tilgjengelige for publikum.

Sametinget arbeider med flere prosjekter innen skjøtsel og tilrettelegging av samiske kulturminner. Sametingets arbeid bidrar til å holde verdifulle samiske kulturmiljø i god stand. Gjennom synliggjøring av kulturminner øker kunnskapen om samisk historie, bruk og tilstedeværelse. Å kjenne egen historie er grunnleggende for å bevare og videreføre samisk identitet og kultur.

Hvor	Beskrivelse
Saltfjellet «drive-in» kultursti i Nordland	Kulturstien er et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget og en rekke lokale instanser. Prosjektet er også et bidrag til revitalisering av pitesamisk og Sametinget har valgt pitesamisk tekst på alle skiltene. Sametingspresidenten foretok den offisielle åpningen Det ble i forbindelse med åpningen arrangert et seminar om pitesamisk historie, kulturminner og byggeskikk.
Trollene i Trollholmsund, Porsanger kommune	Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget og Porsanger kommune. Stien gjør at den gamle sjøsamiske fortellertradisjonen gjøres kjent gjennom skilting og tilrettelegging. Trollene er et populært turistmål, og man har i forbindelse med tilretteleggingen gjort løsninger for å redusere slitasje på kulturlandskapet. Sametingspresidenten foretok den offisielle åpningen.
Den gamle markedsplassen i Skibotn, Storfjord kommune	Sametinget og Troms fylkeskommune har satt i gang et formidlingsprosjekt om den gamle markedsplassen i Skibotn, den kvenske Hottigården og den samiske

	sagnlokaliteten Jettankallen. Det er avklart hvor skiltene skal plasseres samt hvilken vegetasjonsskjøtsel som er nødvendig. UiT- Norges arktiske universitet har gjennomført en mindre arkeologisk undersøkelse i 2019. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2020.
Svartskog, Kåfjord kommune	Kulturstien er utarbeidet av Senter for nordlige folk med Sametinget som samarbeidspartner. Gamle samiske fortellinger formidles på lydbokser i terrenget. I tillegg er samisk seterdrift, naturbruk og samiske stedsnavn skiltet. Sametingsråd Henrik Olsen foretok den offisielle åpningen. Svartskogen er ble gjennom en historisk høyesterettsdom i 2008 det første stedet i Norge hvor bygdefolket har fått anerkjent en kollektiv eiendomsrett til et landområde.
Årøyholmen, Lyngen kommune	Sametinget har i samarbeid med senter for nordlige folk påbegynt et prosjekt med formål å tilrettelegge og skilte kulturhistorien i området rundt Årøyholmen. Prosjektet fokuserer på tre temaer; sjøsamisk bosetting og fiske, samiske tro og mytologi samt krigsminner.
Nordstraumen kirkegård, Kvæningen kommune	Sametinget har i samarbeid med Nord-Troms museum begynt å restaurere gamle trekors på Norrstraumen kirkegård
Minnestøtte Narvik kommune	Sametinget har igangsatt et prosjekt sammen med Narvik kommune om å reise en minnestein over gravlagt på tidligere Silsandmoen kirkegård. Kirkegården ble rasert under 2. Verdenskrig. En stor andel av gravene var samiske.

6.3 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med statsråden i Klima- og miljødepartementet om overføring av myndighet på kulturminnefeltet i forbindelse med regionreformen. I tråd med tidligere plenumsvedtak er Sametingets syn at kulturminnemyndigheten skal overføres ved lov. I den nye forskriften, som ble vedtatt i 2019, er tilsvarende myndighet overført Sametinget som til fylkeskommunene. Dette er i tråd med det som tidligere er sagt fra regjeringen, og Sametinget har langt på vei har sagt seg enig i den samme myndigheten som blir overført fylkeskommunene også skal overføres Sametinget. Men det Sametinget tidligere har reagert på er måten som myndigheten blir overført. Dette fordi at overføring av myndighet ved forskrift er prinsipielt problematisk for Sametinget som et urfolksparlament, all den tid et direktorat kan overprøve Sametingets vedtak.

Sametinget har i den forbindelse påpekt at det faktisk er Sametinget som per i dag har størst erfaring og kompetanse når det gjelder samiske kulturminner og kulturmiljøer i kulturminneforvaltningen i Norge. Det ble i forbindelse med konsultasjonene ikke oppnådd enighet om en myndighetsoverføring ved lov, men i påvente av at departementet skal utrede spørsmålet om Sametingets myndighet etter kulturminneloven, herunder hvordan myndighet skal overføres, og omtale dette i den kommende Stortingsmeldingen om kulturminnepolitikken, aksepterte Sametinget at myndigheten overføres ved forskrift inntil videre fra regionreformens ikrafttredelse 01.01.2020. Utredningen av myndigheten kan eventuelt inngå i en bredere gjennomgang av kulturminneloven. Den nye Stortingsmeldingen vil etter planen bli lagt fram for Stortinget våren 2020.

Sametinget har også påpekt overfor regjeringen at Sametinget fortsatt har mindre ressurser til kulturminneforvaltning sammenlignet med fylkeskommunene og at dette må rettes opp. Sametinget har også vist til den gjeldende budsjettordningen for Sametinget, der man forventer at alle tilskuddsmidler til Sametinget heretter følger denne ordningen og ikke skal øremerkes fra regjeringen sin side.

6.4 Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Sametingets har i 2019 på ulike måter bidratt til å spre kunnskap om samiske kulturminner. Veiledning, foredrag og informasjon er blitt gitt til kommuner som skal i gang med å utarbeide plan for kulturminner i kommunen.

Kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA) er et prosjekt som forvaltes av Riksantikvaren, og arbeidet skal munne ut i et register med oversikt over slike kulturlandskap. I 2019 har Sametinget spilt inn forslag til samiske kulturlandskap i Trøndelag, Nordland og Finnmark. Resultatet av arbeidet er viktige kulturhistoriske bidrag til å synliggjøre samisk landskapsbruk og tilstedeværelse i disse fylkene. I tillegg skal resultatet gi lokalsamfunnene økt bevissthet om samiske kulturhistoriske verdier.

Dendrodatering er en metode for å bestemme alderen av trematerialer ved hjelp av årringanalyse. Metoden kan bidra til å avklare fredningsstatus på samiske bygninger. Som et resultat av dendrodateringer på åtte bygninger har Sametinget fått ny og nødvendig kunnskap om alderen på materialet i bygningene som ellers ville vært svært vanskelig å aldersbestemme.

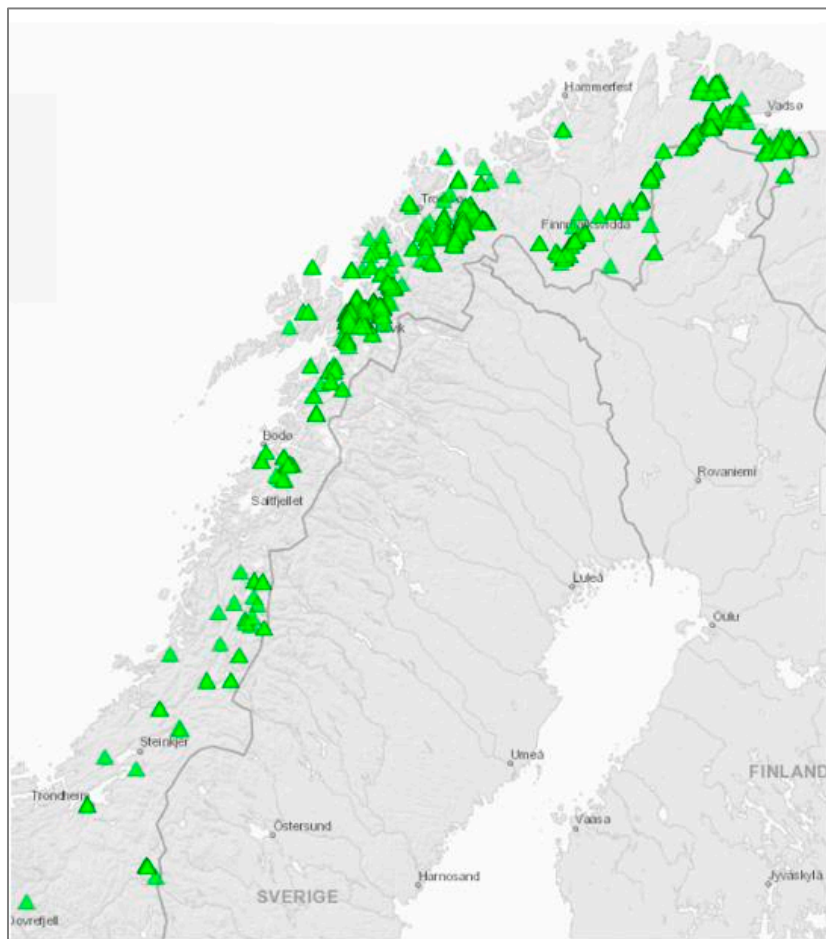
6.5 Bygningsvern

Mål for innsatsområdet:

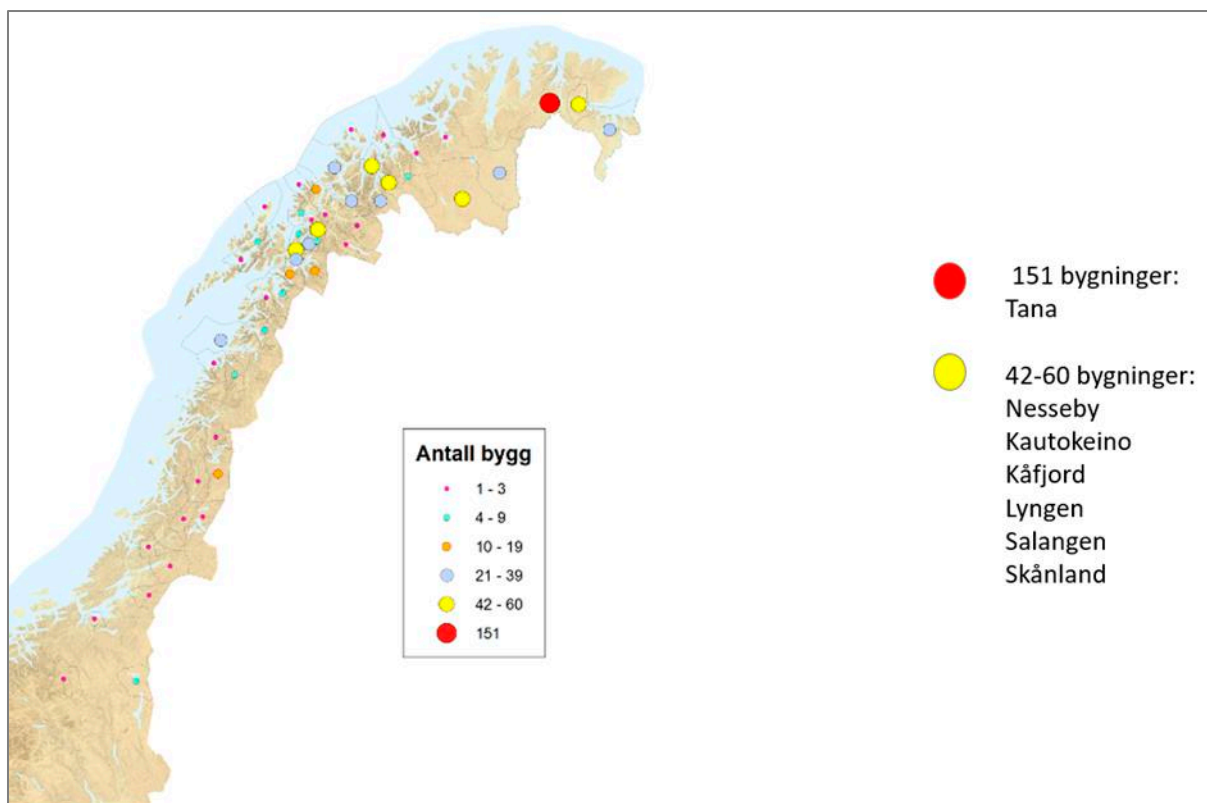
- God kvalitet på samiske antikvariske bygninger

Sametinget ferdigstilte bygningsregistreringsprosjektet i 2019, og ved utgangen av året var det registrert 883 automatisk fredete samiske bygninger i kulturminnedatabasen Askeladden. Bygningene er fordelt over hele Sápmi i Norge. Tana har flest fredete bygninger, til sammen 151. Andre kommuner med betydelig antall fredete bygninger er Nesseby, Kautokeino, Kåfjord, Lyngen, Salangen

og Skånland. Sametingets ønsker god dialog og kontakt med eiere av de fredete bygningene. I oktober inviterte derfor Sametinget alle eiere av fredete bygninger i Tana til et lokalt informasjonsmøte. Møtet fikk stor oppslutning. Et stort antall av de automatisk fredete bygningene har behov for oppfølging og vedlikehold.

Figur 1: Oversikt over alle registrerte samisk bygninger (kilde: Askeladden)

Figur 2: Oversikt over automatisk fredete samiske bygninger fordelt på kommuner (kilde Askeladden).

6.5.1 Samletabell - bygningsvern

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Bygningsvernprosjekter	6 000 000	6 000 000	0
Registrering av samiske bygninger	41 297	0	-41 297
Sum	6 041 297	6 000 000	-41 297

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikring, vedlikehold og istandsetting av automatisk freda bygninger og anlegg.

Sametinget disponerte 6 millioner øremerkete midler fra Riksantikvaren til tilskuddsordningen «freda bygninger i privat eie». Sametinget følger opp tildelte prosjekter og veileder private eiere av automatisk fredete samiske bygninger.

Totalt 37 prosjekter fikk tilsagn om midler i 2019.

Tiltak	Antall
Istandsetting av bygninger	23
Istandsettingsplaner	6
Prosjekt for rekruttering av unge handverkere	1
Forprosjekt forvaltning av kulturmiljø	1
Kurs. (Lafting, neverløyping, takteking med never og torv, istandsetting gamle, istandsetting dør og vindu, tørrmuring)	6

Ved årsslutt var fem prosjekter gjennomført og 31 hadde søkt om overføring til 2020. Sametinget har erfart at det er stor mangel på tradisjonshandverkere i nord og dette er en utfordring for private eiere som skal gjennomføre istandsettingsprosjekter etter antikvariske prinsipper. Som et resultat av denne observasjonen er det gitt tilskudd til gjennomføring av kompetansehevingskurs som nevnt ovenfor. Kursvirksomhet i tradisjonshandverk er et viktig virkemiddel for å møte utfordringen

7 Helse og sosial

Samfunns mål:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester tilrettelagt det samiske folks språklige og kulturelle bakgrunn.

7.1 Virkemidler til helse og sosial

7.1.1 Innsatsområder - helse og sosial

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
En god helse og likeverdig helse og sosialtjeneste	2 843 000	3 000 000	157 000
Etiske retningslinjer for samisk helseforskning	0	200 000	200 000
Sum	2 843 000	3 200 000	357 000

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

<u>År</u>	<u>Beløp</u>
2016	150 000
2017	400 200
2018	783 750
2019	1 443 000
Sum	2 776 950

7.2 En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar en språklig og kulturelt tilrettelagt helse og sosialtjeneste.

Spesialisthelsetjenesten.

Sametinget har gjentatte erfaringer med at vurderinger knyttet til samiske pasienters behov utelates når utførelse av ulike tjenestetilbud planlegges og igangsettes. Sametinget har som mål å styrke reell samisk medbestemmelse og medvirkning ved utforming og gjennomføring av helsetjenester til det samiske folk

Nasjonalt prosjekt om videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning nasjonalt.

I regjeringens Nasjonale helse- og sykehusplan (2016- 2019) fikk Helse Nord, etter konsultasjoner med Sametinget, i oppdrag å lage en strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning nasjonalt. Arbeidet ble igangsatt som et prosjekt i 2018, og var tenkt avsluttet i desember 2019. I forkant av prosjektet utarbeidet Sametinget og Helse Nord et felles prinsippnotat for

mandat og gjennomføring av prosjektet. Helse Nord er prosjekteier. Styringsgruppen for prosjektet består av alle regionale helseforetak, Sametinget, Samisk fag og forskningsinstitusjoner (SANKS og Senter for samisk helseforskning), Samisk legeförening, KS og samisk brukerrepresentasjon. Prosjektet skal blant annet se utvikling av samiske behandlingstilbud, organisering av samiske helsetjenester, samt styrking av språk og kulturkompetanse i spesialisthelsetjenesten. Arbeidet i prosjektet har vært krevende, og vil derfor ikke være ferdig før mars 2020. Sametinget vil i etterkant av prosjektet følge opp resultatene av prosjektet, også som en del av Nasjonal helse- og sykehusplan 2.

Finnmarkssykehuset HF har i kjølvannet av dette oppdraget foretatt en omorganisering av Samisk helsepark til en egen klinikk. Sametinget valgte ikke å delta i prosjektet med denne omorganiseringen, med bakgrunn av at det nasjonale prosjektet om videreutvikling og organisering av samiske helsetjenester ikke var ferdig.

Sametingsrådet har også invitert til møte med Universitetssykehuset for Nord Norge (UNN) for å sette fokus på deres ansvar og rolle som universitetssykehus for samiske pasienter. Sametinget har mottatt flere henvendelser fra samiske pasienter og pårørende om språkutfordringer ved UNN. Sametinget har derfor hatt et fokus på bruk av samisk språk i behandlingssituasjoner, og nødvendigheten av å sikre kvalitetsmessig gode tolketjenester. Sametingspresidenten har i innlegg styrene i Helse nord RHF vist til retten til selvbestemmelse og medvirkning i organisering og planlegging av spesialhelsetjenester til det samiske folk. I tillegg er det spesielt pekt på manglende tilgjengelighet til helsetjenester og risikoen for feilbehandling på grunn av språkbarrierer.

Ny nasjonal helse- og sykehusplan (2020-2023)

Sametinget er opptatt av at tidligere satsing på spesialisthelsetjenester til samiske pasienter følges opp og det har vært konsultasjoner knyttet til regjeringens nye nasjonal helse- og sykehusplan for 2020-2023. Sametinget har fått gjennomslag for at Helse Nord i denne perioden skal følge opp det nasjonale prosjektet «Strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen»

Helsedirektoratet skal også gå igjennom oppgavedeling og samhandling mellom lærings- og mestringstjenestene i spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Sametinget har fått aksept for at man ved revidering av lærings- og mestringssentrene også skal vurdere hvordan disse tjenestene kan gjøres mer tilgjengelige for samiske pasienter og hvordan de kan bidra til å heve helsekompetansen i befolkningen for øvrig.

Helsedirektoratet og de regionale helseforetakene skal utarbeide en analyse av befolkningens fremtidige behov for psykiske helsetjenester, og gi anbefalinger om ansvars- og oppgavefordeling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene innenfor psykisk helse- og rusutfordringer. Sametinget har fått gjennomslag for at dette også skal omfatte den samiske befolkningens framtidige behov for psykiske helsetjenester. I planen vises det også til organisering av samiske fagnettverk.

Sametinget er fornøyd med at våre posisjoner ivaretas i nasjonal helse- og sykehusplan, og vil følge dette opp i konsultasjoner på oppdragsdokumenter til Regionale helseforetak, og andre sentrale prosesser.

Primærhelse

Sametinget konsulterte Helse- og omsorgsdepartementet i 2018 om organisering av kompetansesatsingen - utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjeneste for den samiske befolkningen. Det ble enighet om at kompetansemiljøer som skal ha fagutviklingsarbeid og veiledning overfor samiske brukere, må ha samisk språk og kulturkompetanse. Sametinget mener at etablering av utviklingssenter for samiske pasienter må sees i sammenheng med samiske bosetningsområder og språkgrupper, og etableres i forbindelse med samiske fagmiljøer.

Det ble i 2019 igangsatt et samarbeid mellom Sametinget og Helsedirektoratet for å finne løsninger som bidrar til fagutvikling og kompetanseheving på tjenestetilbudet til samiske pleie- og omsorgsbrukere. Aktuelle samiske fagmiljøer i nord-, sør- og lulesamiske områder med kompetanse i samisk språk, kultur, historie og samfunnsliv, deltar i prosessen finansiert av Helsedirektoratet. Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester for den samiske befolkningen i Karasjok vil ha en sentral rolle i utviklingsarbeidet, i samarbeid med de øvrige samiske fagmiljøene.

Samisk språk og kulturkompetanse hos pasientombudene.

Sametinget mener at det er behov for eget samisk pasient – og brukerombud som er nasjonalt, og som er tilgjengelig for alle samer uansett bosted. Sametinget har tatt dette opp med helseministeren og eldre- og folkehelseministeren. Pasientombudet, Helsedirektoratet og Sametinget er enige om at samisk språk og kulturkompetanse må være tilgjengelig i pasientombudsordningen og har i samarbeid jobbet med et prosjekt på å styrke samiske pasienters tilgang til pasientombudets tjenester.

Helsedirektoratet har utlyst en prosjektstilling/rådgiver med krav om samisk kulturkompetanse, og kompetanse i et av de samiske språkene. Stillingen skal virke nasjonalt, men kan plasseres ved et av pasientombudets fylkeskontorer. Sametinget er fornøyd med at stillingen nå er utlyst, slik at prosjektet kan igangsettes.

Helse og levekår

Sametinget har i møter med sentrale myndigheter etterlyst status og fremtidige strategier for folkehelseutfordringer for den samiske befolkningen. Sametinget har deltatt med innspill til regjeringens nye folkehelsemelding «Gode liv i eit trygt samfunn». Sametinget fokuserte på strategier og tiltak innen folkehelseutfordringer for barn og unge, barnevern, eldre, psykisk helse og selvmord. Sametingets innspill om barnevern, psykisk helse, og selvmord er delvis inkludert i meldingen.

Samiske barn og unges helse

På Sámi doaktáriid searvi / Samisk legeforenings konferanse om barn- og ungdoms helse og levekår satte Sametingsrådet fokus på opplysninger om at samiske barn opplever av mobbing. Medienes vinkling på nyhetssaker som omhandler samiske forhold har ofte et negativt fokus, og omtalene på sosiale medier bærer ofte preg av sjikane og annet type netthets. Dette påvirker samiske barn og unges psykiske helse. Det er nødvendig med strategier og tiltak som følger dette opp.

Samiske og urfolksungdoms helse og levekår var også tema på en internasjonal konferanse hvor Sametinget påpekte mangelen på dokumentert kunnskap om våre barn og unge. Urfolks barn og unge synliggjøres ikke tilstrekkelig i tall og statistikker. Dette reduseres muligheten til å følge opp utviklingen og levekårene til disse. Sametinget utfordrer forskere og fagfolk til å ha mer fokus på samiske barn og unges helse gjennom forskning og kunnskapsutvikling. Lokalmiljøenes engasjement er viktig for å få fokus og mer bevissthet om dette. Sametinget har derfor bidratt til Evenes kommune til temakveld for

ungdom, og til Árran lulesamisk senter til å arrangere ungdomskonferanse med fokus på ungdom og grensesetting, ivaretagelse av hverandre, seksualitet, og trakassering.

Sametinget har deltatt på konferanse om selvmordsforebyggende aktiviteter i sirkumpolare områder. Gjennom å samle forskere, beslutningstakere, urfolkssamfunn, representanter i Arktisk råd og arktiske stater, fokuseres det på implementering av strategier for selvmordsforebygging. Det ble samtidig avholdt en «fortellings workshop» for en gruppe urfolksungdom. Det ble også i paneldebatt vist til gjennomføring av «Plan för suicidprevention bland samer i Norge, Sverige och Finland» har stoppet opp på grunn av usikkerhet om ansvar for videre arbeid. Det kom innspill fra panelet om at sametingene bør være med på å igangsette tiltak for å realisere de selvmordsforebyggende strategiene i planen.

Samiske eldres helse og levekår

Sametinget er opptatt av samiske eldres situasjon i hverdagen, og i institusjoner, og har fokus på dette. For samiske eldre på institusjon er tilgang til tradisjonell mat av stor betydning. Sametingsrådet har derfor orientert om samisk mat og mattradisjoner for samiske eldre i flere kommuner i Troms og Finnmark. Sametinget er bekymret over hvordan manglende språk og kulturkompetanse skaper utfordringer for samiske eldre, og har tatt dette opp med Rådet for et aldersvennlig Norge. Samtidig påpekes behovet for kulturelt og språklig helsetjenester og møteplasser for samiske eldre. Sametingets elderråd og Rådet for et aldersvennlig Norge er enig om å samarbeide videre om samiske saker. Sametingsrådet ønsker samisk representasjon i Råd for et aldersvennlig Norge, og har oppfordret rådet til å etterspørre samisk deltagelse.

Sametinget bidrar videre med tilskudd til at samiske organisasjoner og institusjoner som etablerer og organiserer helsetreff for samiske eldre. Deltagere gir tilbakemelding at disse tilbudene bidrar til bedre trivsel og helse. Sametingsrådet har også hatt flere møter med Oslo kommune for å finne fram til løsninger på hvordan språklige og kulturelt tilrettelagt helse- og omsorgstjenester til samiske eldre, og helsestasjonstilbud til samiske barn kan etableres og organiseres. Oslo kommune vil følges opp saken videre i samarbeid med Sametinget.

7.2.1 Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Brukerrettede tilbud for eldre samer	606 000	606 000	0
Samisk legeförening	164 000	164 000	0
Helse- og sosialprosjekter	2 073 000	2 230 000	157 000
Sum	2 843 000	3 000 000	157 000

7.2.2 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki

Várdobáiki utvikler forbyggende og frivillige brukertiltak for eldre samer, som et supplement til offentlige tjenester. Várdobáiki deltar med innlegg og kunnskap på ulike arenaer hvor denne type kunnskap etterspørres, og bistår med veiledning, dokumentering og formidling om samiske helsetjenestetilbud, samt en del folkehelsearbeid som er rettet mot brukere.

7.2.3 Samisk legeförening - direkte tilskudd

Sámi doaktáriid searvi / Samisk legeförening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til den samiske befolkning samt fremme helseopplysning på samisk. I 2019 har de blant annet arrangert konferanse for samiske barn og ungdoms helse og levekår, se omtale ovenfor.

7.2.4 Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
26000 Helse- og sosialprosjekter	2 073 000	2 230 000	2 230 000	157 000
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
26000 Helse- og sosialprosjekter	2 198 000	125 000	0	2 073 000

Mål for tilskuddsordningen:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Helse og sosialprosjekter	20	10	10

Tildelingene fordeler seg slik etter prioriteringene:

Prioritering	Antall innvilgede
Prosjekter som legger til rette for en språklig og kulturelt tilpasset helse- og omsorgstjeneste	3
Metodeutviklingsprosjekter	0
Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring	0
Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg	0
Prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur innenfor samisk helse	1
Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge	4
Prosjekter som er møteplasser for samiske eldre	2
Totalt	10

7.3 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

For å sikre samiske barns rettigheter i møte med barnevernet ønsker Sametinget å styrke fagutvikling og kompetanse i tjenestene. Sametinget ser at samiske fagfolk på området har en særlig kompetanse,

og har derfor gitt tilskudd til barnevernstjenesten i Kautokeino kommune til etablering av nettverk for samisk barnevern.

Ny barnevernslov

Regjeringen arbeider med ny barnevernslov, som bygger på NOU 2016:16 Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse. I 2019 igangsatte Barne- og familiedepartementet en full gjennomgang av lovens språk og struktur med sikte på en enklere og mer tilgjengelig lov. I den sammenheng startet konsultasjoner mellom Sametinget og departementet. Konsultasjonene er ikke ferdigstilt, da arbeidet med loven er forsinket.

Sametinget har videre møtt det regjeringsoppnevnte Familievernutvalget som i 2019 leverte NOU 2019:20 En styrket familietjeneste - En gjennomgang av familieverntjenesten. Det ble da tatt opp samiske familier og samiske barn rett til å få språklige og kulturelt tilpassede tjenester. Sametinget understreket særlig samiske barns rett til å kunne bruke samisk språk i møte med tjenesten og forvaltningens ansvar og plikt til å svare samiske brukere på samisk. Sametinget påpekte også at retten for samiske barn og familier følger uavhengig av bosted, og at det er nødvendig med et samisk nasjonalt perspektiv når utvikling og organisering utføres.

7.4 Etiske retningslinjer for samisk helseforskning

7.4.1 Samletabell - Etiske retningslinjer for samisk helseforskning

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for forvaltning og bruk av samisk hum biologisk materiale	0	200 000	200 000
Sum	0	200 000	200 000

Etiske retningslinjer for samisk helseforskning.

Et Sametingsutnevnt utvalg leverte et utkast til etiske retningslinjer for samisk helseforskning, som ble drøftet på Samisk Parlamentarisk råd i mai 2019 og vedtatt av Sametingets plenum i juni samme år. I retningslinjene heter det blant annet at samisk helseforskningsprosjekter i Norge skal godkjennes av en allsamisk, ekstern og sakkyndig komite oppnevnt av Sametingsrådet. Denne er under etablering, og skal sikre etisk og god forskning til det beste for det samiske samfunn.

I tillegg til å utarbeide et forslag på etiske retningslinjer, understreket ovennevnte utvalg at registrering av samiske individer i offentlige registre er en forutsetning for kunnskap om det samiske folks helse og levekår. Sametingets plenum vedtok i 2018 å utrede vilkårene for en slik eventuell registrering. Som del av utredningen arrangerte Sametingsrådet i desember 2019 et seminar med Norges institusjon for menneskerettigheter, om behovet for samiske individdata og samisk statistikk. På seminaret deltok forskere med kompetanse innen samisk helseforskning samt datatilsynets direktør. Sametingsrådet vil følge opp arbeidet.

8 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunns mål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

8.1 Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

8.1.1 Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

Urfolks rettigheter	1 367 366	1 403 000	35 634
Likestilling	393 515	662 000	268 485
Sum	1 760 881	2 065 000	304 119

8.2 Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Sametingenes samarbeid gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Sametinget i Sverige har hatt ledervervet i Samisk parlamentarisk råd (SPR), et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. I september 2019 overtok Sametinget i Finland dette vervet. SPRs handlingsplan ble vedtatt på plenums møtet i september 2019 med mål og tiltak er retningsgivende for arbeidet i SPR.

For inneværende periode prioriteres disse saker:

- Styrke sametingenes samarbeid gjennom Samisk parlamentarisk råd, herunder utrede om det er behov for etablering av eget sekretariat
- Giellagáldu, hvor organisasjonsmodell er vedtatt.
- Det internasjonale året for urfolksspråk, hvor resolusjon er vedtatt
- Nordisk samekonvensjon
- Oppfølging av sluttdokumentet fra FNs World Conference of Indigenous Peoples (WCIP)
- Samisk kulturarv og tradisjonell kunnskap
- Utredning om samordning av sametingsvalgene i Finland, Norge og Sverige
- Grenseoverskridende samarbeid angående felles strategi i rovdyrpolitikken.

Neste sameparlamentarikerkonferanse skal avholdes i Inari i Finland 13.-14. august 2020.

Det har i 2019 vært avholdt 6 styremøter. Viktige saker som har vært behandlet er:

- Støtte til nominering av Laila Susanne Vars som den arktiske regions kandidat til FNs Ekspertmekanismen for urfolks rettigheter for kommende perioden, 2020-2023
- Nominering av José Francisco Cali Tzay som FNs Spesial rapportør for urfolksrettigheter.
- Visepresident i SPR, Aili Keskitalo, har representert SPR i Styringsgruppen for FNs internasjonale år for urfolksspråk og har løftet språkteknologi på urfolksspråk og Sámi Giellagáldu som permanent virksomhet som prioriterte områder.
- SPR styret har ved styremedlem Ronny Wilhelmsen representert SPR på Nordisk råds 71. sesjon, i Sveriges riksdag i Stockholm. På agendaen stod blant annet klima, bærekraft og unges engasjement. SPR har observatørstatus i rådet.
- SPR har vært representert på møtene i SCPAR som permanent deltaker.
- Videre har styret jevnlig fulgt opp arbeidet med å få anerkjent urfolks folkevalgte organ som selvstendige aktører på møter i FN systemet. Arbeidet pågår.

Presidentskapet i SPR har i samarbeid med Samerådet konkretisert oppdraget fra SPR plenum om å inngå samarbeid med Walt Disney konsernet angående vilkår for bruken av samiske kultur til gagn for sin egen markedsføring. Et samarbeid mellom aktørene ble inngått og i juli 2019 meddelte sametingene og Samerådet at det blir laget en nordsamisk versjon av Frozen 2, som et resultat at samarbeidet mellom Sápmi og Walt Disney Animation Studios. For sametingene og Samerådet har det vært viktig å sikre at den samiske kulturen som har vært inspirasjon for filmskaperne bak Frozen 2, behandles med respekt og anerkjennelse.

Samisk parlamentarisk råd (SPR) har tidligere vedtatt at det skal igangsettes en utredning om samordning av sametingsvalgene i Finland, Norge og Sverige. Arbeidsgruppen la fram sine anbefalinger for SPR styret på styremøte 30. august 2019. Styret vedtok at respektive Sameting behandler saken internt og at SPR styret fortsetter behandling av saken.

Samisk parlamentarisk råd (SPR) har igangsatt et arbeid med å identifisere konkrete grensehindringer i samiske områder, med mål om å fjerne og bekjempe grensehindringer som bremser for samarbeid i samiske områder. Det er oppnevnt en arbeidsgruppe med medlemmer fra alle tre sameting. Arbeidsgruppen har avholdt ett møte i 2019. Arbeidet pågår.

Samisk parlamentarisk råd og Samerådets felles organ for forvaltning og utvikling av samiske nasjonale symboler har avholdt 2 møter i 2019. De har spesielt arbeidet med å ferdigstille oppdraget fra Samernas 21. konferens om å utse en samisk nasjonaljoik.

Samisk parlamentarisk råd oppnevner 3 av 6 medlemmer til WGIP Arbeidsgruppe, har deltakerstatus på møtene i Barentsrådet, møtene i embetsmannskomiteen og på møtene i Barents regionråd- og komité. Arbeidsgruppen har hatt ansvaret for gjennomføringen av Barents urfolkskongress og Indigenous peoples Summit som ble avholdt i Lycksele/Liksjo.

Nordiske og russiske politikere fra hele Barentsregionen møttes i Haparanda i forbindelse med den niende Barents parlamentarikerkonferanse. Fra Sametinget deltok Aili Keskitalo, Ronny Wilhelmsen og Tom Sottinen. Parlamentarikerkonferansen rettet fokus på infrastruktur og bærekraft i Barentsregionen. Det ble vedtatt en resolusjon fra konferansen.

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) oppnevner 2 medlemmer til Regjeringens Europapolitisk forum. Forumet er en møteplass mellom departementene på politisk nivå

(statssekretærnivå) og folkevalgte fra fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Det er avholdt flere møter i løpet av 2019.

8.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

Sametinget har fokus på at miljøtrusler utgjør de største farene for nordområdene i fremtiden. Tap av biologisk mangfold og kollaps i økosystemer fører til irreversible konsekvenser for miljøet. Dette har store konsekvenser for urfolk som livnærer seg av naturgrunnet, men også for næringsliv og alle mennesker som bor i nord. Mislykkete begrensninger av klimaendringer og tilpasninger fra myndigheter og næringsliv fører til mer ekstremvær som påfører store skader på eiendom og infrastruktur. Menneskeskapte miljødelegger, inkludert miljøkriminalitet, forurensning og nedbygging av arealer til land og til sjøs er reelle trusler for livet i nord. Sametinget registrerer at lokalbefolkningens matfat i fjordene der de lever er truet av forurensning fra oppdrettsnæringen, fra planlagt gruvedrift med dumping av gruveavfall i fjorden, og gjennom økte mengder med plast i havet som påvirker fisk og dyr. Sametinget tar til orde for at strengere miljøkrav må settes slik at folket i nord sikres en bærekraftig utvikling med hensyn til økonomi, miljø, og sosiale forhold.

Arktisk råd sine anbefalinger og rapporter knyttet til temaer om miljø, klima, naturmangfold, hav og urfolk danner et solid kunnskapsgrunnlag for nordområdepolitikken i Norge. Klimaendringer er i fokus fordi oppvarmingen i Arktis er to til tre ganger over gjennomsnittet i verden. Klimaet i Arktis gir også mer nedbør, værvariasjoner skjer hyppigere, og ekstremvær forekommer oftere. Disse endringene har omfattende konsekvenser for mennesker, ressurser, og økosystemer.

Sametinget har i 2019 påvirket samarbeid, koordinering og relasjoner mellom urfolk og regjeringene i de 8 arktiske statene. Dette har bl.a. skjedd gjennom:

- Fulgt møtene i Arktisk råd på overordnet nivå.
- Deltatt på ministermøte i Rovaniemi, hvor Sametinget delte taletid med Norge.
- Deltatt i nordområdeforum sammen med de nordligste fylkeskommunene.
- Sametinget har gitt innspill til regjeringens arbeid med ny stortingsmelding om nordområdene.

Det ble ikke oppnådd enighet om en egen Rovaniemi erklæring fordi USA var imot ordet klimaendringer skulle brukes, istedenfor signerte ministerne på en felles uttalelse.

8.4 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Sametinget legger til grunn at urfolks rettigheter bygger på prinsippene om rettferdighet, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likebehandling, ikke-diskriminering, godt styresett, og god tro. Sametinget bestemmer selv sin politiske stilling, og fremmer fritt sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Sametinget deltar i beslutningsprosesser med en målsetning om å styrke samisk kultur,

språk, næringer og samfunn. Ingen beslutninger som påvirker samisk kultur bør tas uten Sametingets samtykke. Det er en viktig rettsregel at stater skal konsultere og samarbeide for å oppnå urfolks frie og informerte forhåndssamtykke før vedtak og beslutninger som påvirker urfolket gjennomføres.

Sametinget var i 2019 vertskap for FNs spesialrapportør for menneskerettigheter og miljø, som var på et offisielt besøk til Norge. Spesialrapportøren hadde møter med Sametinget, samiske institusjoner, organisasjoner og det samiske sivile samfunnet. Sametinget drøftet særskilt klimaendringer, forvaltning av laks og sjøsamiske rettigheter. I tillegg stod saker om vindkraft, gruvedrift og reintallsreduksjoner på agendaen.

I spesialrapportørens rapport sies det at i Finnmark har utbygging av gruver, vindparker, vannkraft, veier og høyspentledninger resultert i tap og fragmentering av beiteområder som truer samenes reindrift. Han støttet samenes bekymringer rundt utbyggingsplanene av Davvi vindpark, gruvedrift i Nussir og gjenåpningen av gruvedrift i Biedjovággi/Bidjovagge. I rapporten anbefales det at Norge øker innsatsen om å sikre frivillig og informert samtykke fra samene før beslutninger tas som påvirker deres rettigheter, da vil Norge kunne gi verden en modell for beskyttelse av urfolk, beskyttelse av miljøet og de vil fremheve sammenhengen mellom menneskerettigheter, sunne økosystemer og friske mennesker.

Året 2019 var det internasjonale året for villaks. Sametinget deltok noen arrangementer under den paraplyen, herunder sesjonen til North Atlantic Salmon Conservation Organization (NASCO) som foregikk i Tromsø. Sametinget satte søkelys på at klimaendringer, forurensning og lakseoppdrett og påvirker bestanden av villaks i samiske områder i stadig større grad. Sametinget tok også opp sjølaksefiskerens situasjon med stadige innskrenkninger i fisketider, og den urettferdige avtalen om grenseoverskridende laksefiske i Tanavassdraget.

8.4.1 Samletabell - urfolksrettigheter

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Barentssekretariatet IKS	391 000	391 000	0
Samerådet - norsk seksjon	427 000	427 000	0
Mama Sara Education Foundation	173 000	173 000	0
doCip	112 000	112 000	0
Internasjonalt urfolksarbeid	264 366	300 000	35 634
Sum	1 367 366	1 403 000	35 634

8.4.2 Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd

Barents Indigenous Peoples' Office i Murmansk (BIPO) er et arbeidsredskap og serviceinstitusjon for samarbeidet mellom urfolk og andre aktører i Barents Euro-Arktis region samarbeidet. BIPO har også delansvaret for sekretariat knyttet til Working Group of Indigenous Peoples in the Barents Euro-Arktis Region (WGIP). Tilskuddet har gått til drift av Indigenous Peoples Office/BIPO som Barentssekretariatet har det administrative ansvaret for. Tilskuddet er brukt til drift av kontoret i Murmansk, inkl. lønn, kontorhold, reise og administrasjon av tilskuddet.

8.4.3 Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådet arbeider for å styrke samenes samhörighet som et folk over landegrensene. Samerådet er organisert slik at hvert land har en seksjon. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet - norsk seksjon. Tilskuddet er brukt til drift, inkl. Regnskap, revisor, kontorrekvisita, styrehonorarer, reise- og møtegodtgjørelser, lønn til styreleder som er den største utgiftsposten.

8.4.4 Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd

Organisasjonen Mama Sara Education Foundation bidrar med økonomisk støtte til utdanning for masaibarn og ungdommer i Tanzania, samt til skolebygg for maasaibarn og ungdom. Sametinget bevilger direkte tilskudd til solidaritetsarbeidet organisasjonen utfører. Tilskuddet fra Sametinget er brukt til drift av organisasjonen inkl. regnskap, kontordrift, telefon/data, lønn og reise til stedet hvor skoleprosjektet foregår.

8.4.5 Docip - Direkte tilskudd

Center for Documentation, Research and Information (Docip) er en sveitsisk ikke-profit fond som har som hovedmål å støtte urfolk i deres kamp om å beskytte sine rettigheter, hovedsakelig innen FN-systemet. Formålet med tilskuddet er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet. Tilskuddet er brukt til bl.a. teknisk sekretariats bistand til urfolks delegater, inkl. gratis flerspråklig oversettingsløsninger.

8.4.6 Internasjonalt urfolksarbeid - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Sikre urfolks status og representasjon i FN-systemet og få etablert et fond som sikrer urfolks deltagelse

Proessen for å sikre urfolk egen representasjon i FN systemet er ikke kommet i mål, og et endelig resultat er utsatt. Sametinget har deltatt på de arenaer der det har vært aktuelt i 2019, blant annet under Permanent Forum. En strategi for videre prosess vil utarbeides i et felles samisk samarbeid. Et planlagt koordineringsmøte for urfolk måtte utsettes i 2019 og er tenkt gjennomført i Ecuador i januar 2020.

Det er fortsatt enkelte utfordringer knyttet til etableringen av det globale urfolksfondet, Ája Indigenous Peoples' Rights Foundation. I 2019 har det vært arbeidet med å sikre noe ekstern finansiering for å hjelpe fondet igjennom etableringsfasen.

Ut over dette er oppfølgingen av WCIP også knyttet opp i andre internasjonale prosesser vises i de internasjonale rapporteringer Sametinget har levert.

8.5 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er opptatt av å vise solidaritet med verdens urfolk. Dette gjøres blant annet gjennom samhørighet, fellesskap, gjensidig ansvar og ved å utføre felles handling under internasjonale møter. Det samarbeides med verdens urfolk mot felles målsetting, om at det er viktig at FNs 17 bærekrafts mål gjennomføres innen 2030

I 2019 har Sametinget deltatt på den internasjonale arenaen i mange forskjellige sammenhenger. I FN om menneskerettigheter, biologisk mangfold, klimaendringer og i forbindelse med det internasjonale året for urfolksspråk. Videre kan Arktisk råd, Barentssamarbeidet og EU nevnes. Sametinget har jevnlig kontakt med FNs tre urfolksmekanismer, som er spesialrapportøren for urfolks rettigheter, permanent forum for urfolkssaker, og ekspertmekanismen for urfolks rettigheter.

8.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Sametingets arbeid for et likestilt samisk samfunn omfatter arbeid for:

- Likestilling mellom kjønn
- Likestilling for mennesker med ulike seksuelle orienteringer og kjønnsidentitet
- Likestilling for mennesker med funksjonsnedsettelse
- Arbeid mot vold i det samiske samfunn
- Arbeid mot hatytringer og hatkriminalitet i det samiske samfunn

I 2019 har Sametingsrådet fremlagt likestillingspolitiske redegjørelser for plenum om likestilling for mennesker med funksjonsnedsettelse og arbeid mot hatytringer og hatkriminalitet i de samiske samfunn.

Sametingsrådet deltok i norsk delegasjon til FNs kvinnekommisjon i 2019, og hadde eget arrangement om likestilling for urfolkskvinner med funksjonsnedsettelse.

Sametingsrådet konsulterte med regjeringen om handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Sametingsrådet fikk blant annet gjennomslag for økt fokus på hatefulle ytringer og hatkriminalitet mot samer i handlingsplanen. Det er behov for mer forskning på temaet og handlingsplanen åpner for videre arbeid med dette.

Sametingsrådet har hatt møte med FNs spesialrapportør for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, Catalina Devandas, i oktober i forbindelse med spesialrapportørens offisielle besøk i Norge. I spesialrapportørens avsluttende uttalelse om besøket i Norge oppfordrer hun regjeringen til å sørge for kultursensitive tjenester og nødvendige ressurser slik at den samiske befolkningsgruppen kan utvikle sine egne tjenester innen funksjonsnedsettelse.

8.6.1 Samletabell - likestilling

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner	312 000	312 000	0
Vold i nære relasjoner i samiske samfunn	81 515	350 000	268 485
Sum	393 515	662 000	268 485

8.6.2 Vold i nære relasjoner i samiske samfunn

Sametinget ønsker å bidra i prosessen med å økte bevissthet om temaet vold i nære relasjoner, og utvikle målrettede tiltak innenfor forebygging, tjenestetilbud for berørte, og kompetanseheving blant fagfolk. Sametinget ønsker å sette fokus på temaet nasjonalt og internasjonalt.

Sametingsrådet har over en lengre periode og på ulike arenaer arbeidet for at regjeringen skal utarbeide handlingsplan mot vold i det samiske samfunn. Regjeringen har avgjort at det skal utarbeides en nasjonal handlingsplan mot vold i nære relasjoner med egen del om vold i det samiske samfunn. Sametingsrådet deltar nå i regjeringens arbeid med utarbeidelse av handlingsplan.

8.6.3 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd

Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum (SNF) er et ressurscenter for samiske kvinner og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv.

Sametingsrådet har hatt møte med Sámi NissonForum hvor de ble informert om planleggingen av den globale urfolk kvinnekongressen som er tenkt gjennomført i Finland 11.-14. august 2020.

8.6.4 Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd

Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon er et samarbeidsorgan for samiske kvinnespørsmål. I 2019 deltok organisasjonen på flere ulike møter som Samekongressen "Oktasaš Sápmi" og "4th international indigenous voice in social work". De har også holdt innlegg om vold i nære relasjoner. Medlemstallet har gått ned sammenlignet med fjoråret, og årsaken til dette er ikke kjent.

9 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter gjennom etableringen av partnerskaps- og samarbeidsavtaler.

9.1 Virkemidler til samarbeid

9.1.1 Innsatsområder - samarbeidsavtaler

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Regionalt samarbeid	2 068 580	2 000 000	-68 580
Sum	2 068 580	2 000 000	-68 580

Gjeld pr. 31.12.2019 på bevilgede tilskudd

År	Beløp
2015	49 500
2016	75 000
2017	300 000
2018	554 500
2019	1 519 500
Sum	2 498 500

9.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

9.2.1 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Budsjett 2019	Resultat iht. rev. bud.
45000 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	2 068 580	2 000 000	2 000 000	-68 580
	Innvilget 2019	Tilbake- trukket 2019	Tilbake- betalt 2019	Regnskap 2019
45000 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	2 152 000	83 420	0	2 068 580

Mål for tilskuddsordningen:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	18	17	1

Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene

De regionale samarbeidsavtalene og tospråklighetsavtalene er slått sammen. Målet med de nye regionale samarbeidsavtalene er økt politisk handlingsrom og samordning mellom Sametinget og fylkeskommunene i saker av felles politisk interesse. Det vises til språkkapittelet for nærmere omtale for aktiviteter og resultat for tospråklighetsmidlene.

Sametinget har samarbeidsavtaler med Finnmark fylkeskommune (2018-2020), Troms fylkeskommune (2019-2020), Nordland fylkeskommune (2019-), Trøndelag fylkeskommune (2019-2022).

Det foreligger ingen samarbeidsavtale med Hedmark fylkeskommune. Hedmark har tidligere vært en del av den såkalte «sørsameavtalen». Det har vært administrative møter hvor det har vært enighet om en samarbeidsavtale med Hedmark fylkeskommune. Fra 01.01.2020 blir Hedmark og Oppland fylkeskommune slått sammen til Innlandet fylkeskommune.

Sametinget forutsetter at regionreformen og spesielt sammenslåingen av Troms og Finnmark gir bedre betingelser for samisk språk, kultur og samfunnsliv enn det som er tilfelle for to separate avtaler i dag. Sametinget vil starte forhandlingene i 2020 for en ny og bedre avtale med Troms og Finnmark som kan gjelde fra 2021.

For øvrig vises til plenumssak 36/19.

Samarbeidsavtalene med byene

Sametinget har flere samarbeidsavtaler med bykommuner som har en større samisk befolkning. Målet med byavtalene er et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametingets plenum behandlet i september sak 36/19 samarbeidsavtaler 2019. Samarbeidsavtaler med bykommuner, bidrar til at utfordringer i samepolitiske saker ikke overlates til enkeltmenneskers engasjement, men får en institusjonell ramme. I tillegg bidrar avtalene til at samer i de aktuelle byene får et bedre tjenestetilbud. Avtalene har stor symbolsk betydning for samene i byene det gjelder, da det er en direkte anerkjennelse av deres tilstedeværelse. Sametinget har i dag samarbeidsavtaler med Tromsø (2013), Bodø (2015) og Oslo (2016) og Alta (2019). Med Oslo kommune heter avtalen samarbeidserklæring.

Sametinget og Tromsø kommune har igangsatt et revideringsarbeid av samarbeidsavtalen. Sametinget har i 2019 drøftet med Utdannings- og oppvekstkomiteen i Tromsø kommune muligheten for igangsetting av egen samiskklasse på ungdomsskolen etter samme modell som samiskklasse på barneskolen lokalisert ved Prestvannet skole.

Sametinget har bevilget tilskudd på kr 150 000 til samisk nærings samarbeid gjennom prosjektet Váhca. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget og Tromsø kommune om samisk kultur i reiselivssammenheng og er finansiert av begge parter. Sametinget har i 2018 bevilget i sak RG 020/18 tilskudd på kr 300 000 til språkprosjektet Romssa giellariššu. Dette er et samarbeid mellom Tromsø kommune og Norges arktiske universitet UiT, som det samiske foreldrenettverket i Tromsø også støtter.

Sametinget og Bodø kommune har hatt oppfølgingsmøte av samarbeidsavtalen i august. Det ble enighet om at samisk eldrepolitikk skal inn som et nytt punkt i samarbeidsavtalen. Blant annet har Sametingets elderåd vedtatt i sak VR 013/19 behandlet Sametingets samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, og uttrykt at samisk eldrepolitikk må ha fokus i samarbeidsavtalene. Dette skal nå følges opp i samarbeidsavtalen med Bodø kommune.

I 2019 har Sametinget bevilget et tilskudd på kr 150 000 til styrking av lulesamisk som talespråk for samiske barn i Bodø. Sametinget har bevilget et tilskudd på kr 260 000 til prosjekt for samisk bygningsvern og ivaretagelsen av samiske bygninger. Prosjektet er et samarbeid mellom Bodø kommune, Nordlandsmuseet og Sametinget. Samisk språksenter ved Stormen bibliotek og samisk barnehageavdeling ved Jentofta barnehage er nå inne i sitt 2. år. Jentofta barnehage er bevilget et tilskudd på kr 130 000.

Bodø kommune er opptatt av sin samiske identitet og har i sin søknad om å bli Europeisk kulturhovedstad i 2024 fremhevet kommunens samiske særpreg. I september ble det klart at Bodø blir Europeisk kulturhovedstad i 2024.

Sametinget har i 2019 hatt ett oppfølgingsmøte med Oslo kommune i februar, og i tillegg hatt møter med Utdanningsetaten i mai og september. Sametinget har vært opptatt av at man skal informeres underveis om prosessen om eventuell flytting den samiske opplæringen ved Kampen skole til Nedre Bekkelaget skole. Flytting av samiskopplæringen er nå utsatt inntil videre fram til det foreligger en helhetlig plan og strategi for samiskopplæringen i Oslo.

Oslo kommune har også uttrykt et ønske om å få samisk navn til kommunen og dette arbeidet er igangsatt og skal følges opp på senere samarbeidsmøter med Sametinget. Sametinget gir faglig veiledning i denne saken.

Sametinget har over kulturbudsjettet i 2019 økt det direkte tilskuddet til drift av Samisk Hus slik at det utgjør kr 1 451 000. Sametinget har også støttet målrettede tiltak som bidrar til å sikre språk og kulturtilbud i Oslo. Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Alta kommune ble signert og markert i Alta sentrum. Det første dialogmøtet etter inngåelse av samarbeidsavtale mellom partene ble avholdt i oktober 2019, hvor avtalens mål og gjennomføring vil bli tatt opp. I forkant av det politiske møtet ble det avholdt et folkemøte på Alta kommunestyresal der folk ble invitert til å gi innspill til konkretisering av avtalens innhold.

Samarbeidsavtalen er det nedfelt at Alta kommune skal etablere en ny kommunal samisk barnehage innen 2020. Sametinget er tilfreds med at dette punktet ble realisert allerede høsten 2019. Sametinget bevilget i 2019 kr 220 000 til Finnmarksløpet AS.

Det er gjennomført et politisk møte mellom Sametingsrådet og Hammerfest kommune. Sametinget og Hammerfest kommune fortsetter dialogen og for å planlegge og igangsette prosessen videre. Kommunen ønsker å avvente inngåelse av avtale til 2020 på bakgrunn av pågående sammenslåing med Kvalsund kommune.

Sametinget og Trondheim kommune er i utarbeidelsen av forslag til utkast til samarbeidsavtale. Sametinget tar sikte på å følge opp tiltredelseserklæringen «Muhtačalmmit» om punktene som gjelder Trondheim kommune.

I forbindelse med høringsseminar i Kirkenes om NOU Váibmogiella våren 2017, stilte Sør-Varanger kommune seg positiv til ønske om å inngå samarbeidsavtale med Sametinget. Sametingsrådet har henvendt seg til Sør-Varanger kommune med forespørsel om videre prosess, senest våren 2019. Rådet avventer respons fra kommunen.

10 Politisk nivå

10.1 Samletabell - politisk nivå

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Driftsutgifter politisk nivå	32 257 881	29 303 000	-2 954 881
Virkemidler politisk nivå	10 030 778	9 801 000	-229 778
Sum	42 288 658	39 104 000	-3 184 658

10.2 Driftsutgifter politisk nivå

10.2.1 Samletabell - politisk nivå

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Plenum	15 158 916	12 884 000	-2 274 916
Sametingets plenumsledelse	2 009 152	1 967 000	-42 152
Sametingets fagkomiteer	534 889	781 000	246 111
Sametingets kontrollutvalg	793 938	950 000	156 062
Samisk parlamentarisk råd	690 944	705 000	14 056
Sametingsrådet	12 105 955	10 876 000	-1 229 955
Sametingets ungdomspolitisk utvalg	261 492	410 000	148 508
Sametingets eldreråd	437 896	454 000	16 104
Sametingets klagenemd	264 698	276 000	11 302
Sum	32 257 881	29 303 000	-2 954 881

10.2.2 Sametingets plenum

I 2019 hadde Sametinget fire ordinære plenum.

Alle komite- og plenums møtene tolkes til og fra samisk og representantene får et tilbud om å få oversatt sine innlegg til samisk. Sametingets plenum ønsker også å motivere til økt bruk av samisk på plenums møtene og har derfor vedtatt at representanter som velger å bruke samisk fra Sametingets talerstol, gis et tillegg på 20 sekunder pr. minutt i sin taletid.

Sametinget har igangsatt en strategiplan slik at alle dokumenter skal være oversatt til samisk fra 2022.

Merforbruk skyldes at Sametingets representanter hadde et etterslep av honorarkrav fra 2017 og 2018, i tillegg til ekstrakostnader i forbindelse med markeringer av Sametingets 30-års jubileum. Sametinget har også hatt en del vararepresentanter som har møtt, og dette medførte høyere kostnader enn planlagt.

10.2.3 Sametingets plenumsledelse

Plenumsledelsen utarbeider sakliste og innkaller og leder Sametingets plenums møter. De avgjør blant annet permisjonssøknader og fremmer innstillinger overfor plenum i spørsmål som omhandler

Sametingets arbeidsorden. De fatter også nødvendige vedtak med hensyn til saksforberedelser for plenumsmøtene. Plenumsledelsen har hatt 8 møter i 2019 og behandlet 32 saker.

10.2.4 Sametingets fagkomiteer

Plan- og finanskomiteen (PFK) har hatt 4 møter og behandlet 11 saker. PFK har vært på 1 komitéreise i Oslo i mai 2019.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen (OOUK) har hatt 4 møter og behandlet 10 saker. OOUK har vært på 1 komitéreise til Røros i september 2019.

Nærings- og kulturkomiteen (NKK) har hatt 4 møter og behandlet 11 saker. NKK gjennomførte ikke komitéreise i 2019.

Mindreforbruket skyldes at en av fagkomiteene ikke gjennomførte komitéreise i 2019.

10.2.5 Sametingets kontrollutvalg

Sametingets kontrollutvalg skal på faglig grunnlag utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll ved å undersøke og utrede saksforhold, vurdere det opp mot etablerte kriterier og ordninger og påpeke eventuelle feil og mangler

Kontrollutvalget består av følgende medlemmer:

Kontrollutvalget	
Leder Jørn Are Gaski	Arbeiderpartiet
Nestleder Anne Elise Finbog	Samefolkets parti
Medlem Arthur Tørfoss	Fremskrittspartiet
Gunn Anita Jacobsen	Norske Samers Riksforbund
Mathis Nilsen Eira	Norske Samers Riksforbund

Kontrollutvalget har i sin årsmelding (plenumssak 024/19) for 2018 under pkt. 4 Undersøkelser som vil bli gjennomført i kommende år sagt følgende:

- Sametingets kontrollutvalg vil arbeide for å kunne gjennomføre en revisjon av tilskuddsforvaltningen.

10.2.6 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Sametingets plenum har valgt følgende medlemmer til Samisk parlamentarisk råd for perioden 2017-2021:

Samisk parlamentarisk råd (SPR)	Parti	Personlig vara
Márjá-Liissá Partapuoli	Norske Samers Riksforbund	Nora Marie Bransfjell
Tor Gunnar Nystad	Norske Samers Riksforbund	Piera Heaika Muotka
Sandra Márjá West	Norske Samers Riksforbund	Ann Karin Kvernmo
Inger Eline Eriksen Fjellgren	Árja	Toril Bakken Kåven
Ronny Wilhelmsen	Arbeiderpartiet	Elisabeth Erke

Sametingspresident Aili Keskitalo *	Norske Samers Riksforbund	Henrik Olsen
Mikkel Eskil Mikkelsen **	Norske Samers Riksforbund	Berit Marie P. Eira

* Sametingspresidenten inngår automatisk i rådet

**Valgt av Sametingsrådet.

I løpet av 2019 er det avholdt ett plenumsmøte og 6 styremøter. Mer om Samisk parlamentarisk råds virksomhet i 2019 finnes under kapittel 8.2 Samisk samarbeid og 1.3.10 Sámi Giellagáldu.

10.2.7 Sametingsrådet

Sametingsrådet står for den daglige utøvende politikken i Sametinget, forvalter Sametingets budsjett, og kan utnevne styrer, råd og utvalg til forvaltning av Sametingets virkemidler.

Sametingsrådet har behandlet 511 saker i 2019, fordelt på 7 fysiske møter samt ukentlige telefonmøter.

Overforbruk skyldes i hovedsak at det er brukt mer midler innen juridisk og kommunikasjonsfaglig bistand. Dette omfatter partshjelp i en prinsipiell sak knyttet til systemsvikt overfor samiske barn, samt Nussir-saken der Sametinget blant annet klaget på driftskonsesjonstildelingen fra Nærings- og fiskeridepartementet.

10.2.8 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) har i perioden 01.01.19. — 31.12.19. bestått av følgende medlemmer og varamedlemmer. Ole Henrik Bjørkmo Lifjell har vært oppnevnt som leder.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg	
Medlemmer	Varamedlemmer
Leder Ole Henrik Bjørkmo Lifjell	Laara Sparrok
Maja Fjellström	Andine Knudtson
Stine Ericsson Anti	Kristine Ballari
Grete Julianne Skum	Sajane Karina Olsen
Alfred Mikkel Kuoljok	Katja Elise Utsi

SUPU - har hatt 1 fysisk møte i 2019, samt møttes i forbindelse med andre typer møter og arrangement. Øvrig dialog har foregått via facebook-gruppen, e-post og annet.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg SUPU har i 2019 engasjert seg og arbeidet både i Sápmi på norsk side, grenseoverskridende og internasjonalt. SUPU har deltatt på møter med flere eksterne som har ønsket innspill fra samisk ungdom på ulike relevante tema. SUPU har deltatt på seminarer og konferanser, som paneldeltakere, med hilsningstale, med mer.

SUPU har deltatt i Samisk parlamentarisk råds ungdomsutvalg, som blant annet har jobbet med arbeidsplan og planlegging av neste SPR-ungdomskonferanse. SUPU deltok på innspillmøter med Sametinget i forbindelse med arbeidet med plenumssak om organiseringen av Sametingets ungdomspolitikk. Innspillmøtene var også en arena og anledning for mer generell statusoppdatering og dialog med ulike samiske ungdomsorgan.

10.2.9 Sametingets eldreråd

Sametingets eldreråd er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametinget i utformingen av Sametingets eldrepolitikk.

Sametingets eldreråd	
Medlemmer	Varamedlemmer
Leder Kristine Julie Eira	Ingrid Jåma
Ingolf Kvandahl	Laila Somby Sandvik
Berit Ellen Nikkinen Varsi	Inge Andres Andersen
Ester Fjellheim	Jarl Even Roska
Lars N. Bransfjell	Hans J. Eriksen

Sametingets eldreråd har hatt 3 møter i 2019 hhv på Drag i Tysfjord, i Røros og i Kautokeino. I forbindelse med møtene legges det opp til møter med de aktuelle kommunene, med de stedlige kommunale eldrerådene, samt besøk i en institusjon. Eldrerådet har i slike møter tatt opp forhold i kommunen som angår samiske eldre, og etterlyst tiltak både for hjemmeboende samiske eldre og eldre i institusjoner, slik at deres samiske språk og kultur blir ivaretatt og er en del av deres hverdag.

Sametingets eldreråd fremhever at samiske eldre må få omsorgstjenester som er språklig og kulturelt tilpasset samiske eldre.

I møter med lederen i Et aldersvennlig Norge ble behovet for likeverdige tjenester for samiske eldre formidlet. Det er enighet om videre samarbeid om samiske saker mellom Råd for et aldersvennlig Norge og Sametingets eldreråd. Samiske eldres situasjon er også tatt opp med Nord Universitet der prosjektet «Coming of Age in indigenous communities» ble presentert.

Eldrerådet har gitt Sametingsrådet innspill i utforming av samisk eldrestrategi, i henhold til Sametingsrådets tiltredelseserklæring Muohtačalmmit.

Eldrerådet har sendt innspill til departementer til endring av kommuneloven – Ny forskrift om råd for eldre, for personer med funksjonsnedsettelse og for ungdom, til NOU 2018:16 - Det viktigste først, og videre til forslag til Lov om eldreombud, samt til regjeringens verdighetsgaranti - forskrift om samboergaranti på sykehjem.

Sametingets eldreråd har deltatt og representert i Sametingets språkkonferanse, og Samisk legeföreningens helsekonferanse.

10.2.10 Sametingets klagenemnd

Sametingets klagenemnd
Leder Ingar N Kuoljok
Kirsti Guvsám
Hagbart Grønmo

Sametingets klagenemnd skal behandle påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Sametingets klagenemnd har i 2019 hatt 5 møter og behandlet 19 klagesaker. Behandlingen viser at i 10 saker ble avslaget opprettholdt, i 6 saker ble klagen tatt til følge, 2 saker ble sendt i retur til Sametingsrådet for ny behandling og 1 sak ble utsatt.

10.3 Virkemidler politisk nivå

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Politiske grupper i Sametinget	3 783 824	3 799 000	15 176
Opposisjonens arbeidsvilkår	1 484 998	1 485 000	2
Samiske hovedorganisasjoner	2 819 000	2 819 000	0
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	522 911	523 000	89
Samiskrelatert statistikk i Norge	375 000	375 000	0
Forskning på sametingsvalget	800 000	800 000	0
Sametingsvalget*	245 045	0	-245 045
Sum	10 030 778	9 801 000	-229 778

* Det er i 2019 påløpt utgifter til sametingsvalg i forbindelse med at Sametingets valgmanntall skal legges ut i den enkelte kommune når det er kommune- og fylkestingsvalg.

10.3.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

I 2019 var det 11 politiske grupper som fikk tildelt midler. Etter at regnskapene for 2018 var revidert og godkjent av plenumsledelsen ble andre og siste del av gruppe- og opposisjonsmidlene 2019 utbetalt høsten 2019.

10.3.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

I 2019 var det 7 politiske grupper som fikk tildelt midler. Etter at regnskapene for 2018 var revidert og godkjent av plenumsledelsen ble andre og siste del av opposisjonsmidlene 2019 utbetalt høsten 2019.

10.3.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

Tilskuddet ble tildelt med kr 1 741 446 til Norske Samers Riksforbund og kr 1 077 554 til Samenes folkeforbund.

10.3.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

Målet med tilskuddsordningen er å sikre det finansielle grunnlaget til organisasjoner og grupper som er representert i Sametinget.

I 2019 var det 7 partier og grupper som fikk tilskudd. Tildelingen var som følger:

Parti/organisasjon	Totalt
Arbeiderpartiet	167 457
Árja	79 951
FRP	77 372
Høyre	67 138
Nordkalottfolket	68 750
Johttisápmelaččaid Listuu	29 988
Samefolkets parti	32 255
Totalt kr	522 911

10.3.5 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Statistisk Sentralbyrå (SSB) utarbeider en samisk statistikk annet hvert år sist i 2018. Det har også i 2019 pågått et arbeid for å se på mulige nye statistikkindikatorer som kan legges inn i den eksisterende statistikken som kan bidra til å styrke faktagrunnlaget for arbeidet med årlig stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Samiske tall forteller 12 ble presentert i september 2019. Fokus i 2019 var:

- Matematikk og matematikkundervisning i en kulturell kontekst,
- Vold, overgrep og helseplager blant samer i Norge
- Fysiske inngrep i samiske reinbeiteområdet: Beregning av påvirkningssoner
- Lule- og sørsamisk fjernundervisning.

I november 2019 ble det arrangert et seminar ved Sametinget om Samisk synlighet i offentlig statistikk og sentrale registre - muligheter og utfordringer.

10.3.6 Forsking på Sametingsvalget - avtale

Sametinget har en avtale med Institutt for Samfunnsforskning om forskning på Sametingsvalget. I forbindelse med valget i 2017 er det blitt gjort en velgerundersøkelse i perioden september/november, med et utvalg på 5000 personer og en svarprosent på 21,3 % samt kvalitative intervjuer av kandidater på valg.

I 2018-2019 er det i delprosjektet om det samiske sivilsamfunnet gjennomført (1) personlige intervjuer med representanter fra alle partier på Sametinget, (2) kartlegging av det samiske organisasjonslandskapet, delvis basert på Sametingets oversikt over hvem som søker Sametinget om økonomisk støtte, og (3) en spørreundersøkelse til de mest sentrale samiske organisasjonene. I

delprosjektet om valgkamp i Sør-Norge er medieoppslag om sametingsvalget fra perioden 1.10.2016—30.9.2017 hentet inn fra Retriever-databasen. Forskerne har også fulgt sametingspolitikere med åpen Twitter-konto i samme periode.

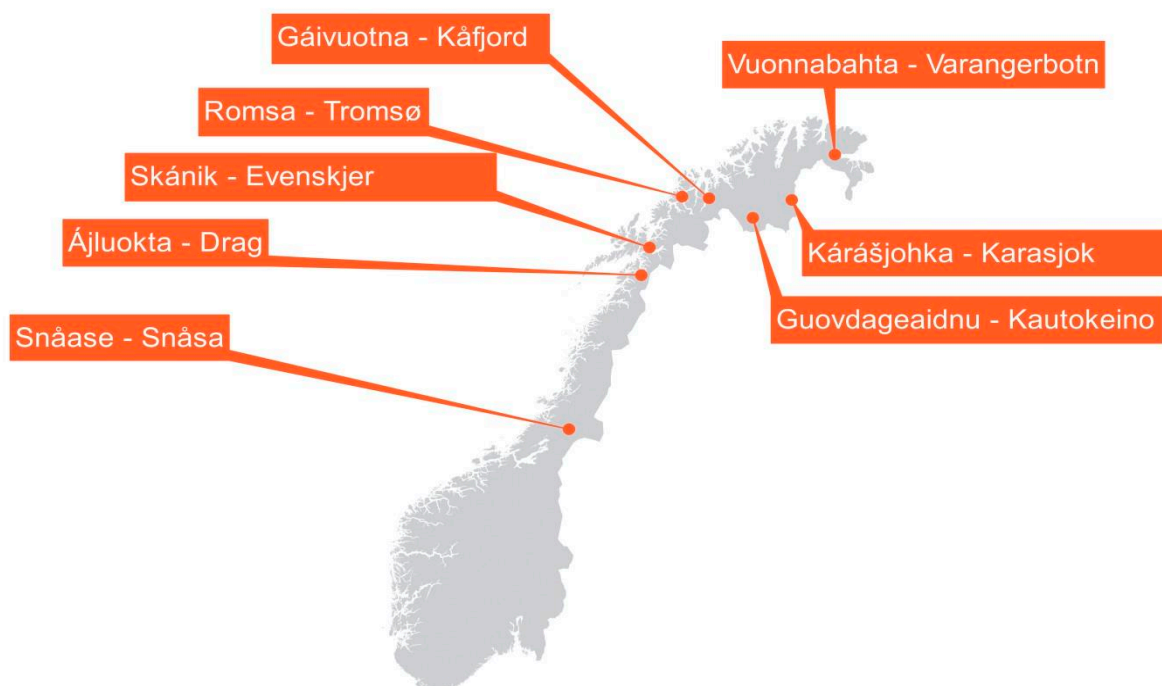
Prosjektet er i gang med å analysere datamaterialet og noen foreløpige resultater er presentert på internasjonale faglige konferanser. To artikler om sametingsvalget 2017 er publisert i Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift i 2019. Det tas sikte på å gi ut en bok om sametingsvalgundersøkelsen, mest sannsynlig vil den bli utgitt som e-bok med åpen tilgang.

11 Administrativt nivå

	Regnskap 2019	Revidert 2019	Resultat iht. rev. bud.
Driftsutgifter administrasjon	137 358 082	134 715 000	-2 643 081
Sum	137 358 082	134 715 000	-2 643 081

Sametingets kontorstruktur

Sametingets kontorstruktur er geografisk spredt på 8 forskjellige steder, og disse er som følger:

11.1 Verdier, visjon og mål for administrasjonen

11.1.1 Administrasjonens overordnede mål

Ávkálaš bálvalusat sámi servvodagas
Nyttige tjenester i det samiske samfunnet

Gulahallan ja buorre beaggin
Kommunikasjon og godt omdømme

Duddjon
Utføre, produsere, utvikle

11.1.2 Kompetanseløft i samisk

Sametinget har som mål at alle ansatte tilegner seg kunnskaper i samisk språk slik at de løfter seg ett nivå. Minimumskravet er at alle skal kunne klare å følge møter uten bruk av tolk. Ansatte kan delta på kurs tilpasset deres nivå. Det er gjennomført ett kurs for ansatte i regi av ABC-company E-Skuvla, der deltok 5 ansatte. I tillegg har ansatte muligheter for å ta språkkurs på nett. Disse kursene arrangeres fortløpende og er på forskjellige nivåer (nybegynner og viderekomne) og det er alltid ansatte som følger disse kursene.

Det stilles ulike språkkrav ved tilsetninger. Disse er inndelt i tre kategorier; de som har lite eller ingen kunnskaper i samisk, de som kan samisk muntlig og de som både kan lese og skrive samisk. Det stilles personalpolitiske krav om at de skal løfte sine kunnskaper i samisk ett nivå. Resultatet er at det er mer bevissthet rundt bruk av samisk språk både i daglig bruk og ved tilsetninger. Det er ikke foretatt målinger på hvorvidt bruken av samisk er økt, men man ser økt bruk av samisk muntlig og økt skriftlig kommunikasjon internt og eksternt.

11.1.3 Personalseminar

Med en kontorstruktur som er geografisk spredt på 8 forskjellige steder er Sametingets personalseminar den eneste arenaen der alle Sametingets ansatte kan møtes for felles faglig påfyll om utvalgte temaer.

Årets seminar hadde følgende tema:

- Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
- Medarbeiderskap
- Dekolonisering
- Samehets, diskriminering, rasisme mot samer - beskyttelsesfaktorer og helse
- Presentasjon av arbeidet til Internasjonalt Samisk Filminstitut
- Urfolksspråkåret
- Personvernforordningen (GDPR)

I forkant av personalseminaret ble det arrangert et eget internseminar om internasjonal rapportering.

11.1.4 Revidering av overordnet personalpolitikk

En aktiv og levende personalpolitikk er avgjørende for å oppfylle Sametingets visjon og mål. Sametingets personalpolitikk ble revidert i 2019. Gjennom dokumentet fastlegger Sametinget de mål, prinsipper og verdier som skal gjelde i forholdet mellom de ansatte og virksomheten. Personalpolitikken gjelder for alle ansatte og er utarbeidet i samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene. Personalpolitikken skal bygge opp om og understøtte vår virksomhet og derigjennom bidra til realisering av visjonen «Sámediggi du várás – Sametinget for deg» og våre mål.

Personalpolitikken bygger på den overordnede målsettingen for statens personalpolitikk og er en del av strategiarbeidet i hele administrasjonen.

11.1.5 Revidering av personalreglementet

Sametingets personalreglement ble revidert i 2019. Personalreglementet gjelder for alle ansatte i Sametinget og er bygd opp i henhold til reglene i statsansatteloven.

11.1.6 Revidering av Sametingets reisepolitikk

Sametingets reisepolitikk ble revidert i 2019. Reisepolitikken angir alle sametingsrepresentanters, politiske rådgiveres og ansattes forpliktelser og rettigheter som gjelder reiser.

Retningslinjene er utformet for å sikre at alle reiser gjennomføres på en sikker, praktisk og kostnadseffektiv måte for den enkelte og for Sametinget. I tillegg skal de ivareta Sametingets innberetningsplikt overfor offentlige myndigheter og etterfølgelse av overordnet regelverk.

11.1.7 GDPR

Å få innført alle rutiner og dokumentasjon angående GDPR er en omfattende jobb. Sametinget er godt i gang med å få avtaler og protokoller på plass. Det arbeides med å samle all informasjon og rutiner på én plass, slik at dette er oversiktlig og lett å finne for alle ansatte. Sametinget har utnevnt et personvernombud, som er direkte underlagt direktøren.

11.1.8 Sikkerhet

Under personalseminaret i 2019 var sikkerhet et eget tema. Det var lagt opp til minikurs rundt temaene informasjonssikkerhet, trafikksikkerhet, brannvern, førstehjelp og bruk av hjertestarter. I den anledning ble det utdelt hjertestartere til alle kontorsteder som ikke har hjertestarter i umiddelbar nærhet. Minikurset i bruk av hjertestarter var for å ufarliggjøre denne, og for å vise at alle kan bruke slikt utstyr.

11.1.9 Digitalisering i Sametinget

Sametingsrådet har i 2019 vedtatt handlingsplan for oppfølging av Sametingets digitaliseringsstrategi. Handlingsplanen inneholder planlagte tiltak under strategiene og en plan for når tiltakene skal gjennomføres. Handlingsplanen skal rulleres hvert år.

Kapasitetsmessig vil det være mulig å gjennomføre to større prosjekter pr. år. I 2019 ble disse to prosjektene igangsatt:

- Ny nettside for Sametinget
- Tilskuddsforvaltningssystem

Sametinget valgte i 2019 ACOS som leverandør av ny nettside. Den nye nettsiden lanseres våren 2020.

Prosjektet om tilskuddsforvaltningssystem går ut på å anskaffe et helhetlig system som skal forbedre forvaltningen av Sametingets tilskuddsordninger. Prosjektet ble satt i gang i 2019. Det er utarbeidet kravspesifikasjon for løsningen, og valg av leverandør forventes å være gjort innen utgangen av april 2020.

Sametinget har også i 2019 jobbet med å forbedre systemet for arbeidsflyt for tilskuddssaker. Dette for å få en mer effektiv saksbehandling. Arbeidsflyten vil være et viktig grunnlag for prosjektet om tilskuddsforvaltningssystem.

11.1.10 Fullført saksbehandling

Sametinget innførte prinsippet om fullført saksbehandling i 2019. Fullført saksbehandling betyr at saker som skal behandles av flere politiske organer skal ha samme saksframstilling og innstilling. For Sametinget innebærer at det er det samme sakspapiret som blir produsert for Sametingsrådet som går videre til komité og plenum. Dette vil gjøre det enklere å følge en sak fra begynnelse til slutt.

11.1.11 Forbedring av IT-infrastrukturen

Sametinget har i 2019 inngått avtale med ny leverandør av datakommunikasjon og internettaksess til Sametinget. Avtalen omfatter et lukket nett på 11 lokasjoner med felles internettaksess og leie av ytre brannmur. Med den nye avtalen vil man få raskere datakommunikasjon mellom Sametingets kontorer. De nye linjene settes i drift våren 2020.

I 2019 ble det igangsatt et omfattende arbeid med overgang fra datalagring på lokale servere til en sky basert datalagringsløsning. Den nye løsningen vil gjøre Sametingets it-systemer sikrere og mer tilgjengelige. Så lenge man har tilgang til internett vil det oppleves som om alt ligger lokalt på egen pc, og være tilgjengelig på andre plattformer. Dette vil være en stor fordel spesielt når man er på reise.

11.1.12 Offentlige anskaffelser

Sametinget har i 2019 tatt i bruk et nytt elektronisk konkurransegjennomføringsverktøy (KGV) som skal gjøre det lettere for både oppdragsgiver og leverandører å gjennomføre offentlig anskaffelser. Etter det nye regelverket for offentlige anskaffelser stilles det krav om at all kommunikasjon mellom oppdragsgiver og leverandørene skal foregå ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Dette gjelder for anskaffelser over den nasjonale terskelverdien på 1,3 millioner kroner. Det medfører at offentlige oppdragsgivere med anskaffelser omfattet av del II og del III i anskaffelsesforskriften (FOA), minimum må ha tilgang til en elektronisk løsning for utveksling av anskaffelsesdokumenter, forespørsler om å delta i konkurranse, bekreftelse av interesse og innlevering av tilbud.

11.1.13 Økonomirapportering

Sametinget har i 2019 begynt å bruke en ny rapporteringspakke for økonomistyring «økonomistyring for ledere». Løsningen er levert av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) og gir intuitive analysemuligheter, hvor man kan gjøre sammenligninger på tvers i virksomheten på dimensjoner som koststed, prosjekt, aktivitet og konto. Løsningen støttes opp av aktivt bruk av grafiske fremstillinger for å gi et overblikk over status. Disse kan også eksporteres for gjenbruk i presentasjoner. Løsningen er tett integrert med Unit4 Business World (Agresso) og utnytter eksisterende informasjon og strukturer. I tillegg innhentes det måneds- og årsverk fra DFØs lønnsystem. Dette gir Sametinget et bedre og mer effektivt verktøy for økonomistyring.

11.1.14 Prosjektstyring etter PRINCE2

I Sametingets budsjett for 2019 utgjør prosjekter 17,9 millioner kroner. I 2019 er det gjennomført kurs og sertifisering i prosjektmetoden PRINCE2, en strukturert prosjektledelsesmetode som er basert på erfaringer fra mange prosjekter. Metoden kan brukes på ethvert prosjekt, uavhengig av størrelse, type, organisasjon eller kultur. 26 personer deltok på kurset.

11.1.15 Vedlikehold av Sametingsbygningen

Sametingsbygningen sto ferdig i år 2000 og er tildelt flere priser for sitt særegne arkitektoniske uttrykk. Det utføres årlig vedlikehold av bygningen. I 2019 ble inngangspartiet ved hovedinngangen og uteområdet ved kantina oppgradert. I bygget er det mye treverk og treverket viser tegn til å være uttørket og oppsprukket. Som et tiltak mot dette, og samtidig et HMS-tiltak, er det gjort et arbeid for å øke luftfuktigheten i vintermånedene, da luftfuktigheten i denne perioden meget lav.

I 2019 startet Sametinget et forprosjekt for utskifting av belysningen i bygget. Dagens belysning består stort sett av halogenlamper, og planen er å gå over til LED-belysning. Forprosjektet er planlagt ferdig våren 2020, og eventuelt anbud på prosjektet for utskifning startes umiddelbart etter.

11.1.16 Oppgradering av plenumssalen

I 2019 var det en delegasjon i Brussel for å se på løsninger for tolke- og voteringsanlegget i plenumssalen. Det er utarbeidet et kravdokument for et nytt anlegg, da dagen system er fra år 2000, med en delvis oppgradering i 2008. Anlegget viser klare tegn til å være utdatert. Nå gjenstår finansiering av prosjektet. Videre er belysningen i salen omfattet av prosjektet for å gå over til LED-belysning.

Del 4 - Styring og kontroll i virksomheten

Sametingets overordnede vurdering av opplegget for styring og intern kontroll

Sametinget benytter mål- og resultatstyring i sin interne virksomhet. Sametinget vurderer i hovedsak å ha god styring og kontroll på virksomheten. Sametinget har et langsiktig perspektiv med målene. Strategier og tiltak er gjennomført i 2019 har bidratt til at Sametinget har nærmet seg disse målene, jf. årsmeldingen del 3.

Sametinget er et folkevalgt organ som ikke er underordnet regjeringen, og fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer. Budsjettmidlene skal forvaltes i samsvar med statlig økonomiregelverk og Stortingets bevilgningsvedtak. Sametingets arbeidsområde er alle saker som etter Sametingets oppfatning berører den samiske folkegruppen.

Kontrollutvalget, som har som oppgave å utøve parlamentarisk kontroll over Sametingets virksomhet, fremmer til plenumsmøtet i juni en årlig melding over sin virksomhet i det foregående året.

Vesentlige forhold/endringer ved Sametingets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Sametinget prioriterer arbeidet med styring og internkontroll høyt. Riksrevisjonen gjennomførte i 2018 en forvaltningsrevisjon av Sametingets styringssystem. Denne rapporten forelå i mai 2019. Riksrevisjonen anbefalte at det ble utarbeidet rutiner for planmessig gjennomføring av plenums vedtak ved å:

- Tydeliggjøre at målene som vedtas for plenum er styrende for virksomheten
- Operasjonalisere målene i Sametingets vedtak slik at de blir konkrete og målbare
- Gjennomføre overordnede risiko- og vesentlighetsvurderinger som ivaretar Sametingets egenart
- Utforme resultatrapporteringen slik at den er rettet mot målene i budsjettet og øvrige plenumsvedtak.

Det er iverksatt flere tiltak for å imøtekomme de anbefalingene som riksrevisjonen har anbefalt. Disse omfatter blant annet:

- Kriterier for måloppnåelse og rapporteringskrav i tilskuddsordninger er gjennomgått slik at disse vil gi bedret grunnlag for å vurdere måloppnåelse.
- Det er utarbeidet en felles policy for intern kontroll
- Det er fra 2020 utarbeidet styringsdokument med overordnede føringer for Sametingets administrasjon.
- Arbeid med omarbeiding av økonomireglement for å gjøre dette til et operativt styringsdokument er startet opp.

Det er også nedsatt en administrativ arbeidsgruppe som skal gjennomføre risikovurdering og foreslå risikoreducerende tiltak på viktige områder.

Sametingets risikostyring

Sametingsrådet har det utøvende ansvar for budsjettet, vedtatte meldinger og øvrige vedtak som fattes i Sametingets plenum. Gjennom økonomireglement og øvrige vedtak delegerer Sametingsrådet til administrasjonen v/direktøren å følge opp strategier og tiltak og sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås på en effektiv måte. Sametingsrådet avgir til hvert plenums møte en beretning om sin virksomhet hvor det informeres om status på saker og oppnådde resultater.

Sametinget vurderer at det største risikoområdet i virksomheten er tilskuddsforvaltningen. Det har vært gjennomført et stort arbeid med gjennomgang av regelverk for tilskuddsforvaltningen for å kunne sikre at disse skjer ut ifra Sametingets vedtak og økonomireglementet i staten. Dette arbeidet skjedde i 2019 og det er forventning om at når rapporteringene fra disse tildelingene foreligger, vil det gi et enda bedre grunnlag for vurdering av måloppnåelsen for disse ordningene.

Status internkontroll, herunder iverksatte tiltak

I administrasjonen delegeres budsjettmyndighetsfullmakten videre fra direktøren til avdelingsdirektørene. Dette gir rammer for videre delegering av fullmakter nedover i organisasjonen. Det er utarbeidet en oversikt over gjeldende fullmakter og denne oppdateres ved endringer.

Det er utarbeidet rutinebeskrivelser og arbeidsdeling på sentrale området for å forhindre feil, og sikre resultatoppnåelse. Det er i 2019 fastsatt en policy for internkontroll. Det er videre i 2019 startet opp arbeid med gjennomgang av interkontroll på sentrale områder hvor rutiner gjennomgås ut ifra risikovurderinger. Det er også valgt en publiseringsløsning som skal sikre at rutiner, policyer og styrende dokumenter/reglement skal være kjent og tilgjengelige for den enkelte i arbeidsutførelsen

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til Sametingets regnskap for 2018.

Riksrevisjonen har i 2018 gjennomført etterlevelsesrevisjon "Begrunnelse av tilskuddsvedtak i Sametingsrådet og Sametingets klagenemd". Denne forelå i mai 2019. Funnene i rapporten var at det i vedtak som ikke var fattet i tråd med forslag forberedt av administrasjonen ikke forelå en etterprøvable begrunnelse.

For øvrig vises det til kommentarer ovenfor vedrørende øvrige saker fra Riksrevisjonen.

Det er i 2019 gjennomført samtaler som gjelder fornying av avtale mellom Sametinget og Riksrevisjonen om videreføring av avtale om revisjon av Sametinget. Avtalen vil bli politisk behandlet i 2020.

Vesentlige personalmessige forhold

Bemannings-, kapasitets og kompetansesituasjonen i Sametinget

Sametinget er avhengig av å beholde, utvikle og rekruttere kvalifiserte og motiverte medarbeidere for å nå virksomhetens målsettinger.

Det har i 2019 vært utlyst totalt 21 stillinger, hvor det totalt var 187 søkere. Størst antall søkere på en stilling har vært 22 og det minste 2. Kompetanse og bemanningsbehov analyseres før stillinger lyses ut. Dette tilsier at Sametinget har et godt omdømme og ansees som en attraktiv arbeidsplass for arbeidssøkere.

Det brukes også ressurser på å videreutvikle medarbeidere og ledere. Dette skjer gjennom deltakelse på kurs tilknyttet fagområder som den ansatte jobber med, gjennom deltakelse i tverrfaglige samarbeid og prosjekter, og gjennom tildeling av nye oppgaver og ansvarsområder.

Sametinget har hatt en lærling innenfor fagområdet for bygningsmessig drift..

Turnover, som viser hvor mange som slutter i virksomheten og som erstattes av nye medarbeidere viser 9,3 % i 2019. Turnover har gått ned de siste årene, i 2018 var 10,3 % og i 2017 12,5 %.

Likestilling og diskriminering

Kjønnsfordelingen i Sametingets administrasjon som helhet viser at det er 62 % kvinner og 38 % menn. Dette er en nedgang på andel kvinner på 2 prosentpoeng fra 2018. Sametinget har ingen tilsetninger hvor innvandrerbakgrunn kan rapporteres.

Det er ingen vesentlige forskjeller på kjønnene totalt sett. Det kan være enkelttilfeller hvor det er lønnsforskjeller, både mellom kjønn og mellom grupper med tilsvarende utdanningsbakgrunn. Årsaken til disse forskjellene kan være ulike, det kan være rekrutteringsutfordringer, eller prosjekter som går over en kortere periode.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidsmiljø

Medarbeiderundersøkelse

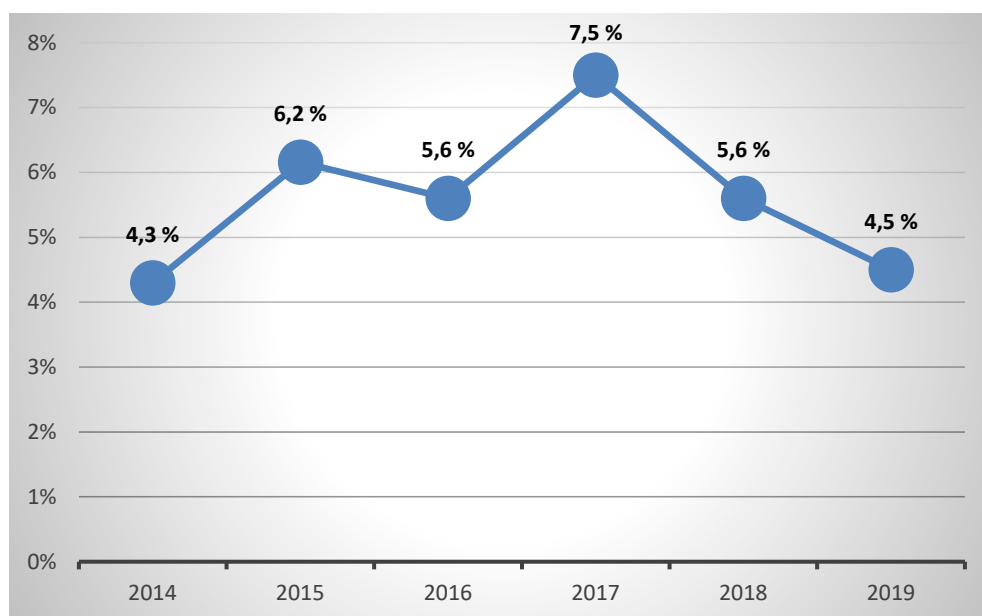
Det ble i 2019 gjennomført en medarbeiderundersøkelse med en svarprosent på 87 %. Medarbeiderundersøkelsen viste at Sametingets ansatte generelt er svært stolte over sin arbeidsplass, og at de er både motiverte og tilfredse. Undersøkelsen viste bekymringsfulle tall på at ansatte hadde blitt utsatt for mobbing eller trakassering på arbeidsplassen de siste 12 månedene. Det ble på bakgrunn av dette iverksatt tiltak med gjennomgang av de etiske retningslinjene for å tydeliggjøre nulltoleranse mot slik adferd. I tillegg ble det etablert en sikker varslingskanal der ansatte kan varsle, også anonymt om kritikkverdige forhold.

Utover dette jobber hver avdeling med konkrete tiltak for forbedring i arbeidsmiljø på bakgrunn av resultatene fra medarbeiderundersøkelsen.

Sykefravær

Sametinget har som mål at det legemeldte sykefraværet ikke skal overstige 5,6 %. Av det totale fraværet er legemeldt fravær på 4,5 % og egenmeldt fravær på 1,8 %. Sykefraværet utgjorde om lag 9 årsverk i 2019.

Det legemeldte sykefraværet de siste 6 årene har vært slik:

Oppfølging tildelingsbrev

Inkluderingsdugnaden

I følge statsansatteloven §3 er kvalifikasjonsprinsippet lovfestet. Den best kvalifiserte søkeren skal tilsettes med mindre det er gjort unntak i lov eller forskrift. Av tildelingsbrev for 2019 følger det at Sametinget skal følge opp regjeringens inkluderingsdugnad mht. 5% målet med andel av nyansatte som har funksjonshemming eller hull i CV.

Sametinget har ingen tilsetninger hvor personer med nedsatt funksjonsevne iht. inkluderingsdugnaden. Når det gjelder hull i CV, har Sametinget ikke system i rekrutteringen som fanger opp slike tilfeller, og har derfor ingen tall å rapportere.

Offentlige anskaffelser og arbeidslivskriminalitet

Det er i tildelingsbrev for 2019 krav om at Sametinget skal rapportere på resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å sikre at Sametingets leverandører følger lover og regler.

Sametinget kjøpte i 2019 varer og tjenester for om lag kr 80.000.000. Med unntak av husleiekostnader og kostnader til driftsleverandører, skjer hoveddelen av anskaffelsene gjennom avtaler eller rammeavtaler. I tillegg til egne avtaler benytter Sametinget avtaler fremforhandlet av Statens innkjøpscenter. Ved utlysning av anskaffelser og ved inngåelse av kontrakter stiller Sametinget krav om at leverandøren og underleverandør(e) skal drive i samsvar med gjeldende lover og regler. Dette innebærer også å krav til lønns- og arbeidsvilkår for å unngå arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.

Informasjonssikkerhet

Sametingets plenum vedtok i sak 67/18 Digitaliseringsstrategi for Sametinget. Det følger av strategien at ved utforming av nye digitale tjenester er det viktig at personvern og informasjonssikkerhet er en fundamental del av utviklingen, og det er en målsetting at Sametinget skal ivareta personvern og informasjonssikkerhet i våre digitale tjenester.

Det er i 2019 nedsatt en internkontrollgruppe hvor informasjonssikkerhet er ett av områdene som skal gjennomgå. Det er utarbeidet prinsipper for informasjonssikkerhet som skal sikre at informasjonsbehandlingen til Sametinget ivaretar integritet, konfidensialitet og tilgjengelighet. Dette er et arbeid som fortsetter inn i 2020.

I henhold til den nye personvernforordningen som trådte i kraft i 2018 har Sametinget utpekt eget personvernombud. Implementering og tilpasning til ny personvernlovgivning er igangsatt og dokumenteres fortløpende.

Del 5 - Vurdering av fremtidsutsikter

De siste årene har vi vært vitne til at det samiske brer seg langt utenfor de nasjonale grensene der samiske kunstnere og kulturarbeidere løfter fram det samiske. Det er all grunn til å tro at den positive utviklingen vil fortsette i 2020. Det er gledelig at samiske språk og kultur blir møtt med nysgjerrighet, respekt og forståelse, men vi møter med det på et stort paradoks: våre kulturelle uttrykk blir hyllet og omfavnet, mens våre samiske næringer og samiske samfunnsinteresser til stadighet må vike for storsamfunnets behov. Tradisjonelle samiske områder har fortsatt mye inngrepsfri natur og et tilsvarende rent miljø, som samene har forvaltet i generasjoner på en varsom måte. Disse ressursene er det økende ønske om å utnytte. Mineralnæringen trenger nye drivverdige forekomster for fremtidig vekst. Satsing på klimavennlig energi gjør at store arealer i fjellområdene ønskes avsatt til vindkraftproduksjon, samtidig som det legges opp til en økning i havbruksnæringen. Som følge av klimaendringer er nordlige havområder mer og mer attraktive med sin foreløpig kaldere havtemperatur og tilsynelatende ubrukte kystarealer. Sametinget har de foregående år fått seg forelagt store utbyggingsplaner, som vil, om de blir realisert, medføre betydelige inngrep i viktige reinbeiteland og øvrig samisk landareal. Arctic Railway, Nord-Norgebanen, nye overføringslinjer for elektrisk kraft, turistanlegg og storstilte utbyggingsprosjekter for fritidsboliger er eksempel på slike planer. En av de viktigste rammebetingelsene for utnyttelse av ressurser i nord er en avklaring av rettigheter til disse. Som urfolk har vi samer rett til å få anerkjent våre rettigheter til land og ressurser, og til å bli konsultert for å oppnå et fritt informert forhånds-samtykke i spørsmål om offentlige tillatelser til utnyttelse og forvaltning av ressursene i våre områder. Oppfølging av Samerettsutvalgets utredning NOU 2007:13, som i hovedsak omfatter spørsmålet om samiske land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark, har så langt ikke blitt fulgt opp av regjeringen.

Samiske språk, kultur og samfunnsliv er rotfestet til det som vi kaller Sápmi – det samiske bosetningsområdet som strekker seg over fire landegrenser. Sametinget har et ansvar med å sørge for at de røttene ikke rives opp og at samiske næringer, tradisjoner og tradisjonskunnskap bevares for fremtidige generasjoner. Disse faktorene gir grunnlag for vår kultur. Vår grunnpilar er at samisk og norsk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. Det betyr blant annet at samer skal ha den samme rettigheten til å bruke de samiske språkene, vårt folk skal ha de samme utviklingsmulighetene og vi skal ha likeverdige tjenester som den øvrige majoritetsspråkbrukeren har. Språk er dessuten også kunnskap som vi utvikler og erverver gjennom hele livet, knyttet til tradisjonsviten som vi arver fra generasjonene før oss. Sametinget vil i årene framover fortsatt legge vekt på Giellalokten - Språkløftet, som er vår helhetlige oppfølging av NOU 2016:18 – Hjertespråket. Giellalokten er våre langsiktige strategier for de samiske språkene, som går på tvers av alle samfunnsområder og som er tenkt iverksatt over flere år.

Om de samiske språkene skal ha en fremtid, må vi bevare og utvikle språket hos den oppvoksende generasjon. Derfor må de samiske barnehagene og skolene styrkes, og det må bygges sterke samiske opplæringsmuligheter i områder der de samiske språkene ikke har så solid feste. Vi vet at det er en stor utfordring å rekruttere samiskspråklig fagkunnskap mange steder i arbeidslivet. Sametinget har prioritert rekrutteringstiltak til lærerutdanning med blant annet en stipendordning for studenter som er i høyere utdanning innen samisk språk, barnehagelærerutdanning og lærerutdanning. Dette er prosesser som ikke ferdigstilles over natten og Sametinget mener at man må gi tiltakene tid til å virke. Vi vet samtidig at det er etterspørsel etter tilsvarende ordninger for flere fagutdannelser blant annet innen medisin, sykepleie, tannlege og farmasi for å nevne noen.

Fra høsten 2020 innføres det trinnvis nye læreplaner i forbindelse med fagfornyelsen. Alle barn i hele landet skal lære om samiske forhold i alle fag, et arbeid som Sametinget har lagt ned store ressurser i. Det er viktig at det samiske aspektet tas med i den norske skolen, fordi det griper fatt i en av vår tids store utfordringer: uvitenhet, hets og diskriminering. Vi er glade for at de nye læreplanene i større grad vil legge til rette for samarbeid og dialog. Vi har fortsatt store utfordringer i dagens skolesystem. Riksrevisjonen bekrefter at samiskundervisningen er mangelfull og vi vet at vi mangler både samiske lærere og læremidler. I NOU 2016:18 - Hjertespråket trekkes språkopplæring på skolen opp som et sentralt virkemiddel til å støtte opp om språkutviklingen hos samisk språklige barn. For at det samiske samfunnet og -opplæringa skal kunne utvikle seg på lik linje som for Norge for øvrig, må det samiske perspektivet bli mer inkludert og synliggjort i viktige styringsdokumenter. Det finnes lite samiske digitale læremidler sammenlignet med de nasjonale, og de fleste samiske digitale læremidlene har en enkel design og funksjonalitet. Med fagfornyelsen og digitaliseringsstrategien kommer forventningene om nytt innhold og ny form på læremidler og dette skaper ekstra utfordringer for Sametinget og utviklere av samiske læremidler. Samisk læremiddelutvikling utføres ofte på deltid av lærere, og med knappe lærerressurser og språkressurser i alle samiske språk, er samisk læremiddelutvikling i en sårbar og utsatt posisjon. Det økte fokuset på digitale læremidler utløser også behov for kompetanseløft, både hos forlagene og læremiddelforfatterne. Det trenges en satsing for å legge til rette for å rekruttere og heve kompetansen blant samiske læremiddelforfattere og produsenter.

Samiske mennesker er borgere i et moderne samfunn, der kommunikasjonen i stadig større grad skjer på digitale måter. Ny teknologi har banet vei for avanserte hjelpemidler, blant annet innen talestyring. Det er imidlertid fortsatt sånn at slike tjenester stort sett ikke er tilgjengelig på minoritetsspråk. Sametinget skal være den stemmen som sier ifra om at urfolksspråk også må få ta del i denne utviklingen der teknologisk utstyr skal være tilgjengelig for oss og ikke minst: at nasjonale digitaliserings-satsinger også ivaretar samiske behov. Språkteknologi er en forutsetning for at samiske språk fortsatt skal kunne være funksjonelle språk i samfunnet. Sametinget har tradisjon for å utvikle digitale tjenester for det samiske samfunnet. Eksempelvis har Sametinget hatt en viktig rolle i utviklingen av samisk tastatur, samisk rettskrivningsprogram, talesyntese, digitale ordbøker og en digital læremiddelportal. Samtidig merker Sametinget at det behøves en målrettet satsing for å løfte det digitale tilbudet. Sametingets erfaring er at de store nasjonale digitaliseringsprosjekter har lite fokus på de samiske språkene, og det samiske digitale tilbudet ofte ikke blir inkludert. Det å utvikle et digitalt tilbud er sektorovergripende, og utfordringene kan ikke løses av kun en virksomhet. Norske myndigheter sammen med Sametinget må ta et ansvar for å utvikle et godt samisk digitalt tilbud. Målsetningen er at den samiske befolkningen skal ha et likeverdig digitalt tilbud som den øvrige befolkningen, og vi vet at det er en utvikling som ikke kommer av seg selv. I Norge har de samiske språkene hvert sitt skriftspråk og alfabet, men det er stor mangel på digitale tjenester utviklet på de ulike samiske språkene. Dette fører til at samisk i liten grad får utvikle seg som et digitalt språk. Mangelen på tjenester på de samiske språkene gjør at språket ikke er synlig på de digitale plattformer og dermed heller ikke kan brukes. Med tanke på hvor viktig og sentral digital kommunikasjon er som en kommunikasjonskanal er dette særdeles alvorlig for språksituasjonen. Det finnes en del teknologiske løsninger på nordsamisk, men mangelen er fremdeles stor. Det er også et stort behov for å styrke teknologiske løsninger på lule- og sørsamisk, samt å utvikle teknologiske løsninger som fortsatt ikke finnes på noen samiske språk. Sametinget har derfor store forventninger til Stortingsmeldingen i 2020 som tar for seg temaet digitalisering i et samisk perspektiv.

Sametinget har også forventninger til en ny språklov. Selv om ny språklov ikke endrer de samiske språkenes status eller språkenes rettslige situasjon, har loven likevel stor verdi. Begrepet urfolksspråk har ikke vært benyttet i tidligere lover, og det er derfor svært positivt at vi i ny språklov nå stadfester at

samiske språk er urfolksspråk. Sametinget mener imidlertid at det i formålsparagrafen bør stå at offentlige organer har et særlig ansvar for å bruke, utvikle og styrke norsk og samiske språk. Slik det er foreslått i lovteksten, skal offentlige organer ha ansvar for å verne og fremme samiske språk, på lik linje som offentlige organer skal verne og fremme kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk. Sametinget er av den formening at prinsippet om at norsk og samiske språk er likestilte språk bør gjenspeiles i formålsparagrafen, og at offentlige organer skal bruke, utvikle og styrke samiske språk, på lik linje med norsk.

Frihet til selv å bestemme over økonomiske ressursene er utgangspunkt for friheten til å kunne bestemme over eget liv. Det har vært utgangspunktet for den nye budsjettmodellen der man samler de fleste av Sametingets bevilgninger under én post på statsbudsjettet. Det har vært et viktig arbeid fra Sametingets side helt siden konsultasjonsavtalen ble undertegnet i 2005 fordi vi har ønsket en mer helhetlig tenkning rundt bevilgningene til samiske formål generelt og til Sametinget. Sametinget har hatt forventning til at den nye budsjettordningen vil sikre at samiske formål prioriteres, og at Sametinget får handlingsrom til å selv prioritere økonomiske virkemidler mellom ulike tiltak. Dette vil etter Sametingets syn være i tråd med det mandatet som Sametinget har som et folkevalgt organ. FNs erklæring om urfolks rettigheter slår fast at urfolk har rett til selvbestemmelse, og at urfolk må ha et økonomisk grunnlag til å utøve selvbestemmelsesretten. Vi er i ferd med å arbeide oss inn i den nye ordningen og fra Sametingets side vil vi understreke viktigheten av at samiske satsinger også må ha justert lønns- og prisvekst som en forutsetning. Sametinget må gis en økning på hele bevilgningen tilsvarende den forventede prisveksten, som i statsbudsjettets utgifter for 2020 er anslått å være tre prosent. For budsjettåret 2020 framkommer følgende i oversendelsesbrevet til statsbudsjettet: «2/3 av bevilgning er antatt å være tilskuddsmidler og økonomiske virkemidler. For denne delen av bevilgningen er det i forslaget lagt til grunn nominell videreføring av nivået fra 2019, det vil si uten prisjustering». Dette betyr i praksis en realnedgang på tre prosent for denne andelen av bevilgningen, som utgjør om lag 10,5 millioner kroner. Dette er store beløp som svir for samiske institusjoner. Sametinget driver sin utøvende politikk i hovedsak gjennom forvaltning av virkemidler. Sametinget driver i liten grad tjenester i egen regi, men setter gjennom virkemiddelordninger som for eksempel tilskudd, krav til tjenesteutøvere for hvilke tjenester de skal levere for den finansieringen som Sametinget gir. Eksempelvis utgjør drift av samiske museer 41 millioner kroner og drift av samiske teatre 25 millioner kroner. Disse institusjonene vil få en realnedgang i 2020.

Det er alvorlig at det samiske samfunnet ikke blir gitt de nødvendige forutsetningene for å ta et forvalteransvar for vår egen kulturarv. De samiske museene har ikke opplevd å få det økonomiske løftet som var forutsetningen for museumsreformen, og har derfor store økonomiske utfordringer. Slik situasjonen er i dag er mange av de samiske museene i en slik forfatning at de ikke kan forvalte den samiske kulturarven på en forsvarlig måte. Tilbakeføringsprosjektet Bååstede ble etablert for å endre dette. Sametinget vil at de samiske museene skal kunne ta imot gjenstandene og kunne vise de fram til det samiske folk, men det krever en vilje fra sentralt hold til å sette museene våre i stand til å gjøre det. 1600 samiske gjenstander er overført til de samiske museene – på papiret, men fortsatt ikke tilbakeført.

Det er en uholdbar situasjon som vi ikke kan være kjent med og en kurs som vi må justere. Sametinget vil etter ønske fra plenum, ta initiativ til å få på plass en budsjettkomisjon der Stortinget og Sametinget sammen ser på hvordan Sametinget og det samiske samfunnet skal budsjetteres i framtiden. Dette må blant annet omfatte vurdering om nivået på dagens budsjetttrammer er tilpasset de oppgavene og forpliktelsene Sametinget og Stortinget har for det samiske samfunnet. Det må vurderes om rammene til institusjonene, som er under Sametingets forvaltning, er forsvarlige og på

linje med tilsvarende norske institusjoner. Sametinget har som mål at det samiske samfunnet har forutsigbarhet og følger utviklingen på linje med det norske samfunnet.

Et av de områdene der dette gjøres gjeldende er, samiske kulturminner. Sametinget har et nasjonalt ansvar for samiske kulturminner i hele landet. Arbeidet krever store ressurser både til registrering, oppfølging av vernede og fredete objekter, forvaltning av tilskudd og annet. Sametinget har per i dag ikke har de nødvendige budsjetttrammene for å kunne gjennomføre en forsvarlig og tilfredsstillende kulturminneforvaltning. Mangelen på ressurser i forvaltningen av samiske kulturminner generelt, og i samisk bygningsvern spesielt, gjør det svært vanskelig å få til en forsvarlig forvaltning. Prosjektet «Identifisering og registrering av automatisk freda samiske bygninger» ble endelig avsluttet i 2019. Sametinget har i løpet av en niårsperiode registrert over 900 freda samiske bygninger fra Røros og Oppdal i sør til Varanger i nordøst. Prosjektet ble igangsatt på bakgrunn av Riksrevisjonens påpekning av manglende oversyn over samiske, automatisk freda bygg. Ved slutføring av prosjektet har Sametinget nå fått den nødvendige oversikten over bygningsmassen vi har forvaltningsansvar for, et ansvar som blant annet tilsier at et utvalg av bygningene skal istandsettes og sikres vedlikehold. Klima- og miljødepartementet har de siste tre årene økt tilskuddsmidlene til freda bygninger i privat eie, og slik gitt private eiere mulighet for å søke tilskudd til nødvendig istandsetting. Den store økningen i antall freda bygninger, i tillegg til overføring av nye oppgaver som følge av regionreformen, har ført til økt behov for forvaltningsressurser i Sametingets bygningsvern. Nødvendig styrking og oppbygging av Sametingets forvaltning innenfor bygningsvern er det imidlertid ikke gitt rom for. Resultatet er at Sametinget i dag ikke har kapasitet til å følge opp vår forpliktelse som forvaltningsmyndighet for freda samiske bygninger.

Vi har i løpet av det siste året vært vitne til et vendepunkt i klimakampen. Unge svenske Greta Thunberg har mobilisert hundretusenvise av verdens barn og unge til å streike for klimaet, og hun har også tatt parti med samer og andre urfolk i klimasammenheng. Sametinget har vært tydelig til stede i klimatoppmøtene for å minne verdenssamfunnet om at klimaendringer i høyeste grad også angår samer og urfolk. Klimaet i Arktis blir raskt erstattet av et varmere, våtere og mer variabelt miljø og forskning viser at oppvarmingen i Arktis er to til tre ganger over gjennomsnittet i verden. Under klimatoppmøtet i Madrid i 2019 lyktes vi dessverre ikke med å få enighet om at menneskerettigheter og urfolks rettigheter må respekteres når nasjonale utslippsreduksjoner gjennomføres etter Paris-avtalen, men de krevende og lange forhandlingene kan likevel føre til en mer forpliktende klimapolitikk. Hvert enkelt land må i løpet av 2020 komme opp med nasjonale tiltak for å begrense utslippene. Det er derfor viktig at verdens urfolk fortsetter å delta aktivt på forhandlingene under FNs klimakonvensjon fordi vi utgjør en forskjell. Vi har fått på plass en lokalsamfunns- og urfolks plattform, som gir oss en stemme inn i klimakonvensjonens mange arbeidsstrømmer. Arbeidet vil sørge for at urfolks kunnskap blir tatt med når det gjøres beslutninger om klimatiltak, klimatilpasning og finansiering.

Fremover må vi arbeide med å konkretisere hva klimaendringer vil bety for samisk kultur, reindrift, fiske, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Vi ser behov for at samiske forsknings- og kunnskapsmiljøer engasjeres i arbeidet knyttet til klimatilpasning, økt motstandsdyktighet for samiske samfunn, arbeidshøytid/samisk kunnskap og klimafinansiering. Det kommuniseres fra vår side til myndighetene gjennom for eksempel innspill til regjeringens nye stortingsmelding om nordområdene, og i dialogen med Norges forskningsråd. Vi tar til orde for strengere miljøkrav slik at folket i nord sikres en bærekraftig utvikling med hensyn til økonomi, miljø, og sosiale forhold.

Del 6 - Årsregnskap

Ledelseskomentarer

Formål

Sametinget er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). Unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet i bevilgningsreglementet er vedtatt av Stortinget og blir bekreftet hvert år ved vedtak av nettobevilgning under utgiftspost 50.

Stortingsvedtaket innebærer at virksomheten:

- I tillegg til inntekter fra bevilgning på 50-post kan disponere eksterne inntekter fullt ut til virksomhetens formål.
- Får overført resultatet av årets drift til påfølgende budsjettår. Virksomheten disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat.

Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til:

- Reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten.
- Rundskriv 115 Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.
- Rundskriv 114 Bruk av statlige regnskapsstandardene (SRS) i virksomhetsregnskapet.
- Reglement for Sametingets økonomiforvaltning fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Tildelingsbrev for 2019 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Sametingets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Sametingets regnskap er satt opp etter de statlige regnskapsstandardene og tilhørende veiledningsnotater som er utarbeidet av Finansdepartementet og Direktoratet for økonomistyring.

Lønnskostnadene er økt med litt over 7 millioner kroner (6,3 %) i forhold til 2018, som i hovedsak skyldes ordinær lønnsøkning på ca. 2,3 % og større prosjekter som krever stillingsressurser. Dette gjelder prosjekter som oppfølging av Váibmogiella/Giellalokten, barnehageprosjektet Sámi mánát odđa searvelanjain - SáMOS og prosjekt revidering av læreplaner.

Andre driftskostnader er økt med litt over 11 millioner kroner (16,1 %) i forhold til 2018. Største del av økningen ligger på bruk av konsulenttjenester, reisekostnader og trykkeri/profileringsutgifter. Dette har også sammenheng med satsingen på nevnte prosjekter som revidering av læreplaner, Váibmogiella og SáMOS. I tillegg til dette ligger det økning av reisekostnader i plenum og administrasjonen. Økningen i bruk av konsulenttjenester skyldes også partshjelps- og Nussir-saken, samt bruk av

konsulent tjenester i forbindelse med næringsmeldingen, kulturnæringsprosjektet, anskaffelse av ny nettside etc.

På gjeldssiden er det økning i kortsiktig gjeld tilskudd som i hovedsak skyldes at Sametingets tildeling av tilskudd til samiske læremidler ble tildelt så seint som i desember 2019. Dette førte til at første del av tilskuddet ikke ble utbetalt før årsskiftet slik det har vært gjort tidligere år, som igjen gir en økt bankbeholdningen.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er Sametingets revisor og bekrefter årsregnskapet for Sametinget. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet 2. kvartal 2020. Revisjonsberetningen er offentlig så snart den avgis fra Riksrevisjonen og skal offentliggjøres når den mottas.

Karášjohka, 31. januar 2020

Aili Keskitalo
Sametingets president

Rune Fjellheim
Direktør

Prinsippnote årsregnskapet

Sametinget er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). Sametingets årsregnskap er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

I samråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har Sametinget vedtatt å føre sitt årsregnskap i tråd med de statlige regnskapsstandardene (SRS). jf. Bestemmelsene punkt 3.4.2 og punkt 3.1.5 i «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning 26.09.2017».

Sammenligningstall for foregående regnskapsperiode vises i tilknytning til hver regnskapslinje og i noter.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgning og inntekter fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnaden påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er benyttet ved årets slutt.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultatteffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjon og gruppelevsforssikring

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6.

Sametinget betaler pensjonspremie og arbeidsgiverandel til Statens pensjonskasse (SPK) for ansatte, politiske rådgivere og heltidspolitikere, utgiften dekkes av Sametingets bevilgning.

Sametinget ligger under virksomheter som ikke-betaler gruppelevsforssikring til SPK. I henholdt til SRS skal sametinget vise gruppelevskostnader i virksomhetsregnskapet både som kostnad og kalkulatorisk inntekt.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Investeringer i aksjer og andeler

Ved overgang til SRS 01.01.2016 ble aksjeposter verdsatt og bokført til Sametingets andel av bokført egenkapital i selskapene. Investeringer i aksjer og andeler nedskrives til virkelig verdi dersom verdinedgangen ikke forventes å være forbigående.

Nyanskaffelser av aksjer og andeler balanseføres til anskaffelseskost.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Tilskudd

Innvilgede tilskudd bokføres det året det blir innvilget som en utgift med en debetpostering på utgiftskonto og en kreditpostering på leverandørgjeld. Ved utbetaling av tilskuddet blir leverandørgjeldskontoen debitert og bankkontoen kreditert.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskaper, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse. Avsnittet viser statens samlede finansiering av virksomheten.

Avregninger

For nettobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert av avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet, virksomhetskaper eller ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte modellen tilpasset statlige virksomheter.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Nettobudsjetterte virksomheter tilføres likvider løpende gjennom året i henhold til utbetalingsplan fra overordnet departement. Virksomheten disponerer en egen oppgjørskonto i konsernkontoordningen i Norges Bank. Denne renteberegnes ikke. Nettobudsjetterte virksomheter beholder likviditeten ved årets slutt.

Bevilgningsrapportering

Nettobudsjetterte virksomheter får bevilgninger stilt til disposisjon på en annen måte enn bruttobudsjetterte virksomheter og har følgelig også en annen rapportering til statsregnskapet. Nettobudsjetterte virksomheter har en forenklet rapportering til statsregnskapet, og oppstillingen av bevilgningsrapporteringen reflekterer dette. Virksomhetens betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og oppgjørskonto i Norges Bank.

Oppstillingen omfatter en øvre del som viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Midtre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank. I nedre del av oppstillingen fremkommer alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.»

Resultatregnskapet

	Note	31.12.2019	31.12.2018
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	190 948 996	181 908 351
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	9 254 602	5 436 600
Salgs- og leieinntekter	1	4 087 754	2 703 322
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>204 291 352</i>	<i>190 048 273</i>
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2	119 831 451	112 756 126
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	7 191 551	6 883 926
Andre driftskostnader	5	81 806 664	70 327 769
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>208 829 666</i>	<i>189 967 820</i>
Driftsresultat		-4 538 314	80 453
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	12 726	3 780
Finanskostnader	6	18 688	8 012
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-5 963</i>	<i>-4 232</i>
Resultat av periodens aktiviteter		-4 544 277	76 222
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	-4 544 277	76 222
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>-4 544 277</i>	<i>76 222</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	8	309 827 930	306 127 394
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning	8	-309 827 930	-306 127 394
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Balanse

	Note	31.12.2019	31.12.2018
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	157 335	311 172
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>157 335</i>	<i>311 172</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter	4	1 790 000	1 790 000
Bygninger og annen fast eiendom	4	90 304 621	92 250 000
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	1 241 091	1 865 213
Fast bygginginventar, eget bygg	4	13 872 360	14 156 843
Datamaskinerserver, annet AV-utstyr, kopimaskiner	4	4 455 048	5 815 057
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>111 663 121</i>	<i>115 877 112</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	9	7 714 415	7 714 415
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		<i>7 714 415</i>	<i>7 714 415</i>
Sum anleggsmidler		119 534 871	123 902 699
B. Omløpsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	10	923 326	3 057 271
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	16	284 266	0
Andre fordringer	11	1 097 276	2 736 402
<i>Sum fordringer</i>		<i>2 304 869</i>	<i>5 793 673</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	12	177 013 215	161 256 490
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		<i>177 013 215</i>	<i>161 256 490</i>
Sum omløpsmidler		179 318 084	167 050 163
Sum eiendeler		298 852 955	290 952 862

	Note	31.12.2019	31.12.2018
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	6 705 955	11 250 232
<i>Sum avregninger</i>		6 705 955	11 250 232
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	111 820 456	116 188 284
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		111 820 456	116 188 284
Sum statens kapital		118 526 411	127 438 516
D. Gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 708 420	2 335 657
Skyldig skattetrekk		5 098 504	4 577 899
Skyldige offentlige avgifter		542 837	497 442
Avsatte feriepenger		9 863 861	9 066 575
Mottatt forskuddsbetaling	16	368 500	0
Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer	13	9 766 500	8 640 000
Annen kortsiktig gjeld - Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	14	2 461 244	4 164 346
Annen kortsiktig gjeld	15	5 534 458	5 615 424
Annen kortsiktig gjeld tilskudd	8	143 374 103	127 275 003
Mottatt bevilgning til tilskudd ikke fordelt	8	1 608 118	1 342 000
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		180 326 544	163 514 347
Sum gjeld		180 326 544	163 514 347
Sum statens kapital og gjeld		298 852 955	290 952 862

Noter til årsregnskapet

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2019	31.12.2018
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgning fra overordnet departement	186 395 852	177 684 249
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-2 823 722	-2 854 482
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	7 191 551	6 883 926
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader og gruppeliv (ikke betalende)	185 315	194 659
Sum inntekt fra bevilgninger	190 948 996	181 908 351
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	170 000	0
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	103 000	750 600
Andre tilskudd	8 981 602	4 686 000
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	9 254 602	5 436 600
Salgs- og leieinntekter		
Befaringsinntekter	2 308 208	2 383 964
Prosjektinntekter (Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri)	214 000	114 139
Andre inntekter	1 565 546	205 219
Sum salgs- og leieinntekter	4 087 754	2 703 322
Sum driftsinntekter	204 291 352	190 048 273

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Lønn - ansatte	81 936 936	76 720 062
Lønn - heltidspolitikere	6 615 416	6 743 770
Feriepenger	10 274 983	9 534 693
Annen oppgavepliktig godtgjørelser	11 251 499	8 611 693
Arbeidsgiveravgift	1 523 363	1 414 453
Pensjonskostnader*	10 902 605	11 115 160
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-4 132 685	-3 033 183
Andre ytelser	1 459 335	1 649 478
Sum lønnskostnader	119 831 451	112 756 126

* Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2019 12% for ansatte og 9,55% for heltidspolitikere. Premiesatsen for 2018 var 12% for ansatte og 9,05% for heltidspolitikere.

Antall årsverk: 137,7 136,6

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare o.l. rettigheter	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	769 185	769 185
Tilgang i året	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	769 185	769 185
Akkumulerte avskrivninger 01.01	458 013	458 013
Ordinære avskrivninger i året	153 837	153 837
Balanseført verdi 31.12.2019	157 335	157 335

Avskrivningssatser (levetider) 5 år / lineært

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Fast byggingssinven tar, eget bygg	Datamaskiner, server, AV-utstyr, kopimaskiner	Sum
Anskaffelseskost 01.01	1 790 000	135 000 000	6 223 784	45 522 200	13 370 977	201 906 961
Tilgang i året	0	310 405	0	1 392 697	1 120 621	2 823 722
<i>Anskaffelseskost</i>	1 790 000	135 310 405	6 223 784	46 914 897	14 491 598	204 730 684
Akkumulerte avskrivninger 01.01	0	42 750 000	4 358 571	31 365 357	7 555 920	86 029 849
Ordinære avskrivninger i året	0	2 255 784	624 121	1 677 179	2 480 629	7 037 714
Balanseført verdi 31.12.2019	1 790 000	90 304 621	1 241 091	13 872 360	4 455 048	111 663 121
Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	1,667 %	10 %	3-5%	6-33%	
Levetid	Ubegrenset levetid	60 år	10 år	20-30 år dekomponert	3-10 år	

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	11 928 483	11 553 116
Vedlikehold egne bygg og anlegg	482 730	1 443 278
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	45 440	163 946
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	4 039 100	3 627 777
Leie av maskiner, inventar og lignende	3 787 893	3 110 633
Mindre utstyranskaffelser	1 054 311	1 996 700
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	207 628	165 425
Kjøp av konsulent tjenester*	8 822 268	0
Kjøp av fremmede tjenester*	13 373 033	15 113 964
Reiser og diett	26 514 540	23 406 050
Tap og lignende	22 504	165 500
Øvrige driftskostnader	11 528 733	9 581 382
Sum andre driftskostnader	81 806 664	70 327 769

* Fra og med 2019 presenteres konsulent tjenester og fremmede tjenester separat. I sammeligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

Note 6 Finansinntekter og -kostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Finansinntekter		
Renteinntekter	1 341	3 780
Valutagevinst (agio)	11 385	0
Sum finansinntekter	12 726	3 780
Finanskostnader		
Rentekostnad	18 688	8 012
Sum finanskostnader	18 688	8 012

Note 7 Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet

	31.12.2019	31.12.2018	Endring
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	-1 008 460	3 535 817	4 544 277
Finansielle anleggsmidler	7 714 415	7 714 415	0
Sum avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet	6 705 955	11 250 232	4 544 277

Årets korrigeringer direkte mot avregninger (kongruensavvik)

Endring i avregning bevilgningsfinansiert virksomhet i balansen	-4 544 277
Korrigerings av avsetning for feriepenger (ansatte som går over i annen statlig stilling)	0
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet i resultatregnskapet	-4 544 277

Note 8 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2019	31.12.2018
Ikke utbetalte tildelte tilskudd	-16 099 100	-1 677 357
Tilskudd til kommuner	80 883 238	81 583 765
Tilskudd til fylkeskommuner	17 698 000	15 107 600
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	169 964 555	153 842 797
Tilskudd til husholdninger	11 505 889	15 264 135
Stipend	6 603 000	5 971 400
Tilskudd til ideelle organisasjoner	36 637 284	32 790 085
Tilskudd til statsforvaltningen	2 523 064	3 135 969
Tilskudd til utlandet	112 000	109 000
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	309 827 930	306 127 394

Ikke utbetalte tildelte tilskudd gjelder flere grupper tilskuddsmottakere (fylkeskommuner, kommuner, husholdninger osv.), men av ulike årsaker kan ikke dette grupperes på den enkelte gruppe.

Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning	31.12.2019	31.12.2018	Endring
Leverandørgjeld næring	13 409 290	17 074 663	3 665 373
Leverandørgjeld kultur	11 580 570	14 778 150	3 197 580
Leverandørgjeld opplæring	85 235 006	65 353 933	-19 881 073
Leverandørgjeld språk	8 766 900	7 638 200	-1 128 700
Leverandørgjeld samefolkets fond	0	75 000	75 000
Leverandørgjeld direkte tilskudd	2 665 350	2 618 800	-46 550
Leverandørgjeld andre virkemidler	14 290 487	14 481 757	191 270
Gjeld andre tilskuddsmottakere	7 426 500	5 254 500	-2 172 000
Sum gjeld tilskuddsforvaltning	143 374 103	127 275 003	-16 099 100

Endring i tilskuddsgjeld

Sum tilskudd og tilbaketrekninger	325 927 030
Endring i tilskuddsgjeld	-16 099 100

Utbetalte tilskudd i 2019

309 827 930

Mottatt bevilgning til tilskudd som ikke er fordelt

Avsetning Riksantikvaren til 2018	1 342 000
Bevilgning Riksantikvaren 2019	6 000 000
Bevilgning kulturdepartement - tippemidler 2019	1 500 000
Tildelt tilskudd på disse to postene i 2019	-7 233 882
Sum bevilgning til tilskudd som ikke er fordelt	1 608 118

Note 9 Investering i aksjer og andeler

							Balanseført	Balanseført	Balanseført
	Forretnings-	Ervervs-	Antall	Eier-	Stemme-	Årets res. i	EK i selskapet	verdi kap.	verdi virks-
	kontor	dato	aksjer	andel	andel	selskapet	31.12.2018	regnskap	regnskap
Beaivvaš Sámi									
Našunalteahter AS	Kautokeino	01.02.2010	40	40,0 %	40,0 %	749 646	5 307 265	40 000	1 680 000
Senter for Nordlige Folk AS	Kåfjord	20.04.2009	6 540	30,0 %	30,0 %	334 181	17 053 600	1 308 000	4 819 200
Årjelhsaemien Teatere AS	Mo i Rana	09.09.2012	55	55,0 %	55,0 %	443 055	3 517 946	55 000	654 897
Samisk Hus Oslo AS	Oslo	10.12.2013	392	65,8 %	49,0 %	-149 381	21 971	39 200	145 418
Internasjonalt Samisk Filminstitut AS	Kautokeino	07.04.2014	90	47,4 %	47,4 %	46 447	243 528	90 000	76 650
Vardobáiki	Evenes	20.03.2015	600	48,3 %	48,3 %	873 165	5 035 736	150 000	338 251
Balanseført verdi 31.12.2019									7 714 415

Note 10 Kundefordringer

	31.12.2019	31.12.2018
Kundefordringer til pålydende	923 326	3 098 014
Avsatt til forventet tap (-)	0	-40 743
Sum kundefordringer	923 326	3 057 271

Sametinget hadde en fordring på kr 2 000 000 fra Kommunal- moderniseringsdepartementet i 2018 som er innbetalt i 2019, derfor reduksjon i kundefordring.

Note 11 Andre fordringer

	31.12.2019	31.12.2018
Forskuddsbetalt lønn	0	3 078
Reiseforskudd	44 500	53 531
Personallån	18 500	43 700
Forskuddsbetalt leie	316 364	373 046
Andre forskuddsbetalte kostnader	266 836	263 047
Andre fordringer	451 077	2 000 000
Sum andre kortsiktige fordringer	1 097 276	2 736 402

Note 12 Bankinnskudd, kontakter og lignende

	31.12.2019	31.12.2018
Innskudd statens konsernkonto	177 013 215	161 256 490
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	177 013 215	161 256 490

Note 13 Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer

	31.12.2019	31.12.2018	Endring
<i>Ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)</i>			
Komunal- og mod.dept. - Kommunereformen	0	1 000 000	1 000 000
Kunnskapsdepartementet - Hjertespråk	2 000 000	2 000 000	0
Avsetning Mortensnes kulturminner	0	180 000	180 000
Riksantikvaren - BARK	989 000	1 142 000	153 000
Avsetning - hjertespråk	455 000	1 130 000	675 000
Avsetning - Felles skole Sirbma oppveksenter og ochejohka	0	300 000	300 000
Avsetning - Melding om samisk næring	0	200 000	200 000
Utdanningsdirektorat - arbeid mot mobbing	1 935 000	935 000	-1 000 000
Riksantikvaren - Registering av samiske bygninger 2018	0	800 000	800 000
Avsetning - Kulturnæringsprosjektet	200 000	166 000	-34 000
Avsetning - Samisk reiselivsprosjektet	587 500	787 000	199 500
Avsetning -Dokumentasjonssenter for Kautokeino/Alta saken	500 000	0	-500 000
Avsetning -Tilskuddsforvaltningssystemet	400 000	0	-400 000
Riksantikvaren - Kompetansemødel kommunene	500 000	0	-500 000
Justis- og beredskapsdepartement - vold i nære relasjoner	1 200 000	0	-1 200 000
Riksantikvaren - Registering av samiske bygninger	1 000 000	0	-1 000 000
Sum ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)	9 766 500	8 640 000	-1 126 500

Note 14 Avsetning vedlikehold bygg

	31.12.2019	31.12.2018	Endring
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	2 461 244	4 164 346	1 703 102
Sum avsetning vedlikehold	2 461 244	4 164 346	1 703 102

Note 15 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2019	31.12.2018
Skyldige påløpt lønn	3 258 810	3 414 792
Annen kortsiktig gjeld	69 750	-47 810
Påløpte kostnader	2 205 898	2 248 441
Sum annen kortsiktig gjeld	5 534 458	5 615 424

Note 16 Opptjente, ikke fakturerte inntekter/Mottatt forskuddsbetaling

	31.12.2019	31.12.2018
Walt Disney - Frost 2 samisk versjon	191 866	0
Sametinget i Sverige - Frost 2 samisk versjon	92 400	0
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	284 266	0

	31.12.2019	31.12.2018
Fylkesmannen i Troms og Finnmark - berfaring	233 500	0
Fylkesmannen i Nordland - befaring	135 000	0
Sum mottatt forskuddsbetaling	368 500	0

Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden

31.12.2019

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter

Innbetalinger

innbetalinger av bevilgning	196 456 970
innbetalinger av tilskudd og overføringer	0
innbetalinger fra salg av varer og tjenester	6 816 958
Andre innbetalinger	314 491
Andre innbetalinger	
Sum innbetalinger	203 588 420

Utbetalinger

utbetalinger for kjøp av varer og tjenester	-70 174 597
utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	-87 511 872
utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-42 268 913
andre utbetalinger	-1 151 692
Sum utbetalinger	-201 107 074

Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter **2 481 346**

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

utbetalinger ved kjøp av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-2 823 722
--	------------

Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter **-2 823 722**

Kontantstrømmer knyttet til overføringer

innbetalinger fra statskassen til tilskudd til andre	325 927 030
utbetalinger av tilskudd og overføringer til andre	-309 827 930

Netto kontantstrøm knyttet til overføringer **16 099 100**

Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter 15 756 725

Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse 161 256 490

Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt **177 013 215**

Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Sametinget har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Sametinget har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Sametinget står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva Sametinget har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva som rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank.

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet i oppstillingens nedre del, viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser som virksomheten er oppført med i statens kapitalregnskap.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgiftskap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
440	Justis- og beredskapsdepartement	01	Midler til forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn	1 200 000
560	Sametinget	50	Sametinget	508 069 000
1429	Riksantikvaren	71	Bevaring av fredete bygninger i privat eie	6 000 000
1429	Riksantikvaren	71	Bevaring av fredete bygninger i privat eie	1 000 000
1429	Riksantikvaren	60	Arbeid med kulturminneplaner i kommunene	500 000
1429	Riksantikvaren	21	Identifisering og registrering av samiske bygninger	1 800 000
1429	Riksantikvaren	70	Bevaringsprogram arkeologiske kulturminner og kulturmiljø	315 000
-	Kulturdepartementet	-	Spillemidler til samisk idrett 2018	1 500 000
Sum utgiftsført				520 384 000

Sametinget har i 2019 fått bevilget kr 510 069 000 fra Kommunal- moderniseringsdepartementet i 2019 på kapittel 560 post 50. Av denne bevilgningen utgjorde kr 2 000 000 til innlemmelse av Røros Kommune i forvaltningsområdet samisk språk som gjaldt 2018, se note 10.

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2019
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	12	161 256 490
Endringer i perioden		15 756 725
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	12	177 013 215

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2019	2018	Endring
1961	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	12	177 013 215	161 256 490	15 756 725
1350	Beaivvaš Sámi Našunalateaher AS	9	40 000	40 000	0
1350	Senter for Nordlige Folk AS				
	Dawvi álbmogiid guovddáš OS	9	1 308 000	1 308 000	0
1350	Áarjelhsaemien Teatere AS	9	55 000	55 000	0
1350	Samisk Hus Oslo AS*	9	39 200	39 200	0
1350	Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS	9	90 000	90 000	0
1350	Vardobáiki	9	150 000	150 000	0

SAMEDIGGI / SAMETINGET
Org. nr.: 974760347

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Sámediggi / Sametinget sitt årsregnskap for 2019. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer, oppstilling av bevilgningsrapportering og virksomhetsregnskap, inklusive kontantstrømoppstilling og noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019.

Virksomhetsregnskapet viser at resultatet av periodens aktiviteter er -4 544 277 kroner, og at summen av tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten er 0 kroner.

Etter Riksrevisjonens mening gir Sámediggi / Sametinget sitt årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger for 2019 og kapitalposter per 31. desember 2019, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Vi mener videre at virksomhetsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens resultat for 2019 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2019, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det ansvarlige departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som er ansvarlig departement i regjeringen for samordning av samepolitikken, har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om regnskapsestimer og tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer også Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som er ansvarlig departement i regjeringen for samordning av samepolitikken.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det ansvarlige departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 29.04.2020

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur